

วารสาร ISSN: 2697-5130 (Print)
ISSN: 2697-5254 (Online)

พุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ Journal of Buddhistic Sociology

ปีที่ 8 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2566) | Vol.8 No.4 (October-December 2023)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมนาโคกราช
Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ Journal of Buddhist Sociology

ISSN: 2697-5130 (Print)

ISSN: 2697-5254 (Online)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2566)

Vol.8 No.4 (October – December 2023)

◇ กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ (ราย 3 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มีนาคม | ฉบับที่ 3 เดือน กรกฎาคม – กันยายน
ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน – มิถุนายน | ฉบับที่ 4 เดือน ตุลาคม – ธันวาคม

◇ วัตถุประสงค์

วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช เป็นวารสารวิชาการ เพื่อเป็นสื่อกลางส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ากับพระพุทธศาสนา ผลงานทั้งทางด้านการวิจัย และผลงานทางวิชาการ บทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ในมิติด้าน พุทธศาสนา การพัฒนาสังคม สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย
2. เพื่อเผยแพร่งานการศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นทางวิชาการของนักวิชาการ บุคลากร เจ้าหน้าที่ ตลอดจนถึงผู้ที่สนใจทั่วไป

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทความต้องเป็นงานที่ไม่เคยถูกนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ มิใช่ความคิดเห็นของคณะผู้จัดทำ และมิใช่ความรับผิดชอบของวารสาร คณะบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงถึงที่มาของบทความให้ชัดเจน

◆ ที่ปรึกษา

พระธรรมวชิรากร

พระราชวิสุทธิกวี

◆ บรรณาธิการบริหาร

พระครูสิริธรรมาภีรต, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสไครราช

◆ หัวหน้ากองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพมาศ เสวตวรโชติ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสไครราช

◆ หัวหน้ากองบรรณาธิการฝ่ายบริหาร

ดร.สันติ อุณจะนำ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสไครราช

◆ กองบรรณาธิการ

พระครูอรุณสุตาลังการ, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูโฆษิตวิวัฒนานุกูล, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระมหาวิชาญ กนตสีโล, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสไครราช

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สีปงษ์ ธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสไครราช

รองศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตรีทรัพย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสไครราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก นุ่นกล้า

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศริน มนูญผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี ชุมเสน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ สหพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ ศรีคำมูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา แสงอัมพร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณณพงษ์ วงศ์ณาศรี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนธง ครุฑจ้อน

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นวรัตน์ บุญภิละ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา วงศ์เยี่ยมย่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ดร.สำเร็จ จันทุม

ศึกษานิเทศก์กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ดร.บุรินทร์ภักดิ์ พรหมมาศ

กองการศึกษาเทศบาลตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ

ดร.พัชรี สุเมธกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ดร.ปรียา สงค์ประเสริฐ

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ดร.ปิยะสุดา เพชรอาเวช

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

◇ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระมหาประทีป เขมจารี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นายจิรพัฒน์ เผื่อแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

◇ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร, ดร.

พระปลัดประวิทย์ ธนบุญโณ

พระมหาโยธิน มหาวิโร

นางจิตรา อุณจะนำ

นายวิทยา ระน้อมบำรุง

นางสาวละออง สิทธิฤกษ์

นางสาวปิยารัตน์ นาคพุ่ม

◇ ออกแบบปก

พระนันทชัย นนทชโย

พระมหาอดิศักดิ์ คเวสโก

◇ จัดรูปเล่ม

นายจิรพัฒน์ เผื่อแก้ว

◇ พิมพ์ที่

โรงพิมพ์เม็ดทราย

1648 ถนนราชดำเนิน ตำบลท่าวัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร: 0-7534-3768, 063-313 7828

◇ เจ้าของ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

128 หมู่ 6 ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์ 075-809 128-9 | E-mail: thammarat.yo@mbu.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ (Journal of Buddhistic Sociology) เป็นวารสารอยู่ในฐานข้อมูล TCI (Thai Journal Citation Index-TCI) กลุ่ม 2 (ถึง 31 ธันวาคม 2567) ซึ่งฉบับนี้ ปีที่ 8 ฉบับที่ 4 ประจำปีพุทธศักราช 2566 ทางกองบรรณาธิการ ได้กำหนดการออกวารสารปีละ 4 ฉบับ โดยจะพยายามพัฒนาคุณภาพของบทความในวารสาร ให้ได้มาตรฐานที่ดียิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อเป็นสื่อกลางเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการบูรณาการ ศาสตร์ต่าง ๆ เข้ากับพระพุทธศาสนา โดยบทความในฉบับที่ 8 ปีที่ 4 นี้มีบทความทั้งหมด 15 เรื่อง ทุกเรื่องได้ผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลาย สถาบันการศึกษา

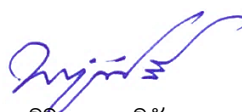
ปัจจุบันการอุดมศึกษาในยุค 4.0 กำลังเผชิญกับความท้าทายด้าน “การเรียนรู้ ยุคใหม่” ที่เกิดจากการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานการเรียนรู้ ซึ่งเน้นการสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่ เพื่อให้เป็นกำลังคนที่มีสมรรถนะและคุณภาพสูง การจัดการศึกษาจึง จำเป็นต้องปรับตัวให้มีความหลากหลายในกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ ไปจนถึง วิธีการวัดประเมินและผลที่เชื่อในศักยภาพของคนทุกคนที่จะค้นหาและพัฒนาตนเองได้ ใน กระบวนการเรียนรู้จึงย่อมไม่มี “สูตรสำเร็จรูป” ตายตัว หากแต่แปรผันและปรับเปลี่ยน ยืดหยุ่นได้ตามสภาพบุคคล บริบทเศรษฐกิจ และภูมิสังคม บนฐานการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ของทุกภาคส่วนในพื้นที่และชุมชน

กองบรรณาธิการวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสาร ฉบับนี้จะเป็นเวทีทางวิชาการ ที่จะกระตุ้นความคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “ด้านการเรียนรู้ ยุคใหม่” ของนักวิจัย นักวิชาการและผู้อ่านทุกท่าน ทั้งนี้ เพื่อการมีส่วนร่วมในการจุดประกาย ความคิดหรือต่อยอดความคิด อันจะก่อให้เกิดกระบวนทัศน์ทางความคิด (Paradigm Shift) ที่จะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ การผลิตนวัตกรรมและการ พัฒนาเยาวชน 4.0 ให้เป็นผู้ที่สามารถก้าวทันโลกและทันเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ตามนโยบาย ประเทศไทย 4.0

ในนามกองบรรณาธิการวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ ต้องขออนุโมทนาขอบคุณ ต่อท่านเจ้าของบทความทุกบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกทุกท่าน ที่ได้ให้ความ กรูณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความให้มีคุณภาพทางวิชาการที่ดียิ่งขึ้น และต้อง

ขอขอบคุณทีมงานผู้จัดทำวารสารทุกท่าน ที่ได้สนับสนุนวารสารฉบับนี้ให้สำเร็จตามเป้าหมาย และออกได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด รวมถึงสมาชิกวารสารและผู้อ่านทุกท่าน ที่ได้ติดตามวารสารมาอย่างต่อเนื่อง

และหากท่านผู้เขียนหรือท่านผู้อ่านท่านใด มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถส่งความเห็นมาได้ที่ thammarat.yo@mbu.ac.th ทางกองบรรณาธิการ ขอน้อมรับมาปรับปรุงแก้ไขด้วยความยินดีเป็นอย่างยิ่ง

(พระครูสิริธรรมภาณี, ผศ.ดร.)

บรรณาธิการ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจ
ในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4*
THE CREATIVE LEADERSHIP OF THE SCHOOL ADMINISTRATORS
AFFECT TO THE MOTIVATION IN THE PERFORMANCE OF TEACHERS
IN OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL UNDER NAKHON SI
THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

พรรษา บริบูรณ์

Phansa Borribun

ธีระพงษ์ สมเขายใหญ่

Teeraphong Somkhaoyai

กษมา ศรีสุวรรณ

Kasama Sisuwan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: 6403202002@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสานวิธี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

* Received 9 December 2022; Revised 2 November 2023; Accepted 15 November 2023

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ปัจจัยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการมีความไว้วางใจ ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์และเปิดกว้างรับความคิดใหม่ ๆ รับฟังปัญหาและให้คำปรึกษาได้อย่างดี และต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน อันเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, แรงจูงใจ, การปฏิบัติงานของครู

ABSTRACT

The purposes of this thesis were to study 1) the creative leadership of school administrators and performance motivation of teachers in opportunity expansion schools, 2) the creative leadership of school administrators affecting the performance motivation of teachers in opportunity expansion schools, and 3) guidelines for developing creative leadership of school administrators affecting the performance motivation of teachers in the opportunity expansion schools. It was a mixed-method research-a questionnaire collected data from 234 people as the sample group. The statistics used in this research were frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. Qualitative data were collected by interviewing with five key informants. Data were analyzed by content analysis.

The study showed that:

1. Overall, the creative leadership of school administrators and motivation for teacher performance were high.

2. The creative leadership of school administrators affecting the performance motivation of teachers in educational opportunities expanding school revealed that there were two variables with predictive power: having

visions and having trust. These two variables affected teachers' performance motivation at a statistically significant level of 0.05.

3. Guidelines for developing creative leadership of school administrators that affect performance motivation of teachers in educational opportunity expansion schools were as follows: school administrators must not adhere to rules and be open to new ideas. They should listen to problems and give good advice. Also, they must be a good role model because it affects teachers' motivation to work effectively.

Keywords: Creative leadership, Motivation, Teacher performance

บทนำ

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีสมรรถนะสูงมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศระยะ 5 ปี โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการมุ่งเสริมสร้างกลไกในการพัฒนาประเทศให้มีการพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างหน่วยงานมากยิ่งขึ้น โดยยึดพื้นที่เป็นหลักและกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา จึงทำให้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดเป้าหมายไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง 2) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มตามศักยภาพ 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

เพื่อให้ภารกิจที่มีอยู่มากมายสำเร็จได้ ดังนั้น จำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่มีคุณภาพที่สามารถบริหารงานต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีความสามารถพิเศษของผู้นำที่แสดงออกถึงการมีความรู้ความสามารถ การแก้ปัญหาและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์มีการติดต่อประสานงานและพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานอย่างมีศักยภาพ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการนำหรือจูงใจผู้อื่นอย่างมีวิสัยทัศน์ทำให้เกิดการเรียนรู้ในองค์กร สมาชิกตระหนักในวิสัยทัศน์และภารกิจ จนทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (ดวงแข ข่านอก, 2559)

การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เต็มศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมี

ความสุข มีคุณธรรมและจริยธรรม โดยเน้นให้นักเรียนมีความสามารถทางความคิด รู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหา ดังนั้นบุคคลที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน คือ ครูผู้สอน การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้นั้น ครูจึงเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) การจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการดูแลเอาใจใส่ สร้างแรงจูงใจให้เกิดกำลังใจพร้อมที่จะปฏิบัติงานอย่างดีและมีคุณภาพด้วยมิฉะนั้นอาจจะทำให้คุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเกิดความสูญเปล่าได้ เพราะครูเป็นผู้นำนโยบายและหลักสูตรไปปฏิบัติซึ่งการที่ครูจะปฏิบัติงานได้ผลดีมาน้อยเพียงใด ปัจจัยที่สำคัญมากคือขวัญและกำลังใจที่ดีของครู ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะทัศนคติ ความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่ส่งผลไปถึงประสิทธิผลของโรงเรียน จึงกล่าวได้ว่าการจูงใจครูให้ทุ่มเทความพยายามในการปฏิบัติงานให้มากที่สุดจึงน่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญของแรงจูงใจที่จะสร้างความพึงพอใจในการทำงานให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในองค์กร ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจในปฏิบัติงานแก่ครู เพื่อให้ครูเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานและเกิดความภูมิใจในอาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจสื่องค์กรที่มีประสิทธิภาพ (ณัฐดนัย ไทยถาวร, 2561)

จากที่เหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนชนานโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 เพื่อทราบว่าผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ระดับใด แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับใดและการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนในขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ซึ่งเป็นวิธีการรวมวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ซึ่งได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ตอนที่ 3 แบบสอบถามแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด (สุริย์ โภการภิรมย์, 2546)

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview Studies) สัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีการสัมภาษณ์ระดับกึ่งโครงสร้าง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างเครื่องมือในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยมีขั้นตอนดังนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire)

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำ เนื้อหาวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าแล้วหาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากลั่นกรอง เรียบเรียง กำหนดกรอบแนวคิดที่เป็นตัว บ่งชี้วัดระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร แล้วสร้างแบบสอบถามรายข้อ โดยให้ครอบคลุมตาม องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อ ตรวจสอบสำนวนภาษา ความถูกต้องของเนื้อหาและขอรับคำแนะนำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ให้ถูกต้อง

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องตามรูปแบบ และความถูกต้องของภาษาได้ค่า ความเที่ยงตรงของเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.8-1.0 แล้วจัดทำแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำไป ทดลองใช้

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร สถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค หาค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถาม จำนวน 73 ข้อ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวม เท่ากับ 0.980

6. ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire)

1.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เพื่อตอบแบบสอบถามระบบออนไลน์ (Google Form) รวมทั้งสิ้นจำนวน 234 ชุด

1.3 นำผลการตอบแบบสอบถามที่ได้มาจัดทำข้อมูล โดยการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุด

1.4 นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์นำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview)

2.1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์จากผู้ตอบสัมภาษณ์ กลุ่มเจาะจง

2.2 นำแบบตอบสัมภาษณ์ที่ได้มาจัดทำข้อมูล โดยการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์แต่ละชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์กำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อวัดระดับและประเมินผล โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของ Best

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อวัดระดับและประเมินผล โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของ Best

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ขั้นตอนที่ 5 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อเสนอแนะแนวทางจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็นรายงานผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีความยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีจินตนาการ และด้านการมีความไว้วางใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวม

ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การมีความยืดหยุ่น	4.45	0.31	มากที่สุด
2. การมีวิสัยทัศน์	4.42	0.37	มาก
3. การมีจินตนาการ	4.50	0.32	มาก
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.52	0.35	มาก
5. การมีความไว้วางใจ	4.35	0.48	มาก
รวม	4.45	0.32	มาก

1.2 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสัมพันธ์ในองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และด้านโอกาสความก้าวหน้ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยรวม

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ความสำเร็จของงาน	4.29	0.54	มาก
2. โอกาสความก้าวหน้า	4.20	0.59	มาก
3. ความสัมพันธ์ในองค์กร	4.47	0.40	มาก
4. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	4.42	0.41	มาก
5. เงินเดือน สวัสดิการและการให้รางวัล	4.36	0.37	มาก
รวม	4.34	0.40	มาก

2. จากการศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 สรุปผลการวิจัยได้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลปรากฏว่า การสร้างสมการพยากรณ์ ในการค้นหาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า ปัจจัยตัวแปรมีอำนาจพยากรณ์ มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (sumB) และด้านการมีความไว้วางใจ (sumE) ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการมีความยืดหยุ่น (sumA) ด้านการมีจินตนาการ (sumC) และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (sumA) ไม่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน มีอำนาจร่วมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 รวมได้ร้อยละ 67.00 ($R^2 = .670$) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบขั้นตอนโดยวิธี Enter เพื่อค้นหาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized	t	Sig
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std.Error	Beta		
(Constant)	0.392	.249		1.571	.118
การมีความยืดหยุ่น (sumA)	0.071	0.069	0.056	1.029	0.305
การมีวิสัยทัศน์ (sumB)	0.316	0.085	0.294	3.706*	0.000
การมีจินตนาการ (sumC)	0.053	0.099	0.042	0.536	0.595
การมีความคิดสร้างสรรค์ (sumD)	0.133	0.089	0.117	1.493	0.177
การมีความไว้วางใจ (sumE)	0.324	0.058	0.390	5.600*	0.000
$R^2 = .670$ Adjusted R Square = .663					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อนำตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้านที่สามารถร่วมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มาจัดเป็นสมการ จะสามารถอธิบายสมการ ได้ดังนี้ $Y = .392 + .071A + .316B + .053C + .133D + .324E$

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า

3.1 ด้านการมีความยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตนด้วยการปรับเปลี่ยนความคิดแผนงานได้ตลอดเวลา โดยไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์และเปิดกว้างรับความคิดใหม่ ๆ และพร้อมที่จะแก้ไขกฎและระเบียบ วิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กร

3.2 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมองภาพรวมที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศในอนาคต นำแผนงานสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อให้ครูทุกคนนำหลักสูตรไปใช้ได้ และใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นสมาชิก

3.3 ด้านการมีจินตนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตนให้เห็นถึงการใช้ประสบการณ์ความรู้มาสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ และแก้ปัญหาได้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์

3.4 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถในการมอบหมายงานให้กับบุคลากรเพื่อตระหนักถึงการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีความคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉงในการทำงานให้เป็นไปได้ด้วยดี

3.5 ด้านการมีความไว้วางใจ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติงานโดยประพฤติปฏิบัติตนด้วยสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อสมาชิกในองค์กร ให้คำปรึกษาแก่สมาชิก และยอมรับความผิดพลาดของสมาชิกในองค์กรได้

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จากผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถาน

ศึกษาที่เป็นผู้นำใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาและดำเนินงานตามสถานการณ์ต่าง ๆ มีความสามารถในการปรับตัว จะทำให้กระบวนการทำงานต่าง ๆ ในองค์กรให้มีความง่าย คล่องตัวและยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ธนาภรณ์ นิลพนันท์ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (ธนาภรณ์ นิลพนันท์, 2562)

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จากการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยมีสมมติฐาน คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อยู่ในระดับมาก จากผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเนื่องจาก เพราะครูเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อนความสำเร็จของงานในหน้าที่ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับการวิจัยของ ศุภลักษณ์ ตรีสุวรรณ เรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาสมุทรสงครามว่า การเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเป็นแรงจูงใจเป็นขวัญและกำลังใจเมื่อเจออุปสรรคในการทำงานแล้วสามารถแก้ไขปัญหาที่นั้น ๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมายด้วยความเต็มใจ (ศุภลักษณ์ ตรีสุวรรณ, 2558) และสอดคล้องกับ จตุพร นามบุตร ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดที่ทำการปกครองอำเภอเมืองจันทบุรี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างบุคลากร สังกัดที่ทำการปกครองอำเภอเมืองจันทบุรี พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในกลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (จตุพร นามบุตร, 2558)

2. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2 ด้าน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และด้านการมีความไว้วางใจ ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารโดยระบุนิเทศน์และปฏิบัติตามแผนงานอย่างเป็นระบบและสร้างกำลังใจ ให้ความไว้วางใจแก่บุคลากรได้เป็นอย่างดี สนับสนุนและส่งเสริมการทำงานของครูในทุกรูปแบบให้เป็นไปด้วยประสิทธิภาพที่สูงขึ้น ซึ่งผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามมีความคิดสร้างสรรค์ได้โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้

ตามปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ รวมถึงการพัฒนาและสนับสนุนด้านแหล่งทรัพยากรความรู้ ทั้งนี้ Lisa Olson กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามที่ดีจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานที่สูงขึ้นอีกด้วย เป็นบทบาทในการสร้างความไว้วางใจของครูในโรงเรียน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูของครูอย่างมีประสิทธิภาพและให้เต็มตามศักยภาพ (Lisa Olson, 2013) ซึ่งสอดคล้องกับ บุญชนะ โพธิ์ละเดา ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำหรับวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 พบว่าการบริหารงานโดยผู้บริหารสถานศึกษาโดยยึดแนวทางตามคู่มือการพัฒนาแนวทางสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำหรับวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ที่วิทยาลัยได้สร้างเสริมความภาคภูมิใจในเกียรติศักดิ์ศรีความเป็นครู เชิดชูเกียรติผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ให้ความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนในการฝึกอบรมทักษะวิชาการและวิชาชีพการศึกษาต่อ สร้างเสริมขวัญกำลังใจด้านความมั่นคงของงานตลอดจนการโยกย้ายตำแหน่งการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเงินเดือนที่เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม โปร่งใส ให้บุคลากรทุกฝ่ายทำงานอย่างมีส่วนร่วม โดยผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางด้านคุณธรรมจริยธรรม มีกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นระบบระเบียบ มีรูปแบบมาตรฐานชัดเจนเป็นวิทยาลัยที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการทำงานท่ามกลางผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานที่เป็นหนึ่งเดียว (บุญชนะ โพธิ์ละเดา, 2558)

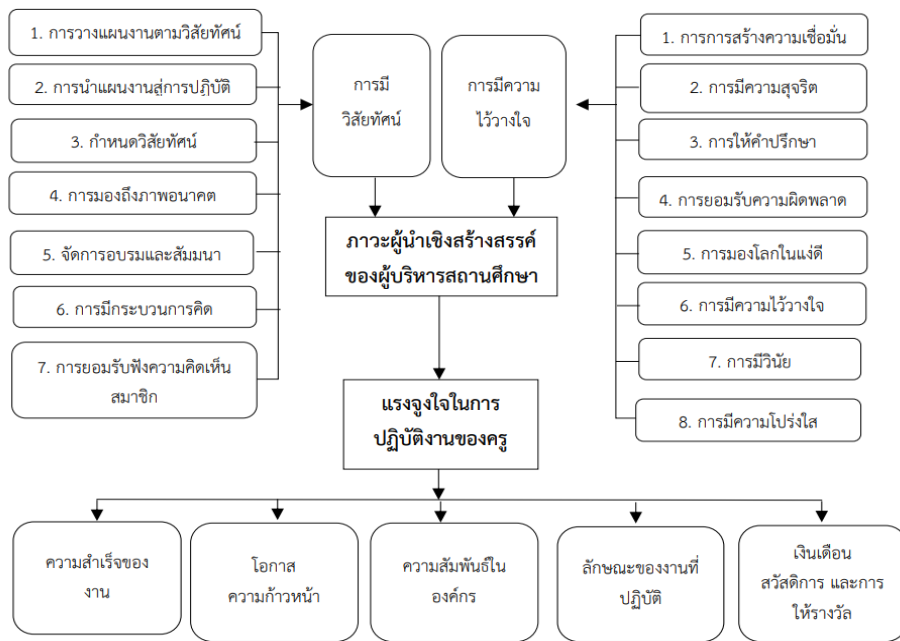
3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการ มีการศึกษานโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เป็นผู้นำในด้านการนิเทศและให้คำปรึกษา ช่วยเหลือครู เปิดโอกาสให้ชุมชนและองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อันเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Erika Daniels ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งทางด้านการศึกษาและจิตวิทยา ผลการวิจัยพบว่าเมื่อผู้บังคับบัญชาให้อิสระในด้านการวางแผนหลักสูตรการศึกษาจะสามารถเพิ่มพูนทักษะและขีดความสามารถในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน พร้อมทั้งมีการจัดการอบรมบุคลากรครูในสถานศึกษา ดังนั้นการ

เข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญและกำลังใจของผู้ใต้บังคับบัญชาช่วยให้ผู้บังคับบัญชาสามารถพัฒนาวิชาชีพครู บุคลากรและสร้างยุทธศาสตร์ในการสนับสนุนแรงจูงใจในการสอนของผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Erika Daniels, 2017)

สรุป

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การมีความยืดหยุ่น 2) การมีวิสัยทัศน์ 3) การมีจินตนาการ 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ 5) การมีความไว้วางใจ และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความสำเร็จของงาน 2) โอกาสความก้าวหน้า 3) ความสัมพันธ์ในองค์กร 4) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 5) เงินเดือน สวัสดิการและการให้รางวัล จากการศึกษาข้อมูลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 แล้วนำมาวิเคราะห์โดยค่าสถิติ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีความยืดหยุ่นและ ด้านการมีความไว้วางใจ ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีจินตนาการ และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ไม่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู จากการวิเคราะห์ข้อมูล ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา การมีวิสัยทัศน์ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ให้ชัดเจน และวางแผนตามวิสัยทัศน์ จากนั้นดำเนินการตามแผนงานสู่การปฏิบัติ เพื่อที่จะพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนความคิดแผนงานได้ตลอดเวลา โดยไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์และเปิดกว้างรับความคิดใหม่ ๆ พร้อมทั้งแก้ไขกฎและระเบียบ และนำแผนงานสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อให้ครูทุกคนนำหลักสูตรไปใช้ได้ใช้ประสบการณ์ความรู้นำมาสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ให้คำปรึกษาแก่สมาชิก และยอมรับความผิดพลาดของสมาชิกในองค์กรได้ เพื่อให้ครูเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานและเกิดความภูมิใจในอาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจสู่องค์กรที่มีประสิทธิภาพ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านการมีความไว้วางใจ ประเด็นผู้บริหารมีกระบวนการที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงมีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารเป็นผู้ให้ความรู้ ชี้แนะในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนให้เป็นທີ່เลื่อมใสศรัทธาของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริง

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านโอกาสความก้าวหน้า ในเรื่องการพิจารณาความดีความชอบจากผู้บังคับบัญชา จึงมีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาความดีความชอบอย่างตรงไปตรงมา ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาได้รับความเสมอภาคกัน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีวิสัยทัศน์ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ให้ชัดเจน และวางแผนตามวิสัยทัศน์จากนั้นดำเนินการตามแผนงานสู่การปฏิบัติ เพื่อที่จะพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4
2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4
3. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: สยามสปอร์ต ซินดิเคท.
- จตุพร นามบุตร. (2558). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดที่ทำการปกครองอำเภอเมืองจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐดนัย ไทยถาวร. (2561). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ดวงแข ข่านอก. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ธนาภรณ์ นิลพันธ์นันท. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- บุญชนะ โพธิ์ละเดา. (2558). การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำหรับวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุภลักษณ์ ตรีสุวรรณ. (2558). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. เรียกใช้เมื่อ 18 สิงหาคม 2564 จาก https://www.kroobannok.com/news_file/p56536051136.pdf.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟิค.
- สุวรีย์ โภคารภิมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี: ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- Erika Daniels. (2017). Curricular Factors in Middle School Teachers' Mo Become And Remain Effective. California State: University San Marcos.
- Lisa Olson. (2013). Leadership and Creativity in Research Investigations of Leadership and Leader-Member Exchange (Lmx). In Research Groupd Ph.D.dissertation, Department of Psychology. University of Guthenburg.

การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12*
THE TEACHER EMPOWERMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER AREA OFFICE SECONDARY EDUCATION
AREA OFFICE DISTRICT 12

สารี ทองดำ

Saree Thongdam

วิระยุทธ ชาทะกาญจน์

Werayut Chatakan

ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่

Teeraphong Somkhaoyai

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: Saree9782@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหาร 3) หาแนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 357 คน กำหนดขนาดของโรงเรียน แบบแบ่งชั้นหลายขั้นตอน และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่สถิติพรรณนา ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) (One-way-analysis of Variance: ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการสร้างภาวะผู้นำ ด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กร และด้านการสร้างทีมงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง

* Received 1 December 2022; Revised 25 October 2023; Accepted 15 November 2023

2. การเปรียบเทียบการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหาร โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านที่เหลือไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหาร 1) ด้านการสร้างแรงจูงใจ ควรส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานตามความคาดหวัง ความสนใจ และความรับผิดชอบตามความสามารถ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ แผนปฏิบัติการโรงเรียน การประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนร่วมกัน 3) ด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กร ควรให้โอกาสครูทำงานที่สำคัญ ทำตามความถนัดอย่างเหมาะสม ให้โอกาสครูได้เพิ่มพูนความรู้ทักษะการปฏิบัติงานอย่างเท่าเทียมกัน 4) ด้านการสร้างภาวะผู้นำ ควรแสดงวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมให้ครู เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ กล้าเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง และกระตุ้นให้ครูกระตือรือร้นในการทำงานให้สำเร็จ 5) ด้านการสร้างทีมงานควรให้อิสระในการทำงานร่วมกันสนับสนุนการทำงานเป็นทีม สร้างการยอมรับที่แตกต่าง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร กระจายอำนาจให้กับทีมงาน ในการตัดสินใจ และคล่องตัวในการทำงาน

คำสำคัญ: การเสริมสร้างพลังอำนาจ, ครู, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to 1) study teacher empowerment by school administrators, 2) compare teacher empowerment by school administrators, and 3) find the guidelines on teacher empowerment by school administrators. The sample included 357 school administrators and teachers. School size was set by multistage stratified sampling. The sample size was set following the Krejcie and Morgan Table (Krejcie & Morgan, 1970). The research instrument was an interview form. The statistics included descriptive statistics, frequency, percentage, mean, SD, t-test, F-test, and ANOVA.

The findings revealed that:

1. Overall, teacher empowerment by school administrators was high. When considering each aspect, motivation, building leadership, building organizational environment, and building teamwork were high, respectively. Participation in decision-making was moderate.

2. Overall, the comparison of teacher empowerment by school administrators in different aspects had no difference. When considering each

aspect, it found the difference between building teamwork and an organizational environment with a statistical significance of .05. The rest were not different.

3. Guidelines on teacher empowerment by school administrators were as follows: 1) Building motivation: teachers should be promoted to work under their expectations, interests, and responsibilities based on their competency. 2) Participation in decision-making: teachers should be allowed to participate in setting school visions, work plans, performance assessments, and solving school problems altogether. 3) Building an organizational environment, teachers should have opportunities to perform essential and challenging jobs as per their proficiency and equal opportunities to accumulate their work skills. 4) Building leadership: school administrators should show their visions, behave as good role models, and promote creativity to the teachers. They should also be encouraged to face problems caused by changes and motivated to complete their jobs. 5) Building teamwork: teachers should be allowed to work together independently. Teamwork should be supported. Different acceptances should be provided, as well as knowledge sharing and teamwork decentralization for decision-making and agility.

Keywords: Empowerment, Teacher, School Administrator.

บทนำ

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศ ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก ในขณะที่ผลการจัดการศึกษาของประเทศในทุกระดับยังคงมีปัญหา ทั้งในด้านคุณภาพของคนไทยที่ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ ที่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา คุณลักษณะและทักษะอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ และกำลังแรงงานของประเทศที่มีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะรองรับสถานการณ์การลดลงของประชากรและการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็วของประเทศ รวมถึงสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและไร้ขีดจำกัดของเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถเชื่อมทั้งโลกให้เป็นหนึ่งเดียว การเร่งปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0 จึงเป็นทางออกสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาส

ในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่การสร้างความสุข ร่วมกัน ในสังคมของชนในชาติและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาประเทศให้สามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 20 ปีข้างหน้าตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การศึกษาเป็นกระบวนการให้และการรับรู้ประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การทำความเข้าใจให้กระจ่าง การอบรมปลูกฝังค่านิยม การถ่ายทอดศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและที่สำคัญ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง การศึกษาจะช่วยยกระดับคุณภาพ ประชากรของชาติให้มีคุณภาพ สอดคล้องตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หากประเทศมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย สภาพของสังคม เศรษฐกิจและการเมืองการจัดการศึกษาของประเทศก็จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยแนวทางในการจัดการศึกษาในแต่ละประเทศจึง แตกต่างกันไปตามความเชื่อแนวคิด และปรัชญาการจัดการศึกษา (สมหมาย ปะบุตร, 2558) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษาทั้งประสิทธิภาพของการบริหาร และประสิทธิภาพของสถานศึกษา นักวิชาการหลายท่าน มีความเห็นตรงกันว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นส่วนหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่น มีทักษะและบทบาทในการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะการใช้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อใช้ในการกำหนด ยุทธศาสตร์และนำไปสู่การปฏิบัติในอนาคต (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559) รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนด้วยการเสริมพลังอำนาจในการปฏิบัติงานให้ครูเพื่อทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จมากขึ้น

พลังอำนาจในความหมาย ได้ถูกกล่าวถึงในปี 1960 ด้านกระบวนการปฏิบัติการทางสังคม (Social action) ต่อมาในปี 1970 พลังอำนาจมีความหมายในเรื่องการพึ่งตนเอง (self help) ร่วมกับการช่วยเหลือกันซึ่งเป็นรูปแบบดั้งเดิมของสังคม (Mutual - Aid) (Gibson, C. H., 1991) ในช่วงก่อนปี 1990 คำว่าพลังอำนาจถูกกล่าวถึงในลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม การควบคุมคุณภาพ การพัฒนาบุคคล วงจรคุณภาพ และแผนกลยุทธ์ จนกระทั่งในปี

1990 เป็นต้นมาได้มีการอธิบายในมิติที่หลากหลายขึ้น รวมทั้งมีการนำไปใช้ในลักษณะสหสาขาทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิเสรีภาพ เรื่องความเท่าเทียม สิทธิมนุษยชน ประชาคม การพัฒนาคุณภาพ การบริหารยุคใหม่ รวมทั้งทั้งทางด้านการสาธารณสุข (Rappaport, J., 1987) (Gibson, C. H., 1991) (Kanter, R. M., 1997) และจากการศึกษาพบว่าปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในภายในองค์กร คือ บุคลากรเกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ สิ้นหวังในการทำงาน และเอาใจออกห่างองค์กร เนื่องจากองค์กรมีกฎระเบียบที่เข้มงวด ยึดถือเคร่งครัดและมีการเปลี่ยนแปลงยาก ทำให้บุคลากรขาดความมั่นคง ขาดความก้าวหน้าในการทำงาน ได้รับค่าตอบแทนต่ำ ได้รับสวัสดิการไม่ดี สาเหตุของปัญหาดังกล่าวเกิดจากองค์กรมีการบริหารจัดการแบบรวมศูนย์อำนาจ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย วางแผนงาน ควบคุม สั่งการ และตัดสินใจสั่งการเพียงผู้เดียว บุคลากรไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติงาน สกอตต์และเจฟเฟ (Scott & Jaffe, 1991)

การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) เป็นกระบวนการบริหารจัดการภายในองค์กรเพื่อศักยภาพของบุคลากรให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ และเข้าใจกันได้ดีกับสภาพแวดล้อมองค์กร โดยการให้อำนาจและให้โอกาสแต่ละบุคคลได้แสดงศักยภาพของตนเองให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับที่องค์กรต้องการออกมาจนสามารถทำงานได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมากในทุกองค์กร ทั้งนี้เพราะในการทำงานไม่ว่าหน่วยงานใดก็ตาม สิ่งสำคัญของทุกหน่วยงานคือ ให้บุคคลทำงานอย่างเต็มกำลังและความสามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ ดังนั้นการเสริมสร้างพลังอำนาจจึงมีความสำคัญต่อการสร้างและพัฒนาบุคคลทั้งในระดับบุคคล ทีมงาน และองค์กรให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในการเสริมพลังอำนาจการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษานั้น ส่งผลให้ครูได้ค้นพบตัวเองและเกิดการพัฒนาศักยภาพ ครูจำเป็นต้องมีหรือได้รับการสนับสนุนหรือกระตุ้นให้เกิดมีขึ้นซึ่งทำให้ครูได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในด้านการยอมรับ ครูจึงเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีการพัฒนาความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานนั้นให้ไปสู่จุดหมายให้จงได้เกิดแรงจูงใจในการทำงานและมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองว่าจะสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ โดยครูรับรู้ได้ถึงการมีอำนาจในการควบคุมปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและมีอิสระในการตัดสินใจในการทำงาน (ยุวธิดา ชาปัญญา, 2554) แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจที่นำมาใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และพัฒนาความสามารถของบุคลากร แคนเตอร์ (Kanter, R. M., 1997) ได้เสนอทฤษฎีโครงสร้างอำนาจ ซึ่งกล่าวถึงสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานต้องมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้โอกาสในการทำงานและการพัฒนาทักษะความสามารถ รวมถึงมีการให้ผลตอบแทนในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรมีความเป็นอิสระในการทำงาน เกิดความพึงพอใจในงานและผูกพันต่อองค์กร นอกจากนี้ สกอตต์และเจฟเฟ (Scott C. D., Jaffe D. T., 1991) ได้เสนอ

รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจในองค์กร คือ การให้แรงจูงใจและสร้างภาวะผู้นำให้กับผู้ปฏิบัติงาน การสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันเป็นทีมในองค์กร

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ซึ่งมีการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งให้จัดการศึกษาในท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพ ในการดำเนินงานของโรงเรียนในการเสริมพลังอำนาจมีความสำคัญต่อองค์กร จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากผลการดำเนินงานของแต่ละโรงเรียนและสัมภาษณ์พูดคุยกับครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 อย่างไม่เป็นทางการ พบว่าครูยังขาดการได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมพลังอำนาจ แรงจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และขาดการเพิ่มพูนความสามารถและทักษะการไม่ได้รับอำนาจ ขาดการยกย่องชมเชยและการยอมรับ การไม่ได้รับอิสระ และโอกาสในการปฏิบัติงานเป็นต้น จึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และปัญหาด้านผลผลิตของการจัดการศึกษา จากสภาพปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูหรือพลังอำนาจการปฏิบัติงานของครูที่จะมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพและคุณภาพในการปฏิบัติงานการศึกษาตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรครูในสถานศึกษาให้มีศักยภาพ ส่งเสริมให้บุคลากรครูได้รับการพัฒนาตนเอง สร้างแรงจูงใจบรรยากาศในการทำงาน ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม การได้รับโอกาสในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ตลอดจนได้รับการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน ได้รับการเสริมพลังอำนาจในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริงจากผู้บริหารสถานศึกษา

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีระบบระเบียบอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ครูมีการรับรู้ว่าคุณครูมีการเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ตนเองในระดับใดและมีความแตกต่างกันหรือไม่ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเสริมสร้างพลังอำนาจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12
2. เพื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12 ปีการศึกษา 2563 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12 ปีการศึกษา 2563 จำนวนครูทั้งสิ้น 4,924 คน โดยกำหนดขนาดของโรงเรียนเป็นแบบแบ่งชั้นหลายชั้นตอนและกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. , 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 357 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย วุฒิการศึกษาประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 5 ด้าน การสร้างแรงจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การสร้างบรรยากาศในองค์กร การสร้างภาวะผู้นำ การสร้างทีม และนำไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, Lee J, 1971) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของเนื้อหาการวิจัยและวิเคราะห์สาระสำคัญจากนิยาม ศัพท์เฉพาะแล้วได้ร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของข้อคำถาม โครงสร้างของประเด็นเนื้อหาคำถามที่ครอบคลุมสาระสำคัญเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา และกรอบประเด็นและข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาสำคัญที่ต้องการตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ รวมถึงข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองจากแบบสอบถามจนครบ 357 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผล และสรุปผลต่อไป

ผลการวิจัย

1. การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 12

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 12 โดยรวม

การเสริมสร้างพลังอำนาจของครู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการสร้างแรงจูงใจ	4.06	0.53	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.50	0.64	ปานกลาง
ด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กร	3.89	0.51	มาก
ด้านการสร้างภาวะผู้นำ	3.92	0.54	มาก
ด้านการสร้างทีมงาน	3.64	0.57	มาก
รวม	3.80	0.44	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการสร้างภาวะผู้นำ ด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กร และด้านการสร้างทีมงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06, 3.92, 3.89$ และ 3.64) ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.50$)

2. การเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลที่มีต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กร และด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านที่เหลือไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 พบว่า

3.1 ด้านการสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้มีการเบิกจ่ายสวัสดิการครูตามสิทธิได้ทันกำหนดเวลา ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานตามความคาดหวังหรือความสนใจของครู สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนตามความต้องการของครู ผู้บริหารมีการแสดงความเป็นกัลยาณมิตรเพื่อให้ครูสามารถขอคำปรึกษา ชี้แนะในการทำงาน สนับสนุนให้ครูได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน สร้างแรงบันดาลใจ ให้ผู้ร่วมงานเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนานตนเองมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น มีการกล่าวยก

योगชมเชยครูทั้งในที่ประชุมและหรือเป็นการส่วนตัว เปิดโอกาสให้ครูได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ และมอบหมายภาระงาน บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบให้ครูตามความสามารถ

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน สนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูอุทิศตน และเสียสละเพื่อการพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน ผู้บริหารส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานและสร้างเจตคติ ที่ดีในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูนำข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานมาใช้ประกอบในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนและหาแนวทางปรับปรุง และพัฒนาโรงเรียน ควรให้อำนาจครูในการควบคุมและตัดสินใจงานที่รับผิดชอบ ให้อิสระในการทำงาน ให้ความสำคัญและเอาใจใส่ต่อการตัดสินใจของครู และบุคลากรทางการศึกษา และให้ครูมีส่วนร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหาหรือข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนร่วมกัน

3.3 ด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้โอกาสครูได้รับทำงานที่สำคัญ ทำทลายความสามารถตามความถนัดอย่างเหมาะสม ให้โอกาสครูได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะการปฏิบัติงานอย่างเท่าเทียมกัน ให้ค่าย योगชมเชยและรางวัลในการปฏิบัติงานหรือการให้สิ่งของตอบแทน ให้โอกาสครูได้รับการพัฒนาเป็นครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานหรือศึกษาต่อ ให้โอกาสครูได้ส่งผลงานดีเด่น นวัตกรรมดีเด่นเข้าประกวดทั้งในระดับเขตพื้นที่ ระดับภาค และระดับชาติ ให้โอกาสครูได้เป็นหัวหน้างาน เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถ ให้โอกาสครูได้มีอิสระในการแสวงหาวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพงาน ให้โอกาสครูได้หมุนเวียนหน้าที่รับผิดชอบงานภายในโรงเรียน เพื่อให้ครูได้เรียนรู้งานอย่างเท่าเทียมกัน ให้โอกาสครูได้จัดทำผลงานทางวิชาการ เพื่อเลื่อนวิทยฐานะและความก้าวหน้าในวิชาชีพครู จากผลงานสร้างสรรค์ของตนเอง และจัดเผยแพร่ผลงานทางวิชาการให้กับครูที่มีผลงานดีเด่น

3.4 ด้านการสร้างภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางให้ครูสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางตัวเหมาะสมและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของการเป็นผู้นำ ส่งเสริมให้ครูเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสถาบัน ให้กล้าคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้กล้าลงมือปฏิบัติให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนการสอน ให้ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ให้กล้าเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง กระตุ้นให้ครูใช้วิจารณญาณในการแก้ไขปัญหา ส่งเสริมให้รู้จักวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ และกระตุ้นให้ครูกระตือรือร้นในการทำงานให้สำเร็จ

3.5 ด้านการสร้างทีมงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเลือกสมาชิกในทีมงานเอง ให้ทำงานเป็นทีมตามความสมัครใจ มีการให้อิสระในการทำงานร่วมกันเพื่อ

แสวงหาวิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการทำงาน มีการส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ให้ครูเห็นความสำคัญในความสามารถของครูแต่ละคน มีการส่งเสริมให้แสดงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกทีมงานที่ดี มีใจมุ่งมั่น ให้ความร่วมมือร่วมใจเป็นสำคัญ ผู้บริหารมีการสร้างทีมที่เป็นต้นแบบที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นตัวอย่างให้กับครูในสถาบัน มีการสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกอย่างชัดเจนมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของทีมไว้อย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของ팀ได้ มีการส่งเสริมทีมงานให้ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างเปิดเผย แบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กันและกัน มีการกระจายอำนาจให้กับทีมงาน โดยมอบอำนาจการตัดสินใจ ความรับผิดชอบ ความเป็นอิสระ และคล่องตัวในการทำงาน

อภิปรายผล

1. การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การสร้างแรงจูงใจของครูเป็นตัวแปรสำคัญสำหรับการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหารต้องเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยการสนับสนุนให้ครูดำเนินการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการต่าง ๆ อย่างสะดวกและรวดเร็ว มีการพิจารณาความดีความชอบของครูตามความสามารถในการปฏิบัติงาน มีการสร้างภาวะผู้นำ กระตุ้นให้ครูกระตือรือร้นในการทำงานให้สำเร็จ มีการจูงใจและสนับสนุนให้ครูสร้างนวัตกรรมหรือริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ และมีการสร้างบรรยากาศในองค์กร โดยผู้บริหารต้องมอบหมายงานสอน และงานพิเศษเหมาะสมกับครูแต่ละคน ทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กร และการสร้างทีมงาน ต้องส่งเสริมให้ครูสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง ยึดมั่นในคุณธรรมเป็นพื้นฐานของการดำเนินงานมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรพงศ์ โฆษิตพิมานเวช ได้ศึกษาเรื่องการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (วีรพงศ์ โฆษิตพิมานเวช, 2561) และยังสอดคล้องกับ พัชรภรณ์ ธรรมมา ได้ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างพลังอำนาจของโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจของโรงเรียนราชวินิตบางแก้วโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (พัชรภรณ์ ธรรมมา, 2561)

2. การเปรียบเทียบการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม

ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิประภา สาขานาญ ได้ศึกษาเรื่องการใช้พลังอำนาจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการใช้พลังอำนาจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน (ศศิประภา สาขานาญ, 2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรพงศ์ โฆษิตพิมาน เวช ได้ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างพลังอำนาจครูของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจครูของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน (วีรพงศ์ โฆษิตพิมานเวช, 2561)

3. แนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารได้สนับสนุนให้ครูดำเนินการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการต่าง ๆ อย่างสะดวกและรวดเร็ว ผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบตามความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านการสร้างภาวะผู้นำ ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูกระตือรือร้นในการทำงานให้สำเร็จ ผู้บริหารมีการจูงใจและสนับสนุนให้ครูสร้างนวัตกรรมหรือริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กร ผู้บริหารมอบหมายงานสอนและงานพิเศษเหมาะสมกับครูแต่ละคน บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กรและด้านการสร้างทีมงาน ผู้บริหารสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง ยึดมั่นในคุณธรรมเป็นพื้นฐานของการดำเนินงาน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเลือกสมาชิกในทีมงาน ซึ่งสอดคล้องกับ กนิษฐา ทองเลิศ ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจครูและบุคลากรทางการศึกษา มีปัจจัยสำคัญ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือในองค์กร 3) ด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงาน 4) ด้านการสร้างภาวะผู้นำให้กับผู้ปฏิบัติ และ 5) ด้านการสร้างทีมงาน และองค์ประกอบด้านการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา (กนิษฐา ทองเลิศ, 2563) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตรีพล โฉมใส ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด พบว่า ด้านการติดตามการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากรองลงมา คือ ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านการกำหนดเป้าหมายร่วม อยู่ในระดับมาก สำหรับสภาพปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสนับสนุนทรัพยากร อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการติดตามการทำงาน อยู่ในระดับน้อย และ 2) กลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มี 4 กลยุทธ์หลัก คือ กลยุทธ์บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ กลยุทธ์การเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหาร กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา และกลยุทธ์พัฒนาศักยภาพและคุณภาพครูและบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ (ตริยพล โฉมไสว, 2563)

สรุป

สรุปได้ว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือในองค์กร 3) ด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงาน 4) ด้านการสร้างภาวะผู้นำให้กับผู้ปฏิบัติ และ 5) ด้านการสร้างทีมงานมีความสำคัญในการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษาตลอดถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องช่วยกัน เพื่อให้บริหารสถานศึกษา เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 พบว่า ด้านการสร้างแรงจูงใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานตามความคาดหวังหรือความสนใจของครู สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนตามความต้องการของครู ให้คำปรึกษา ชี้แนะในการทำงาน สนับสนุนให้ครูได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านการสร้างภาวะผู้นำ เพราะผู้บริหารต้องกระตุ้นให้ครูกระตือรือร้นในการทำงานให้สำเร็จ ผู้บริหารมีการจูงใจและสนับสนุนให้ครูสร้างนวัตกรรมหรือริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ

2. การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดย

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ได้แก่ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีการเสริมสร้างพลัง อำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 แตกต่างกัน ซึ่งวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีประสบการณ์การทำงาน 10 - 20 ปี และทำงานในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ ที่ต้องการให้ผู้บริหารมีการเสริมสร้างพลัง อำนาจในการทำงาน จะทำให้มีการสร้างแรงจูงใจ สร้างภาวะผู้นำ สร้างบรรยากาศในการ ทำงานได้มากขึ้น

3. การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 สรุปได้ว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหาร สถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านการส่งเสริม และพัฒนาความร่วมมือในองค์กร ด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงาน ด้านการสร้างภาวะ ผู้นำให้กับผู้ปฏิบัติ และด้านการสร้างทีมงานมีความสำคัญในการเสริมสร้างพลังอำนาจของครู โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษาตลอดถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้อง ช่วยกัน เพื่อให้บริหารสถานศึกษา เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยพื้นฐานของการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในการทำงาน เช่น โครงสร้างการบริหาร พฤติกรรมของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร สภาพชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และรายได้ของครู

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหาร สถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12

3. การศึกษารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา ทองเลิศ. (2563). รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อ พัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 5(2), 533-548.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหาร การศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2(1), 4-5.
- ตริยพล โฉมใสว. (2563). กลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. ใน ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พัชราภรณ์ ธรรมมา. (2561). การเสริมสร้างพลังอำนาจครูของโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว จังหวัดสมุทรปราการ. ใน ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ยุวธิดา ซาปัญญา. (2554). การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในโรงเรียนประถมศึกษา: การวิจัย
ทฤษฎีฐานราก. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีรพงศ์ โฆษิตพิมานเวช. (2561). บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. ใน ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ศศิประภา สาขานาญ. (2559). การใช้พลังอำนาจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. ใน ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมหมาย ปวะบุตร. (2558). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579.
กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- Cronbach, Lee J. (1971). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper & Row.
- Gibson, C. H. (1991). A concept analysis of empowerment. *Journal of Advanced
Nursing*, 16(3), 354-361.
- Kanter, R. M. (1997). *Frontiers of management*. United States of American: A
Harvard Business Review Book.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research
Scillities. *Education and Phychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Rappaport, J. (1987). Terms of empowerment/exemplars of prevention: Toward
a theory of community psychology. *American Journal of Community
Psychology*, 15(2), 121-148.
- Scott C. D., Jaffe D. T. (1991). *Empowerment: Building a committed Workforce*.
California: Koga Page.

**แนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ
ของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1***
**A GUIDLINE OF ACADEMIC UPRIGHT SCHOOL NETWORK CREATION
IN NETWORK 3 TARUE-BANGCHAK UNDER NAKHON SI THAMMARAT
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

จันทร์จิรา ทองแก้ว

Janjira Thongkaew

พระมหาสุพจน์ สุ่มะโฮ

Phramaha Supot Sumato

สามิตร อ่อนคง

Samit Onkong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University,Thailand

E-mail: Janjira_2804@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรมโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก 2) สร้างแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก 3) นำเสนอแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ ของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาสภาพ 16 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญเพื่อศึกษาแนวทาง 4 คน สนทนากลุ่มโดยผู้ทรงวุฒิ 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานกิจกรรมโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมโครงการโรงเรียนสุจริต 3) ด้านการนิเทศภายใน 4) ด้านการบริการด้านวิชาการ

* Received 11 December 2022; Revised 18 December 2023; Accepted 22 December 2023

2. แนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ เครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มี 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขั้นสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง

3. นำเสนอแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์การสร้างเครือข่ายมีความเห็นพ้องได้ข้อสรุปว่า มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: แนวทางการสร้างเครือข่าย, โรงเรียนสุจริต, ด้านวิชาการ

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the conditions in operating the academic honest schools in school network 3: Tarue-Bangchak under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1, 2) build guidelines for creating academic honest school network in school network 3: Tarue-Bangchak under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1, and 3) present the guidelines for creating academic honest school network in school network 3: Tarue-Bangchak under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1. Data were collected through in-depth interviews with 16 key informants for studying the conditions, four key informants for studying the guidelines, and a focus group discussion with seven experts was organized. The research tools included interviews and focus group discussions. Data were analyzed through content analysis.

The findings revealed that:

1. The conditions in operating the academic honest schools in school network 3: Tarue-Bangchak under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 consisted of four aspects: 1) learning management 2) organizing activities to promote the Honest School project, 3) internal supervision, and 4) academic services.

2. Guidelines for creating an academic honest school network in school network 3: Tarue-Bangchak under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 included six steps: 1) Realizing the need for network building,

2) coordinating network agencies/organizations, 3) creating a joint commitment, 4) network management, 5) relationship development, and 6) maintaining relationships continuously.

3. For presenting the guidelines for creating an academic honest school network in school network 3: Tarue-Bangchak under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1, the experts with experiences in network creation agreed to conclude that the guidelines are appropriate and beneficial and possible to use for further implementation.

Keywords: Guidelines for creating network, Honest school, Academic

บทนำ

จากยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ในด้านที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ได้นำไปสู่การจัดทำแผนแม่บทที่บูรณาการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อเป็นกรอบในการผลักดัน แก้ไขปัญหาการทุจริตในสังคมไทย และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2551 ให้หน่วยงานภาครัฐนำแนวทางและมาตรการต่าง ๆ ตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแปลงไปสู่การปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เล็งเห็นถึงปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันว่ายังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ และในฐานะที่เป็นองค์กรที่รับผิดชอบงานการจัดการศึกษาเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต ตลอดจนได้ตระหนักในความสำคัญของการเตรียมการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสถานศึกษา จึงอนุมัติให้สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษาป้องกันการทุจริต ภายใต้ชื่อ “โรงเรียนสุจริต” เพื่อวางรากฐานการปลูกจิตสำนึกที่เป็นกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศชาติ มีวิสัยทัศน์ว่า “สังคมไทย มีวินัย โปร่งใส ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมและร่วมกันป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นที่ยอมรับในระดับสากล” ซึ่งโครงการโรงเรียนสุจริตเป็นโครงการที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์เชิงกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วยการป้องกันการทุจริต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

โครงการโรงเรียนสุจริต เป็นโครงการที่สนับสนุนและส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินงานที่เป็นการป้องกันการทุจริต ปลูกจิตสำนึก ค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้อง รวมไปถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ให้กับนักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัยประถมศึกษา

จนกระทั่งถึงระดับมัธยมศึกษา ที่เริ่มจากเยาวชนและขยายสู่สังคมวงกว้าง โรงเรียนสุจริตเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2556 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการในปีแรก เป็นโรงเรียนสุจริตต้นแบบ จำนวน 225 โรงเรียน และในปี พ.ศ. 2562 ทุกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนสุจริต มีขอบเขตของงานที่จะต้องดำเนินการตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต 5 ด้าน 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป 5) ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ และสอดคล้องกับคุณลักษณะ ทั้ง 5 ประการของโรงเรียนสุจริต ได้แก่ 1) ทักษะกระบวนการคิด 2) มีวินัย 3) ซื่อสัตย์สุจริต 4) อยู่อย่างพอเพียง 5) มีจิตสาธารณะ (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2560) จากการนิเทศติดตามและประเมินผลโครงการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ซึ่งการผลการดำเนินการปฏิบัติโดยรวม คิดเป็นร้อยละ 86.60 พิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ 1 การวางแผนขับเคลื่อนโครงการ คิดเป็นร้อยละ 96.33 ข้อที่ 2 การดำเนินกิจกรรมตามโครงการ คิดเป็นร้อยละ 79.53 ข้อที่ 3 ผลการดำเนินการปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 83.94 และมีข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานการนิเทศ โดยบุคลากรในโรงเรียน และผู้มีส่วนร่วมขับเคลื่อนโรงเรียนสุจริต ซึ่งได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของกลุ่มโรงเรียนในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก คือ แต่ละโรงเรียนขาดความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ในการดำเนินงานส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้หรือแนวทางการดำเนินงานยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นหนึ่งในผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนสุจริตและโรงเรียนวัดบางตะพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นโรงเรียนสุจริตต้นแบบ จึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก เพื่อให้เกิดความร่วมมือและมีแนวทางดำเนินงานมาตรฐานโรงเรียนสุจริตไปในทิศทางเดียวกันตลอดจนส่งเสริมแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมหรือผลงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรมโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีดำเนินงานวิจัย คือ

1. ค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary investigation)
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใน 2 ประเด็นได้แก่ 1) เรื่องสภาพปัจจุบันของการดำเนินงาน จากคุณครูที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนสุจริตและผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 16 คน 2) การศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่าย จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 คน
3. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ในขั้นตอนการนำเสนอแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดประเด็นการร่างแบบที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้นมาเป็นแนวทางการร่างแบบ 3) นำร่างแบบที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และ 4) ปรับร่างแบบแนวทางการสร้างเครือข่าย เป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก
2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการดำเนินงาน คือ แบบสัมภาษณ์ มีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ร่างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ จากการค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติม และ 2) นำร่างแบบที่ได้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
3. ขั้นตอนการนำเสนอ เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการนำเสนอ คือ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) นำร่างแบบแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ ที่ได้จากการร่างแบบ มาจัดทำเป็นแบบประเมินสนทนากลุ่ม ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ และ 2) นำแบบประเมิน ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย ความครอบคลุมขององค์ความรู้ 3) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์อีกครั้ง 4) นำข้อคำถามปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงทำเป็นฉบับจริงเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และ 5) แบบสนทนากลุ่ม ใช้ร่างแบบแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ เป็นแนวทางสำหรับให้ความเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ตลอดจนพิจารณาความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง

1.2 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนสุจริต เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก

1.3 ขั้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over role)

1.4 สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอร่างแบบแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง มีการเตรียมตัวก่อนทำการสัมภาษณ์โดยการหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สัมภาษณ์อย่างเพียงพอ และสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) ผู้วิจัยแนะนำตัวตามบทบาทที่กำหนดโดยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความประทับใจ ไว้วางใจ และกล้าที่จะเปิดเผยข้อมูลให้ผู้สัมภาษณ์ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 ขั้นเลือกผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ตลอดจนพิจารณาความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง

2.2 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่องแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ

2.3 ขั้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over role)

2.4 สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอร่างแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง มีการเตรียมตัวก่อนทำการสัมภาษณ์โดยการหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สัมภาษณ์อย่างเพียงพอ และสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) ผู้วิจัยแนะนำตัวตามบทบาทที่กำหนดโดยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความประทับใจ ไว้วางใจ และกล้าที่จะเปิดเผยข้อมูลให้ผู้สัมภาษณ์ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งถือว่าเป็นการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้เชี่ยวชาญ

3. ขั้นตอนการนำเสนอ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ คือ แบบประเมินและแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยจัดประชุมกลุ่ม เสนอแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ เพื่อการคัดเลือก ประสานงาน แต่งตั้งให้ความเห็นและข้อเสนอแนะมีกระบวนการดังนี้ คือ

3.1 ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มทราบพร้อมด้วยร่างแนวทาง เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ

3.2 ดำเนินการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะ โดยมีการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้ระบบออนไลน์ ผ่าน Google meet

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้ว ไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อ โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานกิจกรรมโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่ามี 4 ด้าน คือ

1.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ สภาพการดำเนินงานกิจกรรมโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ ปัจจุบันสถานศึกษาได้มีการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรด้านทุจริตของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยอยู่ในรูปแบบของการจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บูรณาการกับโครงการคุณธรรม และจัดตามบริบทบูรณาการกับวิถีชีวิต ในสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนครบทุกชั้นในโรงเรียนที่มีครูผู้สอนครบชั้น จัดการเรียนการสอนตามช่วงชั้นในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น ผลที่เกิดจากการเรียนรู้จากการนำหลักสูตรด้านทุจริตศึกษามาใช้ คือ นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามคุณลักษณะของโรงเรียนสุจริต ทั้ง 5 ประการ ได้แก่ ทักษะการคิด มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ โรงเรียนเกิดโครงการเด่น ๆ จากการดำเนินกิจกรรม โรงเรียนและชุมชนได้เยาวชนที่ดี มีคุณธรรม พบปัญหาใหญ่ ๆ ที่ต้องแก้ไข 4 ประการคือ 1) ปัญหาด้านโรคระบาด โควิด-19 2) ปัญหาด้านครูไม่ครบชั้นแก้ไขปัญหาโดย 3) ปัญหาด้านภาระงานครูที่มีมาก 4) ปัญหาด้านสื่อเทคโนโลยี

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมโครงการโรงเรียนสุจริต สภาพปัจจุบันสถานศึกษาได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมโครงการโรงเรียนสุจริต ในรูปแบบการบูรณาการกับวิถีชีวิต บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และอยู่ในรูปแบบของโครงการที่เชื่อมโยงกับโครงการต่าง ๆ ของ สพฐ. เช่น โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โครงการโรงเรียนสีขาว และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ได้แก่ โครงการธนาคารความดี โครงการเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมเขตพื้นที่รับผิดชอบ ผลที่เกิดการจัดกิจกรรมส่งเสริมโครงการโรงเรียนสุจริต จะสอดคล้องกับคุณลักษณะทั้ง 5 ประการของโรงเรียนสุจริต ได้แก่ ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ ผลเกิดขึ้นกับผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมนักเรียน ส่งผลต่อความก้าวหน้าของคุณครู และโรงเรียนเกิดโครงการและผลงานเป็นที่ประจักษ์ ปัญหาที่พบเกิดจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมโครงการโรงเรียนสุจริต ด้านจำนวนครูที่น้อย และภาระงานครูที่มากอาศัยการ ปัญหาด้านความแตกต่างของผู้เรียน และปัญหาด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าจากการเข้าร่วมแข่งขันกิจกรรมโรงเรียนสุจริต

1.3 ด้านการนิเทศภายใน สภาพปัจจุบันสถานศึกษาได้มีการนิเทศภายในที่ไม่ได้แยกเฉพาะหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา การนิเทศเป็นทั้งแบบทางการ คือ ตามปฏิทิน ตามระยะเวลาที่กำหนดเดือนละครั้ง และแบบไม่ทางการ คือนิเทศแบบกัลยาณมิตร พบปะพูดคุย ประชุม ซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดูห้องเรียน ผลที่เกิดจากการนิเทศภายใน ทำให้ครูทราบปัญหา สามารถแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องรวดเร็ว สามารถนำผลนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาตนเอง และนักเรียนให้ตรงตามคุณลักษณะของโรงเรียนสุจริต ปัญหาและอุปสรรคที่พบเกิดจากการ

นิเทศภายใน ส่วนมากมาจากภาระงานของครู และผู้บริหารที่มีมากจึงทำให้การนิเทศไม่มีความต่อเนื่องและไม่ดำเนินไปตามปฏิทินที่วางไว้

1.4 ด้านการบริการด้านวิชาการ สภาพปัจจุบันสถานศึกษาได้มีการบริการด้านวิชาการ เพจเฟซบุ๊กโรงเรียน ยูทูบ ไลน์กลุ่มห้องเรียน ไลน์กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน การประชุมผู้ปกครอง และแลกเปลี่ยนในกลุ่มผู้บริหารและคณะครู การติดต่อส่วนตัวระหว่างบุคคล บอร์ดนิเทศภายในโรงเรียน สารประชาสัมพันธ์โรงเรียน และป้ายไว้นิเทศหน้าโรงเรียน ผลที่เกิดจากการบริการด้านวิชาการ ผู้ปกครองสามารถทราบความเคลื่อนไหวในกิจกรรมของโรงเรียน ชื่นชมผลงานนักเรียน สามารถสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจของผู้ปกครอง ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียน ด้านผลที่เกิดกับเพื่อนร่วมวิชาชีพคือได้แนวทางการดำเนินกิจกรรมของตนเองปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการบริการด้านวิชาการ เกิดจากการขาดการติดต่อ แลกเปลี่ยนกันระหว่างโรงเรียน โรงเรียนเผยแพร่ผลงานวิชาการยังไม่เป็นรูปธรรมที่ทำให้มองเห็นผลงาน และปัญหาของการจัดเก็บผลงานทางวิชาการที่เป็นระบบของโรงเรียน

2. แนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1) การสร้างความตระหนักในการสร้างกลุ่มเครือข่าย โดยการประชาสัมพันธ์เชิญชวน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนสุจริต พุดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริต เพื่อให้สมาชิกมองเห็นประโยชน์ ความสำเร็จ และมองเห็นถึงสภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ ขั้นตอนต่อไปมีการประชุมชี้แจงให้ผู้บริหาร ครูผู้ดำเนินงานโครงการโรงเรียนสุจริตเชื่อมั่นในศักยภาพตนเองว่าสามารถที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนสุจริตได้และสามารถบอกต่อขยายผลแก่สมาชิกผู้สนใจให้เข้าร่วมกลุ่มเครือข่าย เมื่อมีการขยายผลต่อ เครือข่ายจึงสร้างความตระหนักถึงการรักษากลุ่มเครือข่ายให้ยั่งยืนต่อไปโดยการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ขึ้นมาเรียนรู้สืบทอด ส่งต่อ กิจกรรมโรงเรียนสุจริต 2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย โดยการเชิญเป็นหนังสือทางราชการ หรือสื่อโซเชียลมีเดีย ต่อมาสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายทำการวิเคราะห์เครือข่ายของตนเองว่ามี จุดเด่น จุดด้อย ต้องการพัฒนาหรือต้องการศึกษาเรียนรู้กิจกรรมการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสุจริตในด้านใด แล้วจึงทำหนังสือทางราชการเชิญองค์กรเครือข่ายที่เป็นแหล่งวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกเครือข่ายทั้งของรัฐและเอกชน องค์กรท้องถิ่นเข้ามาร่วมกลุ่มเครือข่าย และอาจจะมีการจัดศึกษาดูงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ปีละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามบริบทจริงและเห็นภาพของงานเด่นชัดขึ้น จากนั้นเครือข่ายประสานสำนักงานเขตพื้นที่ต้นสังกัดให้เข้ามาติดตาม ให้อำเภอนำ หรือส่งเสริมกลุ่มเครือข่ายให้ดำเนินงานตามเป้าหมายที่ถูกต้องซึ่งอาจจะจัดการนิเทศติดตาม ภาคเรียนละ 1 ครั้ง 3) ขั้นสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน กลุ่มเครือข่ายกำหนดจุดประสงค์ของเครือข่ายและแต่งตั้งคณะทำงานของโดยการกำหนดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ ประธานเครือข่ายรองประธาน เลขานุการ

เหรียญ และหัวหน้ากิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริต ทั้ง 4 ด้าน ให้ชัดเจน เพื่อเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนเครือข่าย จากนั้นสมาชิกมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ 4) ชั้นบริหารจัดการเครือข่าย เครือข่ายจัดทำคู่มือการดำเนินงานและมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ และมีการตรวจสอบการดำเนินงานให้ดำเนินไปตามแผนตลอดจนมีการประเมินผลให้เห็นจุดเด่น จุดด้อย จุดที่ควรพัฒนา และนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลการดำเนินงานนำผลไปปรับปรุงพัฒนาและนำเสนอผลที่ได้ต่อสาธารณะชนต่อไป 5) ชั้นพัฒนาความสัมพันธ์โดยการจัดประชุมแบบไม่เป็นทางการเพื่อการพบปะสังสรรค์ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้ความสัมพันธ์มีความแน่นแฟ้นกลมเกลียว สมาชิกในเครือข่ายยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เครือข่าย นอกเครือข่ายซึ่งอาจจะจัดภาคเรียน ละ 1 ครั้ง หรือปีละ 1 ครั้ง ตามความเหมาะสม 6) ชั้นรักษาความสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง โดยการจัดกิจกรรมเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ทำระหว่างกันภาคเรียน ละ 1 ครั้ง หรือ ปีละ 1 ครั้ง อย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน การจัดประชุมหรือการนำความรู้ใหม่ ๆ มาบอกต่อกลุ่มเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเครือข่ายมีการติดต่อแลกเปลี่ยนทรัพยากรซึ่งกันและกันอยู่เสมอ การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ขึ้นมาเรียนรู้ สืบทอด ส่งต่ออย่างต่อเนื่อง

3. นำเสนอแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อสรุปที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ ของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ที่มีกรอบแนวปฏิบัติในด้านวิชาการ ตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ คือ 1) การจัดการเรียนรู้ 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมโครงการโรงเรียนสุจริต 3) การนิเทศภายใน 4) การบริการด้านวิชาการ โดยการมีแนวทางการสร้างเครือข่าย จำนวน 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตระหนักถึง ความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขั้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 4) ชั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ชั้นพัฒนาความสัมพันธ์ 6) ชั้นรักษาความสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง โดยมีข้อเสนอแนะ สถานศึกษานำผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนกำหนดการดำเนินงานกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษาต่อไป กลุ่มเครือข่ายอื่น ๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 นำแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการภายในเครือข่ายของตนเอง และให้มีการติดตามและประเมินผลการตลอดจนนำแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ไปใช้

อภิปรายผล

งานวิจัย เรื่องแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานกิจกรรมโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ สภาพปัจจุบันสถานศึกษาได้มีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องตามหลักสูตรด้านทุจริตของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยอยู่ในรูปแบบของการจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บูรณาการกับโครงการคุณธรรม และจัดตามบริบทบูรณาการกับวิถีชีวิตในสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนครบทุกชั้นในโรงเรียนที่มีครูผู้สอนครบชั้น จัดการเรียนการสอนตามช่วงชั้นในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น ผลที่เกิดจากการเรียนรู้จากการนำหลักสูตรด้านทุจริตศึกษามาใช้ คือ นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามคุณลักษณะของโรงเรียนสุจริต ทั้ง 5 ประการ ได้แก่ ทักษะการคิด มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ โรงเรียนเกิดโครงการเด่น ๆ จากการดำเนินกิจกรรม โรงเรียนและชุมชนได้เยาวชนที่ดี มีคุณธรรม พบปัญหาใหญ่ ๆ ที่ต้องแก้ไข 4 ประการคือ 1) ปัญหาด้านโรคระบาด โควิด-19 ได้แก้ไขปัญหาโดยการเรียนออนไลน์และเรียนแบบบูรณาการกับวิชาต่าง ๆ 2) ปัญหาด้านครูไม่ครบชั้นแก้ไขปัญหาโดย การเรียนควบชั้นเรียน 3) ปัญหาด้านภาระงานครูที่มีมาก แก้ไขปัญหาโดยการบูรณาการกับชีวิตประจำวัน โครงการงาน วิชาอื่น ๆ และเสนอแนะให้โรงเรียนได้ออกแบบกิจกรรมเองโดยสอดคล้องกับคุณลักษณะทั้ง 5 ประการ และ 4) ปัญหาด้านสื่อเทคโนโลยี แก้ไขปัญหาโดยการนำโน้ตบุ๊ค และโทรศัพท์ส่วนตัวของครูมาเปิดสื่อใส่ส่วนที่เป็นวิดีโอให้นักเรียน จากปัญหาของโรงเรียนสุจริตสามารถที่จะบริหารจัดการให้สำเร็จได้ด้วยกระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา กุสิรัมย์ และราชัย บุญยรัตผลิน ฉ่ำทรัพย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสุจริตของโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนเครือข่ายในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสุจริต ของโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนเครือข่ายในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสุจริตในด้านแรงจูงใจในการทำงาน รองลงมา คือ ด้านทรัพยากรและเทคโนโลยี (สุพัตรา กุสิรัมย์ และราชัย บุญยรัตผลิน ฉ่ำทรัพย์, 2561)

2. ด้านการจัดกิจกรรม ส่งเสริมโครงการโรงเรียนสุจริต สภาพปัจจุบันสถานศึกษาได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริม โครงการโรงเรียนสุจริต ในรูปแบบการบูรณาการกับวิถีชีวิต บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และอยู่ในรูปแบบของโครงการที่เชื่อมโยงกับโครงการต่าง ๆ ของสพฐ. เช่น โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โครงการโรงเรียนสีขาว และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ได้แก่ โครงการธนาคารความดี โครงการ

เศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมเขตพื้นที่รับผิดชอบ ผลที่เกิดการจัดกิจกรรมส่งเสริม โครงการโรงเรียนสุจริต จะสอดคล้องกับคุณลักษณะทั้ง 5 ประการของโรงเรียนสุจริต ได้แก่ ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ ผลเกิดขึ้นกับผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมนักเรียน ส่งผลต่อความก้าวหน้าของคุณครู และโรงเรียนเกิดโครงการและผลงานเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ บุญประสม ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนบ้านตุงลอย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่าการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริต เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะ 5 ประการให้แก่นักเรียนโรงเรียนบ้านตุงลอย ซึ่งแบ่งออกเป็นกิจกรรมย่อย คือ 1) ด้านทักษะกระบวนการคิด ประกอบด้วยกิจกรรม วิเคราะห์กรณีความดีตัวอย่าง การค้นหาเชิดชูผู้ประพฤติสุจริตในชีวิต การสร้างความตระหนักโทษ ของการทุจริต กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการทุจริต การเสริมทักษะกระบวนการคิดหน้าเสาธง และค่ายอบรมคุณธรรม “เยาวชนคนดีของแผ่นดิน” 2) ด้านวินัย ประกอบด้วยกิจกรรมเวรทำความสะอาดพื้นที่ กิจกรรมพบครูพระชำระจิต กิจกรรมตรวจชื่อนักเรียนเข้าแถว การแต่งตั้งตัวแทน นักเรียนตรวจสอบความสะอาดบริเวณพื้นที่ กิจกรรมร่วมใจฝึกการเข้าแถวรับประทานอาหารเช้า กลางวันและกิจกรรมกีฬาเสริมใจ 3) ด้านซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วยกิจกรรมพบครูพระชำระจิต กิจกรรมตรวจชื่อนักเรียนเข้าแถว การแต่งตั้งตัวแทน นักเรียนตรวจสอบความสะอาดบริเวณพื้นที่ การส่งเสริมความสุจริตหน้าเสาธง กิจกรรมเสียงตามสายเพลงโรงเรียนสุจริต การกล่าวคำ ปฏิญาณ โรงเรียนสุจริตตอนเช้าและกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการทุจริต 4) ด้านอยู่อย่างพอเพียง ประกอบด้วย กิจกรรมสร้างแหล่งเรียนรู้บริเวณโรงเรียน กิจกรรมโครงการอาชีพบนพื้นที่สูง กิจกรรมแปลงเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน กิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร กิจกรรมรณรงค์การ ประหยัดการใช้ทรัพยากร 5) ด้านจิตสาธารณะ ประกอบด้วยกิจกรรมพบครูพระชำระจิต กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนอ่านออกเขียนได้ กิจกรรมเวรทำความสะอาดพื้นที่ ทำบุญเข้าพรรษาและกิจกรรม เพื่อสาธารณะประโยชน์ โดยกิจกรรมต่างๆ อยู่ในรูปแบบการบูรณาการตามบริบทของสถานศึกษาและเชื่อมโยงกับโครงการต่าง ๆ ของ สพฐ.สอดคล้องกับคุณลักษณะทั้ง 5 ประการของโรงเรียนสุจริต (วสันต์ บุญประสม , 2562)

3. ด้านการนิเทศภายใน สภาพปัจจุบันสถานศึกษาได้มีการนิเทศภายในที่ไม่ได้แยกเฉพาะหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา การนิเทศเป็นทั้งแบบทางการ คือ ตามปฏิทิน ตามระยะเวลาที่กำหนดเดือนละครั้ง และแบบไม่ทางการ คือนิเทศแบบกัลยาณมิตร พบปะพูดคุย ประชุม ชักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ คู่มือเรียน ผลที่เกิดจากการนิเทศภายใน ทำให้ครูทราบปัญหาสามารถแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องรวดเร็ว สามารถนำผลนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาตนเอง และนักเรียนให้ตรงตามคุณลักษณะของโรงเรียนสุจริต ปัญหาและอุปสรรคที่พบและแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดจากการนิเทศภายใน จากปัญหาของครูมีเวลาจำกัด ผู้บริหารใช้การนิเทศแบบไม่เป็นทางการ ปัญหาการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินแก้ไขปัญหาดูโดยการปรับการปฏิบัติงานให้

มีความยืดหยุ่นมีคู่มือที่ชัดเจน และการนิเทศไม่ต่อเนื่องแก้ไขปัญหามาโดยการทำปฏิทินการนิเทศลดภาระงานครู

4. ด้านการบริการด้านวิชาการ สภาพปัจจุบันสถานศึกษาได้มีการบริการด้านวิชาการ เพจเฟซบุ๊กโรงเรียน ยูทูบ โลก กลุ่มห้องเรียน ไลน์กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน การประชุมผู้ปกครอง และแลกเปลี่ยนในกลุ่มผู้บริหารและคณะครู การติดต่อส่วนตัวระหว่างบุคคล บอร์ดนิเทศภายในโรงเรียน สารประชาสัมพันธ์โรงเรียน และป้ายไว้นิเทศหน้าโรงเรียน ผลที่เกิดจากการบริการด้านวิชาการ ผู้ปกครองสามารถทราบความเคลื่อนไหวในกิจกรรมของโรงเรียน ชื่นชมผลงานนักเรียน สามารถสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจของผู้ปกครอง ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียน ด้านผลที่เกิดกับเพื่อนร่วมวิชาชีพคือได้แนวทางการดำเนินกิจกรรมของตนเอง ปัญหาและอุปสรรคที่พบและแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดจากการบริการด้านวิชาการ ปัญหาขาดการติดต่อแลกเปลี่ยนกันระหว่างโรงเรียนสามารถสร้างกลุ่มเครือข่ายเผยแพร่ผลงาน และพยายามเผยแพร่ผลงานในรูปแบบรูปเล่มงาน และโรงเรียนควรจัดเก็บผลงานทางวิชาการที่เป็นระบบ

แนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

ผลการศึกษา พบว่า มี 6 ขั้นตอน 1) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขั้นสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง โดยเครือข่ายจะมีความสำคัญกับการศึกษา และการบริหารงานของผู้อำนวยการอย่างมากที่จะช่วยให้การติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์การแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวรรณ นิลแก้วบวรวิชัย เรื่องการวิจัยรูปแบบการพัฒนาเครือข่าย ความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ มี 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขั้นสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง 1) ขั้นการสร้าง ความตระหนักในการสร้างกลุ่มเครือข่ายจะต้องมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวน กลุ่มคน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนสุจริต เพื่อเป็นการแสดงความประสงค์ให้รู้ว่าจะมีการจัดกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในเรื่องของกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริต ในลักษณะกลุ่มสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อให้สมาชิกมองเห็นประโยชน์ ภาพความสำเร็จ และมองเห็นถึงสภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ (ภัทรวรรณ นิลแก้วบวรวิชัย, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Antoine, 2018) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจของครูในการเรียนรู้ในเครือข่าย: ต้นทุน ผลตอบแทน และความสนใจของชุมชน

พบว่า การพิจารณาเข้าร่วมเครือข่ายจากประเด็นสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) มุมมองเกี่ยวกับเครือข่ายการเรียนรู้ 2) แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมโดยมองว่าเป็นการแลกเปลี่ยนเหตุผล 3) แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมที่มองว่าเกี่ยวข้องกับระเบียบสังคม จากนั้นต้องจัดการประชุมชี้แจงให้ผู้บริหาร ครูผู้ดำเนินงานโครงการโรงเรียนสุจริตเชื่อมั่นในศักยภาพตนเองว่าสามารถที่จะดำเนินกิจกรรมโรงเรียนสุจริตได้และสามารถบอกต่อขยายผลแก่สมาชิกผู้สนใจให้เข้ามาร่วมกลุ่มเครือข่าย และเครือข่ายสร้างความตระหนักถึงการรักษากลุ่มเครือข่ายให้ยั่งยืนต่อไปโดยการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ขึ้นมาเรียนรู้ สืบทอด ส่งต่อ กิจกรรมโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการทั้ง 4 ด้าน

2) ขึ้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย สมาชิกในกลุ่มเครือข่ายทำการวิเคราะห์เครือข่ายของตนเองว่ามีจุดเด่น จุดด้อย ต้องการพัฒนาหรือต้องการศึกษาเรียนรู้กิจกรรมการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสุจริตในด้านใดแล้วจึงทำหนังสือทางราชการเชิญองค์กรเครือข่ายที่เป็นแหล่งวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกเครือข่ายทั้งของรัฐและเอกชน องค์กรท้องถิ่นเข้ามาร่วมกลุ่มเครือข่าย และอาจจะมีการจัดศึกษาดูงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ปีละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามบริบทจริงและเห็นภาพของงานเด่นชัดขึ้น เครือข่ายประสานสำนักงานเขตพื้นที่ต้นสังกัดให้เข้ามาติดตาม ให้คำแนะนำ หรือส่งเสริมกลุ่มเครือข่ายให้ดำเนินงานตามเป้าหมายที่ถูกต้องซึ่งอาจจะ จัดการนิเทศติดตามภาคเรียนละ 1 ครั้ง 3) ขึ้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน กลุ่มเครือข่ายกำหนดจุดประสงค์ของเครือข่ายและแต่งตั้งคณะทำงานของโดยการกำหนดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ ประธานเครือข่าย รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และหัวหน้ากิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริต ทั้ง 4 ด้าน ให้ชัดเจน เพื่อเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนเครือข่าย จากนั้นสมาชิกมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ

4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย เครือข่ายจัดทำคู่มือการดำเนินงานและมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ จากนั้นมีการตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนตลอดจนมีการประเมินผลให้เห็นจุดเด่น จุดด้อย จุดที่ควรพัฒนา และนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลการดำเนินงาน นำผลไปปรับปรุงพัฒนาและนำเสนอผลที่ได้ต่อสาธารณะชนต่อไป (Antoine, 2018) ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดา มงคลสิทธิ์ การศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารเครือข่ายในสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จนั้น ประกอบด้วย การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ การออกแบบเครือข่ายให้ สอดคล้องกับเป้าหมาย การพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร และการวัดผลและประเมินผล

5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ โดยการจัดประชุมแบบไม่เป็นทางการเพื่อการพบปะสังสรรค์ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้ความสัมพันธ์มีความแน่นแฟ้นกลมเกลียว สมาชิกในเครือข่ายยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เครือข่าย ซึ่งอาจจะจัดภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือ ปีละ 1 ครั้ง ตามความเหมาะสม 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในกิจกรรมเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ทำระหว่างกันภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือ ปีละ 1 ครั้ง ควรให้

มีการดำเนินงานกันอย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน การจัดประชุมหรือการนำความรู้ใหม่ๆมาบอกต่อกลุ่มเครือข่ายอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้สมาชิกยังคงเห็นความสำคัญและมีแรงกระตุ้นในการดำเนินงานอยู่เสมอ ตลอดจนเครือข่ายมีการติดต่อแลกเปลี่ยนทรัพยากรซึ่งกันและกันอยู่เสมอ การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ ขึ้นมาเรียนรู้ สืบทอด ส่งต่อ อย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้กิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริตดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีความต่อเนื่องมีประสิทธิภาพมีความยั่งยืนตลอดไป (สุดา มงคลสิทธิ์, 2562)

แนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ผลการศึกษา พบว่า จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อสรุปที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์ มีกรอบแนวปฏิบัติในด้านวิชาการ ตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ คือ 1) การจัดการเรียนรู้ 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมโครงการโรงเรียนสุจริต 3) การนิเทศภายใน 4) การบริการด้านวิชาการ โดยมีการมีแนวทางการสร้างเครือข่ายจำนวน 6 ขั้นตอน คือ 1) ขึ้นตระหนักถึง ความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขึ้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขึ้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sartory, Jungermann & Järvinen ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสนับสนุนเครือข่ายโรงเรียนถึงโรงเรียน: วิธีที่ครูเครือข่ายรับรู้กิจกรรมสนับสนุนของหน่วยงานประสานงานในพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า เพื่อให้เครือข่ายทำงานได้อย่างอิสระในการปฏิรูปนวัตกรรม หน่วยงานประสานงานในท้องถิ่นควรเน้นที่การสนับสนุนความเป็นอิสระ เช่น การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเครือข่าย (Sartory et al., 2017)

สรุป

แนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วยมาตรฐานโรงเรียนสุจริต 4 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมโครงการโรงเรียนสุจริต 3) ด้านการนิเทศภายใน 4) ด้านการบริการด้านวิชาการ และมีขั้นตอนการสร้างเครือข่าย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขึ้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขึ้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขึ้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ สรุปแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ ของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษานำผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนกำหนดการดำเนินงานกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษาต่อไป
2. กลุ่มเครือข่ายอื่น ๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 นำแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการภายในเครือข่ายของตนเอง
3. มีการติดตามและประเมินผลการนำแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายที่ 3 ท่าเรือ-บางจาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ไปใช้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการ ของสถานศึกษาในเครือข่ายอื่น ๆ ต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่นำแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตด้านวิชาการของสถานศึกษาไปใช้
- 3) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษาในด้านอื่น ๆ ให้ครบทั้ง 5 มาตรฐาน

เอกสารอ้างอิง

- ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิชัย. (2559). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน *คุชกุณิพนธ์ปรัชญาคุชกุณิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- วสันต์ บุญประสม. (2562). การพัฒนาการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนบ้านตุงลอย อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.*
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2560). *แผนแม่บทบูรณาการป้องกันปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.*
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2560). *รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2559 โครงการโรงเรียนสุจริต. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*
- สุดา มงคลสิทธิ์. (2562). กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนจังหวัดชลบุรี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 6(10), 5843-5859.
- สุพัตรา กุสิรัมย์ และราชัย บุญยรัตผลิน ฉำทรัพย์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสุจริตของโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนเครือข่ายในจังหวัดบุรีรัมย์. ใน *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.*
- Antoine. (2018). Teachers' Motives for Learning in Networks: Costs, Rewards and Communit Interest. *Educational Research*, 60(1), 31-46.
- Sartory et al. (2017). Support for School-to-school Networks: How Networking Teachers Perceive Support Activities of a Local Coordinating Agency. *British Journal of Educational Studies*, 65(2), 143-165.

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
การทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 4*

THE CREATIVE LEADERSHIP OF THE SCHOOL ADMINISTRATORS
AFFECTING TEAMWORK IN SCHOOL UNDER NAKHON SI
THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

ทรงวุฒิ มากมี

Songwut Makmee

ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่

Teeraphong Somkhaoyai

กษมา ศรีสุวรรณ

Kasama Srisuwan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: songwut.kru@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสานวิธี โดยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างคือ ครู จำนวน 315 คน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

* Received 17 December 2022; Revised 18 December 2023; Accepted 22 December 2023

2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยตัวแปรมีอำนาจพยากรณ์ มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรอบรู้ บริหารงานแบบมีส่วนร่วม เน้นการใช้งานบุคคลให้ตรงกับความสามารถ ถ้าที่จะริเริ่มสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ มีวิธีการกระตุ้นให้ครูมีการทำงานเป็นทีมในขับเคลื่อนงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, เชิงสร้างสรรค์, การทำงานเป็นทีม

ABSTRACT

The research aimed to study 1) the level of creative leadership of school administrators and the level of teamwork in educational institutions, 2) the relationship between the creative leadership of school administrators that affects working as a team in educational institutions, and 3) guidelines for developing creative leadership of school administrators that affect teamwork in educational institutions. This research used a mixed-method research method. Data were collected using questionnaires from a sample group of 315 teachers. The statistics used in the analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. Five key informants were also interviewed.

The study showed that:

1. Overall, the creative leadership of school administrators and teamwork in educational institutions under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 4 were high.

2. For creative leadership of school administrators affecting teamwork in educational institutions, two variables had predictive power: having a vision and having creativity affecting teamwork in educational institutions, with the statistically significant at the 0.05 level.

3. For guidelines for developing creative leadership among school administrators affecting teamwork in educational institutions under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 4, school administrators must have a broad vision, be knowledgeable, have participation management,

focus on using people to match their abilities, dare to initiate and create new ideas, and develop ways to encourage teachers to work as a team to drive work for achieving organizational goals.

Keywords: Leadership, Creativity, Teamwork

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา มีบทบาท และอิทธิพลต่อการดำเนินงานที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุด มีความรู้และทักษะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในอนาคต ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่ามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดนโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งและมีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลว หากองค์กรใดมีผู้นำหรือผู้บริหารที่มีคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ องค์กรหรือหน่วยงานนั้นก็สามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี ผู้ที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีศิลปะ และความสามารถที่จะจูงใจให้ผู้ปฏิบัติทำตามได้โดยใช้ความรู้ความสามารถในการนำคนไปสู่เป้าหมายตามสถานการณ์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันผู้นำต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ มีความเชื่อมั่น กล้าตัดสินใจ กล้าเสี่ยงยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น พร้อมเผชิญปัญหา มีความสามารถในการสร้างกำลังใจ สามารถปฏิบัติงานจนได้รับการยอมรับจากคนรอบข้างเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล (สุวิมล โดปิ่นใจ, 2556) จะเห็นได้ว่าการทำงานเป็นทีมเป็นพื้นฐานของความสำเร็จในการที่จะบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการในการทำงานหรือการดำเนินการตามกระบวนการบริหารนั้น ไม่อาจประสบความสำเร็จได้ การทำงานเป็นทีมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารทั้งหลายควรหันมาให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะการทำงานต้องอาศัยความร่วมมือจึงจะทำให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (สมยศ นาวิการ, 2540)

โลกปัจจุบันนี้ไม่มีใครที่จะอยู่เพียงลำพังได้ การทำงานเป็นทีมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารต้องมีพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกลุ่มแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันออกไป เนื่องมาจากธรรมชาติและคุณลักษณะของคนที่มารวมกันเป็นกลุ่มแล้วจะเกิดพลวัตรของกลุ่มในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลให้เกิดพลังร่วมของกลุ่มในเชิงบวก

หรืออาจเกิดในเชิงลบได้ สิ่งที่ผู้บริหารองค์การปรารถนา คือ พลังร่วมในเชิงบวกซึ่งผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพลังร่วมในเชิงบวกให้มากที่สุด (สุพานี สฤณวานิช, 2552)

ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีอำนาจหน้าที่ คือ จัดทำนโยบาย การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไป แจกจ่ายจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานรับทราบ กำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ประสานระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาที่ต้องมีการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้คุณภาพในการจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4, 2563)

จากที่มาของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การมีความคิดสร้างสรรค์ (บุญรดา ทรงบุญศาสตร์, 2559) เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ซึ่งเป็นวิธีการรวมวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative

Research) มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้กรอบสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ซึ่งได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) โดยถามข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และสถานภาพการดำรงตำแหน่ง จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3) ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว 4) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผู้วิจัยจึงได้สรุปตัวแปรออกมาทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการติดต่อสื่อสาร 2) ด้านการร่วมมือ 3) ด้านการประสานงาน 4) ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักของลิเคิร์ต (Likert, R, 2003)

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview Studies) สัมภาษณ์เกี่ยวกับเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์ คือ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา หน้าที่และความรับผิดชอบ และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารการศึกษาโดยมีการสัมภาษณ์ระดับกึ่งโครงสร้าง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างเครื่องมือในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยมีขั้นตอนดังนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire)

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเนื้อหามาวิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินค่าแล้วหาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากลั่นกรอง เรียบเรียง กำหนดกรอบแนวคิดที่เป็นตัวบ่งชี้วัดระดับความคิดเห็นของผู้บริหารแล้วสร้างแบบสอบถามรายข้อ โดยให้ครอบคลุมตามองค์ ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบสำนวนภาษา ความถูกต้องของเนื้อหาและขอรับคำแนะนำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องตามรูปแบบ และความถูกต้องของภาษาได้ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.8-1.0 โดยได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปทดลองใช้

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J, 1971) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวม เท่ากับ 0.990 และค่าความเชื่อมั่นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.515-0.900

6. ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากตารางความสัมพันธ์ระหว่างประชากรและกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์กำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อวัดระดับและประเมินผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของ Best (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์การทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อวัดระดับและประเมินผล โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของ Best

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ขั้นตอนที่ 5 รวบรวมข้อมูลจากแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 แล้วนำมาสรุปตามโครงสร้างและรายงานผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยรวม

ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การมีวิสัยทัศน์	4.58	0.40	มากที่สุด
2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.48	0.42	มาก
3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.44	0.44	มาก
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.46	0.44	มาก
รวม	4.49	0.38	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน

พบว่า ด้านการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (0.40) รองลงมาคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (0.42) ส่วนด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (0.44)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยรวม

ระดับการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การติดต่อสื่อสาร	4.56	0.43	มากที่สุด
2. การร่วมมือ	4.45	0.43	มาก
3. การประสานงาน	4.46	0.43	มาก
4. การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	4.42	0.44	มาก
รวม	4.47	0.39	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (0.43) รองลงมา คือ ด้านการประสานงาน (0.43) ส่วนด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (0.44)

2. ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบขั้นตอนโดยวิธี Enter เพื่อค้นหาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized		t	Sig
	Coefficients		Coefficients			
	B	Std. Error	Beta			
(Constant)	0.857	.162			5.283*	0.000
การมีวิสัยทัศน์ (AA)	0.246	0.048	0.254		5.154*	0.000
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (BB)	0.034	0.056	0.037		0.603	0.547
การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว (CC)	0.098	0.055	0.112		1.790	0.074

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig
	B	Std. Error	Beta		
การมีความคิดสร้างสรรค์ (DD)	0.427	0.057	0.483	7.493*	0.000
$R^2 = .640$ Adjusted R Square = .635					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลปรากฏว่า การสร้างสมการพยากรณ์ ในการค้นหาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่าปัจจัยตัวแปรมีอำนาจพยากรณ์ มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (AA) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (DD) ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาของครูเป็นไปในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาของครู และตัวแปรพยากรณ์ ทั้ง 4 ด้านร่วมกันพยากรณ์การทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 รวมได้ร้อยละ 64.00 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการพยากรณ์ค่า 0.237 โดยสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y = 0.857 (\text{Constant}) + 0.246 (AA) + 0.034 (BB) + 0.098 (CC) + 0.427 (DD)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.254 (AA) + 0.037 (BB) + 0.112 (CC) + 0.483 (DD)$$

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา พบว่า

3.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ คือการที่มีภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล มองถึงภาพอนาคต มีความรอบรู้ บริหารแบบมีส่วนร่วม มีการแสวงหาข้อมูลที่หลากหลาย มีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ การวางแผนที่ดี สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้เพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รู้จักแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ นำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา นำปัจจัย 5 ประการมาปรับใช้โดยมีลำดับดังนี้ 1) นักเรียน 2) บุคลากร 3) สถานศึกษา 4) วิธีการ 5) ทีมงาน กำหนดแผนการปฏิบัติงานเป็นระยะ นำระบบการจัดการเข้าไปจัดขับเคลื่อนการปฏิบัติงานเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ มีการยกระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน และมุ่งพัฒนางานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา

3.2 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โรงเรียนจะประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับอยู่ที่ความโดดเด่นของงานวิชาการ แต่จะสำเร็จได้ก็ต้องขับเคลื่อนด้วยครู ครูต้องมีความเป็นมืออาชีพผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูทุกคนทำงานได้เต็มศักยภาพ การใช้คนให้ตรงกับงาน ความรู้ความสามารถ คอยให้ขวัญกำลังใจ ในการทำงานให้เสร็จต้องใส่ใจไปด้วยงานถึงจะสำเร็จ รับฟังเรื่องราวและความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน เน้นการให้งานแก่บุคคลให้ตรงกับความสามารถของบุคคลนั้น ให้มองว่าบุคคลนั้นพัฒนาสิ่งไหนได้ดีที่สุดแล้วให้บุคคลนั้นใช้ศักยภาพของตนเองลงสู่เรื่องงานอย่างมีคุณภาพ คนทุกคนมีย่อมมีความแตกต่างกัน ครูทุกคนย่อมมีความคิดความต้องการที่จะทำงานตามความถนัดของตนเอง ตัวของผู้บริหารสถานศึกษาเองก็ต้องดูคนให้ออก มองคนให้ได้ ใช้คนให้เป็น เลือกคนให้เหมาะกับงาน เอาทฤษฎีการเสริมแรง การเรียนรู้เข้ามาใช้ โดยคำนึงถึงวัฒนธรรมและค่านิยม สร้างวัฒนธรรมให้คนในองค์กรเกิดการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้สามารถทำงานร่วมกันด้วยได้ดี และมีความสุขในการทำงานของทุกฝ่าย

3.3 การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การปรับความคิดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อให้ความคิดนั้นสามารถเกิดผลที่เป็นรูปธรรม มีเหตุผลในการตัดสินใจ หากครูมีภาระก็ให้ทำภาระของตัวเองที่สำคัญก่อน แต่ถ้าไม่มีภาระสำคัญใดให้ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานไม่บังคับให้ตรงตามข้อปฏิบัติจนเกินไป มีข้อยกเว้นในการปฏิบัติเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ด้วยการบูรณาการวิธีการทำงานอย่างหลากหลาย มีให้เกิดความตื่นตัว กระฉับกระเฉง และคล่องแคล่วในการทำงาน

3.4 การมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้นำอย่างผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ความคิดในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง อย่าหยุดนิ่ง กระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดความกล้า ที่จะริเริ่มสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ การตัดสินใจดำเนินการหรือแนวความคิดที่แก้ไขปัญหาที่มีความแตกต่างจากการตัดสินใจปกติ คือการคิดที่ใช้หลักเหตุและผล บวกกับการใช้จินตนาการแบบสร้างสรรค์และเป็นกระบวนการและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงาน

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีการวิเคราะห้นโยบายรัฐบาลกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัด และการศึกษาสภาพของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563–2565 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมองค์กร นโยบาย เป้าหมาย เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ และแนวทางการขับเคลื่อนและพัฒนาศึกษา ให้สอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญ 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 สภาพการจัดการศึกษา ส่วนที่ 2 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ส่วนที่ 3 การศึกษาสภาพของเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนที่ 4 ทิศทางการพัฒนาการศึกษา ส่วนที่ 5 การนำแผนสู่การปฏิบัติ เพื่อการพัฒนางานทำให้ส่งผลต่อการทำงานของผู้บริหารในสถานศึกษา มีความมุ่งมั่น มีรับผิดชอบ มีเสียสละ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4, 2563) และรัชฎากร อัครจันทร์ กล่าวว่าการใช้ความคิดในการพัฒนางาน อยู่อย่างต่อเนื่องและเน้นผลสำเร็จตลอดจนผลประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นหลัก และการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการปฏิบัติงานที่มีวิสัยทัศน์ มีการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีความยืดหยุ่นและปรับตัว มีความคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้มีผลอยู่ในระดับมาก (รัชฎากร อัครจันทร์, 2560) สอดคล้องกับ กฤษพล อัมระนันท์ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่วงก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (กฤษพล อัมระนันท์, 2559) และภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง, 2559)

1.2 ผลการวิเคราะห์การทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา พบว่า การทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาของครู อยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานร่วมกัน นั้น จะมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากหรือน้อยต่างกันไป แต่ทุกคนนั้นจะมีการปรับตัวให้สามารถเข้ากับทีมงานได้ ก็เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น และครูผู้สอนจะมุ่งต่อผลสำเร็จในการทำงานเป็นอย่างมาก อีกทั้งครูผู้สอนต่างมีความเข้าใจและมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมไปในแนวทางเดียวกันว่า การทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เพื่อการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับสถานศึกษาอื่น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ อริศขรา อุ่มสิน พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (อริศขรา อุ่มสิน, 2560) และดวงแข ข่านอก พบว่าภาวะผู้นำ

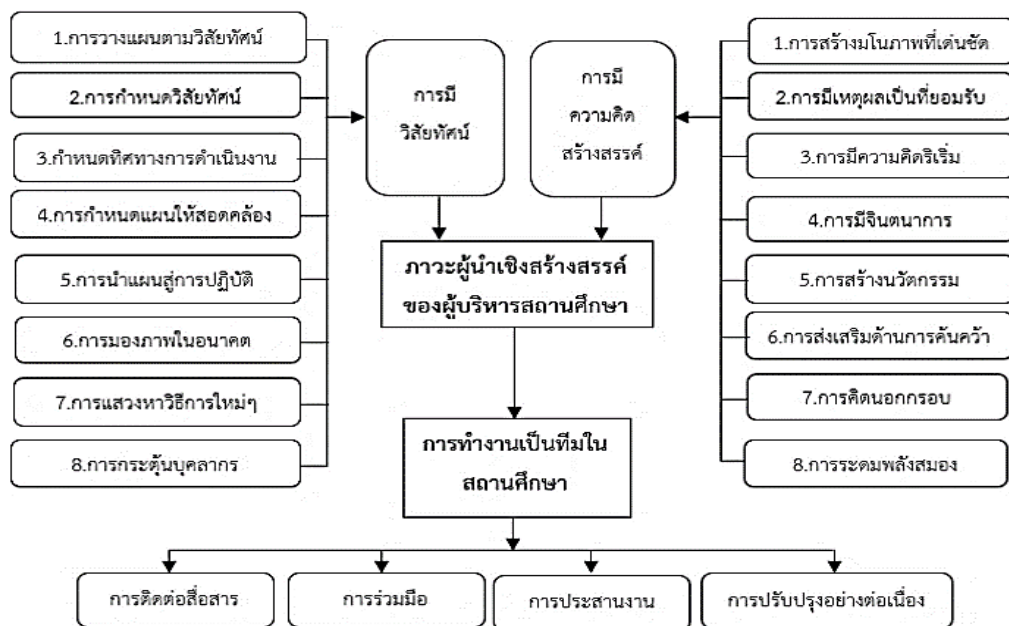
เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (ดวงแข ขำนอก, 2559)

2. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงาน เป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2 ด้าน คือ ด้านการมี วิสัยทัศน์ และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่น มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ มีการใช้ความคิดในการพัฒนางาน คิดอย่างสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการ ร่วมกันทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ธนัญญา ประจงใจ พบว่ามีการส่งผลต่อ การทำงานเป็นทีมตามความเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การการศึกษา ประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (ธนัญญา ประจงใจ, 2557) และ ลำเทียน เผ่าอาจ พบว่ามีการส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยาย โอกาส อำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก (ลำเทียน เผ่าอาจ, 2559)

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 4 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความรอบ รู้ บริหารงานแบบมีส่วนร่วม การบริหารงานต้องคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เลือกคนให้ เหมาะกับงาน เน้นการใช้งานบุคคลให้ตรงกับความสามารถ การมีความยืดหยุ่นและปรับตัวใน การบริหารงานก็เป็นสิ่งสำคัญ ปรับความคิดให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงข้อจำกัดเพื่อให้ความคิดนั้นสามารถเกิดผลที่เป็นรูปธรรม ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ แก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความคิด สร้างสรรค์กระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดความกล้าที่จะริเริ่มสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ ในการ ปฏิบัติงาน ร่วมกันขับเคลื่อนงานเพื่อเป้าหมายของสถานศึกษา (สุภาพ ฤทธิ์บำรุง, 2556) สอดคล้องกับ Stenberg พบว่า ผู้นำสถานศึกษาที่ดีนั้นจะต้องไปด้วย การตัดสินใจที่ชาญ ฉลาดมีความคิดสร้างสรรค์ในการนำหลักสูตรมาปรับใช้ได้จริง มีวิสัยทัศน์ที่สร้างสรรค์ในการ วิเคราะห์ความคิดของตนและของบุคลากรเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร มีความสามารถในการ โน้มน้าวใจบุคลากรในสถานศึกษาให้เห็นคุณค่าของตนเอง และทำให้ทุกคนมีเป้าหมาย ร่วมกัน (Stenberg, R.J, 2016) และ Mungkaseem (2017) พบว่า คุณลักษณะของผู้ที่มีภาวะ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ การมีความเป็นผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ การทำงานเป็นทีม การมีทัศนคติด้านบวก และการมีความสามารถในการปรับตัว ดังนั้น ภาวะ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการทำงาน เป็นทีมในสถานศึกษา (Mungkaseem, U, 2017)

สรุป

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบออกมาได้เป็น 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3) ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 4) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาของครูแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการติดต่อสื่อสาร 2) ด้านการร่วมมือ 3) ด้านการประสานงาน 4) ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และจากการศึกษาข้อมูลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์โดยค่าสถิติ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาของครูทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ การติดต่อสื่อสาร การร่วมมือ การประสานงาน และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยด้านการมีวิสัยทัศน์ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษามากที่สุดและรองลงมาคือด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาในเชิงบวก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ในด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนวิสัยทัศน์ กำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดทิศทางการดำเนินงานให้สอดคล้องนำไปสู่การปฏิบัติ มีการมองภาพในอนาคต แสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ในการกระตุ้นการทำงานของบุคลากร ส่วนในด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างมโนภาพที่เด่นชัด มีเหตุผลเป็นที่ยอมรับ มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ มีการสร้างนวัตกรรมจากการค้นคว้า ในการคิดนอกกรอบ รวมไปถึงการระดมพลังสมองเพื่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ขึ้นดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย (ที่มา: จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ให้ผู้บริหารเพิ่มวิธีการที่แปลกใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน เพิ่มโอกาสในการคิดหาคำตอบได้อย่างอิสระ ร่วมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานด้วยการบูรณาการวิธีการทำงานอย่างหลากหลาย ตื่นตัว กระฉับกระเฉง และคล่องแคล่วในการทำงาน
2. ให้ผู้บริหารสถานศึกษามีกำกับ นิเทศและติดตาม เสริมแรง พร้อมกับให้ขวัญกำลังใจในการเพิ่มศักยภาพของครู รวมไปถึงการพิจารณาความดี ความชอบ เพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ให้ชัดเจน และวางแผนตามวิสัยทัศน์ จากนั้นดำเนินการตามแผนงานสู่การปฏิบัติ เพื่อที่จะพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4
2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4
3. ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2579. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษฎพล อัมระนันท์. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่वंก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ดวงแข ข่านอก. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ธัญญา ประจงใจ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการทำงานเป็นทีมตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตรด. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

บุญรดา ทรงบุญศาสตร์. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง. (2559). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัชฎากร อัครจันทร์. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ลำเทียน เผ่าอาจ. (2559). การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมยศ นาวิก. (2540). การบริหารและพฤติกรรมองค์การ เรื่องการจูงใจ: จากแนวความคิดไปสู่การประยุกต์ใช้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. (2563). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565. นครศรีธรรมราช: สพป. นครศรีธรรมราช เขต 4.

สุพานี สฤณวานิช. (2552). พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่: แนวคิดและทฤษฎี (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุวิมล โตปิ่นใจ. (2556). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบางบ่อ 2 อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

อริศรา อุ่มสิน. (2560). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- Cronbach, L. J. (1971). Test Validation. In R. Thorndike (Ed.), Educational Measurement (2 ed.). Washington DC: American Council on Education.
- Likert, R. (2003). A Technique for the Measurement of Attitude. Chicago: Rand Mc Nally.
- Mungskasem, U. (2017). The Experimental Study of The Creative Leadership Training on Creative Leadership Quality of Education Chief Executive Officers. Dissertation Abstracts International, 23(6), 56-A.
- Stenberg, R.J. (2016). Creative Leadership: It's a Decision. Journal of Leadership, 36(2), 22-24.

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จ
ตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2*

THE IMPLEMENTATION OF SCHOOL INTERNAL EDUCATION QUALITY
ASSURANCE EFFECTING TO EDUCATIONAL STANDARD SUCCESSFUL
UNDER CHUMPHORN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

นิรวรรณ หินเตียน

Nirawan Hintian

พระมหาสุพจน์ สุ่มโธ

Phramaha Supot Sumato

ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่

Teeraphong Somkhaoyai

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: 6403202005@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 2) เพื่อศึกษาความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 3) เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 เป็นวิจัยเชิงสำรวจ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 1 คน รวมจำนวน 184 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

* Received 1 February 2023; Revised 30 October 2023; Accepted 15 November 2023

ที่สุด พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการนำเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนด และด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. ความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาแต่ละมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

3. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามี 3 ด้าน ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษา คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านเผยแพร่รายงานต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ประกันคุณภาพภายใน, ความสำเร็จ, มาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the implementation of internal quality assurance in schools under the Chumphon Primary Educational Service Area Office 2, 2) the achievement based on the educational standards of schools under the Chumphon Primary Educational Service Area Office 2, and 3) the school implementation for internal quality assurance that affect the achievement based on the educational standards of schools under the Chumphon Primary Educational Service Area Office 2. It was a survey research. Data were collected using a questionnaire from the sample group consisting of each school administrator and each teacher responsible for school educational quality assurance, totaling 184 people. Statistics used included mean, standard deviation, and multiple regression.

The research showed that:

1. Overall, the implementation of quality assurance in schools under the Chumphon Primary Educational Service Area Office 2 was at the highest level. When considering each aspect, the report presentation to relevant parties had the highest average, followed by the implementation under educational

management and development plan specified by schools and the preparation of self-assessment reports. The lowest aspect was the preparation of school educational development plans.

2. Overall, the achievement based on educational standards in schools under the Chumphon Primary Educational Service Area Office 2 was at the highest level. When considering each standard, the third standard, the student-centered learning process, had the highest average, followed by the second standard, the administrative and management process. The lowest average was the First Standard 1: Learners' Quality.

3. The quality assurance implementation in educational institutions affected the success in three aspects based on the educational standards: standard setting of educational institutions, preparation of school educational development plans, and Dissemination of reports to the public and related agencies. This quality assurance implementation affected the achievement based on the educational standards with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Internal Quality Assurance, Achievement, School Educational Standards

บทนำ

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพปัจจุบันต้องบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อบรรลุเป้าหมายของการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้น โดยยึดหลักการบริหารจัดการศึกษาที่สร้างความมั่นใจให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งความมั่นใจที่เกิดขึ้นอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชาการ ข้อเท็จจริง ความสมเหตุสมผล และประกอบหลักฐานเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระบุให้สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545)

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวดที่ 6 กำหนดเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพ มาตราที่ 47 ให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน

การศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ตามมติคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการประชุมครั้งที่ 5/2561 เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2561 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยเอกสารแนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 6 สิงหาคม พุทธศักราช 2561 เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนผู้เรียนเป็นสำคัญ การปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยปรับเปลี่ยนมาตรฐานและตัวชี้วัดให้น้อยลง สะท้อนถึงคุณภาพและการประเมินตามสภาพจริง สร้างมาตรฐานระบบการประเมินเพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน และพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐาน น่าเชื่อถือ ดังนั้นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงสำคัญในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 เป็นหน่วยงานต้นสังกัดที่กำกับดูแล สนับสนุน และส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดจุดเน้นการดำเนินงานจุดเน้นที่ 1 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดที่กำกับดูแล สนับสนุน และส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานรวมทั้งสิ้น 119 โรงเรียน จากการศึกษาข้อมูลการติดตามและประเมินมาตรฐานการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ประจำปี

การศึกษา 2563 พบว่าสถานศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม จากผลการติดตามและประเมินมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ถือว่าหน่วยงานต้นสังกัดมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และร่วมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ผลการจัดการศึกษามีคุณภาพและบรรลุเป้าประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา

การประกันคุณภาพภายในถือเป็นกระบวนการสำคัญของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาที่ต้องร่วมปฏิบัติงานและร่วมรับผิดชอบผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 เพื่อข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์และแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2
2. เพื่อศึกษาความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2
3. เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2564 รวม 119 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน จำนวน 92 โรงเรียน มีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 1 คน และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 184 คนโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิดการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน โดยแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ตอนที่ 3 แบบสอบถามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างเครื่องมือในการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอหาวิเคราะห้ สังเคราะห์และประเมินค่าแล้วหาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากลั่นกรอง เรียบเรียง กำหนดกรอบแนวคิดที่เป็นตัวบ่งชี้วัดระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร แล้วสร้างแบบสอบถามรายข้อ โดยให้ครอบคลุมตามองค์ประกอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2
3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบสำนวนภาษา ความถูกต้องของเนื้อหาและขอรับคำแนะนำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องตามรูปแบบ และความถูกต้องของภาษาได้ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.8–1.0 แล้วจัดทำแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้
5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จำนวน 78 ข้อ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมเท่ากับ 0.979
6. ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ระบบส่งเอกสารทาง AMSS+ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 เพื่อตอบแบบสอบถามระบบออนไลน์ (Google Form) ท่านละ 1 ชุด รวมทั้งสิ้นจำนวน 184 ชุด
3. นำผลการตอบแบบสอบถามที่ได้มาจัดทำข้อมูล โดยการตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุด
4. นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์นำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์กำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของ Best (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของ Best

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการนำเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนด และด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) และด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยรวม

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา	4.55	0.43	มากที่สุด
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.52	0.47	มากที่สุด
3. ด้านดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนด	4.60	0.45	มากที่สุด
4. ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน	4.54	0.49	มากที่สุด
5. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR)	4.60	0.44	มากที่สุด
6. ด้านการนำเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.66	0.41	มากที่สุด
7. ด้านเผยแพร่รายงานต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.58	0.49	มากที่สุด
รวม	4.58	0.45	มากที่สุด

2. ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2

ความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน	4.56	0.44	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ	4.65	0.45	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.69	0.37	มากที่สุด
รวม	4.63	0.42	มากที่สุด

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลปรากฏว่า การสร้างสมการพยากรณ์ในการค้นหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า ปัจจัยตัวแปรมีอำนาจพยากรณ์ มีจำนวน 3 ตัวแปร คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา (A1) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (A2) และด้านเผยแพร่รายงานต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (A7) ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนด (A3) การติดตามผลการดำเนินงาน (A4) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) (A5) และการนำเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง (A6) ไม่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 และตัวแปรพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพทั้ง 7 ด้าน มีอำนาจร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาร้อยละ 66.70 ($R^2 = .667$) โดยสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับได้ดังนี้ $Y = 1.384 + .170A1 + .363A2 + .017A3 + .070A4 - .071A5 - .052A6 + .223A7$

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบขั้นตอนโดยวิธี Enter เพื่อค้นหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized		t	Sig
	Coefficients		Coefficients			
	B	Std.Error	Beta			
(Constant)	1.384	.204			6.796*	.000
การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา (A1)	.170	.082	.189		2.077*	.039
การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา (A2)	.363	.092	.444		3.948*	.000
ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนด (A3)	.014	.087	.016		.163	.871

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized	t	Sig
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std.Error	Beta		
การติดตามผลการดำเนินงาน(A4)	.070	.090	.088	.776	.439
การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) (A5)	-.071	.094	-.081	-.760	.449
การนำเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง (A6)	-.052	.093	-.056	-.556	.579
เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (A7)	.223	.077	.285	2.884*	.004
$R^2 = .667$ Adjusted R Square = .653					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า กฎกระทรวงศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา 2561 กำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ได้กำหนดจุดเน้นการดำเนินงาน ในจุดเน้นที่ 1 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยระบุว่า ผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงทำให้ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกปีการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ วิสาลินี รัตนโอภา ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานประกันคุณภาพกับการดำเนินงานประกัน

คุณภาพในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหัวหน้างานประกันคุณภาพภายในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่า การบริหารงานการประกันคุณภาพของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (วิสาลินี รัตนโอภา, 2559) และชัยฤทธิ์ กลิ่นชวนชื่น ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (ชัยฤทธิ์ กลิ่นชวนชื่น, 2556)

2. ผลการศึกษาความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องแนวปฏิบัติการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ระบุให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงประกาศใช้ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ได้กำหนดจุดเน้นการดำเนินงานในจุดเน้นที่ 1 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยระบุว่า ร้อยละ 80 ของสถานศึกษาที่มีผลการประเมินตนเองในแต่ละมาตรฐานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาอยู่ในระดับดีขึ้นไป จึงทำความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกปีการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ วาสนา คำห้วยหาญ ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 36 พบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยภาพรวม มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในลำดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ (วาสนา คำห้วยหาญ, 2559) และพิมพ์รักษ์ สามคุ้มพิมพ์ ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่ามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (พิมพ์รักษ์ สามคุ้มพิมพ์, 2556)

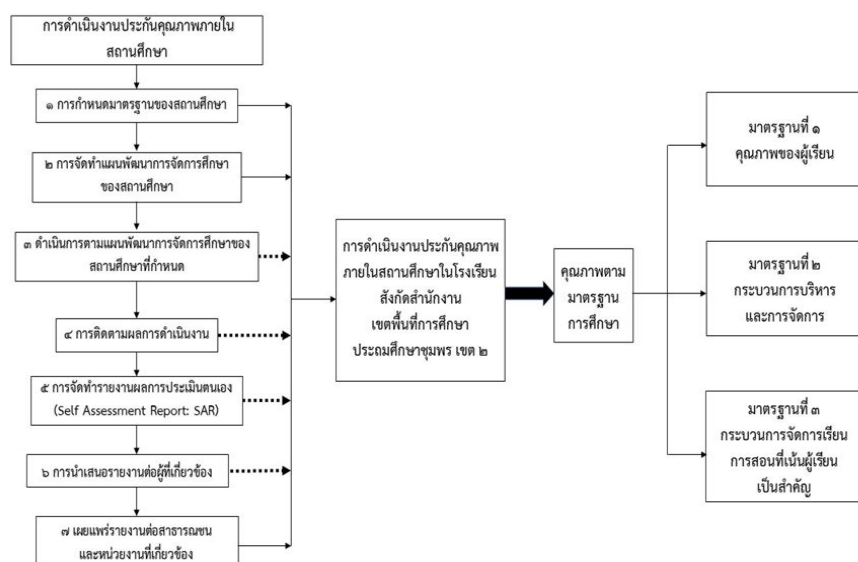
3. ผลการศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3 ด้าน ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษา คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านเผยแพร่รายงานต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐาน ระบุประเด็นพิจารณาของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสอดคล้องกับเขตพื้นที่ บริบท และอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา สถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษามีการสรุปผลการดำเนินงาน และแผนงานปฏิบัติงานประจำปี สถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เรียน ครู และบุคลากรในการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายอมรับผลสะท้อนกลับจากสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกปี สถานศึกษาจัดส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นประจำทุกปี และสถานศึกษาแจ้งผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) โดยสรุปต่อกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องแนวปฏิบัติการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ระบุให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงประกาศใช้ จึงทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชอภพ แก้วใจ ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อหาตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานครในภาพรวมโดยนำตัวแปรปัจจัยเข้าสมการทั้ง 4 ตัวแปรพบว่า ตัวแปรทั้ง 4 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 98.1 และมีอิทธิพลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานครให้ประสบความสำเร็จได้ โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับความสำคัญของปัจจัยคือ 1) ปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ 2) ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร 3) ปัจจัยด้านลักษณะของสภาพแวดล้อม และ 4) ปัจจัยด้านลักษณะการบริหารงานขององค์กร (ชวภาพ แก้วใจ, 2559) และเจนจบ หาญกลับ ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในตามกฎกระทรวงของโรงเรียนเอกชนเขตกรุงเทพมหานครประสบความสำเร็จพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามกฎกระทรวงของโรงเรียนเอกชน ประสบความสำเร็จ ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยนำตัวแปรปัจจัยทั้งหมดเข้าสมการตามวิธีแบบขั้นตอนของ Stepwise เพื่อ คัดเลือกตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน พบว่ามี 6 ปัจจัยที่มีค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ เท่ากับ 0.834 ร่วมกันพยากรณ์การดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในให้ประสบความสำเร็จร้อยละ 69.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับ ตามความสำคัญ คือ 1) การปรับตัวขององค์กรและการริเริ่มสิ่งใหม่ (X15) 2) สภาพแวดล้อม ทางสังคม (X4) 3) การจัดโครงสร้างองค์การ (X1) 4) วัฒนธรรมองค์การ (X6) 5) กระบวนการ ติดต่อสื่อสาร (X13) และ 6) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (X3) (เจนจบ หาญกลับ, 2559)

สรุป

จากการศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนด 4) ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน 5) ด้านการจัดทำ รายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) 6) ด้านการนำเสนอรายงาน ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง 7) ด้านเผยแพร่รายงานต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 แล้วนำมาวิเคราะห์โดยค่าสถิติ พบว่า ด้านการกำหนด มาตรฐานของสถานศึกษา (A1) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (A2) และด้านเผยแพร่รายงานต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (A7) ส่งผลต่อ

ความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนดำเนินการตาม แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนด (A3) การติดตามผลการดำเนินงาน (A4) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) (A5) และการ นำเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง (A6) ไม่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้าน การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการกำหนดงบประมาณและทรัพยากรตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆอย่างเหมาะสม ดังนั้นสถานศึกษาควรกำหนดงบประมาณและทรัพยากรตาม แผนงาน โครงการกิจกรรมต่างๆอย่างชัดเจน

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารและครูผู้สอนควรยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3. จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่าด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียนสูงสุด ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดให้ครอบคลุมและชัดเจนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 2

2. ควรทำการศึกษารูปแบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 2

3. ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพเรื่อง พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์ การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เจนจบ หาญกลับ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินการประกันคุณภาพภายในตาม กฎกระทรวงของโรงเรียนเอกชนเขตกรุงเทพมหานครประสบความสำเร็จ. ใน ประชุม คุชฌีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ชธภพ แก้วใจ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน ในกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยฤทธิ์ กลิ่นชวนชื่น. (2556). การศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- มัธยมศึกษา เขต 8. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- พิมพ์รักข์ สามัคภูมิพิพ. (2556). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาสนา คำห้วยหาญ. (2559). แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ราย.
- วิสาลินี รัตนโอภา. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานประกันคุณภาพ กับการดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. (2563). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. ชุมพร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis (3rd ed). New York: Harper and Row.

ระบบการพัฒนาคูณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ
สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษา
วิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลินบริหารธุรกิจ*
A RESPONSIBILITY MORAL DEVELOPMENT SYSTEM
FOR CENTRAL REGION VOCATIONAL STUDENTS: A CASE STUDY OF
KEOWALIN BUSINESS ADMINISTRATION TECHNOLOGICAL COLLEGE

รังสิริศรี ลลิตะภักดิ์

Rangsirat Raritapat

พระมหาสมบุญ สุทธิโม

Phramaha Somboon Suthummo

สมชัย ศรีนอก

Somchai Srinok

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Email: rangsirat0189@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความต้องการพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ 2) พัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ 3) เสนอแนะและรับรองแนวคิตรบบการพัฒนาคูณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ 4) ทดสอบประสิทธิภาพและประเมินรับรองคุณภาพระบบจากผู้ทรงคุณวุฒิของระบบการพัฒนาคูณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลินบริหารธุรกิจ การวิจัยเป็นแบบวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลินบริหารธุรกิจ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1-2 รวม 5 ห้อง จำนวน 82 คน เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการระบบการพัฒนาคูณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบ การตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยโดยใช้การหาค่าดัชนีความ

* Received 10 March 2023; Revised 18 December 2023; Accepted 19 December 2023

สอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการพัฒนาคูณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง นักศึกษามีความขยันและตั้งใจเรียนหนังสือ ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว นักศึกษารู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม นักศึกษาประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับขนบธรรมเนียมของสังคม

2. การพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษามีความพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามเป้าหมาย พร้อมช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นร้องขอหรือเห็นว่าการความช่วยเหลือ และมีความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อที่ดี

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคูณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง คือ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคูณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสำหรับนักศึกษาให้ทำเป็นกิจวัตรประจำวันจนเกิดเป็นลักษณะนิสัยที่ดี มีการเสริมแรงบวกให้กับนักศึกษา มีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน ชุมชน และโรงเรียน เพื่อพัฒนาคูณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา และการที่ทุกคนในสังคมเป็นตัวอย่างและแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา

4. การทดสอบประสิทธิภาพระบบ มีค่าเฉลี่ยหลังจากทำกิจกรรม เท่ากับ 80.07 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรม เท่ากับ 87.16 เมื่อทำการพิจารณาจากค่า t เท่ากับ 25.71 และค่าวิกฤติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ค่า Sig. มีค่า .00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพหลังทำกิจกรรมพัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนทำกิจกรรมการพัฒนาคูณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ส่วนการประเมินรับรองระบบการพัฒนาคูณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองจากผู้ทรงคุณวุฒิ ค่าเฉลี่ย 4.20-4.80 มีความเห็นว่า “ระบบการพัฒนาคูณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลิ้นบริหารธุรกิจ” มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด และได้ให้ข้อสรุปคือระบบมีความเหมาะสมดี

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบ, คุณธรรมและจริยธรรม, ความรับผิดชอบต่อตนเอง

ABSTRACT

This research aimed to 1) assess the need for developing an ethical and moral development system on responsibility aspect, 2) develop an ethical and moral development system on responsibility aspect, 3) suggest and certify the concept of ethical and moral development system on responsibility aspect, and

4) test the efficiency and evaluate the quality of the system by experts of ethical and moral development system on responsibility aspect for vocational students in the Central Region: a case study of Keowalin Business Administration Technological College. It was research and development. The research sample selected by purposive sampling was students of Kaewalin Business Administration Technology College in Vocational Certificate Level 1-3 and Higher Vocational Certificate Level 1-2, totaling five classrooms with 82 students. The research tools included the interview form and questionnaire to assess the need for developing an ethical and moral development system on the responsibility aspect, including the evaluation form of system efficiency. The quality of the research tools was inspected by finding the Index of Item Objective Congruence (IOC) of questions and objectives by five experts. Statistics used included percentage, mean, standard deviation, and the reliability of the questionnaire.

The results showed that:

1. Overall, students' need to develop a moral and ethical system on responsibility was at the highest level. To develop morality and ethics in self-responsibility, the students were diligent and determined to study. For family responsibility, the students knew their responsibilities to their families. For social responsibility, the students behaved under society's laws, rules, and regulations.

2. Overall, the moral and ethical system development level in responsibility was high. The students tried to complete their assigned tasks until they achieved their goals. They were ready to help when others requested or saw they needed help. The students had self-confidence as a person with good responsibility.

3. For suggestions regarding the development of morality and ethics in responsibility, there should be activities to promote and develop morality and ethics on responsibility for students to carry out daily until it becomes a good character trait. There should also be positive reinforcement for students and cooperation between homes, communities, and schools to develop students' morality and ethics. Moreover, everyone in society should be a good example and role model for students.

4. The average value of system efficiency testing after doing the activities was 80.07, higher than the average before, 87.16. When considering the t-value of 25.71, the critical value at the significance level of .05, and the Sig. value of .00, less than the specified value, the efficiency after doing the activity for developing morality and ethics on responsibility was higher than before doing the activity. For the evaluation and certification of the system for developing morality and ethics on responsibility by the experts with the average score of 4.20-4.80, the experts had the opinions that "A System of Developing Morality and Ethics on Responsibility for Vocational Students in the Central Region: A Case Study of Keowalin Business Administration Technological College" had the highest level of suitability and the conclusion was this the system was well suitable.

Keywords: System development, Morality and ethics, Responsibility

บทนำ

ปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์คุณธรรมจริยธรรมอันดีงามของคนไทยของเรา กำลังจะถูกกลืนหายไปทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ได้รับวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามา พร้อมกับความเจริญเติบโตทางด้านเทคโนโลยี โดยขาดการพิจารณาไตร่ตรองประกอบกับการไม่เป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลในสังคม ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ตลอดจนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและมีจิตใจเป็นกลาง การพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ปัจจัยที่สำคัญคือ ทรัพยากรมนุษย์และกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุดคือการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นการสร้างองค์ความรู้แบบยั่งยืน ประเทศชาติจะพัฒนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไม่ได้เลยถ้าหากประชาชนในประเทศขาดการพัฒนาทางการศึกษา การศึกษามุ่งพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคลให้มีสุขภาพดีทั้งทางกายและทางใจ มุ่งพัฒนาครอบครัวให้มีความรักและอบอุ่น มุ่งสร้างกำลังความเข้มแข็งของชุมชนให้รวมเป็นปึกแผ่น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้มีพระราชดำรัสไว้ให้ประชาชนยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อมุ่งให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อให้คนไทยมีความสุข พึ่งตนเองและก้าวหน้าโลก โดยยังรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้ สามารถเลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่าเหมาะสม มีภูมิคุ้มกันที่ดีมีความยืดหยุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม

และพฤติกรรม ความซื่อสัตย์สุจริต แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดว่าจะต้องพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล โดยมีนโยบายว่าปลูกฝัง และเสริมสร้าง ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้าน จิตใจและพฤติกรรมที่การแสดงออก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นเสมือนเครื่องหลอมที่จะผลิตทรัพยากรบุคคลอันสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบันและอนาคต

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2574 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ ทั้งที่อยู่ในกระทรวงศึกษาธิการและนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้นำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาและเรียนรู้ สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนคือ การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา และการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งความเป็นพลวัต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งภายใต้กรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาใน 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึง (Access) ความเท่าเทียม (Equity) คุณภาพ (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ในระยะ 15 ปี ข้างหน้า วิสัยทัศน์ คือ ให้มีความสำคัญกับการสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อเป็นกลไกหลักของการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทุนมนุษย์ และรองรับการศึกษา การเรียนรู้ และความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 โดยมีหลักการ 1) รัฐมีหน้าที่จัดการให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสามารถพัฒนาขีดความสามารถที่มีอยู่ในตัวตนของแต่ละบุคคลให้เต็มตามศักยภาพ จากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม 2) รัฐจะประกันโอกาสและความเสมอภาค ในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคล 3) แยกบทบาท อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐ ในฐานะผู้กำกับนโยบายและแผน ผู้กำกับการศึกษา ผู้ประเมินผลการศึกษา ผู้ส่งเสริมสนับสนุน และผู้จัดการศึกษาออกจากกัน 4) รัฐพึงปฏิบัติต่อสถานศึกษาภายใต้กฎกติการะเบียบ วิธีปฏิบัติ ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน 5) ทุกภาคส่วนของสังคมซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการได้รับการศึกษา ร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา 6) สถานศึกษาต้องบริหารและจัดการที่แสดงความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อคุณภาพและมาตรฐานของบริการการศึกษาที่ให้แก่ผู้เรียน 7) รัฐจะกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนากำลังคน จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา คณะ/สาขาวิชาที่สนองตอบต่อความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ และ 8) หลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ต้องมีความยืดหยุ่นหลากหลาย สนองตอบความต้องการของผู้เรียน ทั้งผู้ที่อยู่ในวัยเรียนและผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

คุณธรรม หมายถึง สภาพความดีงามทั้งหลาย ซึ่งฝังลึกอยู่ในจิตสำนึกของบุคคล และเป็นคุณสมบัติที่มีอาจหาได้ในสัตว์โลกชนิดอื่น อาจกล่าวได้ว่าคุณธรรมเป็นสมบัติของมนุษยชาติ โดยเฉพาะ และจริยธรรมนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ถ้าคนในสังคมใดมีจริยธรรมสูง สังคมนั้นจะมีแต่ความเจริญ ผู้ที่มีจริยธรรมสูงจะประพฤติปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดีและบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าอันพึงประสงค์ (พรณรงค์ สิงห์สำราญ, 2550)

จริยธรรม หมายถึง หลักการที่มนุษย์ในสังคมยอมรับว่าดีงามและเห็นควรยึดถือปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขในสังคมนั้นเอง และเมื่อนำไปใช้กับการประกอบอาชีพหรือการทำงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของมนุษย์และสังคม ก็ย่อมหมายความว่า มนุษย์ย่อมจะต้องมีจริยธรรมในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ เพราะในการทำงานมนุษย์ย่อมต้องมีสังคมซึ่งประกอบด้วยคนหลายคนมีความเชื่อและความคิดเห็นที่ต่างกัน จึงมีความจำเป็นต้องมีการวางกรอบให้มนุษย์ประพฤติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างสงบสุขและบรรลุเป้าหมายในงานนั้น ๆ (ชัยนนท์ นิลพัฒน์, 2555)

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดเป็นธรรมที่เกิดขึ้นในใจ เป็นคุณลักษณะของความมุ่งมั่นและเอาใจใส่ในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือทำหน้าที่ให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ หรือตามที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบแบ่งเป็น 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การกระทำเกี่ยวกับตัวเองให้เกิดความสำเร็จ ปฏิบัติตนให้เกิดผลดี ดังนี้ ดูแลเอาใจใส่สุขภาพของตนให้ดี ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า ประพฤติตนเป็นคนดีโดยการเชื่อฟังพ่อแม่ครูอาจารย์ ช่วยเหลืองานในบ้าน ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนให้ประสบความสำเร็จ 2) ความรับผิดชอบต่อผู้อื่นหรือสังคม แบ่งเป็น รับผิดชอบต่อครอบครัว รับผิดชอบต่อโรงเรียน รับผิดชอบต่อชุมชน 3) ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ ได้แก่ ปฏิบัติตามกฎหมาย รักษาความปลอดภัยของชาติ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รักษาศิลปวัฒนธรรมไทยประพฤติตนเป็นพลเมืองดี

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสังคมให้เป็นคนดีจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นเพราะคนในสังคมต่างเรียกร้องในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมแม้เป็นเรื่องที่มีความยาก เพราะเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบและมีความตั้งใจที่จะศึกษาและพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ เพื่อใช้เป็นแบบในการพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ โดยศึกษาและใช้แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาจิตพิสัยของ Bloom and Masia (อ้างอิงในทศนา แหมมณี, 2556) และการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยการเสริมแรงเป็นแนวคิดในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมและนำเอารูปแบบกิจกรรมที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษาให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ (ทศนา แหมมณี, 2562)

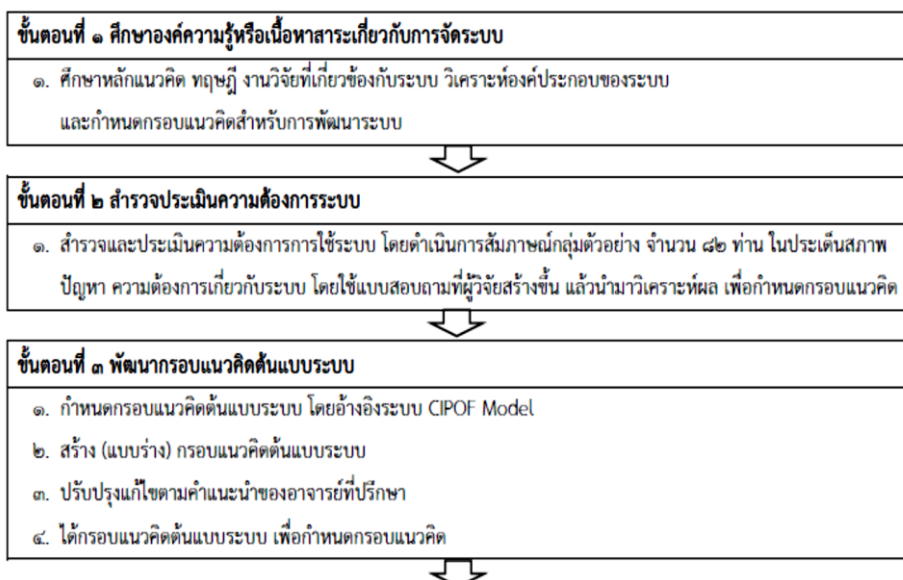
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

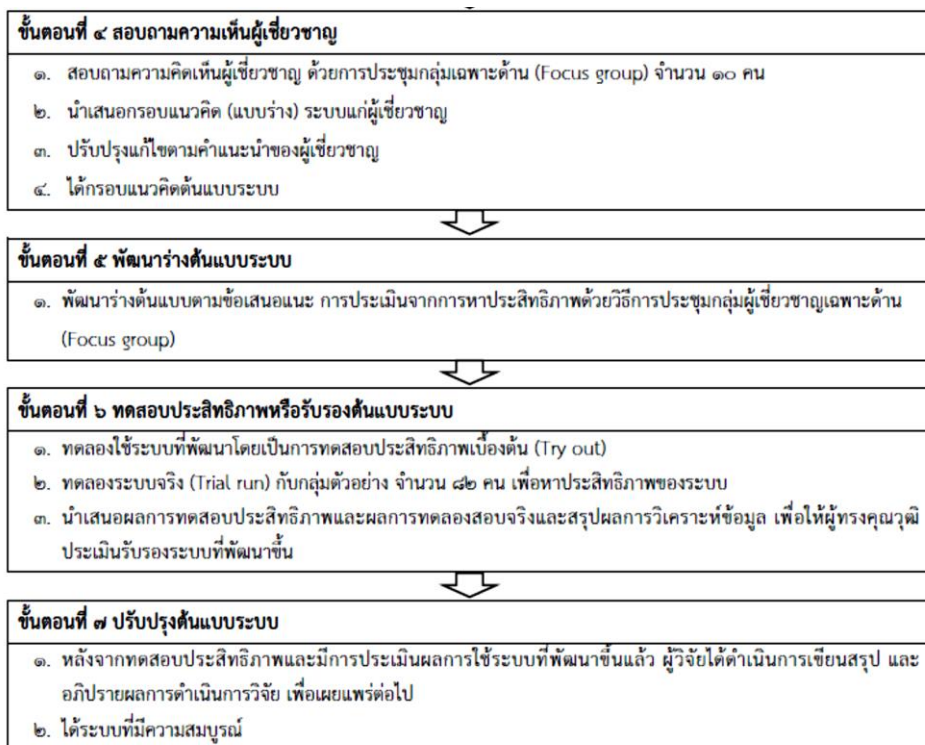
1. เพื่อประเมินความต้องการพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ
สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลินบริหารธุรกิจ
2. เพื่อพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ สำหรับนักศึกษา
อาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลินบริหารธุรกิจ
3. เพื่อเสนอแนะและรับรองแนวคิดเกี่ยวกับระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
ด้านความรับผิดชอบต่อ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยี
เกวลินบริหารธุรกิจ
4. เพื่อทดสอบประสิทธิภาพและประเมินรับรองคุณภาพระบบจากผู้ทรงคุณวุฒิของ
ระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาค
กลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลินบริหารธุรกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการวิจัยระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ
สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลินบริหารธุรกิจ โดย
ใช้กระบวนการวิจัย 7 ขั้นตอนของ ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอนดังนี้
(ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2554) 1) ศึกษาองค์ความรู้ 2) สำรวจประเมินความต้องการ 3) พัฒนา
กรอบแนวคิด 4) สอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ 5) พัฒนาร่างต้นแบบ 6) ประเมิน ทดสอบ
ประสิทธิภาพ และ 7) ปรับปรุงต้นแบบ

ขั้นตอนในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ระบบการพัฒนาคูณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลินบริหารธุรกิจ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการตอบแบบสอบถามการพัฒนากระบวนการพัฒนาระบบคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลินบริหารธุรกิจ ข้อมูลทั่วไปพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 17 ปี เป็นนักศึกษา ระดับชั้น ปวช.3 สาขาวิชาการตลาด ซึ่งมีผลการเรียนเกรดเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 3.01-3.50

ตอนที่ 2 ความต้องการการพัฒนากระบวนการพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลินบริหารธุรกิจ

N = 82

ข้อ	ความต้องการการพัฒนากระบวนการพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ	ระดับความต้องการ			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	นักศึกษาส่งงานหรือสิ่งอื่นที่ได้รับมอบหมายให้ทำได้ตรงเวลาที่กำหนด	4.26	0.66	มาก	5

ข้อ	ความต้องการการพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ	ระดับความต้องการ			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
2	นักศึกษามีความพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามเป้าหมาย	4.82	0.39	มากที่สุด	1
3	นักศึกษาร่วมรับผิดชอบทำงานกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ	4.32	0.59	มาก	4
4	นักศึกษายอมรับผิดชอบและกล่าวคำขอโทษที่กระทำสิ่งใด ๆ ให้ผู้อื่นเสียหาย	4.04	0.64	มาก	6
5	นักศึกษาพร้อมช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นร้องขอหรือเห็นว่าการความช่วยเหลือ	4.77	0.42	มากที่สุด	2
6	นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นคนที่มีความรับผิดชอบที่ดี	4.56	0.50	มากที่สุด	3
7	นักศึกษารับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไปไม่ว่าผลจะเป็นอย่างไร	3.94	0.73	มาก	7
รวม		4.39	0.56	มาก	

ความต้องการการพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลิ้นบริหารธุรกิจ ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 โดยนักศึกษามีความพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามเป้าหมาย อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 รองลงมาคือนักศึกษาพร้อมช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นร้องขอหรือเห็นว่าการความช่วยเหลือ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 นักศึกษาเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นคนที่มีความรับผิดชอบที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 และนักศึกษารับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไปไม่ว่าผลจะเป็นอย่างไร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาระบบคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลิ้นบริหารธุรกิจ มีดังต่อไปนี้

N = 82

ข้อ	การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง					
1	มาโรงเรียนสม่ำเสมอ ไม่ขาดเรียน	4.21	0.87	มาก	5
2	มีความขยันและตั้งใจเรียนหนังสือ	4.72	0.53	มากที่สุด	2
3	เป็นผู้ที่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	4.13	0.52	มาก	6
รวม		4.35	0.64	มาก	

ข้อ	การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ความรับผิดชอบต่อที่มีต่อครอบครัว					
4	นักศึกษากล้าที่จะยอมรับความจริงเมื่อทำผิดระเบียบ	3.98	0.67	มาก	7
5	เสียสละในส่วนของตนให้กับครอบครัวเมื่อมีความจำเป็นมากกว่า	4.46	0.74	มาก	4
6	นักศึกษารู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบต่อครอบครัว	4.70	0.46	มากที่สุด	3
รวม		4.38	0.62	มาก	
ความรับผิดชอบต่อที่มีต่อสังคม					
7	เสียสละในส่วนของตนที่ได้รับมาให้กับผู้ที่ขาดแคลนและมีความจำเป็นกว่า	3.90	0.46	มาก	8
8	ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ขนบธรรมเนียมของสังคม	4.78	0.42	มากที่สุด	1
9	เมื่อทราบว่าทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนเสียหาย นักศึกษาจะแจ้งให้อาจารย์ทราบทุกครั้ง	3.80	0.67	มาก	10
10	มีความกระตือรือร้นในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนและชุมชน	3.89	0.67	มาก	9
รวม		4.09	0.56	มาก	
รวมทั้งหมด		4.26	0.60	มาก	

ผลการศึกษาการพัฒนากระบวนการคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลิ้นบริหารธุรกิจ ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 การพัฒนาระบบคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 โดยนักศึกษามีความขยันและตั้งใจเรียนหนังสือ อยู่ในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 โดยนักศึกษารู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบต่อครอบครัว อยู่ในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 โดยนักศึกษาประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ขนบธรรมเนียมของสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลิ้นบริหารธุรกิจ คือ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักศึกษาให้ทำเป็นกิจวัตรประจำวันจนเกิดเป็นลักษณะนิสัยที่ดี มีการเสริม

แรงบวกให้กับนักศึกษา มีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน ชุมชน และโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา และการที่ทุกคนในสังคมเป็นตัวอย่างและแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา

ตอนที่ 5 การทดสอบประสิทธิภาพและประเมินรับรองคุณภาพระบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ของระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา ภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีแกลเลียนบริหารธุรกิจ ดังต่อไปนี้

1. ผลการทดสอบประสิทธิภาพก่อนทำกิจกรรมและหลังทำกิจกรรมหลังการใช้ระบบ การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีแกลเลียนบริหารธุรกิจตามเกณฑ์ E_1/E_2 (เกณฑ์ประสิทธิภาพ 85/85) พบว่า การทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้น (Tryout) แบบกลุ่ม จำนวน 9 คน E_1/E_2 เท่ากับ 73.50/80.90 ซึ่งไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยได้ตรวจสอบระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ จากนั้นทำการปรับปรุงข้อบกพร่อง เพื่อให้ประสิทธิภาพด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์ สูงขึ้นกว่าเดิมแล้วนำไปทดสอบ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของระบบก่อนนำไปทดลอง ระบบจริง จากนั้นผู้วิจัยนำไปทดลองระบบจริง (Trial run) กับตัวอย่างจริง 82 คน พบว่า คะแนนเฉลี่ยที่ได้ระหว่างทำกิจกรรมและหลังทำกิจกรรม เท่ากับ E_1/E_2 เท่ากับ 80.07/87.16 แสดงว่า ประสิทธิภาพของระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 85/85 ดังตารางต่อไปนี้

การทดสอบประสิทธิภาพของระบบ	จำนวน	ประสิทธิภาพของระบบ (E_1)	ประสิทธิภาพของระบบ (E_2)
แบบกลุ่ม	9	73.50	80.90
กลุ่มตัวอย่างจริง	82	80.07	87.16

การทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้น (Tryout) แบบกลุ่ม จำนวน 9 คน มีค่าเฉลี่ยหลังทำกิจกรรม เท่ากับ 80.90 ซึ่งสูงกว่าก่อนทำกิจกรรม เท่ากับ 73.50 เมื่อทำการพิจารณาจากค่า t เท่ากับ 7.73 และค่าวิกฤติที่ระดับนัยสำคัญ .05 และค่า p -Value หรือค่า Sig. ที่คำนวณได้มีค่า .00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าที่กำหนดไว้ คือ .05 ($p < .05$) แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของนักศึกษาหลังทำกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบพัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนทำกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาส่งผลให้ประสิทธิภาพของนักศึกษาสูงขึ้น ดังตารางต่อไปนี้

การทดสอบผล	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	P
ก่อนทำกิจกรรม	9	100	73.50	6.35	9	7.73	0.00**
หลังทำกิจกรรม			80.90	3.63			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดลองระบบจริงกับนักศึกษา จำนวน 82 คน มีค่าเฉลี่ยหลังจากทำกิจกรรม เท่ากับ 80.07 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรม เท่ากับ 87.16 เมื่อทำการพิจารณาจากค่า t เท่ากับ 25.71 และค่าวิกฤติที่ระดับนัยสำคัญ .05 และค่า p-Value หรือค่า Sig. ที่คำนวณได้มีค่า .00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าที่กำหนดไว้ คือ .05 ($p < .05$) แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของนักศึกษาหลังทำกิจกรรมพัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนทำกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาส่งผลให้ประสิทธิภาพของนักศึกษาสูงขึ้น ดังตารางต่อไปนี้

การทดสอบผล	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	P
ก่อนทำกิจกรรม	82	100	80.07	3.69	81	25.71	0.00**
หลังทำกิจกรรม			87.16	4.54			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการประเมินรับรองระบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการประเมินรับรองระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.20-4.80 ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.54 มีความเห็นว่า “ระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: วิทยาลัยวิทยาลัยเทคโนโลยีเอวลิ้นบริหารธุรกิจ” มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และได้ให้ข้อสรุปคือระบบมีความเหมาะสมดี ดังตารางต่อไปนี้

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
องค์ประกอบของระบบด้านบริบท (CONTEXT)				
1	สภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
2	แบบประเมินระบบการพัฒนา	4.80	0.45	มากที่สุด
3	หลักการและเหตุผลของระบบ	4.60	0.55	มากที่สุด
4	วัตถุประสงค์ของระบบ	4.40	0.55	มาก
5	ผู้ใช้ระบบ	4.60	0.55	มากที่สุด
องค์ประกอบของระบบด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT)				
1	การพัฒนาและความต้องการระบบ	4.80	0.45	มากที่สุด
2	วัตถุประสงค์	4.40	0.55	มาก
3	ผู้สอน	4.60	0.55	มากที่สุด
4	ผู้เรียน	4.20	0.84	มาก
5	ชุดพัฒนาระบบ	4.40	0.71	มาก

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
องค์ประกอบของระบบด้านกระบวนการ (PROCESS)				
1	ขั้นเตรียมการจัดกิจกรรม	4.80	0.45	มากที่สุด
2	ขั้นตอนการทำการระบบ	4.60	0.55	มากที่สุด
3	ขั้นวัดผลประเมินผล	4.20	0.84	มาก
องค์ประกอบของระบบด้านผลลัพธ์ (OUTPUT)				
1	ระบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ	4.60	0.55	มากที่สุด
2	ประสิทธิภาพของระบบ	4.80	0.45	มากที่สุด
องค์ประกอบของระบบด้านผลย้อนกลับ (FEEDBACK)				
1	ตรวจสอบและปรับปรุงระบบ	4.40	0.55	มาก
รวม		4.54	0.57	มากที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ
นักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีโกลด์วินบริหารธุรกิจ ทางผู้วิจัยได้
อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความ
รับผิดชอบต่อ นักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีโกลด์วิน
บริหารธุรกิจ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยนักศึกษามีความขยัน
และตั้งใจเรียนหนังสือ ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว นักศึกษารู้จักหน้าที่และความ
รับผิดชอบต่อครอบครัว และเสียสละในส่วนของตนให้กับครอบครัวเมื่อมีความจำเป็นมากกว่า
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม นักศึกษาประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ
ขนบธรรมเนียมของสังคม และเสียสละในส่วนของตนที่ได้รับมาให้กับผู้ที่ขาดแคลนและม
ีความจำเป็นกว่า

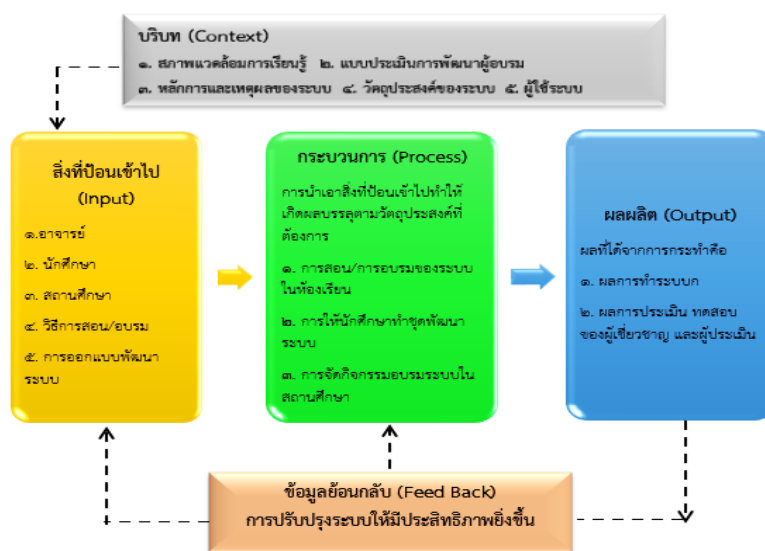
ความต้องการเกี่ยวกับระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ
สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีโกลด์วินบริหารธุรกิจ
ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษามีความพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายจน
สำเร็จตามเป้าหมาย นักศึกษาพร้อมช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นร้องขอหรือเห็นว่าการความ
ช่วยเหลือ นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อที่

การทดสอบประสิทธิภาพก่อนทำกิจกรรมและหลังทำกิจกรรมหลังการใช้ระบบการ
พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง:
กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีโกลด์วินบริหารธุรกิจ ตามเกณฑ์ E_1/E_2 (เกณฑ์ประสิทธิภาพ

85/85) พบว่า การทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้น (Tryout) แบบกลุ่ม จำนวน 9 คน E_1/E_2 เท่ากับ 73.50/80.90 ซึ่งไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยได้ตรวจสอบระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ จากนั้นทำการปรับปรุงข้อบกพร่อง เพื่อให้ประสิทธิภาพและผลลัพธ์สูงขึ้นกว่าเดิมแล้วนำไปทดสอบ จากนั้นนำไปทดลองระบบจริง (Trial run) กับตัวอย่าง พบว่า คะแนนเฉลี่ยที่ได้ระหว่างทำกิจกรรมและหลังทำกิจกรรม เท่ากับ E_1/E_2 เท่ากับ 80.07/87.16 แสดงว่า ประสิทธิภาพของระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การประเมินรับรองระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.54 มีความเห็นว่า “ระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีแกลลินบริหารธุรกิจ” มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และได้ให้ข้อสรุปคือระบบมีความเหมาะสมดี

ระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีแกลลินบริหารธุรกิจ

ภาพที่ 1 ระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ

ระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีแกลลินบริหารธุรกิจ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการจัดทำกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ มุ่งพัฒนาและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในการดำเนินประกอบอาชีพและดำรงชีวิต และให้นักเรียน

เกิดพฤติกรรมที่มีองค์ประกอบและขั้นตอนที่ชัดเจน เหมาะสมซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการจัดกิจกรรม โดยสามารถดำเนินตามองค์ประกอบของระบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 บริบท (Context)

องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยนำเข้าหรือสิ่งที่ป้อนเข้าไป (Input)

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการหรือการดำเนินงาน (Process)

องค์ประกอบที่ 4 ผลลัพธ์หรือผลผลิต (Output)

องค์ประกอบที่ 5 ข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back)

โดยในงานวิจัยนี้ ขอเสนอหลักธรรมตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ที่ว่าหลักฆราวาสธรรม 4 เป็นธรรมสำหรับฆราวาส เป็นหลักการครองชีวิตที่ดี (พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย, ส.ส.15/845/316)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากการวิจัยระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลิ้นบริหารธุรกิจ ได้มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนที่ควรนำไปปฏิบัติ คือหลักฆราวาสธรรม 4 ประการ คือ สัจจะ - ความจริง ทมะ - การฝึกฝน ขันติ - ความอดทน จาคะ - ความเสียสละ

คุณธรรมสี่ประการนี้เป็นหลักธรรมที่定会ช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุขความร่มเย็น คุณธรรมสี่คือข้อปฏิบัติธรรมโดยตรงของคฤหัสถ์ทั้งหลาย รวมถึงผู้บริหารองค์กรสมาชิกในองค์กรทุกคนที่เรียกว่า “ฆราวาสธรรม 4 ประการ” (เกสรดา ศักดิ์มณีวงศ์, 2561)

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัยระบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ

การประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอน เรื่อง การพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลิ้นบริหารธุรกิจ โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีหน้าที่ในสังคมต่อไป ย่อมมีผลต่อส่วนรวมของประเทศไทย ผลของการกระทำของบุคคลกลุ่มนี้ควรมีคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าคนทั่วไป ดังตัวอย่างเช่น การเห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน การมีศีลธรรมประจำใจ การเคารพกติกาของสังคมต้องมีความยุติธรรม ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ต้องมีความรับผิดชอบและการประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ซึ่งดังที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างคุณธรรมและจริยธรรม

สรุป

ระบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลาง: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีเกวลิ้นบริหารธุรกิจ เป็นการวิจัยและพัฒนาระบบคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง ด้านความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว และด้านความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมควบคู่ไปกับการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนให้คำชมเชยก่อนนักศึกษาที่มีความประพฤติปฏิบัติดี มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ของนักศึกษาอาชีวศึกษาและมีความตั้งใจที่จะศึกษาและพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ เพื่อใช้เป็นแบบในการพัฒนาระบบคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้วยการพัฒนาระบบคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษาอาชีวศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสังคมให้เป็นคนดี จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นเพราะคนในสังคมต่างเรียกร้องในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทยแม้เป็นเรื่องที่มีความยากเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อน และมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากมาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการในเรื่องการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการกำหนดความสงบสุขของสังคมไทยได้วิเคราะห์แล้ว พบว่าสังคมใดมีผู้เพียบพร้อม ด้วยคุณธรรมจริยธรรม สังคมนั้นจะมีแต่ความสงบสุข ในขณะเดียวกันหากคนในสังคมใดมีความบกพร่องด้านจิตใจ ขาดคุณธรรมและจริยธรรม แม้สังคมนั้นจะมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจก็หาความสงบสุขได้ยาก สรุปภาพรวมของปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นกับคนในชาติทุกกลุ่มเป้าหมาย นับวันจะรุนแรงและทวีคูณมากขึ้นที่มีผลต่อประเทศและสังคมไทยโดยรวม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้มากขึ้น
2. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในโรงเรียนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีก่อน ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และควรมีการยกย่องเชิดชูผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดี
3. ควรนำการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและควรเสริมสร้างให้เกิดความตระหนักร่วมกันเป็นเบื้องต้น และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องจึงจะประสบความสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หรือการวิจัยเพื่อพัฒนาเกี่ยวกับพฤติกรรมในลำดับต่อไป
2. ควรศึกษาคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบ โดยศึกษาตัวแปรที่มีบริบทเกี่ยวข้องกับผู้เรียน และสถานศึกษาร่วมด้วย เช่น ขนาดของสถานศึกษา ภูมิภาค เป็นต้น เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อชัดเจนมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการพัฒนาชุดเครื่องมือมาตรฐานระดับชาติสำหรับประเมินคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนที่จำแนกตามช่วงวัยของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- เกสรฯ คักดีมณีนวศา. (2561). การเตรียมความพร้อมให้กับองค์กรยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: ดีลอยท์ ทัชโหมทัส.
- ชัยนนท์ นิลพัฒน์. (2555). ความหมายของจริยธรรม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2554). ระบบสื่อการสอนสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิตินา แคมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรณรงค์ สิงห์สำราญ. (2550). ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพมหานคร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพมหานคร: พรินทวานกราฟฟิค.

พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย (2536), ขรവാสนธรรม 4, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะหวด
ตำบลเกาะหวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE LEADERSHIP DEVELOPMENT ACCORDING TO BUDDHISM OF
ADMINISTRATOR IN TAMBOL KOATUAD MUNICIPALITY,
KOATUAD SUB-DISTRICT, PAKPANANG DISTRICT,
NAKON SI THAMMARAT PROVINCE

พระปลัดภราดร อภิวัตโน (เขียวเสน)

Phra Paladparadon Apiwattano (Keawsen)

กัณฑ์ หนูทองแก้ว

Kantaphon Nuthongkaew

สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร

Supreecha Chamnanphuttiophon

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkraj Campus, Thailand

E-mail: phraparadparadon.2522@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามแนวพุทธ และวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะหวด จำนวน 358 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37)
2. ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัญหา พบว่า

* Received 7 April 2023; Revised 15 December 2023; Accepted 22 December 2023

ภายในองค์กรขาดความร่วมมือร่วมใจ มีความขัดแย้งกันภายในองค์กร ก็จะส่งผลให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ไม่เข้าใจปัญหาและความต้องการของประชาชน อุปสรรค ผู้นำไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทั้งหมดมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก แนวทางการพัฒนาการกำหนดวิสัยทัศน์และนำมาใช้ในการผลักดันการพัฒนาอย่างจริงจัง ส่งเสริมบุคลากรด้านการปฏิบัติงานโดยจัดฝึกอบรมบุคลากร ให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม และประสบการณ์ใหม่ ผลักดันให้เข้าร่วมการศึกษาดูงาน อบรม ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกัน ผลักดันให้มีการแลกเปลี่ยนแนวความคิดและวิธีการทำงานซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหาร บุคลากรและประชาชน

คำสำคัญ: การพัฒนา, ภาวะผู้นำ, พระพุทธศาสนา

ABSTRACT

The objectives of this research were as follows; to study the Buddhist leadership, and to analyze the problems, obstacles, and ways to develop Buddhist leadership of the Koh Thuat sub-district municipality administrators, Koh Thuat sub-district, Pak Phanang district, Nakhon Si Thammarat province. The sample group used in the research consisted of 358 people in Ko Thuat Subdistrict Municipality. Data were collected using questionnaires. Data were analyzed using statistics, frequency, percentage, mean, and standard deviation. and collect data through interviews with key informants. Purposive sampling of 5 people was used to analyze qualitative data. using descriptive analysis.

The Results of research were found that:

1. Leadership development according to Buddhist principles of the Koatuad sub-district municipality administrators, Koatuad sub-district, Pakpanang district, Nakhon Si Thammarat province, overall was at a high level. ($\bar{X}$ = 4.37)
2. Problems, obstacles, and guidelines for developing leadership according to Buddhist principles among administrators of Ko Thuat Subdistrict Municipality, Ko Thuat Subdistrict, Pak Phanang District, Nakhon Si Thammarat Province. The problem was found to be a lack of cooperation within the organization. There are conflicts within the organization. It will result in the efficiency and effectiveness of the organization. They do not understand the problems and needs of the people. Obstacles: Leaders are unable to reach all the people. There are divisions among the people. Development guidelines for setting a vision and using it to drive development seriously Promote personnel in operations by organizing personnel training. To gain additional knowledge and

new experiences push to join Study visits, training, and promotion of joint activities Encourage the exchange of ideas and working methods between executives. personnel and citizens

Keywords: Development, Leadership, Buddhism

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีในช่วงปัจจุบันได้ส่งผลทำให้ประเทศเผชิญกับปัญหาสำคัญที่คล้ายคลึงกัน อันได้แก่ มีรัฐบาลและระบบราชการที่ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความยืดหยุ่น ทำงานล่าช้า ไม่ทันกาล เนื่องจากเป็นกลไกและกระบวนการที่ออกแบบและกำหนดขึ้น เพื่อใช้ในบริบทของสังคมอุตสาหกรรมที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เน้นการจัดโครงสร้างอำนาจในแนวตั้ง การปฏิบัติงานตามระเบียบและแนวทางที่รัดกุม เคยชินกับการดำรงอยู่ในสถานการณ์ที่สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไม่รวดเร็ว แต่เมื่อต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว ซับซ้อน และมีความไม่แน่นอนสูง การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้จึงค่อนข้างช้า การปฏิรูประบบการจัดการปกครอง จึงเป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อสภาวะโลกาภิวัตน์และปัญหาการขาดประสิทธิภาพในการจัดการการปกครอง การปฏิรูปการจัดการปกครองของประเทศไทย ระบบราชการทุกระดับจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวและเป็นสิ่งที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้การเผชิญกับสภาวะโลกาภิวัตน์ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยปราศจากการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการการปกครองให้เหมาะสม ได้ส่งผลทำให้ประเทศต้องพบกับวิกฤตการณ์ที่เป็นปัญหาค่อนข้าง (ธัญพิชชา สามารถ และทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2558)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจน โดยเฉพาะการพิจารณาถ่ายโอนภารกิจ รูปแบบการ ถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่สำคัญคือการจัดระบบบริการสาธารณะในด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญมากขึ้น ทั้งด้านอำนาจหน้าที่และงบประมาณ เช่นเดียวกับคณะผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นก็ยิ่งมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นและกระบวนการที่สำคัญอันเป็นเครื่องมือในการสรรหา คัดสรร กลั่นกรอง บุคคลที่จะมีความเหมาะสม โดยเลือกบุคคลในท้องถิ่นที่รู้จักและเข้าใจท้องถิ่นของตัวเองเข้ามาเป็นผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นโดยตรง (มูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2543)

เทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ภายในองค์กรขาดความร่วมมือร่วมใจ ไม่ใส่ใจต่อคำสั่งของผู้บังคับบัญชา มีความขัดแย้งกันภายในองค์กร ก็จะส่งผลให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรโดยรวมลดลง คุณภาพงานก็ไม่ได้ ไม่สามารถพัฒนาองค์กร ผู้บริหารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นผู้นำในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นในยุคแห่งการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบ เป็นผู้ที่ถูกกำหนดให้ทำหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนไปสู่ความเจริญก้าวหน้า คุณสมบัติหรือลักษณะของผู้นำ ตามแนวคิดและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังที่ปรากฏอยู่ในทศตปิปาณิกสูตร ว่าผู้นำจะต้องประกอบด้วยลักษณะดังนี้ คือ 1) จักขุมา คือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองภาพเหตุการณ์ออกและจะวางแผนเตรียมรับหรือรุกได้อย่างไร 2) วิรุโธ คือ เป็นผู้ชำนาญในงาน รู้จักวิธีการไม่บกพร่องในหน้าที่ 3) นิสสยสัมปันโน คือ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์และได้รับความเชื่อถือจากผู้อื่น (อง.จตุกก.(ไทย) 21/157/203) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2546) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของบุคคลที่จะเป็นผู้นำให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์มองกาลไกล สามารถวางแผนรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ เป็นผู้ชำนาญในการบริหารงาน และเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้นำ เพื่อเป็นแบบอย่างให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ นำไปปรับใช้กับหน่วยงานของตนเอง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการที่จะศึกษาการพัฒนาก้าวหน้าตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช หน่วยงานดังกล่าวถือเป็นหน่วยงานราชการที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการที่ผู้นำท้องถิ่นจะสามารถพัฒนาตนเอง ตลอดจนเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมท้องถิ่นอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาก้าวหน้าตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด จำนวนประชากรทั้งหมด 5,198 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan จึงได้กลุ่มตัวอย่าง 358 คน วิธีการสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การสุ่มตามลำดับชั้น (Stratified Random sampling) คำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งประชากรในเทศบาลตำบลเกาะทวด

ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ออกเป็นหมู่บ้านได้ทั้งหมด 8 หมู่บ้าน ใช้การสุ่มแบบเป็นสัดส่วน แล้วเทียบบัญชีไตรยางศ์ เพื่อหากลุ่มตัวอย่างจำนวน 358 คน ซึ่งมีวิธีคือ นำจำนวนกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้หาขนาดไว้แล้ว 358 คน คูณกับจำนวนประชากรซึ่งแบ่งตามหมู่บ้าน และทำการหารด้วยจำนวนประชากรทั้งหมด ตามตารางที่ 1

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร			กลุ่มตัวอย่าง
			ชาย	หญิง	รวม	
1	บางบูซา	304	460	453	913	63
2	ปากคลอง	129	161	189	350	24
3	เกาะทวด	198	334	309	643	44
4	ในซ้อ	109	186	161	347	24
5	วัดโบสถ์	225	388	407	795	55
6	เกาะจาก	241	304	302	606	42
7	เกาะน้อย	286	449	434	883	61
8	หนองกกชง	192	330	331	661	46
รวม		1,684	2,612	2,586	5,198	358

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย หรือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน คน 5

การสร้างเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างซึ่งมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด ข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธ

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างเป็นกรอบของแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ เพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนา ภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะ

ทวดอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 3 คน ตรวจสอบความครอบคลุมตาม ขอบข่ายของเนื้อหา โดยการหาดัชนี IOC ได้ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทุกข้อเท่ากับ 1

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรเทศบาลตำบล บางพระ อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช (Try out) จำนวน 30 คน เพื่อหาความ เชื่อมั่น Reliability โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาคได้ค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.872

6. นำเครื่องมือที่ได้ผ่านการตรวจสอบและทดลองใช้แล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง และสัมภาษณ์นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อการพัฒนาภาวะผู้นำ ตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช

กระบวนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล วิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 358 ชุด ด้วยตัวเอง ใช้เวลา เก็บข้อมูลภายใน 2 สัปดาห์ และสัมภาษณ์นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อการพัฒนาภาวะ ผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช ได้รับแบบสอบถามกลับมาทุกชุด ตรวจสอบและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการ พร้อมนำข้อมูลไปวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์ ผลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยนำเสนอองค์ และนำเสนอโดยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัย

การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบล เกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปผลได้ดังนี้

1. เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 70.56 และเพศชาย จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 30.43

2. อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 46-60 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็น ร้อยละ 36.59 รองลงมาคือ อายุ 31-45 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 27.65 อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 24.58 และอายุ 18-30 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.17

3. ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาทางโลกในระดับ มัธยมศึกษา/เทียบเท่า จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 31.84 รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา

จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 30.73 ระดับ ปวส./อนุปริญญา จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 20.67 และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 16.76

4. อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 33.52 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 105 คิดเป็นร้อยละ 29.33 อาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 99 คิดเป็นร้อยละ 27.65 และอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50

5. รายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 8,000 บาท จำนวน 152 คิดเป็นร้อยละ 46.42 รองลงมาคือ รายได้ระหว่าง 8,000-10,000 บาท จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 18.23 รายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.20 และรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 25.14

วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม

ภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหาร เทศบาลตำบลเกาะทวด	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านวิสัยทัศน์ (จักขุมา)	4.43	0.23	มาก
ด้านการบริหาร (วิจิโร)	4.36	0.31	มาก
ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ (นิสสยสัมปันโน)	4.31	0.30	มาก
รวม	4.37	0.24	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.37, S.D.=0.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ (จักขุมา) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.43, S.D.=0.23) รองลงมาคือ ด้านการบริหาร (วิจิโร) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.36, S.D.=0.31) และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ (นิสสยสัมปันโน) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.31, S.D.=0.30) ต่ำสุดตามลำดับ

ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ภายในองค์กรขาดความร่วมมือร่วมใจ มีความขัดแย้งกันภายในองค์กร ก็จะส่งผลให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ไม่เข้าใจปัญหาและความต้องการของประชาชน ผู้นำไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทั้งหมดมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ขาดความกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อประชาชน การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนในเข้าใจในแผนพัฒนา วิสัยทัศน์ และการบริหารงานไม่ทั่วถึง

แนวทางส่งเสริมเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

1. ควรศึกษาปัญหาและความต้องการของประชาชนให้เข้าใจเพื่อจะได้ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
2. ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจัดให้มีการให้ความรู้แก่ประชาชน ในเรื่องของการบริหารงาน การพัฒนาชุมชน
3. ควรกำหนดวิสัยทัศน์และนำมาใช้ในการผลักดันการพัฒนาอย่างจริงจัง
4. ควรมีการกำหนดแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาที่จะเกิดในอนาคตไว้อย่างเป็นระบบ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนในเข้าใจในแผนพัฒนา
5. ควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และเพิ่มประสบการณ์ในการบริหารงานให้แก่ผู้บริหาร
6. อยากให้มีการกระตือรือร้นในการทำงานมากกว่านี้ เอาจริงเอาจังกับการทำงาน และทำงานเพื่อประชาชนจริง ๆ
7. ส่งเสริมบุคลากรด้านการปฏิบัติงานโดยจัดฝึกอบรมบุคลากร ให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม และประสบการณ์ใหม่
8. ควรผลักดันให้เข้าร่วม การศึกษาดูงาน อบรม และสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ
9. ควรลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่
10. อยากให้เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในพื้นที่และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน
11. ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกัน ให้บุคลากรมีการพบปะสังสรรค์ เสริมสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับประชาชนในท้องถิ่น
12. ควรผลักดันให้มีการแลกเปลี่ยนแนวความคิดและวิธีการทำงานซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้บริหาร บุคลากรและประชาชน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมา อภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหาร เทศบาลตำบลเกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบล เกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งอภิปรายผลได้ว่าประชาชนในเทศบาลตำบลเกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอ ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความพึงพอใจต่อภาวะผู้นำของนายกเทศบาลตำบลเกาะ หวด ตำบลเกาะหวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในด้านต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่ง ถือว่าเป็นบทบาทของผู้บริหารในการการพัฒนาชุมชนสามารถช่วยเหลือชุมชนและช่วยลด ปัญหาของชุมชนได้ มีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำงานอย่างเหมาะสมการกำหนดวิสัยทัศน์ต้องเป็นไปเพื่อการ พัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนให้มีความเข้มแข็งตอบสนองความต้องการของประชาชนของแต่ละ ท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการกำหนดวิสัยทัศน์ของ ท้องถิ่นด้วยเพื่อประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับองค์กร นั้น เกิดขึ้นได้จากการพูดคุย ลงพื้นที่สร้างความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วมสร้างให้เกิดจิต สาธารณะร่วมกันในการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นท้องถิ่น อันที่จะนำไปสู่การเคารพนับถือจาก พนักงานและประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ สยามนิกร ได้วิจัยเรื่อง ภาวะ ผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า พนักงานมีความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารธนาคารกสิกร ไทย จำกัด (มหาชน) โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดย เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ (จักขุมหา) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหาร (วิจิโร) ส่วนด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ (นิสสยสัมปันโน) มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด ตามลำดับ (สมบูรณ์ สยามนิกร, 2564)

2. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหาร เทศบาลตำบลเกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า ภายในองค์กรขาดความร่วมมือร่วมใจ มีความขัดแย้งกันภายใน องค์กร ก็จะส่งผลให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ไม่เข้าใจปัญหาและความ ต้องการของประชาชน ผู้นำไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทั้งหมดมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ขาดความกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อประชาชน การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนใน เข้าใจในแผนพัฒนา วิสัยทัศน์และกานบริหารงานไม่ทั่วถึงอภิปรายผลได้ว่า การพิจารณาวิธี

หรือทางเลือกในการปฏิบัติงานที่มุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชน การกำหนดวิสัยทัศน์ ไม่สามารถกำหนดตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริงทำให้ประชาชนขาดความพึงพอใจในส่วนนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารในเทศบาลตำบล ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ความคุ้นเคยและเป็นกันเองกับประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในพื้นที่และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน เป็นผู้ที่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ โดยไม่เลือกปฏิบัติให้ความสำคัญกับงานด้านสังคม ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในชุมชนและได้รับความยอมรับจากประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตภา เร่งมีศรีสุข ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงบูรณาการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 รองมาด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรธรรม 3 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และจากสังเคราะห์ประเด็น สภาพปัญหาผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 2 ประเด็น สำคัญ ได้แก่ 1) สภาพปัญหาในการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้บริหารควรสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากร ประกอบด้วย 5 ประเด็นสำคัญ ในด้านการระดมความคิด การวางแผน การลงมือทำ การติดตามประเมินผล และการสร้างแรงจูงใจให้ทุกฝ่ายของเทศบาลร่วมกันพัฒนาชุมชนได้อย่างรอบคอบรอบด้าน หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมสำหรับการสร้างพุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 3 หลักธรรม สำคัญ ได้แก่ หลักปาปนิกรธรรม 3 และหลักสังคหวัตถุ 4 และหลักโลกบาลธรรม มีความเหมาะสมในการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารความเป็นผู้นำของตน ผู้ที่อยู่ร่วมกันในองค์กรได้อย่างมีความสามัคคีมีความสุข มีพลัง และที่สำคัญทุกคนในท้องถิ่นต้องมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำไม่ดีเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ส่วนตนเสมอ (จิตภา เร่งมีศรีสุข, 2560)

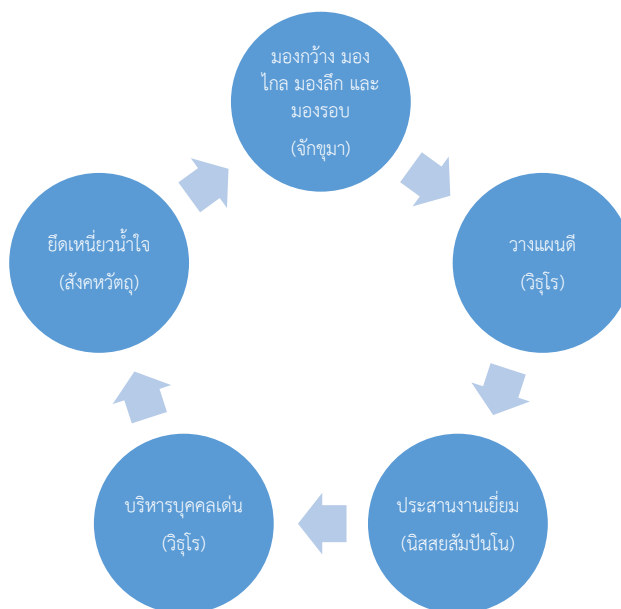
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอบางแพะ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการศึกษา พบว่า ควรศึกษาปัญหาและความต้องการของประชาชนให้เข้าใจเพื่อจะได้ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน รับฟังความคิดเห็นของประชาชนจัดให้มีการให้ความรู้แก่ประชาชน ในเรื่องของการบริหารงาน

การพัฒนาชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์และนำมาใช้ในการผลักดันการพัฒนาอย่างจริงจัง มีการกำหนดแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาที่จะเกิดในอนาคตไว้อย่างเป็นระบบและสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนในเข้าใจในแผนพัฒนา ควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และเพิ่มประสบการณ์ในการบริหารงานให้แก่ผู้บริหาร เอาจริงเอาจังกับการทำงาน และทำงานเพื่อประชาชนจริง ๆ ส่งเสริมบุคลากรด้านการปฏิบัติงานโดยจัดฝึกอบรมบุคลากร ให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม และประสบการณ์ใหม่ ผลักดันให้เข้าร่วม การศึกษาดูงาน อบรม และสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ควรลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในพื้นที่และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกัน ให้บุคลากรมีการพบปะสังสรรค์ เสริมสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับประชาชนในท้องถิ่น ผลักดันให้มีการแลกเปลี่ยนแนวความคิดและวิธีการทำงานซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหาร บุคลากรและประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ สยามนิกร ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) คือ ควรเพิ่มการจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และเพิ่มประสบการณ์ในการบริหารงานให้แก่ผู้บริหาร และพนักงานทุกระดับ ผู้บริหารควรพบปะพนักงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของพนักงาน ควรเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์อันดีกับพนักงานและสร้างการมีส่วนร่วมของพนักงานทุกภาคส่วน ควรศึกษาปัญหาและความต้องการของพนักงานให้เข้าใจเพื่อจะได้แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเปิดโอกาสให้พนักงานได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร (สมบูรณ์ สยามนิกร, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงศ์ หนูนารถ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารในเทศบาลตำบลชะมาย อำเภอร่องาง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารในเทศบาลตำบลชะมาย อำเภอร่องาง จังหวัดนครราชสีมา คือ จัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และเพิ่มประสบการณ์ในการบริหารงานให้แก่ผู้บริหาร ควรลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ควรเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในพื้นที่และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน ควรศึกษาปัญหาและความต้องการของประชาชนให้เข้าใจเพื่อจะได้ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนที่ได้วางไว้ มีความทุ่มเทในการบริหารงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน การบริหารงานยึดถือหลักความเป็นธรรมไม่แบ่งพรรคแบ่งพวกการบริหารงานเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตัว (ศิริพงศ์ หนูนารถ, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอบางแพ จังหวัดนครศรีธรรมราช การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอบางแพ จังหวัดนครศรีธรรมราช กล่าวคือ วิสัยทัศน์ของผู้นำ ต้องมองกว้าง มองไกล มองลึก และมองรอบ การกำหนดวิสัยทัศน์ (จักขุมา) ต้องไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริงมีวางแผนในการทำงานในมุมมองหรือทิศทางที่จะให้เป็นไปได้ตามเป้าหมายขององค์กร การบริหาร (วิรุโร) ควรยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักไม่ควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว และควรยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสในการบริหารผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีหลักธรรมเมตตา ให้เกียรติ รับฟังความเห็นต่าง ตามหลักพระพุทธศาสนากการสร้างมนุษยสัมพันธ์ (นิสสัยสัมปันโน คือ การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ดังนี้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้

สรุป

การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอบางแพ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ประชาชนในเทศบาลตำบลเกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอบางแพ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความพึงพอใจต่อภาวะผู้นำของนายกเทศบาลตำบลเกาะหวด ตำบลเกาะหวด อำเภอบางแพ

จังหวัดนครศรีธรรมราชในด้านต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาชุมชนสามารถช่วยเหลือชุมชนและช่วยลดปัญหาของชุมชนได้ มีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำงานอย่างเหมาะสมการกำหนดวิสัยทัศน์ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนให้มีความเข้มแข็งตอบสนองความต้องการของประชาชนของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการกำหนดวิสัยทัศน์ของท้องถิ่นด้วยเพื่อประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความรู้คู่คุณธรรม เศรษฐกิจมั่นคง ชุมชนเข้มแข็ง ปลอดภัยเสถียร อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และต้องไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง การบริหารควรยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักไม่ควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว และควรยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสในการบริหารส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในองค์กรเพื่อให้การบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลมีความโปร่งใสเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรและประชาชน มีการส่งเสริมความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกกลุ่ม และทำให้การติดต่อกันกับประชาชนเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับองค์กรนั้น เกิดขึ้นได้จากการพูดคุย ลงพื้นที่ สร้างความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วมสร้างให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะร่วมกันในการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นท้องถิ่น อันที่จะนำไปสู่การเคารพนับถือจากพนักงานและประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารองค์กรส่วนท้องถิ่น ผู้บังคับบัญชาทุกระดับ และผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการควรวางแผนในการทำงานในมุมมองหรือทิศทางที่จะให้เป็นไปได้ตามเป้าหมายขององค์กรอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความมั่นใจ มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายขององค์กร
2. ผู้บริหารองค์กรส่วนท้องถิ่นควรยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสในการบริหาร
3. ผู้บริหารองค์กรส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกกลุ่ม และทำให้การติดต่อกันกับประชาชนเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับองค์กรนั้น เกิดขึ้นได้จากการพูดคุย ลงพื้นที่ สร้างความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วมสร้างให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะร่วมกันในการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นท้องถิ่น
4. ผู้บริหารองค์กรส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการพัฒนาผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาทุกระดับ และผู้ที่เกี่ยวข้องในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่อง เพราะจะทำให้บุคลากรท้องถิ่นมีศักยภาพ มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

5. ควรจัดระบบการติดตามและประเมินผลที่มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาทุกระดับ และผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรเห็นความสำคัญของการการติดตามและประเมินผล แล้วนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะทวด ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ควรทำการศึกษาวิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกผู้นำในเขตตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. ควรทำการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ของผู้นำชุมชนหรือผู้บริหารในส่วนท้องถิ่นกับองค์กรทางศาสนาในการพัฒนาชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2560). พุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ธัญพิชชา สามารถ และทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2558). ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลนครในภาคตะวันออก. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, 7(2), 391-427.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). ภาวะผู้นำ: ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร:ธรรมสภา.
- มูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2543). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร:มูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- ศิริพงศ์ หนูนารณ. (2562). บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารในเทศบาลตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมบุรณ์ สยามนิกร. (2564). ภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน). ใน วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
ของคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช*
THE ATTITUDE TOWARDS POLITICS IN THE DEMOCRATIC
SYSTEM OF DHAMMAYUTIKA'S MONKS IN
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

พระมหาวิศิษฐ์ศักดิ์ วิสิษฐเวที (สุขเรือง)

Phramaha Wisitsak Wisitthawetee (Sukruang)

สุปรียา ชำนาญพุฒิพร

Supreecha Chamnanphuttiophon

กนต์ภณ หนูทองแก้ว

Kantaphon Nuthongkaew

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

E-mail: phramahawisitsak@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสมเป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณคือ พระภิกษุ/สามเณร (ธ) จำนวน 528 รูป คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะได้ จำนวน 228 รูป ส่วนวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ เจ้าคณะจังหวัดและเจ้าคณะอำเภอฝ่ายธรรมยุต จำนวน 5 รูป โดยคัดเลือกเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณคือ แบบสอบถาม ส่วนเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพรรณนาคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราชในมิติเชิงปริมาณ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนมิติ

* Received 18 April 2023; Revised 15 December 2023; Accepted 18 December 2023

เชิงคุณภาพ กล่าวคือ มีความรู้ความเข้าใจต่อการเมืองการปกครองเป็นอย่างดีเพราะการศึกษาในยุคปัจจุบันสามารถทำให้พระภิกษุ/สามเณรเข้าใจระบบการเมืองการปกครองมากขึ้นและยังมีการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสตร์ด้วย

2. ข้อเสนอแนะคือ ด้านพฤติกรรม กล่าวคือ พระภิกษุสงฆ์ควรดำรงตนอยู่ในกรอบของพระธรรมวินัย ไม่ควรฝักใฝ่ในเรื่องของการเมืองการปกครองมากเกินไปจนทำให้พระภิกษุสงฆ์เสียสมณะสาธูปและอยู่ในกรอบของพระธรรมวินัยเพื่อมิให้ส่งผลเสียต่อศาสนาและต่อตนเอง

คำสำคัญ: ทศนคติ, การเมืองการปกครอง, ระบอบประชาธิปไตย, คณะสงฆ์ธรรมยุต

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the attitudes towards politics in the democratic system of Dhammayutika's monks in Nakhon Si Thammarat Province and 2) analyze and recommend the appropriate attitudes towards politics in the democratic system. This study was mixed-methods research, combining quantitative and qualitative research. The population and sample in qualitative research were 528 Buddhist monks and novices. The researcher determined a sample size using Taro Yamane to gain 228 Buddhist monks and novices as the sample group. For quantitative research, the key informants were five ecclesiastical provincial governors and ecclesiastical district officers from Dhammyuttika, selected by purposive sampling. The research tools used in the quantitative research study were questionnaires, whereas in-depth interviews were used for qualitative research. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics comprising frequency, percentage, mean, and standard deviation. In contrast, qualitative data was analyzed by content analysis.

Research findings indicated that:

1. Overall, the attitude level towards politics in the democratic system of Dhammayutika's monks in Nakhon Si Thammarat Province was average. Concerning the qualitative dimension, the Buddhist monks and novices had good knowledge and understanding of politics very well because the current study enabled them to better understand politics, which was also studied at a Buddhist university.

2. The recommendation went to the behavior aspect to suggest that the monks must maintain themselves within the Dhamma and Vinaya frameworks.

They should not be so obsessed with politics as to prevent them from losing the appropriate Buddhist behaviors. They should also adhere to Buddhist discipleship to avoid negative impacts on religion and themselves.

Keywords: Attitude, Politics, Democratic System, Dhammayutika's Monks

บทนำ

ศาสนาพุทธกับการเมืองการปกครองของฝ่ายอาณาจักรได้มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันเพราะตลอดระยะเวลา 2,600 กว่าปีที่พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาได้เข้าไปสัมพันธ์กับการเมืองการปกครองตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชหรือระบอบราชาธิปไตย ตัวแปรที่ชี้ชัดคือ พระพุทธเจ้าทรงมีฐานะก่อนออกผนวชเป็นพระมหากษัตริย์ พระสหายของพระองค์ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์ก่อนผนวชคือ กษัตริย์เช่นกันและเมื่อพระองค์ออกผนวชแล้ว พระองค์ทรงเข้าไปเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในหลากหลายมิติและสถานการณ์ในขณะเดียวกันสาวกบางกลุ่มที่เข้ามาบรรพชาอุปสมบทในองค์กรพระพุทธศาสนามีสถานะของการเป็นกษัตริย์ จากตัวแปรในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการออกแบบหลักธรรม การวางท่าทีและพิธีกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของการปกครองในระบอบราชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากการจัดวางธรรมะเพื่อเป็นหลักปฏิบัติสำหรับพระราชา เช่น หลักจกัถวัตติสูตร หลักทศพิธราชธรรมและหลักราชสังคหวัตถุธรรม ในขณะที่การปรับพฤติกรรมและท่าทีของพระสงฆ์ในการดำเนินชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมของพระราชานั้น พระองค์ได้ทรงออกแบบหลักการเสขียวัตถ์เพื่อเป็นแนวในการวางท่าทีหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ “คุณสมบัติผู้ดี” สำหรับพระสงฆ์ที่จะเข้าไปสู่สังคมชั้นสูง อันจะนำมาซึ่งความเคารพและศรัทธาในวัตรปฏิบัติ เพราะพระสงฆ์กลุ่มหนึ่งมาจากกลุ่มคนที่เป็นชนชั้นทาสและจัณฑาลจะเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับกษัตริย์ตามระบอบราชาธิปไตยนั้นมีความผสมกลมกลืนทั้งในหลักการดำเนินชีวิต การจัดวางสถานะและการจัดวางพิธีกรรม แนวทางในลักษณะนี้ถือว่าเป็นการเข้าไปช่วยส่งเสริมบทบาทระหว่างกันและกันมากยิ่งขึ้นเพราะเมื่อศึกษาจากประวัติศาสตร์ในบางยุคพบว่า ความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนานั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับพระราชา ไม่ว่าจะเป็นพระเจ้าพิมพิสารพระเจ้าปเสนทิโกศล พระเจ้าอชาตศัตรู พระเจ้าอโศกมหาราช พระเจ้าเทวณัมปิยติสสะ รวมไปถึงพระราชาในประเทศศรีลังกา พม่า กัมพูชาและลาว (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2558)

สำหรับประเทศไทยนั้นได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 อย่างไรก็ตามจุดเปลี่ยนที่สำคัญของโฉมหน้าทางประวัติศาสตร์ขององค์กรสงฆ์คือ การเผชิญหน้ากับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในอีกมุมหนึ่งพระสงฆ์ยังต้องรักษาความสัมพันธ์กับระบอบราชาธิปไตย ทั้งในแง่ของการนำเสนอหลักการ

ปฏิบัติ พิธีกรรมและความสัมพันธ์ในมิติต่าง ๆ ในขณะที่อีกด้านหนึ่งพระสงฆ์มีความจำเป็นที่จะต้องจัดวางสถานะขององค์กรและเชิงปัจเจกต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาที่เข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย พระสงฆ์ได้พยายามที่จะจัดวางสถานะของตัวเองให้สอดคล้องและลงตัวมากที่สุดทั้งในระบอบเดิมและระบอบใหม่ (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2558)

ในสังคมยุคปัจจุบันของประเทศไทยแม้จะมีบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในหมวดที่ 7 ส่วนที่ 2 มาตราที่ 96 ข้อที่ 1 ห้ามมิให้บุคคลที่เป็นพระภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชใช้สิทธิในการเลือกตั้ง เพราะอาจเล็งเห็นว่าพระสงฆ์คือ กลุ่มคนที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ผิดกับมหาเถรสมาคมก็ได้ออกคำสั่งประกาศห้ามมิให้พระภิกษุ สามเณร เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง แต่ปรากฏว่ายังมีพระสงฆ์บางกลุ่มบางพวกที่ไม่ยอมรับต่อกฎเกณฑ์กติกาเหล่านั้น ซึ่งในพระสงฆ์บางกลุ่ม บางพวกเหล่านั้น พระสงฆ์บางรูปอาจจะเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการเมืองการปกครองอยู่บ้าง แต่บางรูปก็ไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการเมืองการปกครอง เอาความเห็นของตนเองเป็นหลัก ยึด อัตตาธิปไตยเป็นที่ตั้ง ทำการขัดขืนต่อคำสั่งของมหาเถรสมาคม พยายามที่จะมีบทบาททาง การเมือง โดยเข้าไปเกี่ยวข้องกับเมืองด้วยกรรมวิธีกระบวนการต่าง ๆ พยายามที่จะเรียกร้อง และใช้สิทธิเสรีภาพของตนในฐานะปวงชนชาวไทยตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติไว้ในหมวดที่ 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยจนทำให้เกิดเป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560) อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า แม้คณะกรรมการมหาเถรสมาคมได้ออกระเบียบห้ามไว้อย่าง ชัดเจนว่า ไม่ให้ภิกษุสามเณรในคณะสงฆ์ไทยออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง แต่ ในทางปฏิบัติแล้วก็ปรากฏว่าเมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองขึ้นก็มักจะมีการนำเอาคณะสงฆ์ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ (พระอธิการภูมิสิษฐ์ ปิยสีโล และนันทพล คงพันธ์, 2564) ฉะนั้นการ ห้ามการแสดงออกจึงเป็นการย้อนแย้งกับหลักการและข้อเท็จจริงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ทางการเมืองในอดีตการเคลื่อนไหวทางการเมืองของพระสงฆ์ (พระอธิการภูมิสิษฐ์ ปิยสีโล และนันทพล คงพันธ์, 2564) ดังนั้นจากปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษา ทศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ธรรมยุต ในจังหวัด นครศรีธรรมราชว่ามีมุมมองเป็นอย่างไรหรือมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะเกี่ยวกับทศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยที่เหมาะสมแก่คณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสานระหว่างการวิจัยการวิจัยเชิงปริมาณโดยการเก็บแบบสอบถามและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการเก็บแบบสอบถาม คือ พระภิกษุ/สามเณรภายใต้การปกครองของคณะสงฆ์ธรรมยุต จำนวน 528 รูป (บัญชีสำรวจข้อมูลพระภิกษุ สามเณร-แม่ชี-ศิษย์วัดในพรรษา ประจำปี 2564-2565 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ)) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บแบบสอบถามคือ พระภิกษุ/สามเณรภายใต้การปกครองของคณะสงฆ์ธรรมยุต จำนวน 228 รูป คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ (Taro Yamane, 1973) โดยกำหนดระดับระดับความคลาดเคลื่อนไว้ที่ร้อยละ .05 จากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบโควตาในแต่ละอำเภอเพื่อหาตัวแทนในแต่ละอำเภอในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างของพระภิกษุ/สามเณรภายใต้การปกครองของคณะสงฆ์ธรรมยุต แยกตามอำเภอ

ลำดับที่	พระภิกษุ/สามเณรภายใต้การปกครองของคณะสงฆ์ธรรมยุต	กลุ่มตัวอย่าง
1	อำเภอเมือง	79
2	อำเภอปากพนัง	25
3	อำเภอร่อนพิบูลย์	21
4	อำเภอฉวาง-พิปูน-ช้างกลาง	20
5	อำเภอหัวไทร-เฉลิมพระเกียรติ	16
6	อำเภอเชียรใหญ่-ชะอวด-ทุ่งสง	16
7	อำเภอสิชล-ขนอม	20
8	อำเภอพระพรหม-ลานสกา	17
9	อำเภอพรหมคีรี-นบพิตำ-ท่าศาลา	14
รวม		228

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามประกอบด้วยตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของคณะสงฆ์ธรรมยุตแบบสอบถามเป็นลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (check list) ตอนที่ 2 ทศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยโดยแบบสอบถามเป็นลักษณะคำถามแบบมาตราวัดประเมินค่า (rating scale) ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามวิธีของ Likert

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) ด้วยวิธีวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของ (Cronbach, L. J, 1990) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ทั้งฉบับอยู่ที่ 0.912

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) โดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) วิเคราะห์ทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ เจ้าคณะจังหวัดและเจ้าคณะอำเภอฝ่ายธรรมยุต จำนวน 5 รูป ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ) เจ้าคณะอำเภอปากพนัง (ธ) เจ้าคณะอำเภอทุ่งสง - ชะอวด - เชียรใหญ่ (ธ) เจ้าคณะอำเภอพิปูน - ฉวาง - ช้างกลาง (ธ) และเจ้าคณะอำเภอหัวไทร-เฉลิมพระเกียรติ (ธ) ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 5 รูป ผู้วิจัยทำการคัดเลือกเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองเป็นอย่างดี รวมถึงมีประสบการณ์ที่จะถ่ายทอดข้อมูลให้แก่ผู้วิจัยได้มีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวไม่ต่ำกว่า 3 ปี รวมถึงมีความคิดเห็นหรือความเข้าใจในประเด็นทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างประกอบด้วยตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของคณะสงฆ์ธรรมยุต ตอนที่ 2 ทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ทั้งนี้จากการตรวจค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามมีค่า IOC เท่ากับ 1

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

1. ทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช (ภาพรวม)

ทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ของคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช (ภาพรวม)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรู้/ความเข้าใจ	3.42	0.04	ปานกลาง
2. ด้านอารมณ์/ความรู้สึก	3.53	0.21	มาก
3. ด้านพฤติกรรม	2.64	0.24	ปานกลาง
รวม	3.19	0.11	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.19$, S.D.=0.11) เมื่อแยกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านอารมณ์/ความรู้สึก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.53$, S.D.=0.21) รองลงมาคือ ด้านความรู้/ความเข้าใจ ($\bar{X}=3.42$, S.D.=0.04) และด้านพฤติกรรม ($\bar{X}=2.64$, S.D.=0.24) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์แยกรายด้าน พบว่า

1. ด้านความรู้/ความเข้าใจ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า พระสงฆ์ควรมีการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันเพียงใดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ พระสงฆ์มีอิทธิพลในการกล่อมเกล่าประชาชนทางด้านการเมืองการปกครองและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สามารถส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในด้านการเมืองการปกครองให้แก่บุคคลรอบข้าง ทั้งนี้แล้วคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยส่วนใหญ่มีความรู้มีความเข้าใจในเรื่องการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยค่อนข้างดีเนื่องจากว่าในยุคปัจจุบันทุกวันนี้เป็นยุคแห่งความเจริญที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะเรื่องของการศึกษาที่เปิดกว้าง สื่อการเรียนการสอนมีความสะดวกสบายในการค้นคว้าหาความรู้ และพระสงฆ์ในยุคปัจจุบันก็แตกต่างไปจากในอดีตเพราะในปัจจุบันสังคมเปิดกว้าง เปิดทางให้พระสงฆ์ได้ศึกษาหาวิชาความรู้ทางโลกเพิ่มเติมด้วย ตลอดถึงมหาวิทยาลัยของสงฆ์ก็เปิดสาขาการเมืองการปกครองของทางโลก และให้พระสงฆ์สามารถเข้าเรียนในสาขานั้น ๆ ได้ เพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจ รู้เท่าทันเหตุการณ์ความเป็นไปของทางโลก แม้ว่าพระสงฆ์จะเป็นผู้ละทางโลกเข้ามาสู่ทางธรรม แต่พระสงฆ์ก็ถือว่าเป็นประชาชนพลเมืองคนของรัฐล้วนอยู่ใต้บทบัญญัติและข้อกฎหมายต่าง ๆ เช่นเดียวกับประชาชนคนทั่วไป เมื่อการเมืองการปกครองของทางโลกมีอิทธิพลหรือส่งผลต่อพระสงฆ์ การเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางโลกก็เป็นสิ่งสำคัญเพื่อพระสงฆ์จะได้มีความรู้เท่าทันตามความเป็นไปของทางโลก การที่สังคมและการศึกษาในยุคปัจจุบันเปิดกว้างขึ้นเช่นนี้ ทำให้พระสงฆ์ในยุคปัจจุบันเป็นพระสงฆ์ที่มีความรู้ทางโลกเป็นอย่างดีควบคู่ไปกับความรู้ทางธรรม พระสงฆ์บางรูปที่แตกฉานในความรู้ทางโลกเป็นครูเป็นอาจารย์สอน

เรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองของทางโลกในสถาบันการศึกษาหรือในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็มี ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งกล่าวว่า

“...การศึกษามันเปิดกว้างจึงทำให้พระสงฆ์เราเรียนรู้และเข้าใจในเรื่องการเมืองการปกครองของทางโลกอยู่มาก ถึงในขั้นที่สามารถแนะนำสั่งสอนญาติโยมพุทธบริษัทอุบาสกอุบาสิกาได้ก็มี ฉะนั้น ถ้าพูดถึงทักษะพื้นฐานด้านความรู้ความเข้าใจของคณะสงฆ์ธรรมยุตเราในปัจจุบัน เชื่อได้เหลือเกินว่าร้อยละ 80 หรือเกินกว่านั้น ที่พระสงฆ์เราจะมีความรู้ความเข้าใจทางด้านการเมืองการปกครองของทางฝ่ายบ้านเมือง...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4: สัมภาษณ์: 21 กุมภาพันธ์ 2566)

2. ด้านอารมณ์/ความรู้สึก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า พระสงฆ์เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่าการเมืองว่าด้วยเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การเมืองการปกครองในฝ่ายอาณาจักรมีอิทธิพลต่อฝ่ายศาสนจักร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เห็นว่าระบบการเมืองการปกครองมีความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงเพราะการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ไม่มีความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง สืบเนื่องจากมีเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ใช้อำนาจนั้นในการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนและพวกพ้องเห็นผลประโยชน์ของตนและพวกพ้องสำคัญกว่าผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศ ระบบการเมืองการปกครองประชาธิปไตยของไทยนั้น เป็นประชาธิปไตยที่เรียกได้ว่าอยู่ในระบบลัทธิลูกลูกหลาน ยังไม่พัฒนาไปถึงไหนมากนัก เนื่องจากมีข้อจำกัดต่าง ๆ มีการปฏิบัติและรัฐประหารทำให้ระบบประชาธิปไตยนั้นขาดการพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันจึงเป็นประชาธิปไตยแบบครึ่งใบ ไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ประชาชนถูกจำกัดด้วยสิทธิและเสรีภาพบางประการ ไม่สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองที่ตนจะพึงทำได้อย่างเต็มที่ ด้วยข้อจำกัดหลาย ๆ ประการทางการเมืองที่ทางผู้มีอำนาจออกมาบังคับใช้บุคคลบางกลุ่ม บางพวก เช่น พระสงฆ์ เป็นต้น เป็นถูกตัดขาดจากจากสิทธิทางการเมืองโดยสิ้นเชิง ทั้ง ๆ ที่พระสงฆ์ก็ถือว่าเป็นประชาชนคนของรัฐเป็นผู้ได้รับสิทธิพล ได้รับผลทางการเมือง ทั้งนี้อาจจะเพราะรัฐเล็งเห็นว่าพระสงฆ์เป็นตัวแทนของศาสนาเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และเป็นที่เคารพ ศรัทธาของประชาชนทั่วไป จึงต้องทำตัวเป็นกลางทางการเมือง ไม่ควรเอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง มองดูแบบผิวเผินอาจจะมองได้ว่าศาสนาและการเมืองการปกครองของฝ่ายบ้านเมืองนั้นแยกออกจากกันเป็นคนละส่วน แต่โดยความเป็นจริงแล้ว การเมืองการปกครองของทางฝ่ายบ้านเมืองนั้นส่งผลครอบคลุมหมดทุกเรื่องและทุกด้านของประเทศไม่ว่าแม้แต่ศาสนาที่ได้รับผลจากการเมืองการปกครองเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งกล่าวว่า

“...พระเรานั้นเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณเป็นผู้นำฝ่ายศาสนาจะเอนเอียงไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นไม่ควร ถ้าพระไปเข้าพรรคเข้าพวกกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้วจะทำให้ฝ่ายที่เห็นต่างเห็น

ตรงข้ามเกิดความไม่พอใจก็จะส่งผลเสียตามมา ตลอดถึงจะส่งผลเสียต่อพระศาสนา....” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4: สัมภาษณ์: 21 กุมภาพันธ์ 2566)

3. ด้านพฤติกรรม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า การวิจารณ์การบริหารงานของภาครัฐกับบุคคลอื่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การวิจารณ์บุคคลหรือพรรคการเมืองกับบุคคลอื่น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การเข้าร่วมการชุมนุมหรือประท้วงทางการเมืองเรียกร้องความต้องการจากรัฐ โดยคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นไม่ค่อยจะมีการแสดงออกทางพฤติกรรมเกี่ยวกับทางการเมืองอย่างชัดเจน เนื่องจากว่าคณะสงฆ์ธรรมยุตนั้น เป็นคณะสงฆ์ที่รักษาภาพลักษณ์ของพระให้อยู่ในสมณะวิสัย คนทั่วไปเข้าใจและยึดถือกันว่าคณะสงฆ์ธรรมยุตเป็นคณะสงฆ์ที่เคร่งครัดในพระธรรมวินัยมากกว่าคณะสงฆ์มหานิกาย เพราะธรรมยุตตั้งขึ้นมาด้วยมีวัตถุประสงค์จะฟื้นฟูพระธรรมวินัย ฉะนั้นคณะสงฆ์ธรรมยุตจะกระทำกิจกรรมใด ๆ ต้องคำนึงถึงภาพลักษณ์ของหมู่คณะและเกียรติประวัติของครูบาอาจารย์เป็นหลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะสงฆ์ธรรมยุตมากที่สุดก็แค่การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวงสนทนาเพียงแคบ ๆ เท่านั้น การขึ้นเวทีปราศรัย การเข้าร่วมชุมนุมประท้วง การเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองโดยตรง คณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นไม่ค่อยจะมีปรากฏซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งกล่าวว่า

“...คณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราชของเรานั้น เป็นพวกที่ค่อนข้างสงบเสงี่ยมยังเคร่งครัดในเรื่องของความสำรวม ตามพระธรรมวินัย ไม่ค่อยแสดงตัวตนที่จะมีบทบาททางด้าน การเมืองการปกครอง ถ้ามามีไหม ตอบว่าอาจจะมีบ้างในเรื่องของการพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ นานา ๆ ในหมู่ ในคณะในกลุ่ม เป็นเพียงกลุ่มเล็ก ๆ แต่ที่แสดงออกอย่างโจ่งแจ้ง ชัดเจนเหมือนกับทางคณะสงฆ์มหานิกายนั้นไม่มี...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2: สัมภาษณ์: 21 กุมภาพันธ์ 2566)

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสมแก่คณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสมแก่คณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งพระสงฆ์นั้นสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมไปร่วมทางการเมืองได้ แต่ว่าท่าทีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพระสงฆ์นั้นต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสม การที่จะไปชุมนุมประท้วงหรือการที่จะไปร่วมกิจกรรมทางการเมืองอะไรต่าง ๆ นั้น เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมควร ถ้าเข้าไปมีส่วนร่วมแล้วแสดงออกถึงการเลือกข้างก็ไม่ควร ฉะนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพระสงฆ์ทำได้ เช่น การแสดงออกโดยการแสดงธรรมเป็นหลักเป็นแนวทางว่าต้องทำอะไร เหมือนพระพุทธเจ้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกๆ ระบบทุกรูปแบบไม่ว่าระบบประชาธิปไตยท่านก็มีส่วนร่วม ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ท่านก็มีส่วนร่วม

แต่การเข้าไปมีส่วนร่วมในที่นี้ หมายถึง การเข้าช่วยไปเสริม ไปช่วยเติมเต็มระบบการเมืองที่เขาเป็นอยู่นั้นให้สมบูรณ์มากขึ้นยิ่งขึ้น เขาเป็นอยู่อย่างไร ก็บอกเขาสอนเขาว่าให้ทำอย่างนี้ เอาหลักนี้ไปปฏิบัติ เพราะฉะนั้นถ้าพระสงฆ์เราจะมีส่วนร่วมก็เป็นเพียงการชี้ถูกชี้ผิด บอกว่าทำอย่างนี้นั้นถูก ทำอย่างนี้นั้นผิดตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา แต่จะไปตำหนิตำหนิว่าการเมืองแบบนั้นแบบนี้ พรรคการเมืองพรรคนั้นพรรคนี้นั้นไปถือนั้นพรรคนั้นพรรคนี้นั้นไม่ได้ เพราะถ้าไปถือนั้นถือนั้นถือนั้นเมื่อไหร่พระจะเสียทันทีไม่ใช่เสียเฉพาะพระเท่านั้นแต่จะเสียถึงศาสนาโดยภาพรวม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยทำให้ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลการวิจัยดังนี้ กล่าวคือ ทักษะคิดต่อการเมืองการปกครองในระดับประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านอารมณ์/ความรู้สึกมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความรู้/ความเข้าใจและด้านพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยลักษณะของทักษะคิดคือ ทักษะคิดมีลักษณะเป็นสิ่งที่ไม่ได้มีติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากการบุคคลได้เรียนรู้ ได้รับรู้ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งทักษะคิดเมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่ใช่เป็นเพียงอารมณ์ชั่ววูบที่เกิดขึ้นเพียงครั้งคราว แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะตั้งอยู่ได้ยาวนานและยากต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้การที่บุคคลจะมีทักษะคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องมีองค์ประกอบเป็นขั้นตอนซึ่งมีอยู่ 3 ประการคือ 1) องค์ประกอบเกี่ยวกับการรับรู้ (cognitive component) บุคคลจำเป็นต้องมีความรู้สิ่งนั้นเสียก่อนเพื่อจะได้รู้ว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์หรือโทษเพียงใด 2) องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้สึก (affective component) เมื่อบุคคลมีความรู้ในสิ่งใดมาแล้วและความรู้นั้นมีมากพอที่จะเกิดความรู้สึก (affective) ชอบสิ่งนั้นและ 3) องค์ประกอบทางการกระทำ (behavioral component) กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีความรู้สึกในสิ่งนั้นแล้วและความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบจะเกิดตามมาบุคคลก็พร้อมที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป (ถวิล ธาราโกชน, 2532) ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของซารอนและโซล (Sharon, S. B & Saul, M. K, 1996) กล่าวว่า ทักษะคิดประกอบด้วย 3 องค์ประกอบเช่นเดียวกันคือ องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม กล่าวโดยสรุปคือ องค์ประกอบของทักษะคิด คือ ความรู้ ความเข้าใจ ความรับทราบข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าจะเป็นไปในเชิงบวกหรือเชิงลบ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่ออารมณ์ความรู้สึก ซึ่งจะทำให้แสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ที่เรียกว่าทักษะคิดต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้บุคคลปรับตัวเข้าหาในสิ่งที่ตนชอบและหลีกเลี่ยงในสิ่งที่ตนไม่ชอบเพื่อหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่ดีอันจะแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ และสิ่งนี้ยังเป็นตัวสร้างค่านิยมพื้นฐานของแต่ละบุคคลอีกด้วย นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Novice Puthea Yon พบว่า

ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนชาวกัมพูชา เขตราชเทวีกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เช่นเดียวกัน (Novice Puthea Yon, 2563)

ด้านความรู้/ความเข้าใจ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า พระสงฆ์ควรมีการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ พระสงฆ์มีอิทธิพลในการกล่อมเกล่าประชาชนทางด้านการเมืองการปกครองเพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านสามารถส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในด้านการเมืองการปกครองให้แก่บุคคลรอบข้างได้ สอดคล้องกับแนวคิด รัตนารณ มั่นศรีจันทร์ ที่ว่าด้วย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติคือ ครูและการอบรมสั่งสอน ครูไม่เพียงแต่จะมีอิทธิพลในด้านการถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กนั้นยังมีอิทธิพลในการเสริมสร้างทัศนคติหรือความคิดต่าง ๆ ให้กับเด็กอีกด้วย สำหรับการศึกษา ระดับการศึกษาของเด็กมีผลต่อทัศนคติ เนื่องจากปัจจุบันวิทยาการก้าวหน้าไปมากและการศึกษาหาความรู้ของเด็กเป็นไปอย่างกว้างขวาง ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิชาการและเครื่องมือสื่อสารใหม่ ๆ ความรู้ ทางวิชาการที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในทุก ๆ แขนงวิชาและความก้าวหน้าของเครื่องมือสื่อสาร เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ทำให้ทัศนคติของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป (รัตนารณ มั่นศรีจันทร์, 2559) นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลปาลี ศรภักดิ์ และ อารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ พบว่า ทัศนคติของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของนายธนาธรจึงรุ่งเรืองกิจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการกระตือรือร้นการใช้ปัญญา รองลงมาคือ ด้านความสนใจและด้านการคลไคล (กุลปาลี ศรภักดิ์ และ อารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2564) แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยของ เทอดศักดิ์ ยอแสงรัตน์ และ วราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร กลับพบว่า ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ ความเข้าใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เพราะบุคคลทั่วไปมีการเข้าถึงความรู้ทั้งในตำราและประสบการณ์จริงมากกว่าพระสงฆ์ แม้ว่าปัจจุบันจะเป็นยุคโลกาภิวัตน์มีความสะดวกและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วแต่ก็เป็นความรู้เพียงในตำรา แต่ความรู้ในสถานะการณ์จริงบางครั้งพระสงฆ์มีน้อยกว่าบุคคลทั่วไป จึงทำให้ด้านความรู้ความเข้าใจของพระสงฆ์ที่มีต่อการเมืองการปกครองในระดับประชาธิปไตยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (เทอดศักดิ์ ยอแสงรัตน์ และ วราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร, 2560)

ด้านอารมณ์/ความรู้สึก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า พระสงฆ์เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่าการเมืองว่าด้วยเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การเมืองการปกครองในฝ่ายอาณาจักรมีอิทธิพลต่อฝ่ายศาสนจักรหรือไม่และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ระบบการเมืองการ

ปกครองมีความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของสุชา จันทรเฒ ที่ให้ความหมาย ทศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ทำที่บุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุ สิ่งของหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งความรู้สึกหรือทำที่จะเป็นไปในทำนองพึงพอใจ ไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อบุคคล วัตถุ สิ่งของหรือสถานการณ์นั้น ๆ และทศนคติไม่ใช่ว่าสิ่งติดตัวบุคคลมาแต่กำเนิดเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคลจึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา (สุชา จันทรเฒ, 2541) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลปาลี ศรภักดี และ อารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ พบว่า ทศนคติของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของนายธนารักษ์รุ่งเรืองกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการกระตุ้นการใช้ปัญหา รองลงมาคือ ด้านความสนใจและด้านการตัดสินใจ (กุลปาลี ศรภักดี และอารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2564) แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยของ เทอดศักดิ์ ยอแสงรัตน์ และวราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร กลับพบว่า ทศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอารมณ์ความรู้สึกมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะคำถามในการเก็บข้อมูลด้านอารมณ์ความรู้สึก / ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไประหว่างบุคคลทั่วไปกับพระภิกษุสงฆ์จึงทำให้ผลออกมาแตกต่างกัน (เทอดศักดิ์ ยอแสงรัตน์ และวราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร, 2560)

ด้านพฤติกรรม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า การวิจารณ์การบริหารงานของภาครัฐกับบุคคลอื่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ วิจารณ์บุคคลหรือพรรคการเมืองแก่บุคคลอื่นและข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ การเข้าร่วมการชุมนุมหรือประท้วงทางการเมืองเรียกร้องความต้องการจากรัฐ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร กล่าวว่ว เป็นสภาวะ ความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึกและแนวโน้มของพฤติกรรมบุคคลที่มีต่อบุคคลสิ่งของสถานการณ์ต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งและสภาวะความพร้อมทางจิตนี้จะต้องอยู่นานพอสมควร (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2545) เช่นเดียวกับ สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ กล่าวว่ว ผลผสมผสานระหว่างความนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งออกมาในทางประเมินค่าอันอาจเป็นไปในทางยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น (สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ, 2545) และนอกจากนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ พระอธิการภูมิสิทธิ์ ปิยสีโล และ นัชล คงพันธ์ พบว่า คณะกรรมการมหาเถรสมาคมได้ออกระเบียบห้ามไว้อย่างชัดเจนว่า ไม่ให้ภิกษุสามเณรในคณะสงฆ์ไทยออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง แต่ในทางปฏิบัติแล้วก็ปรากฏว่าเมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองขึ้นก็มักจะมีการนำเอาคณะสงฆ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ ดังนั้นการห้ามการแสดงออกจึงเป็นการย้อนแย้งกับหลักการและข้อเท็จจริงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทางการเมืองในอดีตการเคลื่อนไหวทางการเมืองของพระสงฆ์เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ถึงความ

เหมาะสมและบทบาทของพระสงฆ์ว่าควรจะเป็นอย่างไร เรื่องการเมืองเป็นกิจของสงฆ์หรือไม่ ยังไม่มีคำตอบที่ยุติเพราะต่างฝ่ายต่างก็มีเหตุผลสนับสนุนและพึงภูมิใจที่มีผลทั้งสองฝ่ายและเพื่อให้สังคมส่วนรวมมีความเป็นปกติสุข ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกหรือชนชั้น วรรณะ ชาติ ศาสนาและคุ้มครองสิทธิของบุคคลทั่วไปให้ได้รับความเป็นธรรม (พระอธิการภูมิสิทธิ์ ปิยสีโล และนัชพล คงพันธ์, 2564) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Novice Puthea Yon พบว่า ทักษะคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนชาวกัมพูชา เขตราชเทวีกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านทัศนคติในการเลือกตั้ง รองลงมาคือ ด้านสิทธิ เสรีภาพทางการเมืองและด้านการแสดงออกทางการเมือง (Novice Puthea Yon, 2563) แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยของ เทิดศักดิ์ ย่อแสงรัตน์ และวราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร กลับพบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านพฤติกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ก็อาจจะเพราะแนวคำถามในการเก็บข้อมูลของพระสงฆ์กับบุคคลทั่วไปต่างกัน และสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและมีส่วนร่วมทางการเมืองของพระสงฆ์และบุคคลทั่วไปต่างกันจึงทำให้ผลการศึกษาออกมาต่างกัน (เทอดศักดิ์ ย่อแสงรัตน์ และวราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร, 2560)

ทั้งนี้การเกิดทัศนคติทั้ง 3 ด้านนั้นเกิดมาจากหลายปัจจัยดังนี้ ได้แก่ ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (personal experience) นอกจากนั้นยังมีปัจจัยอื่น ๆ อันเกิดจากตัวบุคคลนั้นไม่อยู่กับที่ตั้งแต่เกิดจากตัวบุคคลนั่นเองที่มีอิทธิพลต่อการประเมินวัตถุทางการเมืองตลาดโดยตรงที่สำคัญ 3 ประการคือ ความต้องการ (needs) การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ (group associations) และปัจจัยอิทธิพลอื่น ๆ (influential others) โดยเฉพาะอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้จากการที่บุคคลได้เข้าไปติดต่อสัมผัสกับบุคคลที่มีอิทธิพลที่ตนเองยอมรับและศรัทธาอีกด้วย (รัตนภรณ์ มั่นศรีจันทร์, 2559) เมื่อมีปัจจัยที่ทำให้เกิดกระบวนการการเกิดทัศนคติแล้ว เมื่อมีการเรียนรู้หรือเกิดปฏิสัมพันธ์จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่สั่งสมจากประสบการณ์มานานจนกลายเป็นทัศนคติ ซึ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติมี 3 ระดับดังนี้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงความคิด การเปลี่ยนแปลงความรู้สึกและการเปลี่ยนพฤติกรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลดังกล่าวถูกกระทบด้วยการเปลี่ยนแปลงระดับใด ดังนั้นตัวทัศนคติแม้ว่าจะเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก แต่ก็เชื่อว่าจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้เลย ทั้งนี้ต้องอาศัยปัจจัยทั้ง 3 ประการที่กล่าวแสดงมานี้เป็นตัวช่วยในการทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลง (มิ่งขวัญ ศรีทอง, 2558)

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์ถึง “บทบาทของพระสงฆ์กับการเมืองในในยุคประชาธิปไตย” จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า “สิ่งที่ยุยงพระสงฆ์ให้เข้ามายุ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองไม่ค่อยมีมากนักเพราะในขณะสงฆ์มีกฎเข้มงวดกวดขัน” แต่หากบริบททางสังคมและ

การการเมืองส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของพระสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่สามารถสนองตอบต่อความต้องการของพระสงฆ์ในสังคมไทย สิ่งที่สามารถนำมายืนยันสมมติฐานข้อนี้ ปรากฏชัดเจนยิ่งตั้งแต่สมัยพระนารายณ์มหาราชที่พระสงฆ์มีส่วนสำคัญในการเข้าไปกำหนดบทบาททางการเมืองของชนชั้นผู้ปกครองซึ่งมีท่าทีที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงต่อพระพุทธศาสนา และประเด็นเหล่านี้ปรากฏชัดเจนมากยิ่งขึ้น เมื่อประเทศไทยได้พัฒนาตนเองจากยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ยุคประชาธิปไตยซึ่งเป็นยุคแห่งการเปิดพื้นที่ให้พระสงฆ์ได้มีบทบาทในการแสดงออกทางการเมืองชัดเจนมากยิ่งขึ้น แม้ว่าจะมีพระธรรมวินัยหรือกฎหมายเถรสมาคมกำกับไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และ 2548 ก็ตามแต่อย่างไรก็ตามพระสงฆ์รุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาและเรียนรู้หลักการและแนวคิดเหล่านี้ผ่านมหาวิทยาลัยสงฆ์และสื่อสารต่าง ๆ เช่นเดียวกับนักศึกษาและประชาชนทั่วไปในสังคม ทำให้กระแสประชาธิปไตยจึงไม่ได้จำกัดตัวอยู่ในพื้นที่รอบ ๆ กำแพงวัดเท่านั้น หากแต่ได้ขยายตัวเข้าไปในพื้นที่ของวัดต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครและทั่วประเทศด้วยเช่นกัน จากอิทธิพลของกระแสประชาธิปไตยดังกล่าวจึงทำให้พระสงฆ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาเข้าไปแสดงบทบาททางการเมืองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย ซึ่งกิจกรรมที่แสดงออกนั้น บางกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงกับบทบาทที่เคยแสดงออกในยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์และแม้ว่าบางกิจกรรมจะมีรูปลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่เมื่อก้าวโดยเนื้อหาแล้ว มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ตัวแปรสำคัญคือบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษาและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนั่นเอง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นพระภิกษุสงฆ์จะต้องไม่เกิดนขอบเขตที่พระธรรมวินัย หรือกฎหมายเถรสมาคมกำกับไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2517 และ 2548

องค์ความรู้ใหม่

ในสมัยอดีตอาจจะมองว่าพระสงฆ์คือ ผู้นำทางจิตวิญญาณของประชาชน มีอิทธิพลมากต่อคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง ชักนำประชาชนให้ไปฝึกฝนในฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ แต่ในยุคปัจจุบันพระสงฆ์มีอิทธิพลในด้านนี้ลดน้อยเพราะปัจจุบันจะเห็นบทบาทของพระสงฆ์ค่อนข้างที่จะห่างจากชาวบ้าน ไม่มีอิทธิพลต่อชาวบ้านมากนัก และปัจจุบันก็มีสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ที่สามารถรับรู้ รับทราบข้อมูลต่าง ๆ ได้ เพราะฉะนั้นอิทธิพลของพระสงฆ์ที่มีต่อการเมืองจึงลดน้อยลงเพราะนักการเมืองไม่ติดต่อหรือมีปฏิสัมพันธ์กับพระเสียเท่าไร เพราะมีสื่อหลากหลายช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้มากกว่าและที่สำคัญทัศนคติของพระสงฆ์ต่อการเมืองการปกครองก็มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเพราะสามารถศึกษาหาความรู้ได้จากหลากหลายช่องทาง

สรุป

ทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านอารมณ์/ความรู้สึก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เพราะการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่มีความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงสืบเนื่องจากมีเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ใช้อำนาจนั้นในการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนและพวกพ้อง ประชาธิปไตยขาดการพัฒนาการอย่างต่อเนื่องเนื่องจากปัญหาทางการเมืองที่สะสม ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ถูกจำกัดด้วยสิทธิและเสรีภาพบางประการ ไม่สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองที่ตนจะพึงทำได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะพระสงฆ์ถูกตัดขาดจากจากสิทธิทางการเมืองโดยสิ้นเชิง แต่ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะรัฐเล็งเห็นว่าพระสงฆ์เป็นตัวแทนของศาสนา เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และเป็นทีเคารพ ศรัทธาของประชาชนทั่วไปจึงต้องทำตัวเป็นกลางทางการเมือง ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสมแก่คณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งพระสงฆ์นั้นสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ แต่ว่าท่าทีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพระสงฆ์นั้นต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสม ฉะนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพระสงฆ์สามารถกระทำได้ เช่น การแสดงออกโดยการแสดงธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พระภิกษุสงฆ์จะต้องศึกษาเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจในเรื่องของการเมืองการปกครอง โดยพระสงฆ์ไม่ควรมีความคิดที่ว่า การเมืองการปกครองมิใช่เรื่องของพระ เพราะว่าการเมืองนั้นมีผลกระทบต่อทุกฝ่ายไม่ว่าแม้แต่พระสงฆ์
2. พระภิกษุสงฆ์ควรมีการติดตามข่าวสารการเมืองการปกครองในปัจจุบันผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เพื่อที่จะเป็นช่องทางในการเข้าถึงความรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองประชาธิปไตยในยุคปัจจุบัน
3. พระภิกษุสงฆ์ในฐานะผู้ที่ผู้นำทางศาสนาต้องนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเผยแผ่ให้สอดคล้องกับการเมืองการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในยุคปัจจุบัน เพราะหน้าที่ของพระสงฆ์เป็นผู้ที่ชี้ถูกชี้ผิดบนพื้นฐานหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา
4. พระภิกษุสงฆ์ควรมีการวางตัวหรือมีพฤติกรรม ท่าทีที่เหมาะสมต่อรูปแบบการเมืองการปกครอง รวมถึงทัศนคติต่อการเมืองการปกครองที่มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยนัยหมายถึงว่า ไม่ส่งเสริม ไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ไม่ตำหนิฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง วางตัวเป็นกลาง ปฏิบัติตามกฎหมายของมหาเถรสมาคม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลหรือปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดนครศรีธรรมราชกับในพื้นที่อื่น ๆ ว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ธรรมยุตกับคณะสงฆ์มหานิกายในจังหวัดนครศรีธรรมราช รวมถึงในพื้นที่อื่น ๆ ว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวัดระดับความคิดเห็นของคณะสงฆ์ต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในยุคปัจจุบัน
5. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ มาบูรณาการหรือนำมาประยุกต์ในด้านการเมืองการปกครอง เช่น อกติ 4 มรรคมีองค์ 8 อปปริหานิยธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กุลปาลี ศรีภักดี และธำรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์. (2564). ทัศนคติของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ: กรณีศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 16 ปีการศึกษา 2564, 553-567.
- ถวิล ธาราโกชน. (2532). จิตวิทยาสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- เทอดศักดิ์ ยอแสงรัตน์ และวราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร. (2560). ทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 13(2), 37-57.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2558). บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาพลเมืองของรัฐตามระบอบประชาธิปไตย. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/301>
- พระอธิการภูมิสิษฐ์ ปิยสีโล และนัชพล คงพันธ์. (2564). พระสงฆ์กับการเมืองไทยในบริบทสังคมปัจจุบัน. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 6(2), 33-44.
- มิ่งขวัญ ศรีทอง. (2558). ทัศนคติและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์สวมใส่ในรูปแบบสายรัดข้อมือของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40ก 6 เมษายน 2560.

- รัตนารณ มั่นศรีจันทร์. (2559). ทศนคติของประชาชนจังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี: ศึกษาในห้วงเวลา ปี 2559. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการเมือง. วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.
- สร้อยตระกูล (ดิวิยานนท์) อรรถมานะ. (2545). พฤติกรรมองค์การ: ทฤษฎีและการประยุกต์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชา จันทร์เอม. (2541). จิตวิทยาทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- Novice Puthea Yon. (2563). ทศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5 ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Sharon, S. B & Saul, M. K. (1996). Social psychology (3 ed.). Boston: Houghton Mifflin.
- Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis (3 ed.). New York: Harper and Row Publications.

ระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน:
กรณีศึกษาโรงเรียนปิริยาลัยจังหวัดแพร่*

A BUDDHIST-BASED SOCIAL STUDIES INSTRUCTIONAL SYSTEM FOR
ENHANCING DESIRABLE CHARACTERISTICS OF UPPER SECONDARY
SCHOOL STUDENTS IN THE UPPER NORTHERN THAILAND:
A CASE STUDY OF PIRIYALAI SCHOOL PREA PROVINCE

พระนฤชา อริยมณี (ทรัพย์ชูตระกูล)

Phra Naruecha Ariyamete (Subchutrakool)

นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

Niwes Wongsuwan

สายรุ้ง บุปผาพันธ์

Sairoong Bubpaphan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: naruchasubchutrakool@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนปิริยาลัยจังหวัดแพร่ 2) ประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของระบบการสอนสังคมศึกษาในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3) พัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ 4) ประเมินและรับรองระบบการสอนสังคมศึกษาในคุณลักษณะที่พึงประสงค์

การวิจัยแบบพัฒนาระบบการสอน (Research and Development) คือ การสำรวจ (Survey Research) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 217 คน และสัมภาษณ์ ผู้บริหาร/ครู 10 คน แบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview)

* Received 16 May 2023; Revised 20 December 2023; Accepted 24 December 2023

ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการศึกษาตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ หัวหน้าครอบครัวของนักเรียน รายได้ในครัวเรือนต่อเดือนของนักเรียน อาชีพหลักของครอบครัว สถานภาพสมรสของครอบครัว สถานภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน ลักษณะโครงสร้างครอบครัว และการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้บริหาร/ครู 10 ท่าน วิเคราะห์ตามสถานภาพองค์ความรู้การสอนสังคมศึกษาในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตา โดยภาพรวมดี

2. ผลการประเมินด้านสภาพปัญหาและความต้องการของระบบการสอนสังคมศึกษา ด้านมีจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปิริยาลัยจังหวัดแพร่ ด้วย 5 ลักษณะของพฤติกรรม ได้แก่ 1) การแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น 2) การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวม 3) การดูแลสาธารณะประโยชน์ 4) การกระทำเพื่อส่วนรวม 5) การเคารพสิทธิของผู้อื่น พบว่า ภาพรวมดี

3. ผลการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาด้วยจิตสาธารณะเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์และความพยายามของผู้เรียน 1) การพัฒนาทักษะด้านความรับผิดชอบ 2) การพัฒนาระบบค่านิยม 3) การพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร 4) การเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักจริยธรรม พบว่า โดยภาพรวมดี

4. ผลการประเมินและรับรองระบบการสอน โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสอบ Focus Group Discussion จำนวน 12 รูป/คน

คำสำคัญ: ระบบการสอน, พุทธธรรม, คุณลักษณะ

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the knowledge about the teaching system of Buddhist-based social studies for enhancing desirable characteristics of upper secondary school students in upper northern Thailand, a case study of Piriyalai School in Prea Province, 2) evaluate problem conditions and needs for a social studies teaching system for desirable characteristics, 3) develop a social studies teaching system for desirable characteristics, and 4) evaluate and approve a social studies teaching system for desirable characteristics.

This research and development was conducted to develop the teaching system using a survey from a sample group of 217 people. Ten school administrators/teachers selected by purposive sampling were interviewed. The research tools included questionnaires and Interview forms.

The research showed that:

1. Overall, the study of the following individual factors: sex, head of students' family, monthly income of students' household, family's primary occupation, family status, students' living conditions, family structure, and interview results gained from ten school administrators/teachers to analyze under the knowledge condition of teaching social studies for desirable characteristics in generosity, kindly speech, life service, and conducting oneself consistently, were at the good level.

2. Overall, the evaluation result of problem conditions and needs for social studies teaching system on a service-mind aspect of secondary 4 students in Piriyalai School, Prea Province, under five behaviors: 1) sharing to and helping other people, 2) participation in public activities, 3) taking care of public benefits, 4) action for the public, and 5) respect for other people's rights, was at a good level.

3. The result of teaching system development based on the service-mind principle revealed that it was a process focusing on the student's participation in activities or situations and students' endeavor under the development in the following issues: 1) responsibility skill, 2) value system, 3) communication skill, and 4) learning and practice of ethical principles. The overall result was at a good level.

4. Evaluation and approval results of the teaching system were gained from the expert committees by organizing the focus group discussion with twelve monks/persons.

Keywords: Teaching system, Buddhadhamma, Characteristics

บทนำ

การศึกษาทุกระดับในสังคมไทยจัดเป็นนโยบาย และเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เป็นทรัพยากรบุคคลสำคัญที่สุดของสถานศึกษานั้น ๆ เพราะมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการเป็นผู้นำให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษา และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนทุกระดับช่วงชั้นการศึกษาในสังคมภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุขตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

บริบทการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้น เป็นการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการพัฒนาตามแนวคิดที่ว่ามุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับการจัดการเรียนรู้กลุ่มวิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลัก 3Rs ประกอบด้วย อ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing), คณิตเลขเป็น (Arithmetics) และ 8Cs ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creative and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-Cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

ระบบการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมีหน่วยสารการเรียนรู้มีการจัดทำขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนและครูจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่หลักสูตรกำหนด พัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะตามที่ต้องการ ทั้งด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิตและการใช้เทคโนโลยี ตลอดพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ปัจจุบันการมีความรู้อย่างเดียวนั้นอาจจะไม่ใช่หนทางและเป้าหมายของการศึกษาอย่างแท้จริง แต่หลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเชื่อเชิญให้เหล่าพุทธบริษัททั้ง 4 ของพระองค์ได้น้อมนำไปปฏิบัติ เพื่อให้รู้แจ้งเห็นจริงตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ดังนั้นการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมจึงเป็นเป้าหมายของการศึกษาตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาตลอดชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ให้ดำเนินไปสู่ชีวิตที่ดั่งตามหลักของพระพุทธศาสนานั้นเอง พระพุทธศาสนาเน้นที่การปฏิบัตินั้นคือหัวใจของการพิสูจน์หลักพุทธธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2531)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ความมีจิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่สังคมมนุษย์ในท่ามกลางทุนนิยม และบริโศคนิยมกำลังต้องการ เนื่องจากสังคมปัจจุบันขาดความมีจิตสาธารณะกันอยู่ไม่น้อย เพราะฉะนั้นการจะปลูกฝังความมีจิตสาธารณะนั้นจึงต้องบ่มเพาะตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อที่จะเป็นกำลังสำคัญในการช่วยชาติบ้านเมืองให้เจริญงอกงามในวันข้างหน้านั่นเอง

โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนหลายพันคน ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันควรเสริมสร้างให้มีในตัวนักเรียน เพราะเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้วเยาวชนเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ เพราะไม่อย่างนั้นแล้วหากไม่เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะและประเทศชาติก็จะไม่สามารถดำรงไปข้างหน้าได้ และด้วยประเด็นปัญหาที่กล่าวมา จึงเป็นที่มาของการวิจัยระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ที่ผู้วิจัยตั้งใจศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่
2. เพื่อประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่
3. เพื่อพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่
4. เพื่อประเมินและรับรองระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้แบบพัฒนา (Research and Development= R&D) กล่าวคือ ใช้วิธีการแบบสำรวจ (Survey Research) ใช้วิธีการแบบพรรณนา (Descriptive Research) และใช้วิธีการวิจัยแบบสัมภาษณ์ (Interview Research) ประกอบกับการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ได้แก่ 1) รูปแบบการวิจัย 2) ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย 5) การเก็บรวบรวมข้อมูล 6) การวิเคราะห์ข้อมูล 7) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

เป็นการวิเคราะห์สถานภาพองค์ความรู้การสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพศ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเพศที่มีผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 55.35 รองลงมาเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 44.65

หัวหน้าครอบครัวของนักเรียน โดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนส่วนใหญ่มีหัวหน้าครอบครัวเป็นบิดา คิดเป็นร้อยละ 55.35 รองลงมาคือ ญาติผู้ปกครองคิดเป็นร้อยละ 13.28 มีข้อมูลที่น่าสนใจคือ มีนักเรียนที่ไม่ได้มีหัวหน้าเป็นบิดาหรือมารดา หรือญาติผู้ปกครอง แต่เป็นอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 2.59

รายได้ในครัวเรือนต่อเดือนของนักเรียน ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,000-15,000 บาท คิดเป็น 30.63 รองลงมามีรายได้ 15,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.78

อาชีพหลักของครอบครัว ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 29.89 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 25.46

สถานภาพสมรสของครอบครัว นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่เป็นหม้ายจาก คู่สมรสเสียชีวิตแล้วคิดเป็นร้อยละ 40.59 รองลงมาคืออาศัยอยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างกันคิดเป็นร้อยละ 28.41

สถานภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 31.00 อาศัยอยู่กับบิดามารดา รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 28.78 อาศัยอยู่กับมารดาฝ่ายเดียว

ลักษณะโครงสร้างครอบครัว ส่วนใหญ่ของนักเรียนเป็นโครงสร้างแบบครอบครัวเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 61.62 รองลงมาคือครอบครัวขยาย คิดเป็นร้อยละ 38.38

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ด้านการเป็นผู้ให้ (ทาน)

ด้านการเป็นผู้ให้ (ทาน)	ระดับการปฏิบัติ				คน/ รวม
	ไม่เคย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ประจำ	
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	
1. นักเรียนชอบให้ความช่วยเหลือ เผื่อแผ่และแบ่งปันสิ่งของแก่เพื่อนฝูงที่เดือดร้อนเท่าที่ตนเองสามารถจะช่วยเหลือได้เสมอ ๆ	3 (1.11)	27 (9.96)	98 (36.16)	143 (52.77)	271 100
2. นักเรียนเสียสละเวลาของตนเอง เพื่อทำกิจกรรมส่วนรวมในโรงเรียน	9 (3.32)	9 (3.32)	114 (42.07)	114 (42.07)	271 100

ด้านการเป็นผู้ให้ (ทาน)	ระดับการปฏิบัติ				คน/ รวม
	ไม่เคย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ประจำ	
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	
3. เมื่อเพื่อนมีปัญหานักเรียนมักจะเป็นที่ปรึกษาแนะนำให้เพื่อนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา	0 (0)	64 (23.62)	92 (33.95)	115 (42.43)	271 100
4. นักเรียนมักจะทำให้กำลังใจเพื่อนเมื่อรู้สึกไม่สบายใจเสมอ ๆ	1 (0.37)	31 (11.43)	88 (32.47)	151 (55.72)	271 100
5. นักเรียนมักจะเห็นอกเห็นใจเมื่อได้ยินข่าวเรื่องความเดือดร้อนของผู้อื่นเสมอ	0 (0)	59 (21.77)	109 (40.22)	103 (38.04)	271 100

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 1 ดังนี้ 1) นักเรียนชอบให้ความช่วยเหลือ เผื่อแผ่และแบ่งปันสิ่งของแก่เพื่อนฝูงที่เดือดร้อนเท่าที่ตนเองสามารถจะช่วยให้เสมอ ๆ พบว่า ร้อยละ 52.77 ทำเป็นประจำ 2) นักเรียนเสียสละเวลาของตนเอง เพื่อทำกิจกรรมส่วนรวมในโรงเรียน พบว่าร้อยละ 42.07 ทำบ่อยครั้งและทำเป็นประจำ 3) เมื่อเพื่อนมีปัญหา นักเรียนมักจะเป็นที่ปรึกษาแนะนำให้เพื่อนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ พบว่าร้อยละ 42.43 ทำเป็นประจำ 4) นักเรียนมักจะทำให้กำลังใจเพื่อนเมื่อรู้สึกไม่สบายใจเสมอ ๆ พบว่าร้อยละ 55.72 ทำเป็นประจำ 5) นักเรียนมักจะเห็นอกเห็นใจเมื่อได้ยินข่าวเรื่องความเดือดร้อนของผู้อื่นเสมอ พบว่าร้อยละ 40.22 ทำบ่อยครั้ง

ตารางที่ 2 ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ด้านการเป็นผู้ให้ (ปิยวาจา)

ด้านการเป็นผู้ให้ (ปิยวาจา)	ระดับการปฏิบัติ				คนรวม
	ไม่เคย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ประจำ	
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	
1. นักเรียนสื่อสารกับเพื่อนรอบข้างด้วยคำพูดที่ดีต่อใจของผู้ฟังเสมอ	0 (0)	22 (8.12)	90 (33.21)	159 (58.67)	271 100
2. นักเรียนมักจะแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเสมอ ๆ	22 (8.12)	29 (10.70)	86 (31.73)	134 (49.45)	271 100
3. เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนทะเลาะกันนักเรียนมักจะเป็นผู้ที่เข้าไปไกล่เกลี่ยให้เพื่อปรับความเข้าใจกัน	36 (13.28)	42 (15.50)	77 (28.42)	116 (42.80)	271 100
4. นักเรียนมักจะพูดให้คนรอบข้างเกิดความสบายใจได้	2 (0.74)	33 (12.18)	81 (29.89)	155 (57.20)	271 100
5. นักเรียนมักจะระมัดระวังเมื่อจะต้องสื่อสารกับผู้อื่น เพื่อมิให้เกิดความรู้สึกไม่ดี	35 (12.92)	71 (26.20)	65 (23.98)	100 (36.90)	271 100

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 2 ดังนี้ 1) นักเรียนสื่อสารกับเพื่อนรอบข้างด้วยคำพูดที่ดีต่อใจของผู้ฟังเสมอ พบว่าร้อยละ 58.67 ทำเป็นประจำ 2) นักเรียนมักจะแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเสมอ พบว่า ร้อยละ 49.45 ทำเป็นประจำ 3) เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนทะเลาะกันนักเรียนมักจะเป็นผู้ที่เข้าไปไกล่เกลี่ยให้เพื่อปรับความเข้าใจกัน พบว่าร้อยละ 42.80 ทำเป็นประจำ 4) นักเรียนมักจะพูดให้คนรอบข้างเกิดความสุขสบายใจได้ พบว่าร้อยละ 57.20 ทำเป็นประจำ 5) นักเรียนมักจะระมัดระวังเมื่อจะต้องสื่อสารกับผู้อื่น เพื่อมิให้เกิดความรู้สึกไม่ดี พบว่าร้อยละ 36.90

ตารางที่ 3 ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ด้านการเป็นผู้ให้ (อัตถจริยา)

ด้านการเป็นผู้ให้ (อัตถจริยา)	ระดับการปฏิบัติ				คน/รวม
	ไม่เคย ร้อยละ	นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ	บ่อยครั้ง ร้อยละ	ประจำ ร้อยละ	
1. นักเรียนมักจะอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือเสมอ ๆ	13 (4.80)	40 (14.76)	93 (34.32)	125 (46.12)	271 100
2. เมื่อมีกิจกรรมสาธารณะทั้งในโรงเรียนและชุมชน นักเรียนมักจะเข้าไปร่วมกิจกรรมนั้นเสมอ ๆ	8 (2.95)	23 (8.49)	46 (16.97)	194 (71.59)	271 100
3. นักเรียนช่วยเหลือแบ่งเบาภาระเล็ก ๆ น้อย ๆ ของครูและผู้ปกครองนักเรียน เท่าที่ตนเองพอจะทำได้	5 (1.84)	33 (12.18)	83 (30.63)	150 (55.35)	271 100
4. เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนมักจะออกไปทำกิจกรรมอาสาสมัครสังคมเสมอ ๆ	11 (4.06)	49 (18.08)	92 (33.95)	119 (43.91)	271 100
5. นักเรียนชอบช่วยเหลือสังคมอยู่เสมอ ๆ	25 (9.22)	55 (20.29)	99 (39.53)	92 (33.95)	271 100

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 3 ดังนี้ 1) นักเรียนมักจะอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือเสมอ ๆ พบว่าร้อยละ 46.12 ทำเป็นประจำ 2) เมื่อมีกิจกรรมสาธารณะทั้งในโรงเรียนและชุมชน นักเรียนมักจะเข้าไปร่วมกิจกรรมนั้นเสมอ ๆ พบว่า ร้อยละ 71.59 ทำเป็นประจำ 3) นักเรียนช่วยเหลือแบ่งเบาภาระเล็ก ๆ น้อย ๆ ของครูและผู้ปกครองนักเรียนเท่าที่ตนเองพอจะทำได้ พบว่าร้อยละ 55.35 ทำเป็นประจำ 4) เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนมักจะออกไปทำกิจกรรมอาสาสมัครสังคมเสมอ ๆ พบว่าร้อยละ 43.91 ทำเป็นประจำ 5) นักเรียนชอบช่วยเหลือสังคมอยู่เสมอ ๆ พบว่าร้อยละ 39.53 ทำบ่อยครั้ง

ตารางที่ 4 ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ด้านการเป็นผู้ให้ (สมานัตตา)

ด้านการเป็นผู้ให้ (สมานัตตา)	ระดับการปฏิบัติ				คน/รวม
	ไม่เคย ร้อยละ	นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ	บ่อยครั้ง ร้อยละ	ประจำ ร้อยละ	
1. นักเรียนปฏิบัติเกี่ยวกับอาสาสมัครเสมอ ๆ	10 (3.69)	19 (7.01)	101 (37.27)	141 (52.03)	271 100
2. นักเรียนรักความถูกต้องและเป็นธรรมในสังคม	3 (1.11)	8 (8.49)	91 (33.68)	154 (56.83)	271 100
3. นักเรียนรู้ตัวเองดีว่าสิ่งใดควรให้เข้าไปให้ความช่วยเหลือ	12 (4.43)	43 (15.87)	88 (32.47)	128 (47.23)	271 100
4. นักเรียนมักเข้าไปร่วมกิจกรรมกับชุมชนและสังคมที่ตนอาศัยอยู่เสมอ ๆ	9 (3.32)	33 (12.18)	63 (23.25)	166 (61.25)	271 100
5. นักเรียนมักจะช่วยเหลือผู้อื่นตามฐานะของตนที่จะพอทำได้	0 (0)	46 (16.97)	88 (32.47)	137 (50.55)	271 100

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4 ดังนี้ 1) นักเรียนปฏิบัติเกี่ยวกับอาสาสมัครเสมอ ๆ พบว่า ร้อยละ 52.03 ทำเป็นประจำ 2) นักเรียนรักความถูกต้องและเป็นธรรมในสังคม พบว่า ร้อยละ 56.83 ทำเป็นประจำ 3) นักเรียนรู้ตัวเองดีว่าสิ่งใดควรให้เข้าไปให้ความช่วยเหลือ พบว่า ร้อยละ 47.23 ทำเป็นประจำ 4) นักเรียนมักเข้าไปร่วมกิจกรรมกับชุมชนและสังคมที่ตนอาศัยอยู่เสมอ ๆ พบว่าร้อยละ 61.25 ทำเป็นประจำ 5) นักเรียนมักจะช่วยเหลือผู้อื่นตามฐานะของตนที่จะพอทำได้ พบว่าร้อยละ 50.55 ทำเป็นประจำ

การวิเคราะห์ระบบการพัฒนาการดำเนินงาน

เป็นการวิเคราะห์การประเมินระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะสามารถทำได้โดยใช้แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ที่ได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัย โดยแบบวัดนี้จะประกอบไปด้วย 5 ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน ได้แก่

การแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ ซึ่งเป็นหนึ่งใน 5 ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

ชุมชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน การแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่ ช่วยเพื่อนในการเรียน การเข้าไปช่วยคุณพ่อคุณแม่ในการทำค้าขาย การเข้าไปช่วยสัตว์ไร้บ้าน การเข้าไปช่วยค่ายผู้ประสบภัย

การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวม การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวม หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นของกลุ่มหรือชุมชน โดยไม่ได้หวังผลตอบแทนใด ๆ ซึ่งเป็นหนึ่งใน 5 ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน ตัวอย่างของการเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวม ได้แก่ การเข้าไปเป็นอาสาสมัครในโครงการชุมชน การเข้าไปเป็นอาสาสมัครในโครงการทำความสะอาดชุมชน การเข้าไปเล่นกีฬาในทีม การเข้าไปเล่าเรื่องในกลุ่มอ่านหนังสือ

การดูแลสาธารณะประโยชน์ การดูแลสาธารณะประโยชน์ หมายถึง การดูแลและรักษาสິงของหรือสถานที่ที่เป็นทรัพย์สินสาธารณะ เพื่อให้ผู้คนทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งนั้นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยไม่ได้หวังผลตอบแทนใด ๆ ซึ่งเป็นหนึ่งใน 5 ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน ตัวอย่างของการดูแลสาธารณะประโยชน์ได้แก่ การเก็บขยะให้เป็นระเบียบ การจัดการพื้นที่สีเขียวให้สวยงามและสะอาด การดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำสาธารณะ เป็นต้น

การกระทำเพื่อส่วนรวม การกระทำเพื่อส่วนรวม หมายถึง การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการให้ประโยชน์แก่ส่วนรวมไม่ได้หวังผลตอบแทนใด ๆ ซึ่งเป็นหนึ่งใน 5 ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ชุมชนและสังคม ตัวอย่างของการกระทำเพื่อส่วนรวม ได้แก่ เข้าไปช่วยค่ายผู้ประสบภัย เข้าไปช่วยเพื่อนในการเรียน เข้าไปช่วยคุณพ่อคุณแม่ในการทำค้าขาย เข้าไปช่วยสัตว์ไร้บ้าน

การเคารพสิทธิของผู้อื่น การเคารพสิทธิของผู้อื่น หมายถึง การให้ความเคารพและเกียรติยศต่อสิทธิและความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น โดยไม่ละเลยหรือลบหลู่สิทธิและความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นใด ๆ ซึ่งเป็นหนึ่งใน 5 ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม โดยไม่ได้หวังผลตอบแทนใด ๆ ตัวอย่างของการเคารพสิทธิของผู้อื่น ได้แก่ ไม่พูดคำหยาบหรือถ้อยคำที่ไม่เหมาะสมต่อผู้อื่น ไม่กระทำการทำร้ายร่างกายหรือจิตใจของผู้อื่น ไม่ละเลยสิทธิและความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง สิทธิในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามและการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับ

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่
ควรคำนึงถึงประเด็นที่สำคัญ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1. การศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรม
เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือ
ตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ มีสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปตาม
จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ประกอบด้วย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ครั้งนี้ พบว่า มีความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัย
ของ Liang ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้และความพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณภาพการจัด
การศึกษา: กรณีศึกษาผู้ปกครองเด็กได้หวั่นในโรงเรียน พบว่า การศึกษาของผู้ปกครอง รายได้
ของครอบครัว มีอิทธิพลต่อการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของ
ผู้ปกครอง ผู้ปกครองที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาระดับ
อนุบาลแตกต่างกัน การรับรู้คุณภาพการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลของผู้ปกครอง และ
ความพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครองเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก
และพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกและพื้นที่ว่าง สถานที่ตั้งหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ของครูและค่าใช้จ่ายเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปกครองใช้ในการเลือกโรงเรียนอนุบาล และยังมีความ
สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเลื้อน อมโร (สิงห์เจริญ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนวัดบางนาคนอก เขตบางนา กรุงเทพมหานคร
พบว่า 1) ด้านการศึกษาหลักสูตร นักเรียนให้ความสำคัญหลักสูตรการเรียนรู้ในระดับมาก
เนื้อหาวิชาสอนมีความเหมาะสมและวิชาส่งเสริมคุณภาพในการดำรงชีวิต 2) ด้านการกำหนด
จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนเห็นว่าครูมีการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนรู้ก่อนการ
เรียนการสอนทุกครั้ง ตรงกับความต้องการเรียนรู้และส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ในให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) ด้านการจัดทำแผนการสอนนักเรียนเห็น
ว่าครูมีจัดทำแผนการสอนตรงกับมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร วางแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง
ประจำทุกสัปดาห์ 4) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนเห็นว่าครูให้ความสำคัญ
ต่อด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก และตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัด
ในหลักสูตรแกนกลางเนื้อหากิจกรรมสอดคล้องกับหลักสูตรก่อนเรียนมีการฝึกสมาธิก่อนเข้า
การเรียนทุกครั้ง 5) ด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนเห็นว่าครูให้ความสำคัญการวัดและ
ประเมินผล ตรงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6) ด้านข้อมูล
เปรียบเทียบความคิดเห็นนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา
โดยภาพรวม 5 ด้าน ตาม เพศ อายุ ชั้นเรียน นักเรียนมีความคิดเห็นที่ไม่ แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญที่ 0.05 7) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาควรมีการปรับปรุง
แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาและให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมพระพุทธศาสนาเพื่อได้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ (พระเลื่อน อมโร (สิงห์เจริญ), 2559)

2. ผลการประเมินด้านสภาพปัญหาและความต้องการของระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการมีจิตสาธารณะของนักเรียนตามหลักสังคหัตถ์ 4 ด้านการเป็นผู้ให้ (ทาน) ด้านการเจรจาอ่อนหวานไพเราะ (ปิยวาจา) ด้านการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ (อัตตถจริยา) และด้านวางตนอย่างเหมาะสมสมอดันเสมอปลาย (สมานัตตตา) มีความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พระพุทธินันท์ บุญเรือง ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แบบยั่งยืนตามหลักพระพุทธศาสนา พบว่า มีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามากมายที่สามารถนำมาปรับใช้กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันได้ เช่น หลักทิวฐธัมมิกัตถสังวัตตนิคัธธรรม สัมปรายิกัตถสังวัตตนิคัธธรรม อิทธิบาทมรรค สังโยชน์ หรือรวมเรียกว่า ไตรสิกขา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นเป็นการพัฒนาคนหลักธรรมเหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้เหมาะสมและเกิดประสิทธิผลซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาหลัก ๆ อยู่เพียง 4 อย่าง คือ การพัฒนากาย การพัฒนาศีล การพัฒนาจิต และการพัฒนาปัญญา (พระพุทธินันท์ บุญเรือง, 2559) และสอดคล้องกับการวิจัยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนา พบว่า ความคิดเห็นโครงสร้างของหลักสูตรซึ่งมุ่งไปที่เนื้อหาสาระส่วนใหญ่มีความยากง่ายปานกลาง ด้านการบริหารโรงเรียนไม่มีผลทำให้นักเรียนไม่ชอบ ไม่สนใจ ไม่อยากเรียน ด้านผู้สอนมีส่วนทำให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เปื่อหน่ายในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เนื่องจากผู้สอนขาดสิ่งเร้าสิ่งจูงใจในทางบวกแก่นักเรียน อันได้แก่บุคลิกภาพและเทคนิคการสอน (กรมวิชาการ, 2557)

3. ผลการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ เป็นการวิเคราะห์การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ด้วยการพัฒนาจิตสาธารณะเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม โดยไม่ได้หวังผลตอบแทนใด ๆ และเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและความพยายามของผู้เรียน ตามแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ มีความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 แบบใช้ปัญหาเป็นฐานของพระสงฆ์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า 1) การสอนสังคมศึกษา ต้องยึด

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Children Center) 2) ต้องมีพุทธวิธีการสอนของพระพุทธรองค์ มี 4 ประการ คือ แจ่มแจ้ง จูงใจ แก่ลัวกล้า และร่าเริง 3) ต้องมีรูปแบบการสอนที่ชัดเจนที่ กระตุ้นผู้เรียนรู้จักใช้สมองวิเคราะห์เป็นคิดเป็นไม่ใช่ท่องจำ 4) ต้องมีการประยุกต์ทฤษฎีใหม่ ๆ และใกล้เคียงไปใช้ในการบริหารจัดการในการเรียนการสอน 5) ต้องมีระบบการสอนสังคมศึกษา ที่เป็นรูปแบบ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยซึ่งเป็นการสอนที่เป็นระบบที่นิสิตต้อง เชื่อมโยงกับพระไตรปิฎกและเลือกเรียนวิชาอื่น ๆ ตามสาขาที่ตนเองสนใจ การสอนก็เป็น ระบบที่แน่นอน 6) ต้องมีพุทธวิธีการสอน โดยพระสงฆ์ที่เป็นนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย ทุกรูปจะต้องได้รับการอบรมพุทธวิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ 7) ต้องมีรูปแบบ หรือกระบวนการขั้นตอนในการเรียนการสอน 8) ต้องมีการประยุกต์ทฤษฎีวิทยาการการสอนรู้จัก การทำสื่อการสอน สื่อสิ่งแวดล้อม สื่อบุคคล สื่อธรรมชาติที่พระพุทธรองค์ทรงใช้สอนแสดงธรรม และทฤษฎีการสอนต่าง ๆ และ 9) ต้องเชื่อมโยงกับบวลักษณะของพระสงฆ์มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้อย่างกลมกลืน ได้แก่ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส รู้เท่าทันความ เปลี่ยนแปลงของสังคม มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความใฝ่รู้ใฝ่คิด รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม มีโลกทัศน์กว้างไกล เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีศักยภาพที่จะพัฒนานตนเอง ให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม (นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, 2564)

4. ผลการประเมินและรับรองระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อ เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ จากผลการวิเคราะห์แนวทางความคิดเห็นจากการ สัมภาษณ์ ตามแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง ระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือ ตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ จำนวน 10 คน สรุปประเด็นที่สัมภาษณ์ มี ผลสอดคล้องกับการวิเคราะห์ตามตาราง ผู้วิจัยอ้างอิงข้อมูลจากการสอบ Focus Group Discussion ได้มีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองระบบการพัฒนาสังคม สงเคราะห์ด้านการศึกษา รับการรับรอง 12 รูป/คน เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2566 ณ วัดตางเจ็ด ช่อ ตำบลตลาดกรวด อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ตามหลักฐานแสดงยืนยันไว้ในภาคผนวก โดยมี ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ เป็นประธานคณะกรรมการ

องค์ความรู้ใหม่

เป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เรื่อง ระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อ เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ เมื่อดำเนินการวิจัยมาโดยลำดับ สรุปเป็นความรู้ที่ เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ชุมชนและสังคม โดย

ไม่ได้หวังผลตอบแทนใด ๆ และเป็นความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพและการเป็นผู้ให้บริการที่ดีให้แก่สังคม แต่ละบุคคลจะได้รับความรู้ที่ต่างกันไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านไปได้โดยอาจได้รับความรู้เชิงปฏิบัติ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมหรือเชิงทฤษฎี เช่น หลักจริยธรรม หลักปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นต้น

การสร้างจิตสาธารณะเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและความพยายามของผู้เรียน โดยจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยกระบวนการวิจัย 7 model step 1) ประเด็นปัญหาการวิจัย (Problem) ผู้วิจัยจะต้องกำหนดประเด็นปัญหาเพื่อนำมาสู่การวิจัย 2) วัตถุประสงค์การวิจัย (Objective) ที่สอดคล้องกับประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษา 3) การออกแบบการวิจัย (Research Design) เป็นการกำหนดรูปแบบหรือวิธีการแสวงหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4) การวัดค่าตัวแปร (Variable Measurement) ที่ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรต้น ตัวแปรตาม หรือตัวแปรอื่นที่อาจเกี่ยวข้อง 5) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) ผู้วิจัยกำหนดว่าจะเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามอย่างไร 6) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณลักษณะ 7) การสรุปผล (Generalizations) ผู้วิจัยสรุปจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเพื่ออธิบายลักษณะหรือปรากฏการณ์ของประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยนำเสนอในรูปแบบ การสรุปรายงานการวิจัย ไปใช้ตามนิยามของ NALUECHA MODEL ตามกรอบแนวคิดองค์ความรู้เป็นตารางประกอบ ดังนี้

ตารางที่แสดง NALUECHA MODEL

NALUECHA MODEL	N = Numerals	หมายถึง จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนบนตามกลุ่มเป้าหมาย
	L = Loyalist	หมายถึง จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนบนตามกลุ่มเป้าหมาย
	U = Understanding	หมายถึง นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและเข้าใจปัญหาที่ดี
	E = Encourage	หมายถึง มีความกล้าหาญและกำลังใจในการศึกษา
	C = Correctly	หมายถึง การมีความเชื่อฟังครูอาจารย์
	H = Honesty	หมายถึง มีความสุจริต ยุติธรรม ตรงไปตรงมา
	A = Attitude	หมายถึง ความมีเจตคติ และกิริยามารยาทอันพึงประสงค์

MODEL หมายถึง 7 Steps Model ได้แก่ ขั้นตอนที่เป็นสื่อกลางที่ดำเนินการ เช่น องค์ความรู้ การสำรวจความต้องการ การพัฒนารอบแนวคิด การสอบถามผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาระบบ การประเมินการทดลองการใช้ และการปรับปรุงความสมบูรณ์

สรุป

ระบบการสอนสังคมศึกษาอิงหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาโรงเรียนปริยาลัยจังหวัดแพร่ สรุปเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ชุมชนและสังคม โดยไม่ได้หวังผลตอบแทนใด ๆ และเป็นความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพและการเป็นผู้ให้บริการที่ดีให้แก่สังคม แต่ละบุคคลจะได้รับความรู้ที่ต่างกันไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านไปได้โดยอาจได้รับความรู้เชิงปฏิบัติ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมหรือเชิงทฤษฎี เช่น หลักจริยธรรม หลักปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2557). ผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ. (2564). ทักษะการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 แบบใช้ปัญหาเป็นฐานของพระสงฆ์ ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ใน รายงานการวิจัย คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2531). หลักการศึกษาในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพุทธอินทร์ บุญเรือง. (2559). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แบบยั่งยืนตามหลักพระพุทธศาสนา. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พระเลื่อน อมโร (สิงห์เจริญ). (2559). การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนวัดบางนาคนอก เขตบางนา กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์
การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)
ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*

AN APPLICATION OF SATI (MINDFULNESS) IN DAILY LIFE OF PEOPLE
FROM VIRUS CORONA 2019 (COVID-19) EPIDEMIC IN PHOSADET
SUB-DISTRICT, MUANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT
PROVINCE

ชยาภัสร์ สรทอง

Chayapat Sornthong

เดชชาติ ตริทรัพย์

Detchat Treesap

กัณตภณ หนูทองแก้ว

Kantaphon Nuthongkaew

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

E-mail: zphuenq24158@gmail.com

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) และศึกษาเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Research Method) ประชากร คือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลโพธิ์เสด็จ จำนวน 9,941 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ราย

* Received 4 September 2022; Revised 6 December 2023; Accepted 7 December 2023

ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.05$) รองลงมา คือ ด้านจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานฐาน ($\bar{X}=4.00$) รองลงมาคือ ด้านธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ($\bar{X}=3.93$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน ($\bar{X}=3.70$) ตามลำดับ

2. แนวทางการส่งเสริมการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในเขตพื้นที่ตำบลโพธิ์เสด็จ พบว่า ควรมีแนวทางส่งเสริมให้มีสติในการป้องกันโรคไม่ว่าจะป้องกันทางกาย จิตใจ ความมั่นคงทางอารมณ์ โดยการให้ความรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง การจัดสถานที่ในการป้องกันโรค การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการเล่าประสบการณ์ตรงในชีวิต เพื่อเป็นการฝึกสติโดยการเชื่อมโยงเหตุการณ์ พิจารณาการแก้ปัญหาจากเหตุการณ์โดยการใช้สติ

คำสำคัญ: ไวรัสโคโรนา 2019, การแพร่ระบาด, หลักสติ, การดำเนินชีวิต

ABSTRACT

This thematic paper aimed to 1) study principles of applying Sati (mindfulness) in daily life due to the Coronavirus 2019 (Covid-19) pandemic of people in PhoSadet Sub-district, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province, and 2) present the suggestions and guidelines to promote Sati (mindfulness) application in daily life of people due to the Coronavirus 2019 (Covid-19) pandemic of people in Pho Sadet Sub-district, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province. It was a mixed-method research. The population was 9,941 people living in Pho Sadet Sub-district. The sample group comprised 398 people. The research tool used for data collection was closed-ended questionnaires. The statistics used for data analysis were the percentage, mean, and standard deviation. The tool used for collecting qualitative data was structured in-depth interviews used for five key informants.

The research showed that:

1. Overall, the level of applying Sati principles in people's daily lives due to the Coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic was high. When considering each aspect arranged in descending order, the highest mean aspect was Contemplation

of body ($\bar{X}$ =4.05), followed by Contemplation of mind ($\bar{X}$ =4.00), Contemplation of mind-objects ($\bar{X}$ =3.93), and the lowest mean aspect was Contemplation of feelings ($\bar{X}$ =3.70), respectively.

2. Guidelines for promoting Sati application in daily life due to the Coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic of people in the Pho Sadet Sub-district were as follows: there should be approaches to promote people to have the mindfulness of awareness for disease prevention, whether physical, mental, and emotional stability. Accurate information must be communicated. There should be a place to prevent disease, and group activities should be organized to exchange knowledge by sharing experiences occurring in life, practicing mindfulness by connecting events, and considering solving problems from events using mindfulness.

Keywords: Corona Virus 2019, Epidemic, Sati (mindfulness) principles, Way of Life

บทนำ

ไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19) เป็นโรคติดเชื้อทางเดินหายใจที่เกิดจากไวรัสโคโรนา ซึ่งมีชื่อทางการว่า SARS-CoV-2 ทำให้มีไข้ ไอ และอาจจะมีปอดอักเสบ โดยทั่วไปไวรัสโคโรนาเป็นเชื้อไวรัสที่พบในสัตว์ ปกติจะไม่ก่อให้เกิดโรคในมนุษย์ แต่เมื่อเชื้อไวรัสได้กลายพันธุ์ก็สามารถก่อให้เกิดโรคในมนุษย์ได้ ในขณะที่ร่างกายของมนุษย์ไม่เคยรู้จักและไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็เกิดการระบาดของโรคในที่สุดในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 (ค.ศ. 2019) พบผู้ป่วยครั้งแรกที่เมืองอู่ฮั่น ภาคกลางของประเทศจีน ซึ่งเป็นเมืองใหญ่มีประชากรหนาแน่น จึงเกิดการระบาดได้รวดเร็ว ส่วนผู้ป่วยที่ติดเชื้อในประเทศไทยรายแรกพบเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2563 (คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี, 2563) ทำให้ในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 องค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศให้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่เป็นการระบาดใหญ่ หรือ pandemic หลังจากเชื้อลุกลามไป 118 ประเทศและดินแดนทั่วโลก มีผู้ติดเชื้อกว่า 121,000 คน ทั้งได้คร่าชีวิตผู้คนไปแล้วกว่า 4,300 คน (BBC NEWS, 2563)

ตำบลโพธิ์เสด็จ ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบ และพื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม แบ่งการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน มีประชากรประมาณ 9,941 คน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนผลไม้ และสวนยาง โดยมีเทศกาลและประเพณีประจำปี เช่น ประเพณีให้ทานไฟ ประเพณีบุญสารทเดือนสิบ เป็นต้น (เทศบาลตำบลโพธิ์เสด็จ, 2564) ลักษณะการดำเนินชีวิตเป็นไปด้วย

ความเรียบง่ายมีการรักษาประเพณี วัฒนธรรม แต่เนื่องจากได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ทำให้ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลโพธิ์เสด็จได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวาง มีความวิตกกังวลในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการออกไปทำกิจกรรมนอกบ้าน มีความหวาดกลัวจะติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ต้องเปลี่ยนการดำเนินชีวิตให้เป็นแบบวิถี New Normal มีการรักษาระยะห่างทางสังคม รายได้ลดลงเนื่องจากประชาชนที่มีอาชีพอิสระ โดยเฉพาะร้านอาหารไม่สามารถเปิดกิจการได้เหมือนทั่วไป ทำให้ความสุขในการดำเนินชีวิตลดลง เกิดความเครียดและวิตกกังวล การได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สภาพความเป็นอยู่ และสภาวะทางเศรษฐกิจที่ต้องแบกรับภาระต่าง ๆ เพราะไม่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติเช่นเดิม

ด้วยเหตุนี้ การใช้หลักสติจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์เช่นนี้ สติ ตามความหมายในทางพุทธศาสตร์ หมายถึง ความระลึกได้ นึกได้ ความไม่เผลอ การคุมใจไว้กับกิจหรือคุมจิตไว้กับสิ่งที่เกี่ยวข้องหรือการปฏิบัติ สติเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติในทางพุทธศาสนา พระเมธีวชิโรดม หรือที่รู้จักกันในนามปากกา “ว.วชิรเมธี” เป็นพระนักคิด นักเขียน ได้กล่าวว่า สติ เป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินชีวิต เวลาที่เราทุกข์ ถ้าเราขาดสติ เราจะคิดว่าเราทุกข์อยู่คนเดียว แต่ถ้าเรามีสติ เราจะเข้าใจว่าเรามีเพื่อนร่วมทุกข์มากมาย เราจะแบ่งปันเรื่องราวความทุกข์ของเราให้ผู้อื่นฟัง ซึ่งจะช่วยให้ทุกข์ในหัวใจของเราเบาบางลง สติทำให้เรารู้จักคิด รู้จักยับยั้งชั่งใจ ทำให้เรามองหาหนทางที่ถูกต้องสำหรับชีวิต และทำให้เราหาหนทางออกจากวิกฤตได้ทุกครั้ง” (ปัญจวรา บุญสร้างสม, 2563) โดยเฉพาะการนำหลักสติไปฐาน 4 มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) โดยการนำหลักธรรมมาเพื่อให้เกิดการระลึกในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเพื่อไม่ให้เกิดความประมาท สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุข มีสติระลึก รู้สึกรู้สีกตัวอยู่เสมอ

ดังนั้น ผู้วิจัยเมื่อพบปัญหาในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในเขตพื้นที่ตำบลโพธิ์เสด็จ จึงนำมาสู่ความสนใจในการศึกษาการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เพื่อศึกษาค้นคว้าการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิต และเพื่อนำมาเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 9,941 คน (ข้อมูลจากสำนักงานเทศบาลตำบลโพธิ์เสด็จ ณ เดือนมิถุนายน 2564

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน และใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มโดยคำนึงถึงความเป็น (Probability Sampling) ทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้วิธีการจับฉลาก กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key formants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมี โครงสร้าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง รวมทั้งสิ้น 5 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสร้างขึ้นโดยผู้วิจัย จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบบสอบถาม (Questionnaires) มีลักษณะคำถามแบบปลายปิด

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม ประเด็นคำถามเกี่ยวกับการใช้หลักสติ ปฏิฐาน 4 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่ 1 กายานุปัสสนาสติปฏิฐาน คือ การระมัดระวัง ความไม่ประมาท ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

ประเด็นที่ 2 เวทนานุปัสสนาสติปฏิฐาน คือ การรู้อารมณ์ตนเองในการดำเนินชีวิต

ประเด็นที่ 3 จิตตานุปัสสนาสติปฏิฐาน คือ การมีความมั่นคงหนักแน่นของอารมณ์ในการดำเนินชีวิตจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

ประเด็นที่ 4 อัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การพิจารณาในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร การหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการนำข้อมูล มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการ วิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยวิธีการหา ค่าร้อยละ และบรรยายประกอบตาราง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสถิติในการดำเนินชีวิตของ ประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์ เสด็จ อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยวิธีหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อและโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน เพื่อต้องการทราบระดับการใช้หลักสถิติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เมื่อหาค่าได้แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ การวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยวิธีการแปลผล

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
2. จำแนกและจัดระบบข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกจัดหมวดหมู่ออกอย่างเป็นระบบ

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องนั้น

4. นำเสนอข้อมูลสรุปเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักสถิติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.02 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.98 ตามลำดับ

2. จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.70 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 21-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.42 รองลงมา คือ

อายุ 60 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.07 และลำดับสุดท้ายอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.81 ตามลำดับ

3. จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับอนุปริญา หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 30.40 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 29.65 รองลงมาคือระดับละ ระดับปริญญาตรี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 24.37 และลำดับสุดท้ายประถมศึกษา หรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 15.58 ตามลำดับ

4. จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง ค้าขาย เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 43.22 รองลงมาคืออาชีพ รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 34.92 รองลงมาคืออาชีพรับราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 12.06 และลำดับสุดท้ายนักเรียน นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 9.80 ตามลำดับ

5. จำแนกตามรายได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.71 รองลงมาคือมีรายได้ ตั้งแต่ 5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.62 รองลงมาคือมีรายได้ ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.36 และลำดับสุดท้ายมีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.31 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในเขตพื้นที่ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชน โดยรวม มีการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน รองลงมา คือ ด้านจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน รองลงมา คือด้านธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การระมัดระวัง ความไม่ประมาทในการป้องกันโรค พบว่า การใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อการใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งที่ออกจากบ้าน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อการใช้ช้อนกลางทุกครั้ง เมื่อมีการรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อการหลีกเลี่ยงการไปในสถานที่ชุมชนแออัด อยู่ในระดับมาก

2. ด้านเวหนานุปัสสนาสติปัฏฐาน พบว่า การใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีค่าแปลผลโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อเมื่อท่านหรือคนรอบข้าง เจ็บป่วย มีไข้ ไอ จาม ท่านรู้สึกวิตกกังวลว่าจะติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อท่านมักจะมีความรู้สึกรู้สึกวิตกกังวลเมื่อได้รับข่าวสารการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่เกิดขึ้นในชุมชน อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ดำเนินมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน มีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของท่าน อยู่ในระดับมาก

3. ด้านจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน พบว่า การใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช) มีค่าแปลผลโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อท่านไม่มีความรู้สึกรู้สึกวิตกกังวลเมื่อได้รับข่าวสารการแพร่ระบาดสายพันธุ์ใหม่ๆ ของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อท่านมีไม่มีความรู้วิตกกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เมื่อต้องไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหารนอกบ้าน อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อท่านไม่มีความรู้สึกรู้สึกวิตกกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ดำเนินมาเป็นระยะเวลานาน อยู่ในระดับมาก

4. ด้านธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน พบว่า การใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช) มีค่าแปลผลโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อท่านมักจะศึกษาหาข้อมูลความรู้ หรือข่าวสารสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เพื่อนำมาปฏิบัติในการป้องกันโรคอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อท่านไม่เชื่อว่าการล้างจมูกด้วยน้ำเกลือเป็นประจำเป็นการป้องกันการติดเชื้อ โควิด-19 ได้ อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อท่านเชื่อว่าการฉีดพ่นแอลกอฮอล์ใส่ตามตัว และมีมือ สามารถฆ่าเชื้อโควิด-19 ได้ อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญข้อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. ด้านกายานุปัสสนาสติ (หมายถึง การระมัดระวัง ความไม่ประมาทในการป้องกันโรค) สามารถแยกได้เป็น 2 แนวทาง คือ การส่งเสริมการจัดการด้านสถานที่ สำหรับวัดสามารถจัดเตรียมอุปกรณ์การป้องกันการติดเชื้อโรค เช่น การวางแอลกอฮอล์ตามจุดต่าง ๆ สามารถ

เป็นการกระตุ้นให้เกิดการระมัดระวังให้มีสติระลึกได้ถึงการป้องกันการติดเชื้อโรคโควิด-19 มีการติดป้ายเตือน และเมื่อมีพิธีกรรมทางศาสนาที่จัดการให้บริเวณพื้นที่ในวัดไม่แออัด สามารถเว้นระยะห่างได้ และการส่งเสริมโดยการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาด โดยการจัดตั้งกลุ่มไลน์ในชุมชน การหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ต้องรวมกลุ่ม การจัดหาอุปกรณ์การป้องกันการติดเชื้อ เช่น หน้ากากอนามัย หรือแอลกอฮอล์ มาแจกจ่ายให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

2. ด้านเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน (หมายถึง การรู้อารมณ์ตนเองในการดำเนินชีวิต จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) พบว่า การช่วยส่งเสริมทางอารมณ์ให้ไม่สะสมความเครียดเมื่อเกิดสภาวะความเครียด โดยการดักเตือนสติโดยใช้หลักธรรม และการให้ฝึกปฏิบัติภาวนาตามหลักสติปัฏฐาน 4 การฝึกจิตให้แน่วแน่ มั่นคง การจัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชนเพื่อฝึกสติได้โดยการฝึกรับรู้ความเคลื่อนไหวของร่างกาย

3. ด้านจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน (หมายถึง การมีความมั่นคงหนักแน่นของอารมณ์ ในการดำเนินชีวิตจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) พบว่า การส่งเสริมมีความสอดคล้องกับการส่งเสริมทางด้านเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การช่วยส่งเสริมโดยการดักเตือนสติโดยใช้หลักธรรม ไม่ให้จิตใจหวั่นไหวไปกับสถานการณ์ที่ทำให้รู้สึกเครียด การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้ชุมชนได้รับทราบ และการจัดกิจกรรมฝึกสติโดยการเล่าประสบการณ์ตรงในชีวิตได้สำรวจจิตใจของตนเอง ผ่านการเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อเป็นการฝึกสติ โดยการเชื่อมโยงเหตุการณ์ฝึกคิดพิจารณาให้รู้จักจิตใจ อารมณ์ นำมาพิจารณากับปัจจุบัน

4. ด้านธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน (หมายถึง การพิจารณาในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร การหาข้อมูลความรู้ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) พบว่า ช่วยส่งเสริมการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 โดยการส่งข้อมูลผ่านกลุ่มไลน์ การให้ข้อมูลโดยตรงเมื่อมีการรวมกลุ่มในชุมชน การแจ้งข้อมูลจากหน่วยงานรัฐบาล และการประชาสัมพันธ์ผ่าน Facebook

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง การใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในเขตพื้นที่ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน เป็นการนำหลักสติใช้กับการระมัดระวัง ความไม่ประมาทในการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 จากการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อการใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งที่ออกจากบ้าน อยู่ในระดับมาก

เนื่องจากการใส่หน้ากากอนามัยเป็นวิธีที่ช่วยป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ดีและง่ายที่สุด รองลงมา คือ การใช้ช้อนกลางทุกครั้ง เมื่อมีการรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อการหลีกเลี่ยงการไปในสถานที่ชุมชนแออัด อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยนาริมะห์ แวปูเตะ และคณะ ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมป้องกันการโรคจากไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมป้องกันการโรคโดยการระมัดระวังไม่ให้เกิดโรคนั้น คือ การสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งเมื่ออยู่ในที่สาธารณะ และการล้างมือด้วยสบู่ หรือแอลกอฮอล์หลังหยิบจับสิ่งของ (นาริมะห์ แวปูเตะ และคณะ, 2564)

2. ด้านเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน เป็นการรู้อารมณ์ตนเองในการดำเนินชีวิตจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จากการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อเมื่อท่านหรือคนรอบข้าง เจ็บป่วย มีไข้ ไอ จาม ท่านรู้สึกวิตกกังวลว่าจะติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ท่านมักจะมีความรู้สึกละเลยวิตกกังวลเมื่อได้รับข่าวสารการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่เกิดขึ้นในชุมชน อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ดำเนินมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานมีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของท่าน อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา อิงอาจ และณัฐพร กาญจนภูมิ ที่ศึกษาเรื่อง ความกังวลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความวิตกกังวลในการดำเนินชีวิตจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในทุกมิติ เนื่องจากเป็นสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและไม่มีที่สิ้นสุด การรู้อารมณ์ตนเองขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน (อภิญา อิงอาจ และณัฐพร กาญจนภูมิ, 2563)

3. ด้านจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน เป็นการมั่นคงหนักแน่นของอารมณ์ในการดำเนินชีวิตจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จากการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อท่านไม่มีความรู้สึกวิตกกังวลเมื่อได้รับข่าวสารการแพร่ระบาดสายพันธุ์ใหม่ ๆ ของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) อยู่ในระดับมากรองลงมา คือ ท่านไม่มีความรู้วิตกกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เมื่อต้องไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหารนอกบ้าน อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อท่านไม่มีความรู้สึกละเลยวิตกกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ดำเนินมาเป็นระยะเวลานาน อยู่ในระดับมาก

4. ด้านธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เป็นการพิจารณาในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร การหาข้อมูลความรู้ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จากการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อท่านมักจะศึกษาหาข้อมูลความรู้ หรือข่าวสารสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

(โควิด-19) เพื่อนำมาปฏิบัติในการป้องกันโรคอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ข้อท่านไม่เชื่อว่าการล้างจมูกด้วยน้ำเกลือเป็นประจำเป็นการป้องกันการติดเชื้อ โควิด-19 ได้ อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อท่านเชื่อว่าการฉีดพ่นแอลกอฮอล์ใส่ตามตัว และมีมือสามารถฆ่าเชื้อโควิด-19 ได้อยู่ในระดับมาก

สรุป

การใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีการใช้หลักสติอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน และควรมีแนวทางส่งเสริมให้มีสติในการป้องกันโรคไม่ว่าจะป้องกันทางกาย จิตใจ ความมั่นคงทางอารมณ์ โดยการให้ความรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง การจัดสถานที่ในการป้องกันโรค การสนับสนุนอุปกรณ์เพื่อออกกำลังกายเสริมสร้างการฝึกสติผ่านการรับรู้ความเคลื่อนไหวของร่างกาย การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการเล่าประสบการณ์ตรงในชีวิตให้ผู้มาประชุมได้สำรวจจิตใจของตนเอง ผ่านการเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อเป็นการฝึกสติโดยการเชื่อมโยงเหตุการณ์ฝึกคิดพิจารณาให้รู้จักจิตใจ อารมณ์ ฝึกพิจารณาการแก้ปัญหาจากเหตุการณ์โดยการใช้สติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การส่งเสริมการให้ความรู้ การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคอันเกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อให้มีอัตราการแพร่ระบาดของประชาชนในพื้นที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้นำชุมชนควรมีการวางแผนที่ส่งเสริมพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และรณรงค์ การเตรียมการ การรับรู้ข้อมูล และการปฏิบัติตามมาตรการที่มีการเผยแพร่และการจัดระเบียบต่าง ๆ ของชุมชนและพื้นที่กลุ่มเสี่ยงให้ทั่วถึง
3. ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถนำหลักศาสนาบูรณาการกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อไม่ให้ตื่นตระหนก และใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการมีสติ และเพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคมปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”

2. ควรรนำผลการศึกษานี้ไปต่อยอดการส่งเสริมการใช้หลักสติในการดำเนินชีวิตของประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- BBC NEWS. (2563). ไวรัสโคโรนา: อนามัยโลกประกาศให้โควิด-19 เป็นการระบาดใหญ่ทั่วโลก. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน 2566 จาก <https://www.bbc.com/thai/international>
- คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี. (2563). ความรู้พื้นฐานโควิด-19. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน 2565 จาก <http://phoubon.in.th/covid19/>
- เทศบาลตำบลโพธิ์เสด็จ. (2564). ข้อมูลพื้นฐาน. เรียกใช้เมื่อ 6 ธันวาคม 2566 จาก <https://phosadet.go.th/content/information/1>
- นาริเมะห์ แวปูเตะ และคณะ. (2564). พฤติกรรมการป้องกันโรคจากไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. วารสารสภาการสาธารณสุขชุมชน, 3(2), 31-39.
- ปัญจวรา บุญสร้างสม. (2563). “สติ” รากฐานมั่นคงชีวิต สร้างสุขภาวะทางใจ. เรียกใช้เมื่อ 6 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.thaihealth.or.th>.
- อภิญญา อิงอาจ และณัฐพร กาญจนภูมิ. (2563). ความกังวลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร, 17(2), 94-113.

การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล*
THE LIFE CULTIVATIVE OF PEOPLE IN CLONGNOY SUB – DISTRICT
MUANG DISTRICT SURAT THANI PROVINCE BASED ON PANJASILA

ณมน ชูเพ็ญ

Namon Chupen

เดชชาติ ตรีทรัพย์

Detchat Treesap

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

E-mail: mon_narumon35@hotmail.com

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ในการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคลองน้อย จำนวน 353 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 ราย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเว้นจากการประพฤติดินในกาม ($\bar{X}=4.77$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเว้นจากการลักทรัพย์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.71$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านการเว้นจากการดื่มสุราเมรัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$) ตามลำดับ

* Received 5 September 2022; Revised 6 November 2023; Accepted 20 November 2023

2. ข้อเสนอแนะแนวทางในการขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล พบว่า ควรเกิดจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเริ่มที่ครอบครัว และผู้นำในชุมชน ที่ต้องเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตัวให้อยู่ในศีลในธรรม ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการรักษาศีล 5 เพื่อให้คนในชุมชนใช้ชีวิตบนพื้นฐานศีลธรรมอันดีงาม และก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อสังคมต่อไป

คำสำคัญ: เบญจศีล, การขัดเกลาชีวิต, ตำบลคลองน้อย

ABSTRACT

The purposes of this thematic paper were to study 1) the life discipline of people in Clongnoy Sub-district, Muang District, Surat Thani province based on the Five Basic Buddhist Precepts and 2) suggestions and guidelines to promote the life discipline of people in Clongnoy Sub-district, Muang District, Surat Thani province based on the Five Basic Buddhist Precepts. It was Mixed Method Research. The quantitative research collected data from 353 people living in Clongnoy Sub-district. The statistics were frequency, percentage, mean, and standard deviation. Structured in-depth interviews collected the data for the qualitative research from 5 key informants.

The findings were as follows:

1. Overall, the life discipline of people in Clongnoy Sub-district, Muang District, Surat Thani province based on Five Basic Buddhist Precepts was at the highest level ($\bar{X}=4.42$). When considering each aspect, the highest aspect was “Abstaining from Sexual Misconduct” ($\bar{X}=4.77$), followed by “Abstaining from Stealing” ($\bar{X}=4.71$) at the highest level, and the minor level was “Abstaining from Intoxicating Drinks and Drugs” ($\bar{X}=3.89$), at the high level.

2. For suggestions and guidelines to promote the life discipline of people in Clongnoy Sub-district, Muang District, Surat Thani province based on Five Basic Buddhist Precepts, this life discipline should arise from the cooperation of all social groups, starting from family and community leaders who should be good role models by having self-conduct in morality and Dhamma. The activities should be organized to preserve the five precepts so that people in the community can live with good morals and bring benefits and happiness to society.

Keywords: Five Basic Buddhist Precepts, Life Discipline, Clongnoy Sub-district

บทนำ

ในสังคมไทยจะเห็นว่า คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ซึ่งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ได้กล่าวไว้ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนาว่า การดำเนินชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้รับอิทธิพลหล่อหลอมด้วยหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งอยู่ในความคิดหรือชีวิตจิตใจของคนไทยเป็นเวลามาช้านาน สามารถสังเกตได้จากผลสะท้อนที่ปรากฏออกมาในด้านต่าง ๆ เช่น วิถีชีวิต ทศนคติ พฤติกรรม นิสัยใจคอของชาวไทยตลอดจนถึงวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ลักษณะดังกล่าวซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาปฏิบัติดัดแปลงให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต (สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ, 2516)

ศีล 5 ถือได้ว่าเป็นกฎระเบียบอยู่คู่กับสังคมพุทธของไทยมาก่อนที่จะมีการร่างกฎหมาย ขึ้นมาเพื่อบังคับใช้ ซึ่งตัวศีลเองนอกจากจะเป็นพื้นฐานธรรมของปัจเจกบุคคลแล้ว ศีล ยังถือได้ว่าเป็นหมวดธรรมที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคมอีกด้วย (พระวิมาน คมภิรปญโญ, 2554) ดังนั้น ศีล จึงครอบคลุมเรื่องการจัดระเบียบชีวิตด้านนอกทั้งหมด เท่าที่จะช่วยทำสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปกิจการทั้งหลายของหมู่ชน ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม จึงสอดคล้องกับการที่ชีวิตด้านในที่เจริญงอกงามนั้น จะสะท้อนผลดีงามออกมาแก่ชีวิตด้านนอกคือ เหมาะแก่การที่ทุก ๆ คนจะพากันปฏิบัติตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา โดยเฉพาะจะได้สามารถฝึกจิต และปัญญาให้เจริญ เพื่อจะได้ประสบชีวิตที่มีความสุขแท้จริง พร้อมด้วยจิตใจที่เป็นอิสระผ่องใสเบิกบาน ในท่ามกลางสังคมและสภาพแวดล้อมที่สงบเรียบร้อยร่มเย็นและร่มเย็นเป็นสุข (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2552)

สังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมที่รีบเร่ง ด้วยทุกคนก็มีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบ จึงทำให้คนไทยเราเริ่มห่างเหินจากการเข้าวัด และขาดการรักษาศีลมากขึ้น โดยเฉพาะเบญจศีลหรือศีลห้า จึงก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เห็นแก่ได้เห็นแก่ตัว อันมาจากความต้องการในผลประโยชน์ส่วนตนเพิ่มมากขึ้น จนทำให้คนเรานึกถึงแต่วัตถุภายนอก จึงทำให้มีการแข่งขันกันในเรื่องต่าง ๆ จนลืมหรือละเลยที่จะนึกถึงสภาวะทางจิตใจ ในด้านของหลักธรรมที่ใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์ ได้กล่าวถึงการรักษาศีลห้าในพระธรรมปิฎก ไว้ว่า การรักษาศีลห้าเป็นความสัมพันธ์พื้นฐานในสังคมตลอดจนข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในการฝึกหัดขัดเกลาพฤติกรรมของบุคคลเพื่อเสริมสร้างสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคม โดยการไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย การไม่ละเมิดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของกันและกัน การไม่ละเมิดต่อของรักไม่ประทุษร้ายลบหลู่เกียรติทำลายวงศ์ตระกูลของกันและกัน การไม่ลิดรอนผลประโยชน์ด้วยวิธีประทุษร้ายทางวาจา และการไม่ซ้ำเติมตนเองด้วยสิ่งเสียดแทง ซึ่งทำให้เสื่อมเสียสติสัมปชัญญะที่เป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งป้องกันจากความผิดพลาดเสียหาย และคุ้มตัวไว้จากความดี พระพุทธศาสนาจึงแนะนำสั่งสอนหรือเสนอหลักเบญจศีลไว้เป็นข้อปฏิบัติขั้นต่ำ ผู้ที่เป็นชาวพุทธนอกจากจะต้องเข้าใจเรื่องของแต่ละข้อแล้วจำเป็นต้องเข้าใจสาระ และพฤติกรรมอันเกี่ยวกับศีลห้าที่บุคคลได้

แสดงออกมาทางกายวาจาและใจด้วยเนื่องจากศิลปะสุนทรียะนั้นขึ้นอยู่กับกระทำได้ของมนุษย์ โดยมีกาย วาจา และใจ เป็นตัวกำหนดการแสดงนั่นเอง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2549)

ตำบลคลองน้อย ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำมีแม่น้ำและลำคลองล้อมรอบหลายสาย มีเนื้อที่ทั้งตำบลประมาณ 18,125 ไร่ หรือ 29 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน มีประชากรประมาณ 3,778 คน การใช้ชีวิตในตำบลนั้นดำเนินไปด้วยความเรียบง่ายรักษาประเพณี เช่น มีการทำบุญเดือนสิบ วันสงกรานต์ วันปีใหม่ วันตรุษไทย การบวชนาค ทำให้คนในชุมชนมีความรักความสามัคคี ร่วมกันทำกิจกรรมทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ทุกคนจะมีวัดเป็นศูนย์พัฒนาด้านจิตใจ ทุกคนจะรวมตัวกันที่วัดเมื่อมีงานเทศกาลต่าง ๆ แต่ในปัจจุบันนี้ตำบลคลองน้อยได้เปลี่ยนไปจากอดีตมาก เพราะความเจริญทางเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชุมชน จึงทำให้คนในชุมชนเปลี่ยนไป กลายเป็นสังคมบริโภคเทคโนโลยีและสื่อมากกว่าจะมีกิจกรรมร่วมกันที่วัดเหมือนในอดีต ทำให้อุปนิสัยเปลี่ยนไปตามกระแสโลกจนขาดจิตสำนึกของความเป็นไทย ผู้คนใช้ชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่มากขึ้น ปัจจุบันชุมชนกำลังประสบปัญหา เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กขาดเรียน ความแตกแยกภายในครอบครัว เด็กนักเรียนติดเกมส์ ปัญหาการลักขโมยซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เกิดจากสื่อและภาวะสังคมที่เปลี่ยนไปทั้งนั้น (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย, 2555)

การรักษาศิลปะเป็นการฝึกหัดขัดเกลาพฤติกรรมของบุคคลเพื่อเสริมสร้างสภาพชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคม ฉะนั้นการนำหลักเบญจศีลมาใช้ในการขัดเกลาพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในตำบลคลองน้อยได้ รวมถึงการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ อย่างมีสติ ใช้สติปัญญาไตร่ตรองถึงเหตุผลด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะแล้วกับการบริโภคสื่อในสังคมปัจจุบัน เพื่อให้สังคมของเราอยู่กันอย่างสงบสุขเช่นเดิม

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะประชากรในเขตพื้นที่ตำบลคลองน้อย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล เพื่อศึกษาการขัดเกลาชีวิตของประชาชนในพื้นที่ว่ามาน้อยเพียงใด และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการขัดเกลาชีวิตด้วยหลักเบญจศีลว่ามีอะไรบ้าง สามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ และตัวแปรตาม คือ หลักเบญจศีล ได้แก่ การเว้นจากการฆ่าสัตว์ การเว้นจากการลักทรัพย์ การเว้นจากการประพฤติดินาม การเว้นจากการพูดเท็จ และการเว้นจากการดื่มสุราเมรัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. เชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และอยู่ในรายชื่อตามทะเบียนบ้านของหมู่ที่ 1-9 ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 3,025 คน โดยคำนวณหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมจากสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้จำนวน 353 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

2. เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key formants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จากเทคนิคการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ผู้ที่มีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย รวมทั้งสิ้น 5 ราย ประกอบด้วย รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลคลองน้อยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย ประธานกลุ่มสตรีตำบลคลองน้อย และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุตำบลคลองน้อย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดในการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย

1.3 สร้างเครื่องมือการวิจัย ทั้งแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง

1.4 นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

1.5 จัดทำเอกสารเพื่อขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนจากสถาบันญาณสังวร

1.6 นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับบุคคลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรจริง เพื่อหาประสิทธิภาพและความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

1.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง

2. ลักษณะของแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยข้อความ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ย/เดือน ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบและแบบให้เติมคำตอบเกี่ยวกับตัวผู้ตอบ มีทั้งสิ้น จำนวน 5 ข้อ

2.2 ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเว้นจากการฆ่าสัตว์ ด้านเว้นจากการลักทรัพย์ ด้านเว้นจากการประพฤติดมในกาม ด้านเว้นจากการพูดเท็จ และด้านเว้นจากการดื่มสุราเมรัย ข้อคำถามด้านละ 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อย่อยโดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบ Likert's Scale (วาสนา เล่าตง, 2555) ในการแปลผลข้อมูลโดยคำนวณค่าอันตรภาคชั้น เพื่อกำหนดช่วงชั้น ด้วยการใช้สูตรคำนวณและคำอธิบายสำหรับแต่ละช่วงชั้น (มัลลิกา บุนนาค, 2537)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการทํารวจ ไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา จากนั้นผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและสถิติ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักธรรมทางศาสนา และผู้เชี่ยวชาญด้านบริบทพื้นที่ทำการวิจัย ได้ผลประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม แต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

3.2 ผู้วิจัยนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พร้อมปรับปรุงแบบสอบถามและแนวทางการสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนส่งเครื่องมือ พร้อมแบบ วจ.01-วจ.04 เพื่อเสนอคณะกรรมการจริยธรรมในคน หลังจากการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยในคนเรียบร้อยแล้ว นำเครื่องมือเชิงปริมาณที่เป็นแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรจริง ได้แก่ ประชาชนในตำบลบางไทร อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 ชุด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นและเที่ยงตรงเท่ากับ .947 และนำไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์พิจารณาอนุมัติ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรจริงที่กำหนดไว้ ตามวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย และตอนที่ 3 ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล จำนวน 5 คำถาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 เชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและแบบสอบถามงานวิจัยฉบับสมบูรณ์พร้อมทั้งทำการนัดหมายวัน เวลา ในการขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

4.2 เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่ และดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้จนครบทุกประเด็น

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว จึงได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามซึ่งมีความถูกต้องสมบูรณ์มาลงรหัสตามวิธีการวิจัยทางสถิติและดำเนินการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยสถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติความเที่ยงตรง ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

5.2 เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเทปเสียง และจดบันทึกเป็นข้อความ จำแนกประเด็นโดยเรียงเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นวิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อยอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล ในครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบถาม ผู้ตอบแบบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2 มีช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-25,000 บาทต่อเดือน จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 และส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมาคือค้าขาย/อิสระ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล ในภาพรวม

หลักเบญจศีล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเว้นการฆ่าสัตว์	4.50	0.49	มากที่สุด
2. ด้านการเว้นจากการลักทรัพย์	4.71	0.42	มากที่สุด
3. ด้านการเว้นจากการประพฤติดินในกาม	4.77	0.36	มากที่สุด
4. ด้านการเว้นจากการพูดเท็จ	4.18	0.44	มาก
5. ด้านการเว้นจากการดื่มสุราเมรัย	3.89	0.80	มาก
รวมเฉลี่ย	4.42	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเว้นจากการประพฤติดินในกาม ($\bar{X}=4.77$, S.D.=0.36) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการเว้นจากการลักทรัพย์ ($\bar{X}=4.71$, S.D.=0.42) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเว้นจากการดื่มสุราเมรัย ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.80) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการเว้นจากการฆ่าสัตว์ พบว่า การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล ด้านการเว้นจากการฆ่าสัตว์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นที่ถูกทำร้าย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การไม่คิดทำร้ายผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด และการว่ากล่าวตักเตือนเมื่อคนในครอบครัวของการทำร้ายผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการเว้นจากการลักทรัพย์ พบว่า การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล ด้านการเว้นจากการลักทรัพย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การไม่คิดที่จะขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การไม่คิดที่จะทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด และการไม่คิดที่จะคดโกงทรัพย์สินของผู้อื่นเพียงใด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการเว้นจากการประพฤติดินในกาม พบว่า การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล ด้านการเว้นจากการประพฤติดินในกาม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีความยินดีกับบุคคลที่รักกันเพียงใด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การไม่คิดที่จะล่วงละเมิดสิ่งที่ผู้อื่นรักใคร่ อยู่ในระดับมากที่สุด และการมีความสำรวมในกาม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการเว้นจากการพูดเท็จ พบว่า การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล ด้านการเว้นจากการพูดเท็จ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การไม่กล่าวคำเพ้อเจ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การไม่กล่าวคำส่อเสียด อยู่ในระดับมากที่สุด และการไม่กล่าวคำหยาบ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

ด้านการเว้นจากการดื่มสุราเมรัยพบว่า การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล ด้านการเว้นจากการดื่มสุราเมรัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การไม่ยุ่งเกี่ยวกับการพนัน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การไม่สนับสนุนให้มีการดื่มสุราของมีนเมาหรือยาเสพติด อยู่ในระดับมาก และการไม่ดื่มสุราหรือเสพของมีนเมา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล

จากการให้สัมภาษณ์การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการดูแลชาวบ้านในตำบล และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ สรุปได้ว่า ในการขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อยนั้น มีกระบวนการขัดเกลา โดยคนในพื้นที่โดยผู้นำชุมชน ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน พระสงฆ์ อบต. และผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนอย่างเป็นธรรมชาติ หากมีประชาชนในพื้นที่ทำผิดศีลธรรมหรือผิดหลักเบญจศีล จะเกิดกระแสการพูดถึงในพื้นที่ จะมีการให้ญาติที่นับถือ ไกล่ลิด หรือผู้นำชุมชน เข้าไปจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นการว่ากล่าวตักเตือน ทั้งในเรื่องการโกหก การด่าทอ ใช้คำพูดส่อเสียดกัน หรือในกรณีการดื่มสุราแล้วเกิด

การทะเลาะเบาะแว้ง แต่หากปัญหานั้นส่งผลใหญ่ ไม่สามารถแก้ไขได้ หรือผิดกฎระเบียบที่ชุมชนวางไว้ เช่น การทะเลาะวิวาทจนเกิดการทำร้ายร่างกายหรือการสูญเสียทรัพย์สิน การฆ่าสัตว์ในเขตต้องห้าม การลักขโมย จะมีการแจ้งกำนัน และแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อระงับเหตุ รวมถึงการพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เพื่อเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาพฤติกรรมด้วยศีล 5 ความร่วมมือของคนในพื้นที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดการขัดเกลาชีวิตขึ้นจากการทำงานร่วมกัน ผู้นำโครงการหรือผู้นำชุมชนจะมีการตักเตือน และคอยแนะนำการใช้ชีวิตให้ถูกต้อง แต่ทั้งนี้ก็ไม่สามารถขัดเกลาได้ทุกคน ซึ่งครอบครัวจะเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการช่วยกันขัดเกลาคนในครัวครอบเราเองโดยการใช้ หลักเบญจศีล เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง “การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล” สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล ในภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเว้นจากการประพฤติดินในกาม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการเว้นจากการลักทรัพย์ อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเว้นจากการดื่มสุราเมรัย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมของชุมชนคลองน้อย มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันโดยเฉพาะในเครือญาติ การจะประพฤติดินในกาม จึงไม่ค่อยเกิดขึ้น อีกทั้งหากมีประเด็นนี้เกิดขึ้น ก็จะมีการเตือนต่อตัวในชุมชน เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งตามมา ในส่วนของการขัดเกลาชีวิตที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเว้นจากการดื่มสุรา ทั้งนี้เป็นเพราะ สุราเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดความสุขสนทน ความครึกครื้นใจ เมื่อมีการทำกิจกรรมหรือการจัดงานต่าง ๆ จะมีการดื่มสุราเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองหรือสร้างความสนุกในการจัดกิจกรรม ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกมวงค์ เพ็ชรวงษ์ ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า พุทธศาสนิกชนจังหวัด สุพรรณบุรี ไม่เคยล่วงละเมิดศีล เฉลี่ยร้อยละ 35.4 คือ ศีลข้อที่ 3 มากที่สุด (เอกมวงค์ เพ็ชรวงษ์, 2563) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ พระโอภาส โอภาโส (นาคฤทธิ์) ได้ศึกษาภาวะวิกฤตสังคมไทยจากกรณีการละเมิดศีลห้า ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพภาวะวิกฤตสังคมไทยจากกรณีการละเมิดศีลห้า ยังมีความรุนแรงโดยจำแนกได้ว่า มีการละเมิดด้านสุรายาเสพติดและสิ่งมีนเมา (ศีลข้อ 5) มากที่สุด (พระโอภาส โอภาโส (นาคฤทธิ์), 2564) เนื่องจากจะเห็นได้ว่า สังคมของชุมชนคลองน้อยมีการนำเอาหลักเบญจศีลมาใช้ในการชีวิต ทั้งในเรื่องของการทำงาน การเรียน การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน

วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ หลักเบญจศีล ที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษา 5 ด้าน นั้น ประชาชนในตำบลคลองน้อยได้นำมาเป็นแนวทางในการขัดเกลาชีวิต ดังนี้

1. ด้านการเว้นจากการฆ่าสัตว์ จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นที่ถูกทำร้าย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การไม่คิดทำร้ายผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การว่ากล่าวตักเตือนเมื่อคนในครอบครัวของการทำร้ายผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จะพบว่า สังคมของชุมชนคลองน้อยนั้น มีความสนิทสนมชิดเชื้อกัน มีความใกล้ชิดกันทางเครือญาติ ดังนั้นหากพบเจอว่าคนในชุมชนถูกทำร้าย หรือทำร้ายสัตว์ ย่อมต้องรีบช่วยเหลือ ค่อยสวดส่องดูแลซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เอกมวงคล เพ็ชรวงษ์ การศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ทัศนคติพุทธศาสนิกชนจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีต่อการรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ในภาพรวม พบว่า ยังมีความไม่แน่ใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยสุด ได้แก่ การฆ่าสัตว์ที่มีคุณมากมีบาปมากมีคุณน้อยบาปน้อย การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารบริโภค ถือว่าเป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ทั่วไป (เอกมวงคล เพ็ชรวงษ์, 2563)

2. ด้านการเว้นจากการลักทรัพย์ จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การไม่คิดที่จะขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การไม่คิดที่จะทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การไม่คิดที่จะคดโกงทรัพย์สินของผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นพื้นที่ในชุมชนจะมีบ้านที่อยู่เป็นกลุ่มรวมกัน มีการดูแลรักษาและสวดส่องให้กัน และยังมีกล้องวงจรปิดหลายจุด จึงค่อนข้างยากที่จะมีการผิดศีลในเรื่องการลักทรัพย์ รวมถึงปัญหาการลักทรัพย์ ในคลองน้อยเกิดขึ้นน้อยมาก ทั้งนี้เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติธรรมรักษาศีล ทำให้เกิดความสนใจที่จะปฏิบัติตามอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระครูโกศลพัชราศัย (ประทวน ศรจันทร์) ได้ศึกษาวิธีการรักษาศีล 5 ตามนโยบายของโครงการหมู่บ้านศีล 5 ของชุมชนในตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมมีการรักษาศีล ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ มีการรักษาศีลในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ศีลข้อที่ 2-3-5-4 และ 1 ตามลำดับ (พระครูโกศลพัชราศัย (ประทวน ศรจันทร์), 2564)

3. ด้านการเว้นจากการประพฤติดินในกาม จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีความยินดีกับบุคคลที่รักกัน รองลงมา ได้แก่ การไม่คิดที่จะล่วงละเมิดสิ่งที่ผู้อื่นรักใคร่ อยู่ในระดับมากที่สุด และการมีความสำรวมในกาม มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะในชุมชนตำบลคลองน้อยมีการให้ความสำคัญกับการประพฤติดินในกาม หากคนในชุมชนมีการทำผิด จะถูกตำหนิ ตีฉิน นินทา ทำให้ผู้กระทำผิดและครอบครัวได้รับความอับอาย สาเหตุที่ทำให้เกิดการ

กระทำผิดเป็นเพราะการไม่ยับยั้งชั่งใจ และปัจจุบันมีการเข้าถึงสื่อลามกอนาจารได้ง่าย ทำให้มีโอกาสที่จะทำผิดได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ พระโอภาส โอภาโส (นาคฤทธิ์) ได้ศึกษาภาวะวิกฤตสังคมไทยจากกรณีการละเมิดศีลห้า ผลจากการวิจัย พบว่า สาเหตุภาวะวิกฤตสังคมไทยจากกรณีการละเมิด ศีลห้า พบว่า ด้านการล่วงละเมิดทางเพศ (ศีลข้อ 3) เกิดจากสื่อลามกมีการแพร่หลายและเข้าถึงได้ง่ายต่อคนทุกกลุ่ม (พระโอภาส โอภาโส (นาคฤทธิ์), 2564)

4. ด้านการเว้นจากการพูดเท็จ จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การไม่กล่าวคำเพื่อเจ้า อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การไม่กล่าวคำส่อเสียด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การไม่กล่าวคำหยาบ อยู่ในระดับมาก จะพบว่าศีลข้อที่ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสมาชิกในชุมชนมีความสนิทสนมกัน มีความเป็นเครือญาติ ทำให้บางครั้งมีการใช้คำหยาบกัน พูดเพื่อเจ้ากันเพื่อความเป็นกันเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ เอกมมงคล เพ็ชรวงษ์ การศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า เคยล่วงละเมิดศีล เฉลี่ยร้อยละ 64.6 คือ ศีลข้อที่ 4 มากที่สุด รองลงมาข้อที่ 5 และศีลข้อที่ 1 น้อยสุด (เอกมมงคล เพ็ชรวงษ์, 2563)

5. ด้านการเว้นจากการดื่มสุราเมรัย จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การไม่ยุ่งเกี่ยวกับการพนัน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การไม่สนับสนุนให้มีการดื่มสุราของมีนเมาหรือยาเสพติด อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การไม่ดื่มสุราหรือเสพของมีนเมา อยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่น่าสังเกตคือการดื่มสุราหรือเสพของมีนเามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือมีการผิดศีลมากกว่าประเด็นอื่น ประเด็นนี้อาจจะน่าเป็นห่วงสำหรับชุมชนเพราะการดื่มสุรามินเมาจะนำไปสู่ปัญหาอื่นที่ตามมา สอดคล้องการศึกษาของ พระพิรุฬห์ลักษณ์ ฐิตธมโม ได้ศึกษาการประยุกต์หลักศีล 5 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของชาวบ้าน ชุมชนบ้านใหม่พัฒนา ตำบลศรีวิไล อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ ผลการศึกษา พบว่า การละเมิดศีลข้อที่ 5 นอกจากปัญหาการติดสุราแล้วยังปัญหายาเสพติด นับเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลเสียหายชุมชนเป็นอย่างมาก ปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ที่เราเดือดร้อนกันมากนั้น อยู่ที่ปัญหาการฆ่าการเบียดเบียนกันและกัน (พระพิรุฬห์ลักษณ์ ฐิตธมโม, 2559)

สรุป

จากการศึกษา การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อยอำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล พบว่า การขัดเกลาชีวิตของประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยหลักเบญจศีล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเว้นจากการประพฤติดินกาม รองลงมา คือ ด้านการเว้นจากการลักทรัพย์ และด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเว้นจากการดื่มสุราเมรัย และจากการสัมผัสกับผู้นำชุมชน พบว่า ประชาชนตำบลคลองน้อยส่วนใหญ่ มีการขัดเกลาชีวิตด้วยหลักเบญจศีล ผ่านกระบวนการขัดเกลาโดยครอบครัว ผู้นำ และคนในชุมชน หากพบการกระทำผิดศีลที่เล็กน้อย ก็จะมีการว่ากล่าวตักเตือน หรือลงโทษตามที่ได้กำหนด กฎ ระเบียบไว้ แต่หากพบการกระทำผิดที่ร้ายแรง ก็จะดำเนินการทางกฎหมาย ข้อเสนอแนะและแนวทางในการขัดเกลาชีวิตประชาชนตำบลคลองน้อย สรุปได้ว่า ควรเกิดจากความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยควรเริ่มที่ครอบครัว และผู้นำในชุมชน ที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตัวให้อยู่ในศีล ในธรรม เน้นไปที่การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้ และควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการรักษาศีล 5 รวมถึงการพัฒนามาตรฐานวัดคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เพื่อเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาพฤติกรรมด้วยหลักเบญจศีล เพื่อให้คนในชุมชนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานศีลธรรมอันดีงาม และก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การขัดเกลาชีวิตของประชาชนด้วยหลักเบญจศีล ให้ได้เกิดผลมากที่สุด ควรเกิดจากความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน จึงควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของชุมชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย เพื่อสร้างการกระตุ้นให้เกิดการนำเอาหลักเบญจศีล มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน
2. กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนตำบลคลองน้อย ควรมีการประชุมจัดทำแผนพัฒนาชุมชนโดยให้ทุกกิจกรรมมีการนำเอาหลักเบญจศีล มาใช้ในการดำเนินงาน โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ ที่เอื้อให้มีการใช้หลักเบญจศีล มาใช้ในการทำงานร่วมกัน
3. ผู้บริหารในหน่วยงานราชการและประธานกลุ่มต่าง ๆ ในตำบลคลองน้อย ควรมีการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานกับหมู่บ้านหรือชุมชนอื่น ๆ ที่มีการนำเอาหลักเบญจศีลมาใช้ในชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการนำมาใช้กับตำบลคลองน้อยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นพื้นที่เดียวในการศึกษาสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปนั้นควรทำการศึกษา ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการขัดเกลาชีวิตด้วยหลักฆราวาสธรรม 4 กับประชาชนในตำบลคลองน้อย อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้เพื่อนำหลักธรรมมาประพจน์ ปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้มากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาแนวทางในการนำหลักเบญจศีล ไปเป็นส่วนหนึ่งในการขัดเกลาทางสังคม โดยหน่วยงานรัฐเป็นผู้นำร่อง

เอกสารอ้างอิง

- พระครูโกศลพัฒนธรรมาภัย (ประพนธ์ ธรรมจันทร์). (2564). วิธีการรักษาโรค 5 ตามนโยบายของโครงการหมู่บ้านศีล 5 ของชุมชนในตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. ใน ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2549). ความจริงแห่งชีวิตและช่วยให้ตายเร็วหรือช่วยให้ตายดี. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์สว.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2552). พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- พระพิรุณลักษณ์ ฐิตธมโม. (2559). การประยุกต์หลักศีล 5 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของชาวบ้านชุมชนบ้านใหม่พัฒนา ตำบลศรีวิไล อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย.
- พระวิมาน คมกัธปญโญ. (2554). ย้อนรอยประวัติหลวงพ่อพระครูโพธิสารคุณ. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนันทวิทยา.
- พระโอภาส โอภาโส (นาคฤทธิ). (2564). ภาวะวิกฤตสังคมไทยจากกรณีการละเมิดศีลห้า. วารสารมหาจุฬานาครพรรศน์, 8(3), 129-142.
- มัลลิกา บุณนาค. (2537). สถิติเพื่อการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา เล่าตง. (2555). คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมเด็จพระราชินีนาถรัตนกษัตริย์. (2516). จามเทวีวงศ์ พงศาวดารเมืองศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา: ห้างหุ้นส่วนจำกัดบรรณกิจเทรตดิ้ง.
- องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย. (2555). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อบต.คลองน้อย. สุราษฎร์ธานี: องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย.
- เอกมงคล เพ็ชรวงษ์. (2563). การศึกษาพฤติกรรมการรักษาโรค 5 ของพุทธศาสนิกชนจังหวัดสุพรรณบุรี. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis (3rd ed). New York: Harper and Row.

การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4
ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช*
PREVENTING THE SPREAD OF CORONAVIRUS 2019 ACCORDING TO
THE FOUR NOBLE TRUTHS IN THE AREA OF HUA SAI DISTRICT,
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ธนิษฐา พิทักษ์เสาวภาพ

Thanittha Phithaksaowaphap

สมเกียรติ ตันสกุล

Somkiat Tansakun

กัณฑ์กมล นนุทองแก้ว

Kantaphon Nuthongkaew

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

E-mail: gift.thanittha1995@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 และข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Research Method) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบบปลายปิดและปลายเปิด สถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก จากวิธีการสำรวจแบบเจาะจง จำนวน 5 ราย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมรรคมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.04$) รองลงมา คือ ด้านนิโรธ ($\bar{X}=4.02$) และด้านสมุทัย ($\bar{X}=3.25$) ตามลำดับ
2. แนวทางการใช้หลักอริยสัจในการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า มีการนำหลักอริยสัจ 4 ไปใช้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัส 2019 โดยการสอดแทรก

* Received 5 September 2022; Revised 19 October 2023; Accepted 20 November 2023

หลักการในการป้องกันการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำสำคัญ: อริยสัจ 4, ไวรัสโคโรนา 2019, การป้องกันการแพร่ระบาด

ABSTRACT

The purpose of this study was to study the epidemic prevention of the Coronavirus 2019 under the principles of the Four Noble Truths and to recommend guidelines for epidemic prevention of the Coronavirus 2019 among the people in the area of Hua Sai District, Nakhon Si Thammarat Province. It was a mixed methods research (Mixed-Research Method). The sample group comprised 398 people. The research tool used to collect data was a closed-ended and open-ended questionnaire. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. The tools used to collect qualitative data included in-depth interviews from the specific survey method of five cases.

The research found that:

1. Overall, the epidemic prevention of the coronavirus 2019 under the principles of the Four Noble Truths was at a high level ($\bar{X}$ =3.81). When considering each aspect, the Path aspect has the highest mean ($\bar{X}$ =4.04), followed by Nirodha ($\bar{X}$ =4.02) and Samudaya ($\bar{X}$ =3.25), respectively.

2. For guidelines in using the Noble Truths for epidemic prevention of the Coronavirus 2019, the Four Noble Truths were used in all four aspects to prevent the epidemic of the Coronavirus 2019 by inserting the Dhamma principles for epidemic prevention of the Coronavirus 2019 in Hua Sai district, Nakhon Si Thammarat Province.

Keywords: Four Noble Truths, Covid-19, Epidemic prevention

บทนำ

ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 พบครั้งแรกที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน จัดอยู่ในกลุ่มโคโรนาไวรัส (Coronavirus) เป็นสายพันธุ์ที่ไม่เคยมีการพบการติดเชื้อในคนมาก่อน ส่งผลให้เกิดการเจ็บป่วยได้ทั้งในสัตว์และมนุษย์ เริ่มมีการระบาดในเดือนธันวาคม 2562 ที่เมืองอู่ฮั่น เกิดจากการแพร่กระจายของหยดหรือละอองขนาดเล็ก (Droplets) เมื่อไอจามหรือพูดคุ้ย ได้มีการหายใจเอาละอองเหล่านี้เข้าไปทำให้เกิดการติดเชื้อขึ้น หยดหรือละอองเหล่านี้เข้าไป

สามารถตกลงบนวัตถุและพื้นผิว เช่น โต๊ะ ลูกบิด ประตู และราวจับ เป็นต้น โดยสามารถแพร่กระจายผ่านการสูดละอองหรือสัมผัสละอองก่อนจะเข้าสู่ร่างกายทางปาก จมูก หรือตา จึงระมัดระวังการแพร่กระจายและรับเชื้อเข้าสู่ร่างกาย โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้ที่มีโรคประจำตัว ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการเกิดอาการรุนแรงมากกว่าบุคคลคนทั่วไป การติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะมีความรุนแรงที่แตกต่างกันไปในแต่ละคน อาการหลักของโรคจะคล้ายกับโรคไข้หวัดธรรมดา ได้แก่ มีไข้ ไอ หายใจไม่อึดหรือหายใจลำบาก ซึ่งผู้ป่วยมักมีอาการแสดงออกมาภายใน 2-14 วัน หลังจากได้รับเชื้ออาการที่เกิดขึ้นมักจะไม่รุนแรงและแสดงอาการทีละน้อย ทำให้ผู้ที่ติดเชื้อบางรายอาจไม่มีอาการหรือความผิดปกติใด ๆ ส่วนใหญ่สามารถหายเองได้โดยไม่ต้องรักษาด้วยวิธีเฉพาะ แต่ผู้ป่วยบางรายอาจมีอาการเกี่ยวระบบทางเดินหายใจรุนแรงจนเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเสียชีวิต นอกจากนี้ผู้ป่วยอาจมีอาการอ่อนเพลีย ปวดเมื่อย มีน้ำมูก เจ็บคอ หรือท้องเสียร่วมด้วย แต่ในกรณีที่เป็นผู้สูงอายุหรือมีโรคประจำตัว เช่น ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคปอด หรือโรคเบาหวาน เป็นต้น มักจะมีแนวโน้มที่จะมีอาการของโรคโควิด-19 ที่รุนแรงกว่าคนทั่วไปโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ได้สร้างความวิตกกังวล ความเครียดและความตื่นตระหนกแก่ชาวโลกอย่างมาก เนื่องจากเป็นเชื้อไวรัสที่ทำลายเกี่ยวกับระบบการทำงานของปอดเป็นเหตุให้บุคคลที่ร่างกายอ่อนแอสามารถเสียชีวิตอย่างรวดเร็ววิธีการป้องกันก็ค่อนข้างยากลำบากเนื่องจากสามารถแพร่ระบาดผ่านการจาม ไอ และการสัมผัส จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้หลักอริยสัจ 4 ในการศึกษาและหาวิธีการป้องกัน ซึ่งหลักอริยสัจ 4 คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหา (ทุกข์) การหาสาเหตุของปัญหา (สมุทัย) การกำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) และการดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติที่นำไปสู่การแก้ปัญหา (มรรค) (พระครูศรีปริยัติวิธาน, 2564)

สำหรับสถานการณ์การระบาดและการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีมาตรการในการเฝ้าระวังติดตามผู้ที่เดินทางกลับมาจากต่างจังหวัดและต่างประเทศที่เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยความร่วมมือทั้งจากฝ่ายปกครอง สาธารณสุข กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัคร สาธารณสุข (อสม.) ได้เฝ้าระวังในพื้นที่อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ดังนั้นในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากรทั้งหมด 63,641 คน อำเภอหัวไทร แบ่งเขตการปกครองย่อยออกมาเป็น 11 ตำบล 99 หมู่บ้าน มีการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ประชากรในจังหวัดนครศรีธรรมราช มียอดผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 เพิ่มขึ้นทุกวันตั้งแต่เดือนเมษายนจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากการเดินทางข้ามจังหวัดในช่วงสงกรานต์ทำให้มีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้น ดังนั้นจังหวัดนครศรีธรรมราชมีมาตรการการกักตัว 14 วัน เพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นไปตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ก็มีส่วนไม่มีการกักตัวทำให้เกิดการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในแต่ละอำเภอของจังหวัดนครศรีธรรมราช แต่ในส่วนของอำเภอหัวไทร การติดเชื้อโควิด 2019 ไม่มากเหมือนอำเภอ

อื่น ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยยอดสะสมของอำเภอหัวไทรในเดือนเมษายน 2564 จนถึง 20 มิถุนายน 2564 มียอดสะสม 10 คน

โรคระบาดเป็นส่วนหนึ่งของความทุกข์ที่เกิดขึ้นในวงจรชีวิตของมนุษย์และสัตว์โลก คือ ชาติ ชรา พยาธิ (โรค) และมรณะ ดังนั้น จะต้องใช้วิธีคิดและการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจสี่ ในทางพระพุทธศาสนา คือ การกำหนดรู้ปัญหา การหาสาเหตุของปัญหา การกำหนดเป้าหมายในการดับปัญหา และการปฏิบัติตามแนวทางที่นำไปสู่การดับปัญหา ได้อธิบายว่า อริยสัจสี่ คือ ความจริงอันประเสริฐ ความจริงของพระอริยะ ความจริงที่ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นอริยะ คือ 1) ทุกข์ (ความทุกข์ สภาพที่ทนได้ยาก สภาพที่บีบคั้น ชาติ ชรา พยาธิ มรณะการประสบสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก) 2) ทุกข์สมุทัย (สาเหตุแห่งทุกข์ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา) 3) ทุกข์นิโรธ (ความดับทุกข์ ได้แก่ภาวะที่ตัดขาดดับไปภาวะที่ไม่มีความทุกข์ ภาวะที่หลุดพ้น สงบ ปลอดภัย) 4) ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา (ปฏิปทาที่นำไปสู่ความดับไปแห่งทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ หรือแนวทางปฏิบัติเพื่อความดับไปแห่งปัญหา) พระพรหมคุณาภรณ์ ยังได้อธิบายขั้นตอนและกิจที่ควรทำในอริยสัจสี่ มีดังนี้ 1) ทุกข์ เป็นขั้นแถลงปัญหาที่จะต้องทำความเข้าใจและรู้ขอบเขต (ปริยญา) 2) สมุทัย เป็นขั้นวิเคราะห์และวินิจฉัยมูลเหตุของปัญหา ซึ่งจะต้องแก้ไขกำจัดให้หมดสิ้นไป (ปหานะ) 3) นิโรธ เป็นขั้นบอกภาวะที่ปราศจากปัญหา อันเป็นจุดหมายที่ต้องการให้เห็นว่าการแก้ปัญหาเป็นไปได้ และจุดหมายนั้นควรเข้าถึง ซึ่งจะต้องทำให้สำเร็จ (สังคิกิริยา) 4) มรรค เป็นขั้นกำหนดวิธีการ ขั้นตอน และรายละเอียดที่จะต้องปฏิบัติในการลงมือแก้ปัญหา (ภาวนา) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2558)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การป้องกันการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช” เพื่อต้องการขจัดปัญหาการแพร่ระบาดให้ลดน้อยลงตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการป้องกันการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ในเขตพื้นที่ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้
ประชากร ได้แก่ ประชากรที่อาศัยในพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
จำนวน 63,424 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน และใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มโดยคำนึงถึงความเป็น (Probability Sampling) ทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้วิธีการจับฉลาก กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key formants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงผู้ที่มีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยรวมทั้งสิ้น 5 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งสร้างขึ้น โดยผู้วิจัย จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบบสอบถาม (Questionnaires) มีลักษณะคำถามแบบปลายปิด แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบ Likert 5 ระดับ

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อเก็บ ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ชื่อ ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม ประเด็นคำถามเกี่ยวกับการใช้หลักอริยสัจ 4 ได้แก่

ประเด็นที่ 1 ทุกข์ คือ ความรู้สึกวิตกกังวลในการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

ประเด็นที่ 2 สมุทัย คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

ประเด็นที่ 3 นิโรธ คือ การหลีกเลี่ยงและระมัดระวังในการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

ประเด็นที่ 4 มรรค คือ การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

ตอนที่ 3 นิยามคำศัพท์เฉพาะในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องการวิจัย คือ แบบสอบถาม และคำถามสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึก ไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. ส่งแบบสอบถาม จำนวน 398 ฉบับ ให้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะทำการแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลผ่านโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ละเดินทางไปเก็บข้อมูลตามสถานที่ เวลา ที่นัดหมาย ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงกึ่งโครงสร้าง และการจดบันทึกเป็นเอกสารและบันทึกภาพถ่าย เมื่อได้รับอนุญาต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วย โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยการ แยกข้อมูลตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยวิธีการหาค่าร้อยละ และบรรยาย ประกอบตาราง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน เมื่อหาค่าได้แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ผลการประเมิน โดยวิธีการแปลผล ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงมีความหมายดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

2. จำแนกและจัดระบบข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกจัดหมวดหมู่ออกอย่างเป็นระบบ

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกัน

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 และเพศชาย จำนวน 130 คิดเป็นร้อยละ 32.7

2. จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41 ปี ขึ้นไป จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมาคือ อยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.93 และอายุ 20 -30 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 และอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3

3. จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือ เทียบเท่า จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6 รองลงมาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 และระดับปริญญาตรี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6

4. จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทำงาน ธุรกิจส่วนตัว งานรับจ้าง ค้าขาย จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 70.6 รองลงมา รับราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4

5. จำแนกตามรายได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,000–15,000 บาท จำนวน 359 คน คิดเป็นร้อยละ 90.2 รองลงมารายได้ระหว่าง 15,001–30,000 บาท จำนวน 39 คน คิดเป็น ร้อยละ 9.8

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยรวมการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลัก อริยสัจ 4 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก สูงสุดไปต่ำสุด พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านมรรค มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ($\bar{X}$ =4.04, S.D.=0.80) รองลงมาคือ ด้านนิโรธ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.02, S.D.=0.80) และด้านทุกซ์ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านสมุทัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =3.25, S.D.=0.83) ตามลำดับ

แสดงผลการวิเคราะห์การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ในแต่ละด้านดังนี้

1. การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านทุกซ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า รู้สึกวิตกกังวลทุกครั้งที่ต้องออกไปทำกิจกรรมนอกบ้านหรือพบปะคนหมู่มาก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.08) รองลงมา คือ รู้สึกวิตกกังวลเมื่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เสียชีวิต มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =3.94) และรู้สึกวิตกกังวลเมื่อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การใช้ชีวิตประจำวันยากขึ้น มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ($\bar{X}$ =3.85) ตามลำดับ

2. การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลัก อริยสัจ 4 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านสมุทัย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ได้ใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งที่ออกจากบ้าน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.11) รองลงมา คือ ได้ใช้ช้อนกลางเมื่อมีการรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =3.29) และได้สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยหรือกลุ่มเสี่ยงก่อนหน้านี้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ($\bar{X}$ =2.85) ตามลำดับ

3. การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านนิโรธ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หลีกเลี่ยงการเอามือสัมผัสใบหน้า ปากเพื่อลดการนำเชื้อเข้าร่างกาย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.16) รองลงมา คือ หลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้สูงอายุใช้บริการขนส่งสาธารณะ เช่น รถเมล์ รถไฟฟ้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =3.99) และหลีกเลี่ยงการใช้สิ่งของร่วมกับผู้อื่น เช่น จาน ช้อน แก้วน้ำ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ($\bar{X}$ =3.92) ตามลำดับ

4. การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านมรรค ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ป้องกันตนเองโดยสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้ง เวลาออกจากบ้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.12) รองลงมา คือ ทิ้งหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้วทำความสะอาดมือด้วยแอลกอฮอล์เจล หรือสบู่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.08) และได้เว้นระยะห่าง โดยยืนหรือนั่งให้ห่างกันอย่างน้อย 1.5-2 เมตร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ($\bar{X}$ =3.92) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. ด้านทุกข์ (ความรู้สึกรู้สึกกังวลในการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019) ซึ่งจากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้นำชุมชนที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีความเห็นที่สอดคล้องกัน คือ ทำให้การใช้ชีวิตในแต่ละวันยากขึ้น เพราะต่างคนต่างกลัวเชื้อโคโรนา 2019 ในประชาชนมีความวิตกกังวลในการใช้ชีวิตในการไปใช้จ่ายซื้อของหรือไปซื้อของตามห้างสรรพสินค้าในพื้นที่ใกล้เคียงผู้ที่รับเชื้อ และประชาชนส่วนมากไม่เข้ารับวัคซีนตามที่รัฐบาลกำหนดไว้ทำให้มีการแพร่ระบาดการติดเชื้อเพิ่มมากขึ้น

2. ด้านสมุทัย (สาเหตุที่ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019) ซึ่งจากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้นำชุมชนที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโค

โรคโควิด 2019 มีความเห็นที่สอดคล้องกัน คือ ขาดการระมัดระวังตนเอง ไม่มีกักตัวเพื่อหยุดเชื้อไวรัสโควิด 2019 และมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่รับการขออนุญาตและโดยไม่มีสวมหน้ากากอนามัยในการป้องกัน มีความประมาทไม่ปฏิบัติตามมาตรการของภาครัฐ

3. ด้านนิรโทษ (การหลีกเลี่ยงและระมัดระวังในการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 2019) ซึ่งจากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้นำชุมชนที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 2019 มีความเห็นที่สอดคล้องกัน คือ สนับสนุนให้ใช้ของใช้ส่วนตัว ไม่ใช้สิ่งของร่วมกับผู้อื่น และจัดจุดล้างมือแบบใช้เท้าเหยียบพร้อมสบู่และน้ำสะอาด หรือเจลแอลกอฮอล์ให้เพียงพอ ติดป้ายแสดงข้อความเตือนให้ทุกคนล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และสวมใส่หน้ากากผ้า/ หน้ากากอนามัยอย่างถูกวิธีตลอดเวลา โดยเปิดออกได้เฉพาะเวลารับประทานอาหารเท่านั้น ควรหลีกเลี่ยงการเข้าไปในพื้นที่แออัด หรือที่ชุมชนสาธารณะที่มีคนอยู่เป็นจำนวนมาก เพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อโควิด 2019

4. ด้านมรรค (การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 2019) ซึ่งจากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้นำชุมชนที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 2019 ซึ่งมีความเห็นที่สอดคล้องกัน คือ ปฏิบัติตามระเบียบมาตรการของภาครัฐ และเข้ารับการฉีดวัคซีนให้ครบตามจำนวนโดสที่ภาครัฐได้ กำหนดไว้และสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งเวลาออกจากบ้าน ควรมีการตรวจคัดกรองและเว้นระยะห่าง 1-2 เมตร ตามที่มาตรการกำหนดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามแนวทาง New Normal งดเว้นการทำกิจกรรมร่วมกันโดยไม่มีการป้องกัน รณรงค์ให้มีการฉีดวัคซีนให้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 2019 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ใน เขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยได้นำหลัก อริยสัจ 4 จากหลักธรรมในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นหลักธรรมที่เป็นอภัยวชิระ มี 4 ด้าน คือ

1. ด้านทุกข์ คือ เป็นการนำหลักอริยสัจ 4 มาใช้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 2019 ไม่ทำให้รู้สึกวิตกกังวลในการใช้ชีวิตหรือออกไปทำกิจกรรมนอกบ้าน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รู้สึกวิตกกังวลเมื่อเชื้อไวรัสโควิด 2019 ทำให้เสียชีวิต รองลงมาคือ รู้สึกกังวลเมื่อได้ทราบข่าวว่า คนรู้จักได้รับเชื้อไวรัสโควิด 2019 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ รู้สึกวิตกกังวลเมื่อเชื้อไวรัสโควิด 2019 ทำให้การใช้ชีวิตประจำวันยากขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของ โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ เรื่อง มานุษยวิทยากับโรคระบาด: โควิดไวรัส โรคอุบัติใหม่กับงานวิจัยทางมานุษยวิทยา ที่พบว่า

โรคติดต่อของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง มีผลต่อการค้าและการลงทุน ทำให้เศรษฐกิจถดถอยอย่างมาก ทำให้ประชาชนไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสาโรช บัวศรี กล่าวว่า ความทุกข์ เกิดจากความไม่สบายกาย สบายใจ อันเนื่องมาจากสภาวะที่ทนได้ยาก คือ เป็นสภาวะที่บีบคั้นจิตใจ และต้องพร้อมที่จะเผชิญกับความเป็นจริง (สาโรช บัวศรี, 2526)

2. ด้านสมุทัย คือ ด้านสมุทัย คือ เป็นการนำหลักอริยสัจ 4 มาใช้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะได้รับรู้ถึงสาเหตุเกี่ยวกับการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ได้ใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งเวลาที่ยอกจากบ้าน รองลงมาคือ ได้ใช้ช้อนกลางเมื่อมีการรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ได้ สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยหรือกลุ่มเสี่ยงก่อนหน้านี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วศิน อินทสระ กล่าวว่า สมุทัย มักเกิดขึ้นในจิตใจก็จะผิดไปจากปกติมีความกระวนกระวาย กระสับกระส่ายดิ้นรน และหาวิธีทางในการป้องกันเพื่อลดความเป็นทุกข์ในจิตใจลง (วศิน อินทสระ, 2548)

3. ด้านนิโรธ คือ เป็นการนำหลักอริยสัจ 4 มาใช้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ควรหลีกเลี่ยงและการใช้ชีวิตอย่างระมัดระวังให้มากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การหลีกเลี่ยงไปในสถานที่ที่มีคนแออัด รองลงมาคือ การหลีกเลี่ยงสัมผัสใกล้ชิดกับผู้อื่น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การหลีกเลี่ยงการเอามือสัมผัสใบหน้า ปาก เพื่อลดการนำเชื้อเข้าร่างกาย ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูศรีปริยัติวิธาน ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการป้องกันและรักษาโรคติดเชื้อโควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ที่ได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่า การทำงานและการใช้ชีวิตไม่เหมือนเดิมต้องใช้ชีวิตอย่างมีสติและไม่ประมาท ระมัดระวังอยู่ตลอดเวลา ที่จะต้องเผชิญกับโรคร้ายที่มองไม่เห็น ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามข้อกฎหมายและคำแนะนำในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคอย่างเคร่งครัด (พระครูศรีปริยัติวิธาน, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของสาโรช บัวศรี กล่าวว่า นิโรธ คือ ความดับทุกข์หรือดับปัญหาต่าง ๆ โดยพยายามที่จะหาหนทางในการป้องกันแก้ไขอย่างสามีสสุข มักเกิดขึ้นเพราะความทุกข์อาจเกิดขึ้นได้เสมอถ้าประมาทตั้งนั้นมนุษย์จึงพยายามหลีกเลี่ยงของสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์และความไม่สบายใจ (สาโรช บัวศรี, 2526)

4. ด้านมรรค คือ เป็นการนำหลักอริยสัจ 4 มาใช้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะได้รับรู้วิธีการป้องกันตนเองเวลาออกนอกบ้านหรือพบปะ ผู้คนจำนวนมาก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ป้องกันตนเองโดยสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้ง เวลาออกจากบ้าน รองลงมาคือ ห้างหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว ทำความสะอาดมือด้วยแอลกอฮอล์เจล หรือ สบู่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ แยกเสื้อผ้าที่ใส่ไปนอกบ้านออกจากเสื้อผ้าที่ใช้นบ้านไม่ให้ปะปนกัน ถือเป็นความรับผิดชอบต่อผู้คนที่อยู่ร่วมกันในสังคม สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ บุญญรัตน์ จันทวี และคณะ วิจัยเรื่องศึกษาการพัฒนาความรับผิดชอบต่อของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่พบว่าความรับผิดชอบต่อของนักเรียนมีความสำคัญมากถือเป็นกลไกสำคัญในการที่จะทำให้สังคมอยู่อย่างมีความสุข ควรปลูกฝังให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม (บุญญรัตน์ จันทวี และคณะ, 2563) และสอดคล้องกับแนวคิดของวศิน อินทสระ กล่าวว่า มรรค เป็นการดับกิเลสตนหาเป็นความดับทุกข์ และการปฏิบัติชอบในรูปแบบต่าง ๆ เป็นมรรคไปสู่ความดับทุกข์ สิ่งเหล่านี้เป็นความจริงที่สามารถพิสูจน์ได้ (วศิน อินทสระ, 2548)

สรุป

การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มีการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 อยู่ในระดับมาก พบว่า การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดความตื่นตระหนกของประชาชนโดยจะพบข้อมูลข่าวสารจำนวนมากที่ทำให้เกิดสถานการณ์ที่ผู้คนเสเพล จินตนาการความสับสน และนำไปสู่ความยากลำบากและการเยียวยารักษา การแพร่ระบาดของเชื้อโรคอย่างรวดเร็วนั้นเราจะต้องศึกษาให้รู้และเข้าใจของสาเหตุและวิธีการป้องกันและวิธีการรักษาตามแนวทางของหลักอริยสัจ 4 คือการทำความเข้าใจของปัญหาที่เกิดขึ้นของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา-19 การป้องกัน แนวทางการปฏิบัติ มีสติ ปฏิบัติตามคำแนะนำ ไม่ประมาทในการใช้ชีวิตซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาครั้งนี้คือการนำแนวทางหลักอริยสัจ 4 มาใช้ในการดำเนินชีวิตและการป้องกัน ตนเองจากการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนา 2019 การนำเอาวิธีของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการปรับตัวและรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นซึ่งเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ถือว่าเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเรามาก ๆ แต่หากรู้จักแนวทาง วิธีการป้องกันและการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้น จะทำให้การดำรงชีวิต ไม่ตื่นตัวจนเกินเหตุและจะสามารถก้าวข้ามพ้นวิกฤตนี้ไปได้ด้วยดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ภาครัฐควรกำหนดมาตรการการเยียวยาให้แก่ประชาชนที่ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน และเยียวยาประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ทั่วถึง เช่น ประชาชนที่ใช้โทรศัพท์แบบปุ่มกด ไม่สามารถ ลงทะเบียนออนไลน์เพื่อขอรับเงินเยียวยาได้ ควรผ่านผู้นำท้องถิ่น

2. ควรเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 และปฏิบัติตามระเบียบมาตรฐานของภาครัฐ เช่น การสวมหน้ากากอนามัยเวลาออกจากบ้านทุกครั้ง เว้นระยะห่างอย่างน้อย 1-2 เมตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันเชื้อโคโรนา 2019 เพื่อช่วยป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนา 2019

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องวัคซีนการป้องกันเชื้อโคโรนา 2019 เพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

เอกสารอ้างอิง

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2563). มานุษยวิทยากับโรคระบาด: โคโรนาไวรัส โรคอุบัติใหม่กับงานวิจัยทางมานุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

บุญญารัตน์ จันทวี และคณะ. (2563). ศึกษาการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารศิลปการจัดการ, 4(1), 23-33.

พระครูศรีปริยัติวิธาน. (2564). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการป้องกันและรักษาโรคเชื้อโควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4. วารสารศิลปการจัดการ, 4(3), 521-535.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2558). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร: พลิกธรรม.

วศิน อินทสระ. (2548). ความทุกข์และการดับทุกข์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สร้างสรรค์บุ๊คส์.

สาโรช บัวศรี. (2526). จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

การพัฒนาครูมืออาชีพกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21*

PROFESSIONAL TEACHER DEVELOPMENT AND CHANGES IN THE 21ST CENTURY

พระมหาคณาวุฒิ อคคปญโญ (บารุงทรัพย์)

Phramaha Khanawut Aggapannyo (Bamrungsub)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: Khanawat.bam@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การพัฒนาครูมืออาชีพคือการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในตัวนักเรียน ครูต้องสามารถส่งเสริมการพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์ ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การตระหนักรู้ในระดับโลกและวัฒนธรรม การมีเครือข่ายมีความสำคัญมากขึ้นในการพัฒนาครูมืออาชีพ ครูควรทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานทั้งในโรงเรียนของตนเองและที่อื่น ๆ เพื่อแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดและเรียนรู้จากกันและกัน นอกจากนี้ ครูควรทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตลอดจนความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวของนักเรียน สิ่งนี้จำเป็นต้องเปลี่ยนจากวิธีการสอนแบบดั้งเดิมและมุ่งไปสู่การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งนักเรียนจะได้รับประโยชน์ในการเรียนรู้

ครูคืออาชีพที่ถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการสอนและการจัดการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบเพื่อให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ครูจึงเป็นกัลยาณมิตรที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกศิษย์ให้มีความรักความเอาใจใส่เปรียบเสมือนบิดาและมารดาคนที่สองของศิษย์ ครูที่ดีย่อมอุทิศตนเพื่อให้ศิษย์มีอนาคตที่สดใส ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ปลุกฝังจิตสำนึกให้เป็นคนดีเป็นบุคคลที่ดีของสังคม ดังนั้นแล้ว ผู้ที่เป็นครูย่อมต้องสามารถนำความรู้ทั้งหมดทั้งมวลที่ตนมีมาถ่ายทอดให้ศิษย์ได้ ดังนั้น ครูจึงเป็นผู้ที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นผู้นำทางวิญญาณ ซึ่งการเป็นครูนั้นไม่ใช่ว่าใครที่พอมีความรู้หรือทำทางน่าเชื่อถือก็จะมาเป็นครูได้ หากแต่ผู้ที่ประสงค์จะดำเนินอาชีพนี้ต้องฝึกฝนศึกษาจนเชี่ยวชาญ จนเป็นที่ยอมรับขององค์กรวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะครูเป็นทั้งฐานะของบุคคลและวิชาชีพที่สังคมคาดหวังว่า จะต้องมียุติธรรม ความสำคัญ หน้าที่ ความรับผิดชอบ คุณลักษณะบุคลิกภาพ ค่านิยม

* Received 7 March 2023; Revised 12 December 2023; Accepted 13 December 2023

จรรยาบรรณ และคุณธรรมที่เป็นแบบอย่างได้นั่นเอง ดังนั้นผู้ดำเนินอาชีพครูจึงต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และใฝ่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จากอดีตครูมีหน้าที่สั่งสอนศิษย์เป็นศูนย์กลางของการให้ความรู้แก่ศิษย์ แต่ในปัจจุบันครูต้องปรับบทบาทของตนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมแก่ศิษย์ และต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่ศิษย์ อาชีพครูจึงเป็นอาชีพที่มีเกียรติเป็นผู้ที่มีความสามารถให้คำแนะนำเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเรียน สามารถสร้างคนให้เป็นคนดี คนเก่ง เพื่อพัฒนาประเทศชาติได้ในที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาครูมืออาชีพ, ศตวรรษที่ 21, ความท้าทายและโอกาสในการเปลี่ยนแปลง

ABSTRACT

The development of professional teachers involves nurturing 21st-century skills in students. Teachers must foster critical thinking, creativity, communication, collaboration, and global and cultural awareness. Networking is increasingly vital in professional teacher development. Teachers should collaborate with colleagues within their own and other schools to share best practices and learn from each other. Moreover, working with parents, communities, and other stakeholders is crucial for effective teaching and enhancing students' adaptability and resilience. It necessitates shifting from traditional teaching methods to participatory learning, where students benefit optimally.

Teachers impart knowledge through various teaching and learning management techniques to enhance human learning and develop learners' potential for a better quality of life. Therefore, teachers are benevolent mentors, imparting knowledge like second parents providing love and care. Good teachers are dedicated to brightening students' futures, fostering lifelong learners, and instilling moral consciousness for societal betterment. Thus, teachers must be able to convey their comprehensive knowledge, combining both science and art, and act as spiritual leaders. Being a teacher requires more than knowledge or a trustworthy demeanor; it requires specialized training and professional recognition. Teachers hold a societal role with expected responsibilities, ethics, and virtues. Consequently, those in the teaching profession must continually seek knowledge and self-improvement. Historically, teachers centered on instructing students, but now they must adapt to design student-centered

learning experiences and stay abreast of rapidly changing information to create appropriate learning processes. The teaching profession is honorable, providing guidance for beneficial learning outcomes and shaping individuals into valuable societal and national contributors.

Keywords: Professional Teacher Development, 21st Century, Challenges and Opportunities for Change

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้น ได้กล่าวถึงการศึกษากับการพัฒนาสังคมเป็นหลักสำคัญโดยรวมของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมิติต่างๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนา ซึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบันได้มุ่งเน้นในมิติของการพัฒนา 4 มิติ ที่สำคัญ ได้แก่ การปฏิรูปนักเรียนยุคใหม่ การปฏิรูปครูยุคใหม่ การปฏิรูปโรงเรียนยุคใหม่หรือแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการปฏิรูประบบบริหารจัดการยุคใหม่ ซึ่งในทุกมิตินั้นจะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2553) สำหรับการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่นั้น ได้มีข้อเสนอแนะในเชิงยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาหลากหลายแนวทางตามข้อเสนอของคณะกรรมการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการที่ได้เสนอแนะไว้ ทั้งนี้เพื่อสร้างให้ครูยุคใหม่มีบทบาทในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน และในขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นนั้น บุคคลสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ ก็คือ “ครู” ครูยังคงเป็นผู้ที่มีความหมายและปัจจัย สำคัญมากที่สุดในห้องเรียน และเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู (McKinsey, 2007), (วรากรณ์ สามโกเศศ และ คณะ, 2553), (ดิเรก พรสีมา, 2554) ครูเป็นปัจจัยสำคัญในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด จึงจำเป็นที่จะต้องให้ครูได้รับการพัฒนาคุณภาพ มีศักยภาพ เป็น “ครูเพื่อศิษย์” อย่างสมบูรณ์ มีทักษะการเรียนรู้และต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะเป็นการเรียนรู้เพื่อชีวิตของตนเอง ระหว่างเป็นครูเป็นการเรียนรู้และมีศักดิ์ศรีสำหรับการเป็นครูเพื่อศิษย์และเพื่อการดำรงชีวิตของตนเอง มีสมรรถนะและความเชี่ยวชาญในการทำงานที่ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ดีต่อการทำงานที่เน้นทักษะมากกว่าความรู้ (กฤษพงษ์ กิริติกร, 2557) เปลี่ยนวิธีการสอนที่เน้น “วิชาเป็นตัวตั้ง” เป็น “เน้นชีวิตผู้เรียนเป็นตัวตั้ง” (ประเวศ วะสี, 2553) หรือมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) อย่างจริงจัง มีการพัฒนาวิชาชีพเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นครูที่มีค่า คือเป็นครูที่ทำงานแต่ไม่ทำเงิน คิดถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ค้นคว้าเพิ่มพูนปัญญา และเปี่ยมไปด้วยเมตตากรุณา (สุมน อมรวิวัฒน์, 2555)

สรุปได้ว่าการพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ความหลากหลาย และความรับผิดชอบเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาครูมืออาชีพ ครูต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อยู่เสมอเพื่อให้แน่ใจว่าครูกำลังให้การศึกษามีคุณภาพแก่นักเรียน ดังนั้นการพัฒนาครูมืออาชีพจึงต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของครูและนักเรียนในศตวรรษที่ 21

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของการศึกษาในศตวรรษที่ 21

บริบททางการศึกษาของสังคมโลกได้เปลี่ยนแปลงไป ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้จากโรงเรียนเพียงแห่งเดียวแต่สามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกที่เป็นสังคมรอบตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากอินเทอร์เน็ต บทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยครูต้องช่วยแก้ไขและชี้แนะความรู้ที่ถูกผิดที่ผู้เรียนได้รับจากสื่อภายนอก รวมทั้งสอนให้รู้จักการคิดวิเคราะห์หากลั่นกรองความรู้ให้มีวิจารณญาณ ก่อนนำข้อมูลไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้ครูยังต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและต้องพัฒนาทักษะจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของตนเอง 8 ประการคือ C-Teacher ได้แก่ (ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2556)

1. Content: ผู้สอนต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี เพราะหากผู้สอนไม่เชี่ยวชาญในเรื่องที่สอนหรือถ่ายทอด ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย
2. Computer (ICT) Integration: ผู้สอนต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีจะช่วยกระตุ้นความสนใจให้แก่ผู้เรียน ยิ่งถ้าได้ผ่านการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพจะยิ่งช่วยส่งเสริมทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดี
3. Constructionist: ผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นได้เองจากการเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่เข้ากับความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ได้รับ และได้จากการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่าง ๆ โดยครูสามารถนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการวางแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้และสร้างสรรค์ชิ้นงานต่าง ๆ ผ่านการประยุกต์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากในชั้นเรียนและการศึกษาด้วยตนเอง
4. Connectivity: ผู้สอนต้องสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้สอนในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษา รวมถึงความเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและสถานศึกษากับชุมชนเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน

5. Collaboration: ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสารสนเทศระหว่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะอาชีพและทักษะชีวิต

6. Communication: ผู้สอนมีทักษะการสื่อสาร ทั้งการบรรยาย การยกตัวอย่าง การเลือกใช้สื่อการนำเสนอสื่อ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

7. Creativity: ผู้สอนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย แปลกใหม่ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ผู้สอนต้องเป็นมากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรงเพียงอย่างเดียว

8. Caring: ผู้สอนต้องมีจิตใจต่อผู้เรียน ต้องแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยอย่างจริงใจต่อผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อใจส่งผลต่อการจัดสภาพการเรียนรู้ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย ซึ่งเป็นสภาพที่ผู้เรียนจะมีความสุขในการเรียนรู้และจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด

สรุปได้ว่า ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ ใช้เทคโนโลยีมาเป็นแรงกระตุ้น สรรหาเทคนิคการสอนแบบใหม่โดยสอดคล้องกับความจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่ทันสมัย ผู้เรียนในยุคใหม่ต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลาครูจะต้องฝึกนิสัยให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ปรับเปลี่ยนความคิดได้ง่าย มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสอนวิธีเรียนมากกว่าสอนเนื้อหา เพราะเนื้อหาในยุคสมัยนี้มากเกินไปที่จะเรียนรู้ได้อย่างพอเพียงมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา

ความจำเป็นในการพัฒนาครูวิชาชีพ

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้รับการพัฒนา คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา แล้วนำผลการพัฒนาสู่การเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงผู้เรียนต่อไป ซึ่งการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาควรต้องมีความหลากหลายและมีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการพัฒนาเป็นสำคัญ จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทำให้เกิดมิติของการพัฒนามากมายส่งผลทำให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย หากมองไปที่ภาคการศึกษาการจัดการเรียนรู้ในยุค New Normal ที่ผ่านมา ส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปรับตัวรับชีวิตวิถีใหม่ และปรากฏการณ์ของโควิด-19 ส่งผลต่อการสอนที่เป็นหน้าที่หลักของครูซึ่งต้องมียุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยครูไม่ได้มีหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ครูควรเน้นการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นจะส่งผลดีต่อนักเรียนและเยาวชนของชาติอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของบุคลากรทางการศึกษา

ซึ่งไม่ได้มีหน้าที่หลักในการสอนแต่จะต้องสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ การอำนวยความสะดวกให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพในหลากหลายมิติให้แก่ ผู้เรียนจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากเช่นเดียวกัน

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย ของการศึกษาไว้ว่า “การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ” คนที่จะทำให้อุดมการณ์ดังกล่าวประสบผลสำเร็จ ก็น่าจะได้แก่ครู

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาครู พ.ศ. 2558-2572 ขึ้น โดยมุ่งเน้นเสนอแนวทางการผลิตและพัฒนาครูเชิงระบบขึ้น โดยกำหนดไว้ เป็น 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

1. การปฏิรูประบบและรูปแบบการผลิตครู ได้แก่ การจัดทำแผนการผลิตครูให้ สอดคล้องกับความต้องการใช้ครูของประเทศ สร้างความเข้มแข็งในสถาบันผลิตครู วางระบบ จัดสรรทุนสำหรับนักศึกษาครู เช่น ครูครุทายาท ครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น การผลิตครูในระบบปิด คือ มีระบบทุนการศึกษาเพื่อเข้าเรียน มีการกำหนดสถานที่ทำงานไว้ให้ เมื่อเรียนจบสามารถ บรรจุได้ทันที และมีการพัฒนาแบบเข้ม ปรับรูปแบบการผลิตการเตรียมครูให้ได้ครูดีมีคุณภาพ สามารถปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การปฏิรูประบบ และรูปแบบการพัฒนาครู ได้แก่ การพัฒนาครูประจำการให้มีความ เป็นเลิศด้านการเรียนการสอน การสร้างกิจกรรมพัฒนาครูแบบใหม่ ๆ และการสร้าง เครือข่ายพัฒนาครู

3. การปฏิรูประบบการใช้ครู และระบบบริหารงานบุคคลของครู ได้แก่ วางระบบการ บรรจุแต่งตั้งที่ชัดเจนต่อเนื่อง มีการฝึกปฏิบัติงานในทุกระดับ ทั้งครูผู้ช่วย ครู ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทุกตำแหน่ง รวมทั้งจัดระบบโครงสร้างการ บริหารงานบุคคลของครูทั้งระบบ เช่น การบรรจุ แต่งตั้ง การทดลองงาน ระบบเงินเดือน ค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ ภาระงานสอนต่อสัปดาห์ให้สะท้อนผลสัมฤทธิ์ของการทำงาน ส่งเสริมขวัญกำลังใจ และธำรงไว้ซึ่งระบบคุณธรรม

4. การปฏิรูปการวิจัยของสถาบันผลิตและพัฒนาครู ได้แก่ ศึกษาวิจัยหานวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู การพัฒนาครู และการสร้างสิ่งแวดล้อมทางวิชาการที่นำไปสู่ การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้

5. การสร้างกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การผลิต และพัฒนาครู ได้แก่ การมีกลไก หรือหน่วยงานระดับนโยบายรับผิดชอบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ มีศูนย์พัฒนาความเชี่ยวชาญ ด้านผู้นำการศึกษา และการทบทวนกฎหมาย หรือระเบียบปฏิบัติให้เอื้อต่อการผลิตและพัฒนาครู

ความจำเป็นในการพัฒนาครูวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความมั่นใจในการศึกษาที่มีคุณภาพสูงสำหรับนักเรียนทุกคน ครูวิชาชีพที่พัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่องสามารถปรับปรุงผลการเรียนรู้ของนักเรียนและเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 และมีเหตุผลบางประการที่การพัฒนาครูวิชาชีพมีความสำคัญมีดังนี้

1. ความต้องการของนักเรียนที่เปลี่ยนไป: นักเรียนในปัจจุบันมีความต้องการและความคาดหวังที่แตกต่างจากในอดีต นักเรียนต้องการครูที่สามารถปรับให้เข้ากับรูปแบบการเรียนรู้ของพวกเขาและให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วม และเข้มงวดแก่พวกเขาได้ การพัฒนาทางวิชาชีพช่วยให้ครูได้รับข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยล่าสุดและแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด และตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

2. หลักสูตรที่กำลังพัฒนา: หลักสูตรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และครูต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงล่าสุดอยู่เสมอ การพัฒนาทางวิชาชีพช่วยให้ครูเข้าใจและนำมาตราฐานหลักสูตรใหม่และแนวปฏิบัติด้านการสอนไปใช้ได้ดียิ่งขึ้น สิ่งนี้ทำให้มั่นใจได้ว่านักเรียนมีความพร้อมสำหรับการเรียนและใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21

3. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี: เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และครูต้องสามารถรวมเทคโนโลยีเข้ากับการเรียนการสอนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทางวิชาชีพช่วยให้ครูได้เรียนรู้วิธีการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการเรียนรู้และเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักเรียน

4. ความหลากหลายของผู้เรียน: ผู้เรียนมาจากภูมิหลังที่ต่างกันและมีความต้องการที่ต่างกัน การพัฒนาทางวิชาชีพสามารถช่วยให้ครูเรียนรู้วิธีตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของนักเรียน

5. การปรับปรุงประสิทธิผลของครู: การพัฒนาวิชาชีพสามารถช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพของครูได้ ครูมีโอกาที่จะเรียนรู้กลยุทธ์ใหม่ ๆ เพิ่มพูนทักษะที่มีอยู่ และทำงานร่วมกับมืออาชีพอื่น ๆ สิ่งนี้สามารถนำไปสู่ความพึงพอใจในงานที่เพิ่มขึ้น การหมุนเวียนของครูลดลง และผลลัพธ์ของนักเรียนที่ดีขึ้น

6. เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ: การพัฒนาวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากเพื่อให้บรรลุมาตรฐานวิชาชีพ ช่วยให้ครูมีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดสำหรับใบอนุญาต รักษาใบรับรอง และมีความก้าวหน้าในอาชีพการงาน

โดยสรุปแล้ว การพัฒนาครูมืออาชีพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการให้การศึกษาที่มีคุณภาพสูงแก่นักเรียน ช่วยให้นั่นใจว่าครูพร้อมที่จะตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียน ผสานรวมเทคโนโลยีเข้ากับการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความหลากหลายของนักเรียน ปรับปรุงประสิทธิภาพของครู และตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ

บทบาทของครูในศตวรรษที่ 21

บทบาทของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญและมีหลายแง่มุม ครูไม่เพียงแต่มีหน้าที่ให้ความรู้และทักษะแก่นักเรียนเท่านั้น แต่ยังต้องส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์อีกด้วย ต่อไปนี้เป็นบทบาทและความรับผิดชอบที่สำคัญของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

1. ผู้อำนวยการในการเรียนรู้ ครูควรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการในการเรียนรู้มากกว่าเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูล พวกเขาควรสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางและใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

2. การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ครูมีหน้าที่รับผิดชอบในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับแนวโน้มการศึกษาล่าสุดและตอบสนองความต้องการของนักเรียนในศตวรรษที่ 21

3. การประเมิน ครูควรพัฒนาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงการประเมินรายทางและผลสรุป และให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียนและผู้ปกครองอย่างทันท่วงที

4. การบูรณาการเทคโนโลยี ครูควรสามารถบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกลยุทธ์การสอนและการเรียนรู้เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วม แรงจูงใจ และผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน

5. การจัดการชั้นเรียน ครูควรรักษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ครอบคลุม และสนับสนุนส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกและการมีส่วนร่วมของนักเรียน

6. การทำงานร่วมกันและการทำงานเป็นทีม ครูควรร่วมมือกับครูด้วยกัน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียน รวมถึงแบ่งปันแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด

7. การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ครูควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันกับแนวโน้มการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป การวิจัย และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด

โดยรวมแล้ว บทบาทของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับความท้าทายในอนาคต และจัดหาทักษะและความรู้ที่จำเป็นเพื่อให้เด็กประสบความสำเร็จในโลกของการศึกษาที่ซับซ้อนมากขึ้นและเชื่อมโยงถึงกัน

ครูมีบทบาทสำคัญและหลากหลายในด้านการศึกษา ครูมีหน้าที่รับผิดชอบในการให้ความรู้และทักษะแก่นักเรียน แต่บทบาทของครูขยายออกไปนอกเหนือไปจากการนำเสนอเนื้อหาเพียงอย่างเดียว ครูยังได้รับมอบหมายให้ส่งเสริมสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เป็นบวกและมีส่วนร่วม ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา และเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับความสำเร็จในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ประเด็นสำคัญประการหนึ่งของบทบาทสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 คือการบูรณาการเทคโนโลยีในห้องเรียน ครูต้องมีความเชี่ยวชาญในการใช้เครื่องมือดิจิทัลและแหล่งข้อมูลเพื่อ

ปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักเรียน ซึ่งรวมถึงการใช้การวิจัยออนไลน์ ซอฟต์แวร์เพื่อการศึกษา และมัลติมีเดียเชิงโต้ตอบเพื่อดึงดูดนักเรียนและอำนวยความสะดวกในการทำความเข้าใจแนวคิดที่ซับซ้อนของนักเรียนได้

ประการที่สอง ครูยังมีบทบาทสำคัญในการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของนักเรียน รวมถึงผู้ที่ภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันหรือมีความแตกต่างในการเรียนรู้ ครูต้องได้รับการฝึกฝนให้ใช้กลยุทธ์การสอนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรมที่คำนึงถึงประสบการณ์และมุมมองที่หลากหลายของนักเรียน นอกจากนี้ยังต้องเตรียมพร้อมเพื่อรองรับความต้องการทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียน และอาจต้องได้รับการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ เช่น การสอน การปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้หรือการปฏิบัติเพื่อความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ประการที่สาม ครูต้องช่วยนักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ซึ่งหมายถึงการให้โอกาสแก่นักเรียนในการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยใช้โครงงานและการแก้ปัญหาร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนากรอบความคิดในการเติบโตที่กระตุ้นให้นักเรียนยอมรับความท้าทายและเรียนรู้จากความผิดพลาด

ประการที่สี่ ครูยังมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาสังคมและส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคมครูต้องช่วยนักเรียนในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมและความเข้าใจในประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนของพวกเขา สิ่งนี้ต้องการการสร้างวัฒนธรรมในห้องเรียนที่ส่งเสริมการสนทนาแบบเปิดและการคิดเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับเหตุการณ์และปัญหาในปัจจุบัน

ท้ายที่สุดแล้ว บทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 คือการให้การศึกษาที่มีคุณภาพสูงแก่นักเรียน ในขณะเดียวกันก็เตรียมความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในโลกที่ซับซ้อนมากขึ้นและเชื่อมโยงถึงกัน สิ่งเหล่านี้ต้องการให้ครูมีความยืดหยุ่นปรับตัวได้ และมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการพัฒนาทางวิชาชีพ

ทักษะการเรียนรู้สู่ความเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ถือเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของครูในศตวรรษที่ 21 จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้ให้เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ต้องพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความเป็นครูมืออาชีพ เพื่อให้สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา นอกจากนี้ ครูในอนาคตยังต้องมีความรู้จริงในเรื่องที่สอน และต้องมีเทคนิควิธีการให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ รวมทั้งจัดกิจกรรมเชื่อมโยงความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก ฝึกให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม เป็นนักร้องแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และแสดงออกซึ่งความรักและความห่วงใยต่อผู้เรียน ทั้งนี้กระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลได้ ถ้าทุกภาคส่วนช่วยกัน

หาทางลดปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาครู ซึ่งแนวทางและความเป็นไปได้ในการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 นั้น ต้องดำเนินการทั้งด้านนโยบายและด้านการพัฒนาตนเองของครูควบคู่กันไป จึงจะทำให้ครูเป็นครูมืออาชีพอย่างแท้จริง

กระแสการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้นได้กล่าวถึง ทักษะของครูมืออาชีพสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้ 5C ประการ ดังนี้ (วิจารณ์ พานิช, 2555)

1. Curriculum development skills ทักษะการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ หมายถึง หลักสูตรที่มีการผสมผสานสาระตั้งแต่สองกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือสองวิชาขึ้นไป หรือกลุ่มสาระวิชาเดียวกันโดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ภายใต้หัวเรื่อง (theme) อย่างสมดุล และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง หัวเรื่องเป็นจุดรวมหรือจุดกลางที่ต้องนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจได้มาจากสาขาต่าง ๆ ในวิชาเดียวกัน หรือได้มาจากหลากหลายศาสตร์หรือวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องโดยใช้เครือข่ายความคิด (web) ดังนี้

1.1 กำหนดหัวเรื่อง (theme) โดยสามารถกำหนดได้จาก

- 1.1) จากมโนทัศน์ (concept)
- 1.2) จากประเด็นปัญหา (problem)
- 1.3) จากเรื่องที่เป็นปัญหา (issue)
- 1.4) จากเรื่องที่ต้องใช้ในการสืบสอบ/แก้ปัญหา (problem solving)
- 1.5) จากแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการค้นคว้า (resource learning)
- 1.6) จากความสนใจของผู้เรียน (student's interest)

1.2 ทำเครือข่ายความคิด (web) หรือ ผังความคิด (concept map)

1.3 จัดเรียงลำดับเนื้อหาและทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องเพื่อนำไปวางแผนการจัดการเรียนรู้

1.4 วางแผนจัดการเรียนรู้ โดยระบุมโนทัศน์สำคัญและกำหนดวัตถุประสงค์ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เตรียมสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ และกำหนดวิธีการประเมินการเรียนรู้

2. Child-centered approach skills ทักษะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน

3. Classroom innovation implementation ทักษะการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ยกนวัตกรรมจัดการเรียนรู้มาใช้ประกอบในชั้นเรียน ได้แก่

3.1 โมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) คือรูปแบบที่เป็นแนวคิดเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (child-centered instruction) คือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการทางปัญญาและกระบวนการทางสังคม

3.3 การเรียนแบบกลุ่ม (group learning) และการเรียนแบบร่วมมือ (co-operative learning) ผู้เขียนอธิบายเกี่ยวกับ กระบวนการกลุ่ม คือบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ร่วมกัน กลุ่มมี 3 องค์ประกอบสำคัญคือ หัวหน้า สมาชิก และกระบวนการกลุ่ม

3.4 พหุปัญญา (multiple intelligences) คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนควรใช้กิจกรรมหลากหลายวิธีการสอนและเทคนิคการสอนหลากหลาย เพื่อการพัฒนาปัญญาเฉพาะด้านที่ถนัดรวมทั้งการพัฒนาปัญญาหลากหลายให้กับผู้เรียนทุก ๆ คน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับศักยภาพ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน

3.5 ผังกราฟฟิก (graphic organizers) คือ แบบของการสื่อสารเพื่อให้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กะทัดรัด ชัดเจน

4. Classroom authentic assessment ทักษะการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง การประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นการประเมินในเรื่องต่อไปนี้

4.1 ผลการเรียนรู้ด้านวิชาการ คือ ความรู้ ความเข้าใจในสาระ

4.2 การใช้กระบวนการคิด คือ การใช้กระบวนการแก้ปัญหา การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และการใช้กระบวนการสร้างความรู้

4.3 ทักษะ เช่น ทักษะการนำเสนอ ทักษะการเขียน ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการวิจัย

4.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น การพัฒนาเจตคติต่อการเรียน การรักเรียน ความเป็นพลเมืองดี ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

4.5 นิสัยการทำงาน เช่น การทำงานได้สำเร็จตรงเวลา ความรับผิดชอบ ความอดทน

5. Classroom action research ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยประเภทปฏิบัติการ (action research) มีเป้าหมายเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติงานจริง โดยมีครูเป็นผู้ทำวิจัย มีความสำคัญคือเป็นการพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงวิธีการสอน เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู เป็นการแสดงความก้าวหน้าของวิชาชีพครู และเป็นการส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยด้านการศึกษา

สรุปได้ว่า ครูสามารถนำทักษะ 5C ไปประยุกต์ปรับใช้ให้เข้ากับรูปแบบการสอนในยุคปัจจุบัน และพัฒนาสู่การเป็นครูมืออาชีพได้นั่นเอง

การก้าวสู่ความเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

ครูมืออาชีพ ตามความหมายของกรมวิชาการ ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือครูที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านที่จะเป็นครู คือ มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการให้การศึกษาอบรมศิษย์ในทุก ๆ ด้าน มีความประพฤติดี วางตัวดี เอาใจใส่ดูแลศิษย์ดี มีวิญญูณของความเป็นครู และปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตวิญญูณ (กรมวิชาการ, 2544) ซึ่งจากความหมายนี้ เราจะเห็นได้ว่าระดับของครูมืออาชีพนั้น แตกต่างจากระดับคนที่ประกอบอาชีพครูอยู่พอสมควร ครูทุกคนถึงแม้จะมีความรู้ทางวิชาชีพทัดเทียมกัน เพราะส่วนใหญ่ต่างจบจากสถาบันผลิตครูเหมือนกัน หรือจะแตกต่างกันบ้างก็ตรงชื่อของมหาวิทยาลัยที่เรียนจบ แต่เมื่อผ่านการคัดเลือกเข้ามาบรรจุครูในสถานศึกษาของรัฐหรือได้ทำงานในสถานศึกษาของเอกชน ครูทุกคนก็มีจุดเริ่มต้นในการทำงานที่แทบจะไม่ต่างกัน แต่อะไรเล่า ที่เป็นตัววัดว่า ใครคือผู้ประกอบอาชีพครูธรรมดา ๆ และใครควรจะถูกเรียกว่าเป็นครูมืออาชีพ

สิ่งที่ทำให้ครูมืออาชีพ แตกต่างจากผู้ประกอบอาชีพครูโดยทั่วไปนั้น คือความสามารถปฏิบัติตนให้ดำรงไว้ซึ่งปัจจัยที่ส่งเสริมความเป็นครูที่ดี 3 ประการ ซึ่งปรากฏในหนังสือคู่มือเส้นทางครูมืออาชีพสำหรับครูผู้ช่วย ของสำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติกรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

1. อุดมการณ์ของครู

สำหรับครูมืออาชีพ จะเน้นในเรื่องในของการดำรงไว้ซึ่งอุดมการณ์ความเป็นครูมากกว่าจะคำนึงถึงอามิสสินจ้าง โดยพร้อมแสดงความเมตตากรุณาต่อศิษย์ เสียสละและมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถที่ตัวเองพึงกระทำได้

2. คุณลักษณะของการเป็นครูที่ดี

ครูมืออาชีพส่วนใหญ่จะมีลักษณะของการเป็นครูที่ดี ซึ่งการเป็นครูที่ดีนั้น ถ้ามองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพแล้วจะสามารถสรุปได้คร่าวดังนี้ คือ

2.1 ต้องเป็นผู้รอบรู้ในเรื่องของนโยบายการศึกษา เข้าใจในหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่สอน มีทักษะในการสอน วัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง

2.2 ติดตามสถานการณ์บ้านเมืองอย่างสม่ำเสมอ สามารถจับประเด็นและวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ได้

2.3 สามารถสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอน ทั้งในเรื่องของการดูแลผู้เรียน การจัดการสื่อการเรียนการสอน และการช่วยเหลืองานสนับสนุนการจัดการในโรงเรียนต่าง ๆ เช่น งานพัสดุ หรืองานธุรการ เป็นต้น

2.4 มีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักของจรรยาบรรณวิชาชีพ

2.5 รู้จักพัฒนาตนเองและส่งเสริมชุมชนอยู่เสมอ

ซึ่งจากคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี โดยสังเคราะห์จากเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ จะเห็นว่า ครูมืออาชีพนั้นจะต้องปฏิบัติดีทั้งต่อตัวเอง ผู้เรียน โรงเรียน รวมไปถึงชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงด้วย

3. คุณธรรมที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

การเป็นครูมืออาชีพ จะต้องยึดถือคุณธรรมในการทำงาน ซึ่งคุณธรรมในการประกอบวิชาชีพครูนั้น ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ จะประกอบด้วย

- 1) ความมีเมตตากรุณาต่อศิษย์
- 2) มีความยุติธรรม
- 3) มีความรับผิดชอบ
- 4) มีวินัย
- 5) ขยันขันแข็ง
- 6) อุดม
- 7) ประหยัด
- 8) รักและศรัทธาในวิชาชีพครู
- 9) ความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต

แนวทางในการฝึกฝนและพัฒนาตนเองเพื่อก้าวสู่ความเป็นครูมืออาชีพสามารถสรุปได้เป็นแนวทางดังนี้ (นรรัตน์ ฝันเชียร, 2561)

1. ผู้สอนควรปฏิบัติตนให้มีความเหมาะสมตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป
2. ควรศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาของชาติตามนโยบายต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม
3. ต้องศึกษากฎหมายและหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อให้สามารถออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม
4. ต้องทำความรู้จักผู้เรียนเพื่อให้ทราบถึงอุปนิสัยใจคอจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนา เรียนสามารถวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ซึ่งข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้
5. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นทักษะการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความเข้าใจและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเองโดยครูทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนวทางและให้คำปรึกษามากกว่าเป็นผู้ชี้แนะในการเรียนการสอน
6. ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีการบูรณาการแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในส่วนของเนื้อหาที่สัมพันธ์กันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดเชื่อมโยงและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง
7. เลือกใช้วิธีการวัดผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามสภาพที่เหมาะสมของผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงผลลัพธ์ที่ถูกต้องและแม่นยำ

8. เลือกจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เน้นให้ผู้เรียนให้เกิดความรู้ทักษะหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
 9. ควรมีการอบรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ ของผู้เรียน
 10. หมั่นศึกษาและพัฒนาตนเองอยู่เสมอควรร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมหรือกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
 11. ฝึกฝนทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
 12. พัฒนาตัวเองให้เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีกับบุคคลอื่นสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- สรุปได้ว่า การพัฒนาสู่ความเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 นั้น ผู้สอนควรปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพทันต่อเหตุการณ์ ศึกษากฎหมายและหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการ บูรณาการเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดเชื่อมโยงและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง วัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามสภาพที่เหมาะสมของผู้เรียน จัดกิจกรรมหรือโครงการที่เน้นให้ผู้เรียนให้การเรียนรู้มีการอบรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง หมั่นศึกษาและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ มีมนุษยสัมพันธ์ดีกับบุคคลอื่นสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

สรุป

ครูคืออาชีพที่ถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการสอนและการจัดการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบเพื่อให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ครูจึงเป็นกัลยาณมิตรที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกศิษย์ ให้ความรักความเอาใจใส่เปรียบเสมือนบิดาและมารดาคนที่สองของศิษย์ ครูที่ดีย่อมอุทิศตนเพื่อให้ศิษย์มีอนาคตที่สดใส ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ปลูกฝังจิตสำนึกให้เป็นคนดีเป็นบุคคลที่ดีของสังคม ดังนั้นแล้ว ผู้ที่เป็นครูย่อมต้องสามารถนำความรู้ทั้งหมดทั้งมวลที่ตนมีมาถ่ายทอดให้ศิษย์ได้ ดังนั้น ครูจึงเป็นผู้ที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นผู้นำทางวิญญาณ ซึ่งการเป็นครูนั้นไม่ใช่ใครที่พอมีความรู้หรือทำทางน่าเชื่อถือก็จะมาเป็นครูได้ หากแต่ผู้ที่ประสงค์จะดำเนินอาชีพนี้ต้องฝึกฝนศึกษาจนเชี่ยวชาญ จนเป็นที่ยอมรับขององค์กรวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะครูเป็นทั้งฐานะของบุคคลและวิชาชีพที่สังคมคาดหวังว่า จะต้องมียุติธรรม ความสำคัญ หน้าที่ ความรับผิดชอบ คุณลักษณะบุคลิกภาพ ค่านิยม จรรยาบรรณ และคุณธรรมที่เป็นแบบอย่างได้แน่นอน ดังนั้นผู้ดำเนินอาชีพครูจึงต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และใฝ่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จากอดีตครูมีหน้าที่สั่งสอนศิษย์เป็นศูนย์กลางของการให้ความรู้แก่ศิษย์ แต่ในปัจจุบันครูต้องปรับบทบาทของตนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมแก่ศิษย์ และต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่ศิษย์ อาชีพครูจึงเป็นอาชีพที่มีเกียรติ

เป็นผู้ที่มีความสามารถให้คำแนะนำเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเรียน สามารถสร้างคนให้เป็นคนดี คนเก่ง เพื่อพัฒนาประเทศชาติได้ในที่สุดตามคุณลักษณะสำคัญ 7 ประการ ดังนี้

1. สร้างและบูรณาการความรู้ได้ ครูจะต้องสามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ

2. มีความคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ครูจะต้องสอนให้เด็กมีทักษะกระบวนการคิด โดยสามารถคิดวิเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ และมีความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์

3. มีวิสัยทัศน์และตถกผลึกทางความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน ครูจะต้องเป็นคนมีวิสัยทัศน์ เน้นให้เกิดการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เด็กตถกผลึกทางความคิดได้ด้วยตัวเอง และมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

4. ครูต้องรู้และเข้าใจเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีทักษะใหม่ ๆ พร้อมทั้งชี้แนะข้อดีข้อเสียให้ผู้เรียนได้ ครูจะต้องสามารถใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการศึกษได้หลากหลาย และสามารถชี้ให้เด็กเห็นถึงข้อดีข้อเสีย และการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

5. มีทักษะการสอนเด็กให้เติบโตเต็มศักยภาพและสร้างผลงานใหม่ ๆ ครูจะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กตามวัยและให้เด็กพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของเด็กและเน้นให้เด็กเปลี่ยนจากผู้รับ กลายเป็นผู้พัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่

6. ต้องเข้มแข็งในจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม และชักชวนให้คนอื่น ๆ ทำเพื่อสังคม ครูจะต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ รักษาคุณธรรมจริยธรรมและเป็นบุคคลหนึ่งในสังคมที่ช่วยให้สมาชิกในสังคมนั้นๆ มีแนวทางในการปฏิบัติตนต่อตนเองและสังคมที่เหมาะสม

7. มีบทบาทนำด้านการสอนและวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและในวิชาชีพร่วมกับผู้บริหารมากขึ้น ครูจะต้องมีบทบาทต่อการส่งเสริม พัฒนา และประเมินผลการเรียนรู้และวิชาชีพในโรงเรียนร่วมกับบุคลากร ผู้บริหารและชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กฤษพงษ์ กิริติกร. (2557). การยกระดับคุณภาพครู. การประชุมคณะกรรมการปฏิรูประบบผลิตและพัฒนาครู ครั้งที่ 2/2557.

ดิเรก พรสีมา. (2554). การพัฒนาวิชาชีพครู. กรุงเทพมหานคร: เจริญผล.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2556). การเรียนรู้ในยุคสมัยหน้า: ตอนรูปแบบและทฤษฎีการเรียนรู้. อนาคต. เรียกใช้เมื่อ 19 ก.พ. 2566 จาก <http://thanompo.edu.cmu.ac.th>

- นรรชิต ฝันเชียร. (29 สิงหาคม 2561). แนวทางการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ. เรียกใช้เมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.trueplookpanya.com/dhamma/content/68689>
- ประเวศ วะสี. (2553). คำบรรยายเรื่อง การศึกษาที่พาชาติออกจากวิกฤติ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (ม.ป.ป.). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74ก วันที่ 19 สิงหาคม 2542.
- พินสุดา สิริธรรงค์. (2557). ครูในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- วรารณ สามโกเศศ และ คณะ. (2553). ข้อเสนอระบบการศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมกับสุขภาวะคนไทย. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ตถา พลัสเคชั่น จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สมน อมรวิวัฒน์. (2555). ครูศึกษากับความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทาย. กรุงเทพมหานคร: พัชรินทร์ พี.พี.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2553). การพัฒนาครูทั้งระบบตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). แพร่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 2.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2561). ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The Twenty-First Century Skills). เรียกใช้เมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.trueplookpanya.com/blog/content/66054/-teaarteduteaart-teaarttea>.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). การบริหาร: ทักษะและการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.
- McKinsey. (2007). McKinsey Report on Education. Retrieved February 19, 2023, from <https://www.mckinsey.com>.

การทบทวนวรรณกรรม: การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศ
และความรุนแรงตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการทำ
ความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565*

THE LITERATURE REVIEW: THE RECIDIVISM AMONG PRISONERS
CONVICTED OF SEXUAL AND VIOLENT CRIMES FOLLOWING
MEASURES TO PREVENT RECIDIVISM OF SEXUAL
AND VIOLENT CRIMES ACT (2022)

อรรถพล วงศ์กระจ่าง

Attapon Wongkrajang

สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร

Supreecha Chamnanphuttiophon

วชิรวิชญ์ อิทธิธนาศุภวิชญ์

Vachiravitch Ittithanasuphavitch

สุภาพ เต็มรัตน์

Supap Temrat

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

E-mail: attapon.won@student.mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังยังเป็นปัญหาที่ทำนายที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม
ต้องหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมซ้ำของผู้ต้องขัง
ที่ทวนกลับมากระทำผิดซ้ำ บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการกระทำ
ผิดซ้ำ ความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง และวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของ
ผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรง รวมถึงเสนอแนวทางในการแก้ไข ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร
และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ยังก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำประกอบด้วย
ปัจจัยทางด้านตัวตน จิตวิญญาณ สังคม จิต สิ่งแวดล้อมและกฎหมาย ส่วนแนวทางในการแก้ไข
การกระทำผิดซ้ำควรมีแนวทางแก้ไขแบบองค์รวมทั้งในด้านกาย จิต สังคมและกฎหมายเพื่อเป็น
แนวทางให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกรมราชทัณฑ์ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจ

* Received 16 October 2023; Revised 18 December 2023; Accepted 22 December 2023

เกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ

คำสำคัญ: สาเหตุ, การกระทำความผิดซ้ำ, ผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรง

ABSTRACT

The recidivism of prisoners is also a challenging problem that requires agencies in the justice system to urgently find ways to solve the problem in order to rehabilitate the behavior of prisoners who return to re-offend. This article, therefore, aims to study the concept and theory of recidivism and sexual or violent offenses and analyze the causes of recidivism among prisoners convicted of sexual and violent crimes. Including offering guidelines for solving problems, which collect information from documents and electronic media. From the study, it was found that factors that still cause recidivism include personal, spiritual, social, mental, environmental, and legal factors. As for the approach to correcting recidivism, there should be a holistic solution in terms of physical, mental, social, and legal aspects to provide guidance to relevant agencies, especially the Department of Corrections, which is the main agency whose mission is to control and correct the behavior of prisoners. To return to being a good citizen and having good physical and mental health. Do not return to commit the same mistake again. Receive skill development in honest occupations and be able to lead a normal life outside of society, with society accepting it.

Keywords: Causes, Recidivism, Sexual and Violent Crimes

บทนำ

ปัญหานักโทษล้นคุกและปัญหาการกระทำความผิดซ้ำเป็นผลมาจากการกำหนดให้การกระทำความผิดบางประเภทที่เป็นความผิดทางอาญาจะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและจบด้วยการลงโทษด้วยการจำคุกในเรือนจำกับการขาดมาตรฐานในการบำบัดฟื้นฟูต่อตัวผู้กระทำความผิด (ไท วัฒนา, 2564) ซึ่งจากรายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศสำรวจ ณ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2566 พบว่า ประเทศไทยมีผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น จำนวน 270,879 คน แบ่งเป็น เพศชาย จำนวน 238,429 คน และเพศหญิง จำนวน 32,450 คน (กรมราชทัณฑ์, 2566) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของจำนวนนักโทษในประเทศไทยคือ “ผู้ต้องขังกลับมาติดคุกซ้ำ” หากวิเคราะห์ข้อมูลย้อนกลับของกรมราชทัณฑ์ ใน พ.ศ. 2563 พบว่า

มีผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว จำนวน 156,744 คน จำนวนนี้มีผู้กลับมากระทำความผิดซ้ำภายใน 1 ปี จำนวน 18,949 คน และ กลับมากระทำความผิดซ้ำภายใน 2 ปี จำนวน 33,676 คน ข้อมูล พ.ศ. 2564 ระบุว่า มีผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว จำนวน 195,925 คน โดยมีผู้ต้องขังกลับมาทำผิดซ้ำภายใน 1 ปี จำนวน 22,090 คน ยังไม่พบข้อมูลการกระทำความผิดซ้ำรอบ 2 เช่นเดียวกับปี 2565 และปี 2566 (ไทยพีบีเอส, 2566) ส่วนสถิติการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขัง พ.ศ. 2566 กรมราชทัณฑ์ระบุว่า มี 5 อันดับ คือ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด 65.75%, ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ 13.51% ความผิดอื่น ๆ 9.44% ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย 6.37% และความผิดเกี่ยวกับเพศ 2.27% (ข้อมูล ณ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2566) (กรมราชทัณฑ์, 2566)

ที่ผ่านมาได้มีการศึกษาถึงสาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในมิติหรือมุมมองด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมากเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในฐานะความผิดต่าง ๆ แต่เนื่องด้วยประเทศไทยมีผู้กระทำผิดที่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำมากขึ้นจากสถิติที่ปรากฏแต่งงานต่าง ๆ อาจไม่สามารถสะท้อนการป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมาย/พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 จึงมีความจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงสาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรงตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) ซึ่งอาจจะมีสาเหตุที่แตกต่างจากฐานความผิดอื่น ๆ ได้ ทั้งนี้กฎหมายจึงแบ่งแยกความผิดอาญาเป็น 2 ประการคือ ความผิดในตัวเอง (mala in se) คือ การกระทำที่เป็นความผิดหรือความชั่วร้ายในตัวเอง (wrong in itself/evil in itself) ผ่าฝืนหลักธรรมชาติมนธรรม ศีลธรรมหรือหลักการสาธารณะของสังคมอารยะ (public principles of a civilized society) การกระทำดังกล่าว สังคมเห็นว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนความรู้สึกทางศีลธรรมของคนในสังคม สังคมถือว่าสิ่งนั้นเป็นความชั่วร้ายเป็นความผิดพื้นฐาน (traditional) ที่ไม่ใช่ความผิดที่กฎหมายกำหนด เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย การข่มขืน กระทำชำเรา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ถือว่าเป็นความผิดทางกฎหมายในประเภทนี้คือ ความผิดในตัวเอง ส่วนความผิดตามที่มีกฎหมายกำหนด (mala prohibita) คือ การกระทำที่เป็นความผิดเพราะกฎหมายบังคับหรือบัญญัติให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิด (evil because prohibita) หรือเป็นความผิดตามที่กฎหมายห้าม (wrong due to being prohibita) เช่น ความผิดการใช้ข้อมูลไม่เหมาะสม การออกหุ้นโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น (อภิวัฒน์ สุดสาว, 2561)

การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการกระทำผิดซ้ำ ความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงและวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรง รวมถึงเสนอแนวทางในการแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่

ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 เพื่อสามารถนำไปเป็นแนวทางการนำไปใช้การแก้ไขปัญหาคriminalกระทำผิดซ้ำได้ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม เช่น กรมราชทัณฑ์ สามารถหาแนวทางในการแก้ไขการกระทำผิดซ้ำได้อย่างตรงจุดและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำและคนล้นคุกได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะเป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ

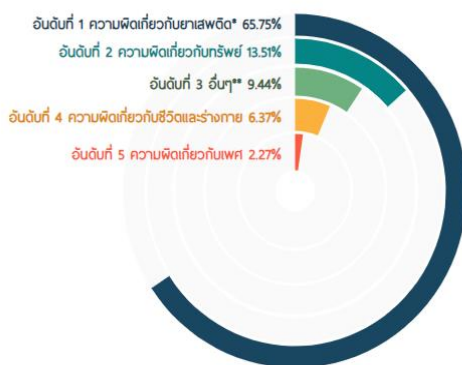
การทบทวนวรรณกรรม

การกระทำผิดซ้ำ

สถานการณ์เกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำ หากตรวจสอบข้อมูลย้อนของกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2563 พบว่ามีผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว จำนวน 156,744 คน จำนวนนี้มีผู้กลับมากระทำความผิดซ้ำภายใน 1 ปี จำนวน 18,949 คน และกลับมากระทำความผิดซ้ำภายใน 2 ปี จำนวน 33,676 คน ข้อมูล พ.ศ. 2564 ระบุว่าผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว จำนวน 195,925 คน โดยมีผู้ต้องขังกลับมาทำผิดซ้ำภายใน 1 ปี จำนวน 22,090 คน ยังไม่พบข้อมูลการกระทำความผิดซ้ำรอบ 2 เช่นเดียวกับปี 2565 และปี 2566 (ไทยพีบีเอส, 2566) ส่วนสถิติการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขัง พ.ศ. 2566 กรมราชทัณฑ์ระบุว่า มี 5 อันดับ คือ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด 65.75%, ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ 13.51% ความผิดอื่น ๆ 9.44% ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย 6.37% และความผิดเกี่ยวกับเพศ 2.27%

5 อันดับประเภทคดีที่มีอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในงบประมาณ 2567

ข้อมูล ณ วันที่ 14 ตุลาคม 2566

* ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด(พ.ร.บ.ยาเสพติด พ.ร.บ.สารเสพติด พ.ร.บ.วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท)
** อื่นๆ(หลายประเภท เช่น พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ร.บ.การพนัน พ.ร.บ.อาวุธปืน พ.ร.บ.คนเข้าเมือง ฉุกเฉิน ฯลฯ)

ภาพที่ 1 ห้าอันดับประเภทคดีที่มีอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว
ที่มา: กรมราชทัณฑ์, 2566 (ข้อมูล ณ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2566)

“การกระทำความผิดซ้ำ (recidivism)” เป็นศัพท์ทางอาชญวิทยา หมายถึง “การกระทำความผิดของผู้ต้องขังเพิ่มเติมขึ้นอีกหลังจากผู้กระทำความผิดได้ถูกจับกุมและลงโทษแล้ว” นอกจากนั้นยังหมายถึง “การละเมิดเงื่อนไขที่ผู้ได้รับการคุมประพฤติหรือผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษกระทำขึ้น” การกระทำความผิดซ้ำนั้นนับรวมถึงการกระทำผิดครั้งที่ 2 ขึ้นไป อาจเรียกได้ว่า เป็นการกระทำความผิดติดนิสัยและยากต่อการแก้ไขพฤติกรรมที่ติดเป็นนิสัยให้กลับคืนสู่สภาพปกติได้ การกระทำความผิดซ้ำยังรวมถึงการกระทำผิดในคดีอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็นต้องเป็นคดีเดิมกับการกระทำความผิดครั้งแรก (Maltz, 1984) ซึ่งเห็นได้ว่า การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังนั้นเป็นปัญหาที่ท้าทายของกระบวนการยุติธรรมไทยและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีใช้เพียงหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น โดยการกระทำผิดซ้ำที่เกิดขึ้นมีหลากหลายปัจจัยที่ทำให้ผู้ต้องขังหันมากระทำความผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ภายนอกเรือนจำส่งผลให้ผู้ต้องขังเหล่านี้วนกลับไปกระทำความผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้นและจำนวนความถี่ที่กระทำความผิดซ้ำก็มากขึ้นเช่นเดียวกัน

สาเหตุการกระทำผิดซ้ำ

สาเหตุในการกระทำผิดซ้ำโดยทั่วไป พบว่า ในแง่ของการศึกษาทางด้านอาชญวิทยา โดยการศึกษาของ Enrico Ferri พบว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ต้องขังวนกลับมากระทำความผิดซ้ำคือ นิสัย กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดชอบกระทำจนเป็นนิสัยหรือการกระทำความผิดติดนิสัย (habitual delinquency) จากการศึกษาของ Ferri ได้แสดงทัศนะไว้ว่า ผู้กระทำความผิดติดนิสัยเป็นเสมือนหนึ่งพวกที่เกิดมาประกอบอาชญากรรม (born criminal) นอกจากนั้น Colajanni ได้แสดงทัศนะไว้ในลักษณะเดียวกัน แต่ Colajanni ถือว่าผู้กระทำความผิดติดนิสัยไม่ถึงกับเป็นผู้ที่เกิดมาเพื่อกระทำความผิดเลยทีเดียวเพราะกระทำความผิดในอัตราที่น้อยกว่า ผู้กระทำความผิดซ้ำกรณีอื่น แต่อย่างไรก็ตามผู้กระทำความผิดติดนิสัยก็ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำ ทั้งนี้จากการศึกษาของ Ferri ในเรื่องเดียวกัน Ferri ยังถือว่าสาเหตุแห่งการกระทำความผิดซ้ำนั้นเนื่องมาจากนิสัย (การกระทำความผิดติดนิสัย) หรือสันดานของผู้กระทำความผิด (เกิดมาเพื่อกระทำความผิด) โดย Ferri ได้พยายามศึกษาผู้กระทำความผิดแตกต่างกันไป จากสำนักอาชญวิทยาดั้งเดิม (classical school) ในหลักการพื้นฐานคือ การศึกษาในเชิงการป้องกันผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะเยาวชนที่กระทำความผิดมิให้ติดต่อสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดอย่างร้ายแรง ตลอดจนการศึกษาผู้กระทำความผิดในลักษณะการได้รับประกันทัณฑ์บนรวมไปการส่งตัวกลับเข้าไปอยู่ในชุมชนเพื่อให้โอกาสแก้ไขตนเองกลับกลายเป็นคนดี แต่การศึกษาครั้งนี้ Ferri พบว่า ผู้กระทำความผิดโดยสันดานและผู้กระทำความผิดติดนิสัยนั้นไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ เพราะนิสัยและสันดานที่ติดตัวมาแต่กำเนิดนั่นเอง Ferri มีข้อสมมุติฐานอยู่ที่ว่า สาเหตุของนักโทษที่ได้กระทำความผิดซ้ำประการหนึ่งสืบเนื่องมาจากนิสัยและสันดานของผู้กระทำความผิดที่ติดตัวมาแต่กำเนิดเช่นเดียวกับแนวความคิดของ Cesare Lombroso (สุธาสนี ดอกพะยอม, 2552)

พฤติกรรมการณ์ติดคุกซ้ำซาก Gottfredson สุวรรณ ใจคลองแคลว กล่าวว่า เป็นลักษณะอาชญากรติดนิสัย อาชญากรประเภทนี้ ได้แก่ บุคคลที่ไม่สามารถจะปฏิบัติตนให้เข้ากับมาตรฐานของสังคมได้ ไม่เกิดความเข็ดหลาบ เมื่อต้องโทษและจะประกอบอาชญากรรมซ้ำอีกเมื่อมีโอกาส โดยไม่คำนึงว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นผลอย่างไร จะดำรงชีวิตอยู่ด้วยการโจรกรรม ไม่คิดบวก เวลาต้องโทษก็แสวงหาตัวดีพอพันโทษก็ทำผิดอีก มีความพอใจจะเป็นอยู่อย่างนี้ ซึ่งถือว่ามีความชั่วร้ายติดอยู่ในบุคลิกภาพ จึงเรียกว่า อาชญากรติดนิสัยหรืออาชญากรที่กระทำผิดซ้ำไม่เข็ดหลาบ (สุวรรณ ใจคลองแคลว, 2546)

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังมีหลากหลายปัจจัยที่ทำให้เกิดการหวนกลับมากระทำผิดซ้ำในครั้งที่ 2 หรือมากกว่า 2 ครั้งขึ้นไป เป็นต้น ทั้งนี้การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรงตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ในทรรศนะของผู้เขียนมองว่า ก็มีปัจจัยที่คล้ายคลึงกันที่ทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรง ทั้งนี้อาจจะพิจารณาบริบทภูมิหลังของผู้ต้องขังร่วมด้วยและหาปัจจัยการกระทำผิดซ้ำที่พยากรณ์ได้ว่าเป็นปัจจัยที่แท้จริงในกรณีดังกล่าว

สาเหตุการกระทำผิดซ้ำตามแนวทางพระพุทธศาสนา

ในแง่ “ทฤษฎีอาชญาวิทยาแนวพุทธ” ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกในพุทธกาล สรุปได้ว่าการกระทำผิดของบุคคลมีปัจจัยที่มีส่วนสัมพันธ์กับการก่อเกิดอาชญากรรมประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการดังนี้

1. ปัจจัยทางจิต พระพุทธศาสนาเน้นปัจจัยทางจิตในส่วนลึกหรืออาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ปัจจัยทางวิญญาณ (spiritual factor) พุทธศาสนากล่าวว่า คนที่ประกอบอาชญากรรมคือ คนที่เป็นโรคทางวิญญาณจนมีอาจจะยับยั้งจิตใจของตนเองได้ ทำให้เกิดความโลภ ความโกรธ และความหลงจนเกินเหตุทำให้เกิดผิดพูดผิดและกระทำความผิด

2. ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางสังคมที่พุทธศาสนากล่าวถึง คือ การคบค้าสมาคมกับคนชั่วซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันของ Edwin H. Sutherland การคบคนชั่วเป็นมิตร ย่อมกระทำให้เกิดความเห็นผิดหรือมีมิจฉาทิฐิและนำไปสู่การกระทำความผิดได้ ปัจจัยต่อมาคือ ความยากจน เป็นผลมาจากความเสื่อมในการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง เมื่อความขัดสนเกิดขึ้นต่อประชาชนในสังคมทำให้เกิดความเห็นผิดและนำไปสู่การประกอบอาชญากรรม ปัจจัยอีกประการหนึ่งคือ เหยื่ออาชญากรรม พุทธศาสนาได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนย่อมจะได้รับความเดือดร้อนตอบแทนเป็นไปตามผลกรรมที่ได้สร้างขึ้น ปัจจัยสุดท้ายคือ ความอ่อนแอของสถาบันทางสังคมโดยเฉพาะสถาบันในทางการปกครอง หากสถาบันดังกล่าวไม่มีความเข้มแข็งพอและไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังก็อาจจะส่งเสริมทำให้เกิดอาชญากรรมได้

3. ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ กล่าวคือ ปัจจัยภายนอกที่มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิด ได้แก่ สิ่งเสพติด อาวุธ เวลาที่ไม่สมควร และวัตถุอันเป็นที่รักหรือทรัพย์สินอันมีค่า สถานที่เปลี่ยวหรือสถานที่ยากต่อการถูกจับกุมเป็นสถานที่ที่ง่ายต่อการประกอบอาชญากรรม (อุนิษา เลิศโตมรสกุล และอัมณพ ชูบำรุง, 2561)

นอกจากนี้พุทธศาสนามองว่า การกระทำ (กรรม) สามารถจำแนกตามลักษณะเป็น 2 ประเภทได้แก่ อกุศลกรรมและกุศลธรรม โดยพิจารณาตามสาเหตุของการกระทำกรรมนั้น กรรมที่ดีย่อมเป็นมาจากอโลภะ โทสะ อโมหะ ส่วนกรรมชั่วก็เป็นผลมาจากอโลภะ โทสะ และโมหะ (ที.ปา.11/305/259) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดตามทัศนะของพระพุทธศาสนา คือ สาเหตุทางด้านจิตใจ เพราะพระพุทธศาสนาถือว่าจิตใจมีความสำคัญมากที่สุด จิตใจที่ตั้งไว้ในทางที่ดีย่อมนำไปสู่การทำกุศลทั้งหลาย และสาเหตุทางด้านสังคม เช่น การคบค้าสมาคมกับคนชั่ว ปัจจัยหรือสาเหตุทางเศรษฐกิจหรือความยากจน ปัจจัยเกี่ยวกับความอ่อนแอของสถาบันทางสังคม สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (อัมณพ ชูบำรุง, 2561)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สาเหตุการกระทำผิดซ้ำตามแนวทางพระพุทธศาสนากล่าวถึงปัจจัยหลัก 3 ประการได้แก่ จิต สังคม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ แต่ปัจจัยที่สำคัญพระพุทธศาสนามองว่า กรรมเกิดจากการทำของคนคนนั้นไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่ว

กล่าวโดยสรุปสาเหตุการกระทำผิดซ้ำตามหลักทั่วไปหรือตามหลักพระพุทธศาสนามีหลากหลายปัจจัยที่ทำให้เกิดโอกาสในการหวนกลับมากระทำผิดซ้ำ แต่ทั้งนี้การกระทำผิดซ้ำจะเกิดขึ้นได้ต้องพิจารณาถึงบริบทของความแตกต่างของความเป็นปัจเจกบุคคล รวมถึงภูมิหลังของผู้กระทำความผิดเองด้วย ทั้งนี้สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรงจึงมีสาเหตุหรือปัจจัยที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไปตามภูมิหลังของผู้กระทำความผิด

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เนื่องจากผู้กระทำความผิดอาญาบางประเภทที่เกี่ยวข้องกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา การกระทำความผิดทางเพศกับเด็ก การฆาตกรรม การทำร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย การทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้รับอันตรายสาหัส รวมทั้งการนำตัวบุคคลไปเรียกค่าไถ่ เมื่อถูกจำคุกจนพ้นโทษและได้รับการปล่อยตัวสู่สังคมแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีการติดตามจากเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่ไม่มีสภาพบังคับเป็นกฎหมายและไม่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ส่วนหนึ่งยังมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดในรูปแบบเดียวกันหรือรูปแบบใกล้เคียงกันซ้ำ สมควรมีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในฐานความผิดดังกล่าว โดยการ

กำหนดให้มีมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษและมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษเพื่อป้องกันสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้นอีกและเพื่อส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องคำสั่งดังกล่าวอย่างเหมาะสม (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2566) ปัจจุบันมีผู้ต้องขังในเรือนจำที่ทำความผิดคดีดังกล่าว จำนวน 17,807 ราย

โดยสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขการทำความผิดซ้ำคือ หมวด 3 มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (มาตรา 19 ถึงมาตรา 21) กล่าวโดยสรุปคือ ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของพนักงานอัยการในคดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 พนักงานผู้รับผิดชอบมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำกำหนดให้กรมราชทัณฑ์รับผิดชอบในการดำเนินการตามคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำและหลักเกณฑ์การใช้มาตรการทางการแพทย์เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2566) หมวดที่ 4 มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ (มาตรา 22 ถึงมาตรา 27) กล่าวโดยสรุปคือ การมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษของศาล การจัดทำรายงานจำแนกลักษณะของนักโทษเด็ดขาดและการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษของพนักงานอัยการ สิทธิในการให้ถ้อยคำและสิทธิในการมีทนายความของนักโทษเด็ดขาด ผู้รับผิดชอบมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษและหน้าที่ในการจัดทำฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศศูนย์เฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชนและการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ หมวดที่ 5 มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ (มาตรา 28 ถึงมาตรา 36) กล่าวโดยสรุปคือ การมีคำสั่งกำหนดมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษของศาล การเสนอให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษหรือให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษร่วมกับการกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดเมื่อครบกำหนดการคุมขังของคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ เป็นต้น (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2566)

ดังนั้นมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำดังกล่าวตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 หากมีการบังคับใช้กฎหมายที่ประสิทธิภาพ ตรงไปตรงมาและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ผู้เขียนเชื่อว่า จะสามารถลดปัญหาการกระทำความผิดซ้ำที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงได้และแนวโน้มที่จะเกิดการกระทำความผิดซ้ำจะมีแนวโน้มลดลง

บทวิเคราะห์

การศึกษาเรื่อง “การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรง” จากการวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรงในมุมมองด้านอาชญาวิทยา ด้านอาชญาวิทยาเชิงพุทธ ด้านกระบวนการยุติธรรมและด้านกรณีศึกษา สามารถวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรงได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรง

มุมมองด้าน อาชญาวิทยา	มุมมองด้าน อาชญาวิทยาเชิงพุทธ	มุมมองด้านกระบวนการ ยุติธรรม	มุมมองด้าน กรณีศึกษา
ปัจจัยทางด้านตัวตน	ปัจจัยทางจิตวิญญาณ	ปัจจัยทางสังคม	ปัจจัยทางจิต
1. นิสัยของผู้กระทำ ความผิด (ชอบกระทำ จนเป็นนิสัย)	1. การยับยั้งจิตใจ 2. ความโลภ 3. ความโกรธ 4. ความหลงจน	1. ครอบครัว 2. ขาดการศึกษา 3. การว่างงาน 4. ติดยาเสพติด 5. การเลียนแบบพฤติกรรม 6. ทศนคติ	1. อาการทางจิต 2. โรคทางจิตเภท 3. อารมณ์ 4. ไม่รู้สึกถึงความผิด ชอบชั่วดี
2. สันดานของผู้กระทำ ความผิด (เกิดมาเพื่อ กระทำความผิด)	ปัจจัยทางสังคม	ปัจจัยทางกฎหมาย	ปัจจัยสิ่งแวดล้อม กายภาพ
	1. การคบค้าสมาคมกับ คนชั่ว 2. ความยากจน 3. เหลืออาชญากรรม 4. ความอ่อนแอของ สถาบันทางสังคม	1. การขาดกฎหมาย กำหนดวัตถุประสงค์และ กระบวนการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำผิด 2. โทษที่ไม่เหมาะสม 3. ผู้กระทำผิดไม่ได้รับ โทษเต็มตามคำพิพากษา	1. เมาสุรา 2. ทำร้ายร่างกาย เพื่อนนักโทษ 3. ยาเสพติด
	ปัจจัยสิ่งแวดล้อม กายภาพ		ปัจจัยทางสังคม
	1. สิ่งเสพติด 2. อาวุธ 3. เวลา 4. สถานที่เปลี่ยนที่ง่าย ต่อการเกิดอาชญากรรม		1. ความกดดัน 2.ต่อต้านสังคม 3. ครอบครัว

ที่มา: การวิเคราะห์ของผู้เขียน

จากตารางที่ 1 วิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรงพบว่า สาเหตุการกระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่ไม่ได้มีความแตกต่างจากการกระทำผิดซ้ำของคดีทั่วไป โดยปัจจัยสำคัญที่ให้เกิดการกระทำซ้ำคือ ปัจจัยทางด้านตัวตน จิตวิญญาณ สังคม กฎหมาย

สิ่งแวดล้อม/กายภาพ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังดังกล่าวได้ หากไม่ได้รับการแก้ไขพื้นที่ด้วยโปรแกรมที่ตรงกับสภาพหรือสาเหตุของการกระทำผิด แต่อย่างไรก็ตามอย่างที่เราได้กล่าวไปข้างต้นว่า สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรง พบว่า สาเหตุการกระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่ไม่ได้มีความแตกต่างจากการกระทำผิดซ้ำของคดีทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรงตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและระงับการกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ในพระชนมของผู้เขียนมองว่า มีปัจจัยที่คล้ายคลึงกันที่ทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรง ทั้งนี้อาจจะพิจารณาบริบทภูมิหลังของผู้ต้องขังร่วมด้วย รวมถึงการซักประวัติ การสืบเสาะพฤติกรรมของผู้ต้องขังเพื่อหาปัจจัยที่แท้จริงที่ทำให้เกิดคดีเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง ยกตัวอย่างเช่น

กรณีศึกษาที่ 1: ผู้ต้องขังหรือนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามพระราชบัญญัติ มาตรการป้องกันและระงับการกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 จำนวน 1 ราย พบว่า มีประวัติและพฤติกรรมเสี่ยงกระทำความผิดซ้ำสูง มีประวัติเคยกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสและกระทำความผิดฐานอื่น โดยมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการเมาสุรา รวมทั้งมีอาการทางจิตซึ่งเคยเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง อีกทั้งขณะจำคุกยังเคยก่อเหตุทำร้ายร่างกายนักโทษคนอื่น

กรณีศึกษาที่ 2: นาย ก อาชญากรวิกลจริต ทั้งโรคทางจิตเภทและการใช้ยาเสพติด ซึ่งตัวผู้กระทำความผิดอาจเข้าข่ายกลุ่มนี้เพราะมีประวัติเกี่ยวกับยาเสพติดร่วมด้วย นอกจากนี้อาชญากรที่ทำการมีอารมณ์กดดัน เช่น รู้สึกโกรธ หึงหวงหรือโดนสังคมกดดัน โดยบุคลิกของผู้กระทำความผิดมีความเป็นไปได้ว่า อาจก่อเหตุแบบนี้อีก ตั้งแต่พ่อของผู้กระทำความผิดเสียชีวิต ผู้กระทำความผิดก็มีการใช้ยาเสพติดต่อเนื่องเป็นเวลานาน หรืออาจเกิดเหตุหลังมาอยู่ในเวลาที่เขาไม่มีสติ

กรณีศึกษาที่ 3: นาย ข (นามสมมุติ) ผู้ได้รับฉายา “คิด เดอะริปเปอร์” มีที่มาจาก “แจ๊ค เดอะ ริปเปอร์” เสียงวิจารณ์ที่สำคัญที่สุดย่อมหนีไม่พ้นปัญหาของกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะประเด็นการลดหย่อนโทษตามกระบวนการทางกฎหมายซึ่งเป็นช่องว่างช่องโหว่โดยติดคุกไม่นานนักก็ออกจากทัณฑสถานและนำไปสู่คดีฆาตกรรมสะเทือนขวัญอีกครั้งในปี 2562 สมคตินั้นเป็นคนมีไหวพริบ เฉลียวฉลาด รู้จักอาศัยช่องโหว่ทางกฎหมายเป็นใบเบิกทาง ตั้งแต่สารภาพให้การเป็นประโยชน์ต่อคดีจนได้ลดหย่อน “โทษประหาร” เป็น “จำคุกตลอดชีวิต” จากการให้สัมภาษณ์ของนักอาชญาวิทยาให้ความว่า กรณีนี้เป็นเหตุฆาตกรรมต่อเนื่องเป็นผลมาจากความปกติทางจิต ตอกย้ำความสะใจ ตอบสนองทางจิตใจของฆาตกร หากวิเคราะห์ถึงจิตใจฆาตกรต่อเนื่องมีพฤติกรรมกระทำความรุนแรงซ้ำไม่รู้สึกถึงความผิดชอบชั่วดี (psychopaths) โรคบุคลิกภาพผิดปกติแบบต่อต้านสังคม ขาดความเห็นใจผู้อื่น ขาดความสำนึกผิด ความรู้สึกด้านชาไม่เกรงกลัว และจากการให้ความเห็นของจิตแพทย์พบว่า เกิดจาก

ปัจจัยหลายด้าน เช่น ความผิดปกติของสมอง จิตใจและสังคม ถูกกระทำทารุณกรรมในวัยเด็ก ถูกเลี้ยงดูแบบละเลย ครอบครัแตกแยก

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำ (ผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรง) มีสาเหตุหลักมาจากปัจจัยทางสังคม ปัจจัยในกระบวนการยุติธรรมของไทย ประสบการณ์ในวัยเด็ก การเมาสุรา การติดยาเสพติด อาการทางจิต การทำร้ายร่างกายนักโทษคนอื่นอารมณ์กดดัน การสืบทอดทางพันธุกรรม โรคทางบุคลิกภาพ ไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี ต่อต้านสังคม รวมถึงด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่ำ รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ร่วม เช่น ตัวตน จิตวิญญาณ สังคม กฎหมาย สิ่งแวดล้อม/กายภาพ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนให้ผู้ต้องขังทวนกลับมากระทำผิดซ้ำ

บทสรุป

สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในคดีเพศและความรุนแรงที่สำคัญคือในด้านอาชญาวิทยาให้ความสำคัญในปัจจัยทางด้านตัวตน ประกอบด้วยนิสัยของผู้กระทำความผิด (ชอบกระทำจนเป็นนิสัย) และสันดานของผู้กระทำความผิด (เกิดมาเพื่อกระทำความผิด) ด้านกระบวนการยุติธรรมที่มีหลาย ๆ หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญาการกระทำผิดซ้ำให้ความสำคัญกับสาเหตุทางสังคมประกอบด้วยครอบครัว การศึกษา การว่างงาน ติดยาเสพติด การเลี้ยงแบบพลวัติกรรม รวมถึงทัศนคติของผู้กระทำความผิด และอีกปัจจัยที่เป็นสาเหตุคือสาเหตุทางกฎหมาย (เนื่องจากหน่วยงานหลายหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย) ประกอบด้วยการขาดกฎหมายกำหนดวัตถุประสงค์และกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โทษที่ไม่เหมาะสม ผู้กระทำผิดไม่ได้รับโทษเต็มตามคำพิพากษา และมุมมองด้านกรณีศึกษาพบว่า มีปัจจัยทางจิต ประกอบด้วยอาการทางจิต โรคทางจิตเภท อารมณ์ และไม่รู้สึกลังความผิดชอบชั่วดี รวมถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และปัจจัยทางสังคม เช่น ความกดดัน การต่อต้านสังคมและครอบครัวซึ่งสาเหตุเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำได้แต่ในมุมมองทางด้านพระพุทธศาสนาหรืออาชญาวิทยาเชิงพุทธให้ความสำคัญที่ปัจจัยทางจิตวิญญาณ (spiritual factor) เช่น การยับยั้งจิตใจ ความโลภ ความโกรธ ความหลงจน ส่วนปัจจัยทางสังคม เช่น การคบค้าสมาคมกับคนชั่ว ความยากจน ความอ่อนแอของสถาบันทางสังคม รวมถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพต่าง ๆ แต่โดยสรุปกล่าวว่า กรรมคือการกระทำของมนุษย์ที่ควรจะได้รับจากการกระทำของตนเองไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่ว

การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรงสามารถนำสาเหตุเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญาการกระทำผิดซ้ำได้ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 นอกจากมาตรการที่กำหนดออกมาตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้โดยควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับการแก้ไขปัญาการกระทำผิดซ้ำได้

ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรงตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 และแนวทางการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะในมุมมองของผู้เขียนเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเพศและความรุนแรงตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 การที่จะสามารถแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำนั้นต้องมีการบังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะ “พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565” ให้ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นแล้วหากพิจารณามาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติก็จะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถบังคับใช้กฎหมายและลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาตั่งเดิม (classical school) ที่ต้องมีความรุนแรงที่เหมาะสม (proportionate severity) รวดเร็ว (swiftness) และแน่นอน (certainty) แต่อย่างไรก็ตามควรที่จะพิจารณาถึงสาเหตุอื่น ๆ ร่วมด้วยเช่นกันเพื่อที่จะทำให้การป้องกันกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง หรือการกระทำผิดซ้ำในคดีอื่น ๆ สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2566). รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ สํารวจ ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2566. เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2566 จาก http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_result.php?date=2023-10-01&report=.
- กรมราชทัณฑ์. (2566). ห้าอันดับประเภทคดีที่มีอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว. เรียกใช้เมื่อ 16 ตุลาคม 2566 จาก <http://www.correct.go.th/recstats/index.php/th/Home>.
- ไท วัฒนา. (2564). กระบวนการยุติธรรมทางเลือกในต่างประเทศ สู่โมเดลการแก้ไขปัญหาคกระบวนการยุติธรรมไทย. เรียกใช้เมื่อ 11 ตุลาคม 2566 จาก <https://researchcafe.tsri.or.th/judicial-process/>.
- ไทยพีบีเอส. (2566). ก่อเหตุซ้ำ “คดีผิดทางเพศ” ทำหาย กม. JSOC. เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/327215>.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2565). พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 เล่ม 139 ตอนที่ 66 ก.

- สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2566). เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอพระราชบัญญัติ. เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.oja.go.th/wp-content/uploads/2021/12/LegalSummarySVCP.pdf>.
- สุธาสินี ดอกพะยอม. (2552). ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรี. ใน วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวรรณ ใจคลองแคล้ว. (2546). สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษธนบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิวัดน์ สุตสาว. (2561). การกำหนดโทษอาญาตามบทบัญญัติมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. วารสารจุลนิติ, 15(2), 113-127.
- อัมณพ ชูบำรุง. (2561). อาชญาวิทยาแนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อุนิษา เลิศโตมรสกุล และอัมณพ ชูบำรุง. (2561). อาชญากรรมและอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Maltz. (1984). Recidivism. New York: Maltz Publishers.

การเมืองเชิงพุทธบูรณาการเพื่อประโยชน์และสันติสุขของสังคม*
BUDDHIST POLITICS INTEGRATED FOR THE BENEFIT
AND PEACE OF SOCIETY

วิชิต นาชัยสินธุ์

Wichit Nachaisin

พระครูวรจิตตานุรักษ์

Phrakruworajittanurak

พระครูสุนทรวินัยรส

Phrakrusunthonwinairos

หาญ เกาตาจันทร์

Han Thaotachan

พีระพงษ์ เคนทรภักดี

Peerapong Kenthoraphak

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์

Mahamakut Buddhist University, kalasin College, Thailand

E-mail: wichitnachaisin4@gmail.com

บทคัดย่อ

แก่นแท้ของการเมืองคือการมีอิทธิพลและกำหนดทิศทางของสังคมหรือสถาบัน และสามารถครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ มากมาย เช่น เศรษฐกิจ สวัสดิการสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ เป็นลักษณะพื้นฐานของการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์และมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกฎและบรรทัดฐานที่ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มคนภายในบริบทที่กำหนด การเมืองแนวพุทธบูรณาการ เป็นการนำหลักธรรม ค่านิยม และจริยธรรมทางพุทธศาสนามารวมไว้ในแวดวงการเมือง กล่าวคือการนำคำสอนและข้อคิดทางพุทธศาสนาไปใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจทางการเมือง การปกครอง และการกำหนดนโยบาย แนวคิดนี้เน้นความสอดคล้องของการกระทำทางการเมืองกับอุดมคติทางพุทธศาสนา เช่น ความเมตตา การไม่ใช้ความรุนแรง จริยธรรม และสวัสดิการสังคม สิ่งสำคัญคือการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้ากับการเมืองจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงการแบ่งแยกระหว่างศาสนาและรัฐ เช่นเดียวกับการเคารพในความหลากหลายของความเชื่อในสังคม ความพยายามใด ๆ ที่จะรวมหลักการทางศาสนาเข้ากับการเมืองควรทำในลักษณะที่สนับสนุน

* Received 18 August 2023; Revised 26 December 2023; Accepted 27 December 2023

หลักการของประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และหลักนิติธรรม ท้ายที่สุดแล้ว ความสำเร็จของการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้ากับการเมืองเพื่อประโยชน์และความสงบสุขของสังคมนั้นขึ้นอยู่กับความเต็มใจของผู้นำทางการเมืองและประชาชนที่จะน้อมรับค่านิยมเหล่านี้และทำงานร่วมกันเพื่อไปสู่สังคมที่มีความเมตตา ยุติธรรม และปรองดองกันมากขึ้น

คำสำคัญ: การเมือง, พุทธบูรณาการ, ประโยชน์และสันติสุข

ABSTRACT

The essence of politics is influence, which is used to determine the direction of society or institutions. It can cover many issues, such as the economy, social welfare, international relations, environmental policy, etc. Moreover, the essence of politics is a fundamental aspect of human interaction and plays an important role in determining the rules and norms that govern the behavior of individuals and groups within a given context. Integrated Buddhist politics is the integration of Buddhist principles, values, and ethics into political circles. It can be seen that the teachings and concepts of Buddhism are used as guidelines in political decision-making, governance, and policy-making. This concept emphasizes the consistency of political actions with Buddhist ideals such as loving-kindness, non-violence, ethics, and social welfare. Important to this idea is that we can integrate Buddhist principles into politics and must carefully consider the separation of religion and state. As well as respect for the diversity of beliefs in society and any attempt to integrate religious principles with politics should be done in a way that supports the principles of democracy, human rights, and the rule of law. Finally, the success of integrating Buddhist principles into politics for the benefit and peace of society depends on the willingness of political leaders and the people. Those people are willing to embrace these values and work together towards a society with loving kindness, justice, and harmony.

Keywords: Politics, Buddhist integration, Benefits and Peace

บทนำ

ในประเทศที่พุทธศาสนามีอิทธิพลทางวัฒนธรรมและศาสนาที่โดดเด่น เช่น ประเทศไทย มีความพยายามที่จะบูรณาการค่านิยมทางพุทธศาสนาเข้ากับระบบการเมือง สิ่งนี้สามารถแสดงออกได้หลายวิธี กล่าวคือ 1) ธรรมาภิบาลเชิงจริยธรรม: การเมืองเชิงพุทธเชิงบูรณาการอาจสนับสนุนผู้นำและนโยบายที่ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมทางจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต

และความโปร่งใสในรัฐบาล 2) ความเมตตาและสวัสดิการสังคม: คำสอนทางพุทธศาสนาเน้นความเมตตาและการบรรเทาทุกข์ การเมืองเชิงพุทธบูรณาการอาจมุ่งเน้นไปที่นโยบายที่ส่งเสริมสวัสดิการสังคม การลดความยากจน และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนทุกคน 3) การไม่ใช้ความรุนแรง: หลักการสำคัญของพุทธศาสนาที่ว่าด้วยการไม่ใช้ความรุนแรง (อหิงสา) สามารถมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง การลดอาวุธ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 4) การดูแลสิ่งแวดล้อม: คำสอนทางพุทธศาสนาบางข้อเน้นความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งมีชีวิตทั้งหมดและความสำคัญของการดูแลสิ่งแวดล้อม การเมืองเชิงพุทธบูรณาการอาจให้ความสำคัญกับการปกป้องสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน 5) การอนุรักษ์วัฒนธรรม: ในภูมิภาคที่พุทธศาสนาผูกพันอย่างใกล้ชิดกับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การเมืองแบบบูรณาการของชาวพุทธสามารถทำงานเพื่อรักษาและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมได้

สิ่งสำคัญ คือต้องสังเกตว่าการประยุกต์ใช้การเมืองแบบบูรณาการของชาวพุทธอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และการเมือง นักวิจารณ์อาจโต้แย้งว่าการผสมผสานและการเมืองอาจนำไปสู่ความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับฆราวาสนิยม ความเชื่อที่หลากหลาย และความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น เช่นเดียวกับความพยายามใด ๆ ที่จะรวมหลักการทางศาสนาเข้ากับการปกครอง จำเป็นต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบและสร้างสมดุลของมุมมองต่าง ๆ

"การเมืองแนวพุทธบูรณาการ" หมายถึง การผสมผสานหลักการ ค่านิยม และจริยธรรมทางพุทธศาสนาเข้ากับอุดมการณ์ทางการเมือง กระบวนการตัดสินใจ และโครงสร้างการปกครองอย่างกลมกลืน มันเกี่ยวข้องกับการสำรวจว่าคำสอนทางพุทธศาสนาและข้อมูลเชิงลึกทางจิตวิญญาณสามารถแจ้งและชี้นำการกระทำทางการเมือง นโยบาย และความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมได้อย่างไร แนวคิดนี้ตระหนักถึงศักยภาพของพุทธศาสนาในฐานะปรัชญาและวิถีชีวิต เพื่อนำไปสู่การปกครองทางจริยธรรม ความยุติธรรมในสังคม และการพัฒนาโดยรวมของสังคมมนุษย์ ประเด็นสำคัญของแนวคิดการเมืองแบบบูรณาการพุทธ ได้แก่

1. ธรรมาภิบาลเชิงจริยธรรม การเมืองเชิงพุทธบูรณาการเสนอแนะว่าผู้นำทางการเมืองและสถาบันควรได้รับการชี้นำด้วยหลักจริยธรรมที่มีรากฐานมาจากคำสอนทางพระพุทธศาสนา หลักการเหล่านี้มีกรวมถึงความเห็นอกเห็นใจ การไม่ใช้ความรุนแรง ความซื่อสัตย์ และการมีสติ ซึ่งสามารถกำหนดกระบวนการตัดสินใจที่ให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน

2. สวัสดิการสังคม ค่านิยมทางพุทธศาสนาเน้นการบรรเทาทุกข์และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของสรรพสัตว์ การเมืองเชิงพุทธบูรณาการสนับสนุนนโยบายที่จัดการกับความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม จัดหาความต้องการขั้นพื้นฐาน และสนับสนุนประชากรที่เปราะบาง การพึ่งพาอาศัยกันและความยั่งยืนของระบบนิเวศ: คำสอนของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับความ

เชื่อมโยงกันและความไม่เที่ยงสามารถมีอิทธิพลต่อนโยบายสิ่งแวดล้อมที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรับผิดชอบ

3. การแก้ปัญหาความขัดแย้ง หลักการทางพุทธศาสนาเรื่องการไม่ใช้ความรุนแรงและความเห็นอกเห็นใจสามารถนำไปสู่การแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติทั้งในและต่างประเทศ การบูรณาการหลักการเหล่านี้อาจนำไปสู่แนวทางการสนทนามากกว่าวิธีการเผชิญหน้า พหุนิยมทางวัฒนธรรมและศาสนา: การเมืองเชิงพุทธบูรณาการส่งเสริมให้สังคมเคารพและรองรับมุมมองทางศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมความสามัคคีในสังคมและการมีส่วนร่วมความเป็นผู้นำตามตัวอย่าง: ผู้นำทางการเมืองที่ยอมรับการเมืองแบบบูรณาการของชาวพุทธได้รับการคาดหวังว่าจะรวบรวมคุณค่าที่พวกเขาสนับสนุน ส่งเสริมความซื่อสัตย์ ความอ่อนน้อมถ่อมตน และความเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้

4. ข้อจำกัดและความท้าทาย ผู้วิจารณ์การเมืองแนวพุทธบูรณาการอาจแสดงความกังวลเกี่ยวกับการแยกศาสนากับการเมือง อนาคตที่อาจเกิดขึ้นในการกำหนดนโยบาย และความซับซ้อนของการนำคำสอนทางจิตวิญญาณไปประยุกต์ใช้ในการปกครองภาคปฏิบัติ

5. การปรับตัวทางวัฒนธรรม การประยุกต์ใช้การเมืองแบบบูรณาการของชาวพุทธอาจแตกต่างกันไปตามบริบททางวัฒนธรรมและการตีความคำสอนทางพุทธศาสนา จำเป็นต้องมีความเข้าใจที่เหมาะสมทั้งมิติทางจิตวิญญาณและการเมือง

6. ความเกี่ยวข้องในระดับโลก แนวคิดนี้อยู่เหนือขอบเขตของประเทศและอาจสร้างแรงบันดาลใจให้กับกรอบจริยธรรมระดับโลกสำหรับการเมืองที่เน้นความเห็นอกเห็นใจ ความรับผิดชอบ และการแสวงหาสิ่งที่ดีกว่า

7. การเสวนาและการทำงานร่วมกัน การเมืองเชิงพุทธบูรณาการส่งเสริมการเสวนาข้ามวัฒนธรรมและสหวิทยาการเพื่อสำรวจว่าความเข้าใจเชิงลึกทางพุทธศาสนาสามารถเสริมสร้างวาทกรรมและนโยบายทางการเมืองได้อย่างไร

แนวคิดเรื่องการเมืองเชิงพุทธบูรณาการเป็นแนวคิดที่มีพลวัตและมีการพัฒนาอยู่เสมอ ซึ่งพยายามเชื่อมช่องว่างระหว่างคุณค่าทางพุทธศาสนากับความเป็นจริงในทางปฏิบัติของการปกครอง มันเกี่ยวข้องกับการพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น ความท้าทาย และข้อพิจารณาทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นเมื่อรวมความเชื่อทางพุทธศาสนาที่ฝังลึกเข้ากับโลกแห่งการเมืองที่ซับซ้อน การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมทางพุทธศาสนากับความคิดทางการเมืองนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากมีศักยภาพในการกำหนดหลักธรรมาภิบาล ความยุติธรรมในสังคม และสังคมที่ปรองดอง

สรุปการเมืองแนวพุทธบูรณาการ หมายถึง การนำหลักธรรม ค่านิยม และจริยธรรมทางพุทธศาสนา มารวมไว้ในแวดวงการเมือง เกี่ยวข้องกับการนำคำสอนและข้อคิดทางพุทธศาสนาไปใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจทางการเมือง การปกครอง และการกำหนดนโยบาย

แนวคิดนี้เน้นความสอดคล้องของการกระทำทางการเมืองกับอุดมคติทางพุทธศาสนา เช่น ความเมตตา การไม่ใช้ความรุนแรง จริยธรรม และสวัสดิการสังคม

ความหมายของ “การเมือง”

“การเมือง” หมายถึง กิจกรรม การกระทำ และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง การบริหาร และการตัดสินใจภายในชุมชน องค์กร หรือสังคม มันครอบคลุมถึงวิธีการและกลยุทธ์ที่ใช้ในการกำหนดวิธีการกระจายทรัพยากร อำนาจ และอำนาจ เช่นเดียวกับวิธีการกำหนดนโยบายและกฎหมาย นำไปปฏิบัติ และบังคับใช้ การเมืองมักเกี่ยวข้องกับการเจรจา การโต้เถียง การประนีประนอม และการแข่งขันระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล หรือฝ่ายที่มีความสนใจและมุมมองที่แตกต่างกัน การเมืองจึงเป็นเรื่องที่ผูกติดกับระบบความเป็นรัฐ เป็นการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าหรือทรัพยากร โดยมีอำนาจที่เป็นที่ยอมรับกันมาทำให้เกิดการปฏิบัติตามหรือเป็นเรื่องของการที่มีคนกลุ่มหนึ่งใช้อิทธิพลต่อคนอีกกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม เช่น อำนาจ ความศรัทธาอันนับถือ ความยุติธรรม ความนิยมชมชอบ ความอยู่ดีกินดี ความมั่งคั่ง ความรอบรู้ ทักษะ เป็นต้น โดยที่ระบบการเมืองจะมีเป้าหมายในตัวเองที่แตกต่างกันจากระบบย่อยอื่น ๆ ของสังคม (ชลทิศ ธีระฐิติ, 2551) แก่นแท้ของการเมืองคือการมีอิทธิพลและกำหนดทิศทางของสังคมหรือสถาบัน และสามารถครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ มากมาย เช่น เศรษฐกิจ สวัสดิการสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ เป็นลักษณะพื้นฐานของการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์และมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกฎและบรรทัดฐานที่ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มภายในบริบทที่กำหนด

การเมืองไทยมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงที่หล่อหลอมโครงสร้างการปกครองและบรรทัดฐานทางสังคม นับตั้งแต่ยุคแรกที่มีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์จนถึงช่วงเปลี่ยนผ่านสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อัตลักษณ์ทางการเมืองไทยมีการผสมผสานระหว่างอิทธิพลแบบดั้งเดิมและแรงบันดาลใจสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม ทศวรรษที่ผ่านมาได้พบเห็นความตึงเครียดที่เพิ่มขึ้นระหว่างอุดมคติในระบอบประชาธิปไตยและเผด็จการซึ่งนำไปสู่ช่วงของการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองที่ต้องการการตรวจสอบอย่างใกล้ชิด โครงสร้างอำนาจแบบดั้งเดิมและการปรับปรุงให้ทันสมัย แสดงภาพรวมของบริบททางประวัติศาสตร์ของประเทศไทย โดยเน้นย้ำถึงอิทธิพลของสถาบันพระมหากษัตริย์และมรดกที่สืบทอดมายาวนานของพระราชอำนาจ ตลอดจนความพยายามในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 ค่อย ๆ นำไปสู่การสถาปนาระบอบรัฐธรรมนูญและการเกิดขึ้นของสถาบันประชาธิปไตย อุดมคติทางการเมืองหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งมีลักษณะของการรัฐประหารและการตอบโต้หลายครั้งที่ทำลายเสถียรภาพของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย บทบาทของกองทัพในการกำหนดผลลัพธ์ทางการเมือง ควบคู่กับอิทธิพลของโครงสร้างอำนาจของชนชั้นนำ ได้รับบันทึกเกี่ยวกับความ

ผันผวนระหว่างช่วงเวลาของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและการแทรกแซงของทหาร ประชานิยมกับการแตกแยกทางการเมือง โดยเน้นที่ต้นศตวรรษที่ 21 การแบ่งตัวของสังคมไทย ออกเป็น "เสื้อแดง" และ "เสื้อเหลือง" ถูกจารึกในบริบทของความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบทที่เพิ่มขึ้นและความกังวลเกี่ยวกับความโปร่งใสในการปกครองของกองทัพ หากกล่าวถึงช่วงไม่กี่ปีมานี้ หนีไม่พ้นการครอบงำของทหารในการเมืองไทย ตัวอย่างโดยรัฐประหารปี 2557 ที่โค่นล้มรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย การปราบปรามผู้เห็นต่าง การแก้ไขรัฐธรรมนูญ และการรวมอำนาจโดยคณะทหารเน้นย้ำถึงความท้าทายที่ระบอบประชาธิปไตยของไทยต้องเผชิญ การปรองดองและการปฏิรูปส่วนนี้พิจารณาเส้นทางที่เป็นไปได้สำหรับอนาคตการเมืองไทย กล่าวถึงบทบาทของการปฏิรูปรัฐธรรมนูญ กลไกการเลือกตั้ง และความจำเป็นในการเจรจาที่คลุมเครือเพื่อเชื่อมความแตกแยกในสังคมและนำไปสู่ทิศทางการเมืองที่มีเสถียรภาพและชัดเจนมากขึ้น วิธีการเมืองไทยถูกตั้งคำถามด้วยการเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง ซึ่งสะท้อนถึงการทำงานร่วมกันระหว่างชั่วคราวอำนาจแบบดั้งเดิม ความทะเยอทะยานในระบอบประชาธิปไตย และความท้าทายที่เกิดจากความคณสมัยใหม่ ระยะเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในปัจจุบันทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับความยั่งยืนของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและบทบาทของกองทัพในการกำหนดอนาคตของประเทศ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับพลวัตเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเสถียรภาพ เสมอภาค และเป็นประชาธิปไตยมากของประเทศไทยมากขึ้น ประการสำคัญของการนับถือศาสนาพุทธนั้นนำมาซึ่งการหลอมรวมจิตใจการยึดถือปฏิบัติตามหลักแห่งธรรมของพระบรมศาสดา ถือเป็นระเบียบแบบแผนอันคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามดั้งเดิมของไทย ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดนโยบายโดยการนำมิติทางศาสนาเข้ามาแก้ไขปัญหาวิกฤตสังคมด้วยการส่งเสริมนำพลัง “บ ว ร” บ้าน วัด โรงเรียน ร่วมสร้างสังคมคุณธรรม (กรมการศาสนา, 2560)

พระพุทธศาสนากับการเมือง

มนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีความเชื่อ แนวคิด อุปนิสัย ทัศนคติและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มารวมกันอยู่ภายในอาณาเขตเดียวกัน จึงทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องหาการปกครองที่เหมาะสมมาใช้ในสังคมเพื่อให้สังคมนั้น ๆ ดำเนินไปได้ด้วยดี คือมีความสงบเรียบร้อย มีความยุติธรรม มีความสามัคคี ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม หากสังคมที่มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายไม่มีการนำการปกครองที่เหมาะสมมาใช้แล้ว ก็อาจทำให้สังคมนั้นประสบกับความสับสนยุ่งเหยิง เกิดความแตกแยก แย่งชิงผลประโยชน์ ตามมาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังที่เห็นได้ในสังคมต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้รัฐศาสตร์ (Political Science) มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมาย แต่อธิบายรวม ๆ คือเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวกับการควบคุม เกี่ยวกับอิทธิพล เกี่ยวกับอำนาจหรือสิทธิโดยเฉพาะในระดับที่เกี่ยวกับรัฐ ซึ่งอำนาจรัฐอื่นได้แก่ระบอบการปกครอง นักการเมืองหรือรัฐต้องเป็นรัฐบาลที่ดีมีพุทธธรรมมา

กิบาลยิดถือประโยชน์ประชาชนและประเทศชาติเป็นที่ตั้ง ในส่วนของราษฎรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยผ่านผู้แทนต้องดำรงตนให้ถูกต้องดังตามหลักพระศาสนาเพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศชาติ (พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะซิม) และคณะ, 2566)

พุทธศาสนาเป็นศาสนาทางจิตวิญญาณและปรัชญาที่มีต้นกำเนิดในอินเดียโบราณและได้แพร่กระจายไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลก โดยมุ่งเน้นที่เส้นทางสู่การตรัสรู้และการหลุดพ้นจากความทุกข์ของแต่ละบุคคล ซึ่งมักเรียกกันว่า "นิพพาน" หรือ "การตรัสรู้" แม้ว่าพุทธศาสนาจะเป็นระบบทางจิตวิญญาณและจริยธรรมเป็นหลัก แต่ก็มีปฏิสัมพันธ์กับโครงสร้างทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดมา

ปฏิสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ในสมัยโบราณพระพุทธศาสนามีปฏิสัมพันธ์กับโครงสร้างทางการเมืองในอินเดีย ศรีลังกา และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในบางกรณีชุมชนสงฆ์ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและรัฐบาลที่เห็นประโยชน์ของชนชั้นสงฆ์ที่สงบสุขและมีการศึกษา วัฒนธรรมจะทำหน้าที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ รักษา และเผยแพร่ความรู้

อิทธิพลต่อผู้ปกครอง พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อผู้ปกครองและผู้นำทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ผู้ปกครองบางคน เช่น พระเจ้าอโศกมหาราช นับถือศาสนาพุทธและส่งเสริมหลักการของการไม่ใช้ความรุนแรงและความเห็นอกเห็นใจในการปกครอง เสาหินของพระเจ้าอโศกเป็นตัวอย่างของการรวมคำสอนทางพุทธศาสนาเข้ากับข้อความทางการเมือง คำแนะนำด้านจริยธรรม พระพุทธศาสนาให้กรอบแนวทางทางจริยธรรมที่สามารถมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง แนวคิดต่าง ๆ เช่น คำพูดที่ถูกต้อง การกระทำที่ถูกต้อง และความเห็นอกเห็นใจอาจส่งผลต่อวิธีการที่ผู้นำใช้จัดการกับประเด็นต่าง ๆ เช่น ความยุติธรรม สิทธิมนุษยชน และสวัสดิการสังคม การแยกตัวออกจากการเมือง พระพุทธศาสนายังเน้นย้ำถึงการละทิ้งและการปลีกตัวจากสิ่งยึดเหนี่ยวทางโลก รวมทั้งอำนาจทางการเมือง ในอดีตผู้ปฏิบัติทางพุทธศาสนาและพระสงฆ์จำนวนมากเลือกที่จะหลีกเลี่ยงการมีส่วนร่วมโดยตรงในเรื่องการเมือง โดยมุ่งเน้นที่การปฏิบัติวิปัสสนาแทนแอปพลิเคชันสมัยใหม่ ในยุคปัจจุบันบางประเทศที่มีประชากรนับถือศาสนาพุทธจำนวนมาก เช่น ไทย พม่า ศรีลังกา และทิเบต มีประสบการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับการเมือง ความสัมพันธ์เหล่านี้อาจซับซ้อนและบางครั้งก็เป็นที่ถกเถียง ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับลัทธิชาตินิยม สิทธิมนุษยชน และความยุติธรรมทางสังคม กิจกรรมทางสังคม ชาวพุทธบางคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ความยากจน ความไม่เท่าเทียม และปัญหาสิ่งแวดล้อม พุทธศาสนาแบบมีส่วนร่วมเป็นคำที่ใช้อธิบายผู้นับถือพุทธศาสนาที่ทำงานอย่างแข็งขันเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวกในขณะที่ยังคงรักษาคุณค่าหลักของหลักธรรมทางพุทธศาสนา สิ่งสำคัญคือ ต้องสังเกตว่าความของพุทธศาสนาสัมพันธ์กับโครงสร้างทางการเมืองอาจแตกต่างกันอย่างมาก ชุมชนชาวพุทธบางแห่งเน้นการแยกตัวออกจากรื่องการเมืองโดยสิ้นเชิง ในขณะที่ชุมชนอื่น ๆ เห็นบทบาทในการมีส่วนร่วมทางจริยธรรมในการสร้างสังคม ซึ่งสรุปแล้ว แม้ว่า

ศาสนาพุทธจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาจิตใจและการหลุดพ้นส่วนบุคคลเป็นหลัก แต่หลักจริยธรรมและคำสอนของศาสนาพุทธก็มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างทางการเมืองตลอดมา ความสัมพันธ์เหล่านี้นำไปสู่ผลลัพธ์ที่หลากหลาย ตั้งแต่ผู้ปกครองที่ยอมรับหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการปกครอง ไปจนถึงชาวพุทธที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมเพื่อการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก

นอกจากนี้แล้วพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ยังมีความสัมพันธ์กับการเมืองและสังคมคณะสงฆ์ หมายถึง ชุมชนของพระสงฆ์และแม่ชีในศาสนาพุทธที่ได้เลือกปฏิบัติตนตามแนวทางของสงฆ์และอุทิศชีวิตของตนเพื่อการตรัสรู้ทางจิตวิญญาณ พระสงฆ์เป็นหนึ่งในสามเสาหลักของชุมชนชาวพุทธ พร้อมด้วยพระพุทธเจ้า (ผู้รู้แจ้ง) และพระธรรม (คำสั่งสอน) ในขณะที่จุดสนใจหลักของคณะสงฆ์อยู่ที่การปฏิบัติทางจิตใจ แต่ก็มี การเชื่อมโยงบางอย่างกับการเมืองและความมั่นคงทางการเมืองในบริบททางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ในยุคและภูมิภาคต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ ผู้ปกครองและรัฐบาลได้สนับสนุนคณะสงฆ์โดยการจัดหาที่ดิน ทรัพยากร และการคุ้มครอง การสนับสนุนนี้มักจะได้รับในการรับรู้ถึงประโยชน์ของการมีชุมชนสงฆ์ที่สงบสุขและมีการศึกษาที่สามารถนำไปสู่ความมั่นคงทางสังคมและการขึ้นทางศีลธรรม บางครั้งพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงในคณะสงฆ์ได้ใช้อิทธิพลทางการเมืองผ่านคำสอนและการชี้แนะ คำสอนทางจริยธรรมและอำนาจทางศีลธรรมของพวกเขาอาจส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของชุมชน พระสงฆ์ที่มีสาระสำคัญอาจได้รับการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการปกครองหรือการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ชุมชนสงฆ์อาจได้รับการอุปถัมภ์จากผู้ปกครองและในทางกลับกัน พวกเขาอาจเสนอคำอธิษฐานและพิธีกรรมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ปกครองและความมั่นคงของอาณาจักร ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างผู้ปกครองและมหาเถรสมาคมอาจนำไปสู่เสถียรภาพทางการเมือง ในบางกรณีคณะสงฆ์มีบทบาทในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและต่อต้านอิทธิพลจากต่างชาติ พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม ภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อความสามัคคีทางการเมืองของประเทศ ชุมชนสงฆ์มักมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกุศล เช่น การให้การศึกษา การรักษาพยาบาล และบริการทางสังคมแก่ประชากรในท้องถิ่น ความพยายามเหล่านี้สามารถนำไปสู่สวัสดิการสังคมและความมั่นคง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออ้อมต่อภูมิทัศน์ทางการเมือง มีหลายครั้งที่คณะสงฆ์ต่อต้านการแทรกแซงหรือการควบคุมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ปกครองพยายามที่จะบงการระเบียบสงฆ์เพื่อวาระของตนเอง บางครั้งพระสงฆ์และแม่ชีได้เรียกร้องให้มีอิสระทางจิตวิญญาณและยึดมั่นในหลักจริยธรรมคำสอน ความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์กับการเมืองอาจแตกต่างกันไปตามประเพณีทางพุทธศาสนา ภูมิภาค และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะมีการนิยามการทำงานร่วมกันและอิทธิพล แต่ก็มีกรณีของความตึงเครียดหรือความขัดแย้งโดยสิ้นเชิงระหว่างชุมชนสงฆ์กับผู้มีอำนาจทางการเมือง

ในยุคปัจจุบัน เมื่อสังคมมีวิวัฒนาการและการเมืองมีความซับซ้อนมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์กับการเมืองก็พัฒนาต่อไป ชุมชนสงฆ์บางแห่งยังคงยึดมั่นในการปฏิบัติทางจิตวิญญาณและการบริการชุมชน ในขณะที่บางแห่งอาจมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทางสังคมและการเมืองมากขึ้น เหตุผลสำคัญบางประการที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับพุทธศาสนามีคุณค่า เช่น การตัดสินใจอย่างมีจริยธรรม หลักการทางพุทธศาสนา เช่น

1. ความเมตตา การไม่ใช้ความรุนแรง และการมีสติ เป็นเข็มทิศทางศีลธรรมสำหรับผู้นำทางการเมืองและผู้กำหนดนโยบาย การรวมหลักการเหล่านี้เข้ากับความคิดทางการเมืองสนับสนุนการตัดสินใจที่ให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนและส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม

2. ความยุติธรรมทางสังคม พระพุทธศาสนาเน้นการบรรเทาทุกข์และส่งเสริมความเสมอภาค การผสมผสานคุณค่าทางพุทธศาสนาเข้ากับความคิดทางการเมือง สังคมสามารถพยายามใช้นโยบายที่จัดการกับความไม่เท่าเทียมกัน ส่งเสริมการกระจายทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน และรับประกันความยุติธรรมทางสังคมสำหรับประชากรชายขอบ

3. การแก้ปัญหาความขัดแย้ง คำสอนทางพุทธศาสนาเกี่ยวกับการไม่ใช้ความรุนแรงและความเห็นอกเห็นใจนำเสนอข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติ โดยการทำความเข้าใจและใช้หลักการเหล่านี้ ความขัดแย้งทางการเมืองสามารถแก้ไขได้ด้วยการสนทนาและการเจรจา มากกว่าการใช้ความรุนแรงและการเป็นปรปักษ์

4. พหุนิยมทางวัฒนธรรม ศาสนาพุทธส่งเสริมให้มีขันติธรรมและเคารพในมุมมองที่หลากหลาย ความเข้าใจนี้สามารถนำไปสู่นโยบายที่เคารพและปกป้องสิทธิของบุคคลจากภูมิหลังทางวัฒนธรรมและศาสนาที่หลากหลาย ส่งเสริมความสามัคคีในสังคมและการมีส่วนร่วม

5. การดูแลสิ่งแวดล้อม แนวคิดทางพุทธศาสนาเกี่ยวกับการพึ่งพาซึ่งกันและกันและความไม่เที่ยงสอดคล้องกับความยั่งยืนของระบบนิเวศ การตระหนักถึงความสัมพันธ์นี้สามารถกำหนดนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการปกป้องสิ่งแวดล้อม

6. การอนุรักษ์ทรัพยากร และการพัฒนาที่มีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ส่วนบุคคลในการเป็นผู้นำ การบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้ากับความคิดทางการเมืองส่งเสริมให้ผู้นำมีคุณลักษณะของความซื่อสัตย์ ความอ่อนน้อมถ่อมตน และพฤติกรรมทางจริยธรรม สิ่งนี้สามารถส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจระหว่างผู้นำและประชาชน

การสร้างสมดุลระหว่างคุณค่าทางวัตถุและคุณค่าทางจิตวิญญาณ การเน้นย้ำของพุทธศาสนาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีภายในควบคู่ไปกับความก้าวหน้าทางวัตถุสามารถมีอิทธิพลต่อนโยบายที่ส่งเสริมการพัฒนาแบบองค์รวมและพิจารณาทั้งด้านร่างกายและจิตใจของมนุษย์ การบูรณาการหลักการเหล่านี้เข้ากับความคิดทางการเมือง มีศักยภาพในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ การป้องกันความขัดแย้ง และความเป็นอยู่ที่ดีของโลก การจัดการกับความท้าทายร่วมสมัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ความไม่เท่าเทียม และความไม่สงบในสังคม ต้องใช้

แนวทางที่มีจริยธรรมและเป็นองค์รวม หลักการทางพุทธศาสนาให้มุมมองที่มีคุณค่าต่อประเด็นที่ซับซ้อนเหล่านี้ การส่งเสริมธรรมาภิบาลทางจริยธรรม การบูรณาการค่านิยมทางพุทธศาสนาเข้ากับความคิดทางการเมืองสามารถต่อต้านการทุจริต การใช้อำนาจในทางที่ผิด และพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรมภายในสถาบันของรัฐ การปลูกฝังความเป็นพลเมืองที่มีสติ การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างหลักการทางพุทธศาสนากับความคิดทางการเมืองสามารถช่วยให้พลเมืองมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองด้วยสติ ความเห็นอกเห็นใจ บทสนทนาข้ามวัฒนธรรม การสำรวจจุดตัดของหลักการทางพุทธศาสนาและความคิดทางการเมืองสนับสนุนให้เกิดการสนทนาระหว่างมุมมองทางวัฒนธรรมและศาสนาที่แตกต่างกัน ส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกันและค่านิยมทางจริยธรรมร่วมกัน โดยสรุป การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างหลักการทางพุทธศาสนากับความคิดทางการเมืองนำเสนอมุมมองที่ไม่เหมือนใครเกี่ยวกับธรรมาภิบาล ความยุติธรรมทางสังคม และความเป็นอยู่ที่ดีของทั้งปัจเจกชนและสังคม เป็นกรอบสำหรับการจัดการกับความท้าทายร่วมสมัยและการสร้างระบบการเมืองที่ให้ความสำคัญกับความเห็นอกเห็นใจ ความยั่งยืน และประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้หลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนายังช่วยทำให้เกิดความรู้จักเข้าใจคนและชุมชน รวมทั้งจะช่วยให้เกิดการทำงานร่วมกัน เกิดความสามัคคีอันเป็นพลังทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายแห่งการพัฒนาที่ตั้งไว้ได้ ทั้งนี้ก็เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ความทุกข์ยากเดือดร้อนอันเกิดจากประการต่าง ๆ ทั้งปวงที่เกิดขึ้นในสังคมให้บรรเทาเบาบางลง ในอันที่จะช่วยนำชาติและสังคมไปสู่ความสงบร่มเย็นต่อไป (อรณี ฝูงวรรณลักษณ์, 2538)

โดยสรุป แม้ว่าศาสนาพุทธจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาจิตใจและการหลุดพ้นส่วนบุคคลเป็นหลัก แต่หลักจริยธรรมและคำสอนของศาสนาพุทธก็มีปฏิสัมพันธ์กับโครงสร้างทางการเมืองตลอดประวัติศาสตร์ ปฏิสัมพันธ์เหล่านี้นำไปสู่ผลลัพธ์ที่หลากหลาย ตั้งแต่ผู้ปกครองที่ยอมรับหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการปกครอง ไปจนถึงชาวพุทธที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมเพื่อการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก

หลักพุทธธรรมสำหรับการเมือง

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาสำคัญของโลกที่มีต้นกำเนิดในอินเดียโบราณและอิงตามคำสอนของพระพุทธเจ้าพระพุทธรูปเจ้า หลักธรรมของพระพุทธศาสนาอยู่ที่การเข้าใจธรรมชาติของความทุกข์และหนทางสู่การหลุดพ้นจากทุกข์ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถประยุกต์ใช้กับการเมืองการปกครอง แม้ว่าพระพุทธศาสนาเองไม่ได้กำหนดระบบการเมืองไว้โดยเฉพาะ แต่ก็ได้ให้คำแนะนำว่าผู้นำและสังคมสามารถส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี ความยุติธรรม และความประพฤติดังจริยธรรมได้อย่างไร หลักพุทธธรรมสำคัญสำหรับการเมืองการปกครอง ดังนี้

ความเมตตา (เมตตา) ความเมตตาและความรักความเมตตาเป็นหัวใจสำคัญของคำสอนทางพุทธศาสนา ผู้นำทางการเมืองควรให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนทุกคน และทำการตัดสินใจเพื่อลดความทุกข์และส่งเสริมความสามัคคี นโยบายที่จัดการกับความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม ให้การเข้าถึงความต้องการขั้นพื้นฐาน และสนับสนุนผู้เปราะบางที่สอดคล้องกับหลักการเหล่านี้

ศีลาจารวัตร (ศีล) พระพุทธศาสนานับเรื่องคุณธรรมและประพฤติทางจริยธรรม ผู้นำทางการเมืองควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส และซื่อตรง พวกเขาควรละเว้นจากการทุจริต การหลอกลวง และการใช้อำนาจโดยมิชอบ การรักษามาตรฐานทางจริยธรรมช่วยสร้างความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือในสังคม

สัมมาอาชีวะ (สัมมาอาชีวะ) พระพุทธศาสนาสันับสนุนให้บุคคลประกอบอาชีพที่ไม่ทำร้ายผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ผู้นำทางการเมืองควรทำงานเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน ปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ และทำให้มั่นใจว่าอุตสาหกรรมต่าง ๆ จะไม่เอาเปรียบหรือทำร้ายผู้อื่น

การไม่ใช้ความรุนแรง (อหิงสา) พระพุทธศาสนาสันับสนุนการไม่ใช้ความรุนแรงและการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ผู้นำทางการเมืองควรให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาทางการทูตและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติการทางทหารโดยไม่จำเป็น หลักการนี้ขยายไปถึงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ความยุติธรรมทางสังคม และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

อุเบกขา (อุเบกขา) อุเบกขาสอนให้เรารักษาสมดุลและเป็นกลาง ปฏิบัติต่อบุคคลและกลุ่มทั้งหมดอย่างยุติธรรม ผู้นำทางการเมืองควรตรวจสอบให้แน่ใจว่านโยบายไม่มีความลำเอียงต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และมีการใช้หลักนิติธรรมอย่างสม่ำเสมอ

ปัญญา ผู้นำควรตัดสินใจตามความเข้าใจที่ชัดเจนและวิจรรณญาณที่ถูกต้อง พวกเขาควรขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและพิจารณาผลที่ตามมาในระยะยาวของนโยบายของตน ปัญญาช่วยป้องกันการกระทำหุนหันพลันแล่นที่อาจนำไปสู่ผลลัพธ์เชิงลบ

ความเอื้ออาทร (ทาน) ผู้นำสามารถส่งเสริมจิตวิญญาณของความเอื้ออาทรโดยการใช้นโยบายที่สนับสนุนสวัสดิการสังคม การศึกษา และการดูแลสุขภาพ สิ่งนี้สามารถนำไปสู่ความผาสุกโดยรวมของสังคมและลดความเหลื่อมล้ำ

ขันติธรรมและเสรีภาพทางศาสนา: พระพุทธศาสนาส่งเสริมการเคารพพระบพความเชื่อที่แตกต่างกัน ผู้นำทางการเมืองควรปกป้องเสรีภาพทางศาสนาและสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนจากทุกศาสนาสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

การตัดสินใจอย่างมีสติ สติเป็นหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนา ผู้นำทางการเมืองควรตัดสินใจด้วยความรอบคอบ ปราศจากอคติและอารมณ์ส่วนตัว การกำกับดูแลที่มีสติสามารถนำไปสู่ทางเลือกที่ดีขึ้นและนโยบายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้แล้ว หลักธรรมสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ หลักทศพิธราชธรรม เป็นหลักในการปกครองของผู้ปกครอง ซึ่งกล่าวว่าผู้นำด้านการปกครองทั่วไปจะต้องยึดเป็นข้อปฏิบัติในการปกครองเป็นสำคัญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 และตลอดระยะเวลากว่า 60 ปี ที่ทรงครองราชย์ทุกคนก็ได้ประจักษ์แล้วว่าพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่และประเสริฐ ทรงครองแผ่นดินนี้โดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนมาโดยตลอด ได้เรียนรู้จากการประกอบพระราชกรณียกิจต่าง ๆ มากมาย สมดังที่พระปฐมบรมราชโองการที่พระราชทานไว้เมื่อทรงขึ้นครองราชย์ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ในวันนั้น พระองค์ได้ประกาศ Good Governance แล้ว Governance หรือหลักธรรมาภิบาลนั่นเอง พระองค์ทรงประกาศว่า เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม ธรรมะก็คือ ธรรมาภิบาล พระองค์ทรงประกาศก่อนที่จะต่างชาติจะบัญญัติคำว่า Governance เสียอีก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันทรงประกาศพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ก็เท่ากับเป็นการประกาศ เจตนารมณ์ในการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น (ปรหิตปฏิบัติ) นั่นเอง ราชธรรมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถือปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวไทยตลอดระยะเวลากว่า 60 ปีที่ผ่านมาก็คือ ทศพิธราชธรรมหรือธรรมของพระราชา 10 ประการ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2550)

1. ทาน การให้ทรัพย์สินสิ่งของและธรรมเพื่อช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เป็นการให้เพื่อสงเคราะห์อนุเคราะห์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นสำคัญ วิธีการให้ทานแบ่งออกเป็น 2 อย่างคือ 1) อามิสทาน (การให้สิ่งของ) และ 2) ธรรมทาน (การให้ธรรมเป็นทาน) หรือวิทยาทาน (การให้ความรู้เป็นทาน)

2. ศีล ความประพฤติเรียบร้อยดีงาม การสำรวมระวังรักษาพฤติกรรมทางกายและทางวาจาให้ถูกต้องเรียบร้อยดีงามทั้งที่เป็นอัตตหิตสมบัติคือความดีงามส่วนตัวและปรหิตปฏิบัติคือความดีงามเพื่อส่วนรวม การรักษาศีลที่เป็นทศพิธราชธรรมนั้นต้องเป็นปรหิตปฏิบัติด้วย คือ ผู้ปกครองต้องมีภาพแห่งความซื่อสัตย์สุจริต สามารถทำตนเป็นแบบอย่างและเป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป ไม่ทุจริตกอร์ปชั่น พุดง่าย ๆ ก็คือ ผู้ปกครองต้องมีชื่อเสียงเกียรติคุณอันดีงามโดยไม่มีประวัติต่างพร้อย

3. บริจาค เสียสละความสุขสบายส่วนตัวเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม ทศพิธราชธรรมข้อนี้เป็นเรื่องของกิเลสจากะคือสละกิเลส เช่นสละความเห็นแก่ตัวหรือความสุข สบายส่วนตัวเพื่อทำประโยชน์สุขให้แก่ประชาชน การปฏิบัติธรรมข้อนี้มุ่งปรหิตปฏิบัติคือยึด ประโยชน์สุขของคนอื่นเป็นที่ตั้ง ดังพุทธพจน์ในธรรมบทที่ว่า “ถ้าเห็นว่าจะได้สุขอันยิ่งใหญ่ด้วยการสละสุขเล็ก ๆ น้อย ๆ นักปราชญ์ก็ควรสละสุขเล็กน้อยเพื่อเห็นแก่สุขอันยิ่งใหญ่”

4. อาชวะ ความซื่อสัตย์สุจริต บอกความจริงแก่ประชาชน ไม่ฉ้อฉลหลอกลวง ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงอธิบายความหมายของความซื่อสัตย์สุจริตในพระบรมราโชวาทที่พระราชทานไว้ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2497 ว่า “มีคุณธรรมข้อหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งท่านต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ คือ ความสัตย์สุจริต ประเทศบ้านเมืองจะวัฒนาถาวรอยู่ได้ก็ย่อมอาศัยความสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐาน ท่านทั้งหลายจะออกไปรับราชการก็ดี หรือประกอบกิจการงานส่วนตัวก็ดี ขอให้มั่นอยู่ในคุณธรรมทั้ง 3 ประการคือ สุจริตต่อบ้านเมือง สุจริตต่อประชาชน และสุจริตต่อหน้าที่”

5. มัทวะ ความอ่อนโยนเป็นการปฏิบัติต่อคนอื่นด้วยความอ่อนโยนสุภาพเรียบร้อย ไม่เย่อหยิ่งหลงตัวเอง มัทวะเป็นความแข็งแรงแต่ไม่แข็งกระด้างและเป็นความอ่อนโยน แต่ไม่อ่อนแอ ผู้นำมี 2 ประเภทคือ 1) ผู้นำที่นั่งอยู่บนหัวคน และ 2) ผู้นำที่นั่งอยู่ในหัวใจคน ผู้นำที่นั่งอยู่บนหัวคนชอบใช้ความแข็งแรงกระด้างกดขี่คนอื่นผู้นำที่นั่งอยู่ในหัวใจคนชอบใช้ความอ่อนโยนผูกมัดใจคน

6. ตบะ ความเพียรเพิกกิเลสตัณหา ไม่หลงระเหิรไปกับคำสรรเสริญเยินยอและความสำเร็จสำราญที่มาพร้อมกับอำนาจวาสนาจนลืมนึกปฏิบัติหน้าที่ให้บริบูรณ์ ผู้นำที่มีตบะจะสามารถควบคุมจิตใจให้พองใจกับความเรียบง่าย เขาเป็นคนที่ได้ดีแล้วไม่ลืมหิว เขาอยู่อย่างไม่ตามใจกิเลสตัณหา แม้จะมีเงินทองมากมาย เขาก็ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย

7. อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน ความกรุณาต่อคนทั่วไป ไม่หาเรื่องกดขี่ข่มเหงหรือลงอาญาแผ่นดินโดยปราศจากเหตุอันควร สงสารหวั่นใจเมื่อเห็นความทุกข์ของประชาชนและหาหนทางที่จะดับทุกข์เข็ญของพวกเขา

8. อักโกธะ ความไม่โกรธ บุคคลที่ได้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาทล้วนแต่กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระอารมณ์ที่สุขุม ไม่ทรงกริ้ว ไม่ทรงโกรธ ทรงมีพระเมตตาที่สูงยิ่ง

9. ขันติ ความอดทนต่ออนิฏฐารมณ์คือสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาหรือไม่น่าพอใจ เมื่อต้องประสบสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาหรือไม่น่าพอใจก็สามารถควบคุมกิริยาอาการให้สงบอยู่ได้ เป็นนายเหนือสถานการณ์ไม่แสดงอาการหงุดหงิดทुरนทुरายหรือแสดงความไม่พอใจจนออกนอกหน้า

10. อวิโรธนะ ความไม่คลาดจากธรรม การยึดมั่นในหลักการปกครอง หลักนิติธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ โดยไม่ประพฤติดุปฏิบัติให้ผิดเพี้ยนไปจากหลักการเหล่านั้น ผู้ปกครองจะมั่นคงอยู่ในหลักการเช่นนั้นได้ต้องมีปัญญารู้เท่าทันสถานการณ์และตัดสินใจสั่งการโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจอคติคือความลำเอียง 4 ประการ ได้แก่ ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะชอบ โทสาคติ ลำเอียงเพราะชัง मोหาคติ ลำเอียงเพราะหลง และภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว

การเมืองกับพุทธบูรณาการเพื่อประโยชน์และสันติสุขของสังคม

ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้นำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองแบบมั่นคงมั่งคั่ง และยั่งยืนได้นั้นจำเป็นต้องนำหลักการปกครองมาปกครองเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในสังคมทางการเมืองนั้น ๆ เป็นไปได้ด้วยดี คือมีความสงบเรียบร้อย มีความยุติธรรม มีความสามัคคี ปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่ดีทางการเมือง (พระครูวินัยธรรณิษฐ์ สุวฑฺฒโน, 2564) การบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้ากับการเมืองเพื่อประโยชน์และความสงบสุขของสังคมเป็นแนวคิดที่น่าสนใจและซับซ้อน พุทธศาสนาเป็นปรัชญาและประเพณีทางจิตวิญญาณที่เน้นความเมตตา การไม่ใช้ความรุนแรง การมีสติ และการแสวงหาความสงบภายใน การรวมหลักการเหล่านี้เข้ากับการเมืองอาจส่งเสริมความปรองดองในสังคม ธรรมาภิบาลทางจริยธรรม และความเป็นอยู่ที่ดีของพลเมือง ต่อไปนี้เป็นวิธีการบางประการในการบูรณาการการเมืองแบบพุทธเพื่อประโยชน์และความสงบสุขของสังคม

1. ความเห็นอกเห็นใจและสวัสดิการสังคม: คำสอนทางพุทธศาสนาส่งเสริมความเมตตาและการดูแลสิ่งมีชีวิตทั้งหมด ในทางการเมือง สิ่งนี้อาจแปลเป็นนโยบายที่ให้ความสำคัญกับสวัสดิการสังคม การบรรเทาความยากจน และการจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับผู้ด้อยโอกาส

2. การไม่ใช้ความรุนแรงและการแก้ไขความขัดแย้ง: พระพุทธศาสนาสนับสนุนอย่างยิ่งให้ยุติความขัดแย้งด้วยการไม่ใช้ความรุนแรงและสันติวิธี การเมืองที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธอาจให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาทางการทูต การไกล่เกลี่ย และการเจรจา แทนที่จะใช้ความรุนแรงหรือการแทรกแซงทางทหาร

3. ความเป็นผู้นำทางจริยธรรม: หลักการทางพุทธศาสนาเน้นที่ความซื่อสัตย์สุจริตและความไม่เห็นแก่ตัว ผู้นำทางการเมืองที่ได้รับอิทธิพลจากค่านิยมทางพุทธศาสนาอาจมุ่งเน้นไปที่ความเป็นผู้นำทางจริยธรรม ความรับผิดชอบ และการบำเพ็ญประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

4. การดูแลสิ่งแวดล้อม: ศาสนาพุทธสอนถึงความเชื่อมโยงกันของสิ่งมีชีวิตทุกรูปแบบและความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การบูรณาการคำสอนเหล่านี้เข้ากับการเมืองอาจนำไปสู่นโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนและการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ

5. การตัดสินใจอย่างมีสติ: สติเป็นหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนา นักการเมืองสามารถใช้สติกับกระบวนการตัดสินใจ โดยพิจารณาถึงผลที่ตามมาในระยะยาวและผลกระทบของการกระทำต่อสังคม

6. ความอดทนทางวัฒนธรรมและศาสนา: ศาสนาพุทธส่งเสริมการเคารพศรัทธาและวัฒนธรรมทั้งหมด การเมืองแบบพุทธสามารถทำงานเพื่อสร้างสังคมที่ให้คุณค่ากับความหลากหลายและสันติธรรมทางศาสนา ส่งเสริมความสามัคคีและความสามัคคีในสังคม

7. การศึกษาและความผาสุกทางจิต: แนวปฏิบัติทางพุทธศาสนาเน้นความผาสุกภายในและความชัดเจนทางจิตใจ นโยบายสามารถจัดลำดับความสำคัญของการศึกษาที่รวมถึงการฝึกสติและความฉลาดทางอารมณ์ การส่งเสริมสุขภาพจิตของประชาชน

8. การลดวัตถุนิยม: พระพุทธศาสนาสอนเรื่องความพอใจและการละวางจากความปรารถนาทางวัตถุ ในทางการเมือง สิ่งนี้อาจนำไปสู่นโยบายที่กีดกันการบริโภคที่มากเกินไป และให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนมากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจ

9. ความยุติธรรมทางสังคมและความเท่าเทียมกัน: คำสอนทางพุทธศาสนาเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันของสิ่งมีชีวิตทั้งหมดสามารถเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดความพยายามทางการเมืองเพื่อจัดการกับความไม่เท่าเทียมกันและการเลือกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มั่นใจว่าบุคคลทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน

10. การมีส่วนร่วมของชุมชน: พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับชุมชนและความรับผิดชอบร่วมกัน นักการเมืองที่ได้รับอิทธิพลจากหลักการทางพุทธศาสนาสามารถทำงานเพื่อส่งเสริมชุมชนให้เข้มแข็งขึ้นและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ

สรุป

การบูรณาการการเมืองกับพระพุทธศาสนาอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และการเมือง นักวิจารณ์อาจโต้แย้งว่าการผสมผสานและการเมืองอาจนำไปสู่ความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับฆราวาสนิยม ความเชื่อที่หลากหลาย และความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น เช่นเดียวกับความพยายามใด ๆ ที่จะรวมหลักการทางศาสนาเข้ากับการปกครอง จำเป็นต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบและสร้างสมดุลของมุมมองต่าง ๆ สิ่งสำคัญคือต้องสังเกตว่าการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้ากับการเมืองจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงการแบ่งแยกระหว่างศาสนาและรัฐ เช่นเดียวกับการเคารพในความหลากหลายของความเชื่อในสังคม ความพยายามใด ๆ ที่จะรวมหลักการทางจิตวิญญาณเข้ากับการเมืองควรทำในลักษณะที่สนับสนุนหลักการของประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และหลักนิติธรรม ทำยที่สุดแล้ว ความสำเร็จของการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้ากับการเมืองเพื่อประโยชน์และความสงบสุขของสังคมนั้นขึ้นอยู่กับความเต็มใจของผู้นำทางการเมืองและประชาชนที่จะยอมรับค่านิยมเหล่านี้และทำงานร่วมกันเพื่อไปสู่สังคมที่มีความเมตตา ยุติธรรม และปรองดองกันมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา. (2560). แนวทางการดำเนินงานชุมชนคุณธรรมและขับเคลื่อนด้วยพลัง “บวร”. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ชลทิศ ชีระฐิติ. (2551). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระครูวินัยธรอริย์ สุวฑฺฒ. (2564). รัฐศาสตร์แนวพุทธ: วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, 4(2), 70-77.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2550). ๕ ทรงครองแผ่นดิน ทศพิธราชธรรม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะซิม) และคณะ. (2566). ความสัมพันธ์พระพุทธศาสนากับการเมืองการปกครองไทย. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(1), 1-13.
- อรณี ผูกวรรณลักษณ์. (2538). การเปิดรับ การคาดหวังประโยชน์และความพึงพอใจ ในรายการ ธรรมะทางสื่อโทรทัศน์ของสมาชิกชมรมทางพระพุทธศาสนาในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. หลักเกณฑ์การตีพิมพ์ในวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์

วารสารวิชาการพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช เป็นวารสารวิชาการ เพื่อเป็นสื่อกลางส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ากับพระพุทธศาสนา ผลงานทั้งทางด้านการวิจัย และผลงานทางวิชาการ บทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ในมิติด้าน พุทธศาสนา การพัฒนาสังคม สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอก มีกำหนดออกวารสารปีละ 4 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน – มิถุนายน

ฉบับที่ 3 เดือน กรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 4 เดือน ตุลาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์

1) บทความวิชาการ เป็นบทความที่เสนอเนื้อหาความรู้ ความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง

2) บทความวิจัย (Research article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน

3. การจัดเตรียมบทความ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 10 – 15 หน้ากระดาษ A4 หรือ B5 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง

ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัด พร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้ โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องควรสั้น และให้ได้ใจความตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อเรื่อง โดยให้พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุวุฒิการศึกษาสูงสุด พร้อมระบุตำแหน่งทางวิชาการ พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติอยู่ใต้ชื่อเรื่อง โดยเรียงมาทางด้านขวา และให้ตัวเลขเป็นตัวยกท้ายชื่อผู้เขียน เพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการและชื่อหน่วยงานพร้อมอีเมล

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 – 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) เนื้อเรื่องควรใช้ภาษาที่ง่าย สั้นกะทัดรัดแต่ชัดเจน ถ้าเป็นต้นฉบับภาษาไทยให้ยึดตามหลักพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

7) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ประมาณ 6 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะห่างการพิมพ์ 1 ช่วงบรรทัด

8) ภาพ ให้ใช้ภาพสีหรือขาวดำ ให้ชื่อกำกับภาพเรียงตามลำดับ ในเนื้อเรื่องให้พิมพ์คำอธิบายที่สั้นและชัดเจนใต้รูปภาพ การจะได้ตีพิมพ์ภาพสีหรือไม่ ขึ้นกับการพิจารณาของกองบรรณาธิการ

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุปมีความกะทัดรัด และสั้น

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัยกรอบแนวคิด และระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปแบบตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียงชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบความคิดในการวิชันว่ามีความสอดคล้องหรือขัดแย้งอย่างไร

6) องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) (ถ้ามี) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) หมายถึง ประเด็นที่ผู้วิจัย เสนอแนะขึ้นมาจากการวิจัยหรือข้อค้นพบจากการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อให้ข้อมูลคำแนะนำแนวทางหรือวิธีการใด ๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อเสนอแนะไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนา การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน หรือการบริหารจัดการ เป็นต้น

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถที่ปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับ ผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนกว่าการอ้างอิงเอกสาร จะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ - นามสกุลของผู้เขียนและเลขปีของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ เล่มที่ ชื่อ เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระไตรปิฎกภาษาไทย/15/16/282-283), (พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล/16/256-320)

2) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2554)

3) ผู้แต่งสองรายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” เชื่อมระหว่างผู้แต่งทั้งสองราย แล้วพิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ และเขมณัฏฐ์ อินทรสุวรรณ, 2553) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใช้เครื่องหมายอัมภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (พระธรรมโกศาจารย์, ประยูร ชมมจิตโต, 2548; พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2554)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกเว้นวรรคหนึ่งครั้ง เพิ่มคำว่า และคณะ แล้วพิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระเทพโสภณ, ประยูร ชมมจิตโต และคณะ, 2548)

5) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่งเช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง เช่น (Keown, 2003)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งสองราย ใช้เครื่องหมาย “&” ระหว่างผู้แต่งทั้งสองราย แล้วพิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2000)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. แล้วพิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (Kaiser et al., 2008)

4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

- 1) บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด ใช้ 21 เซ็นจูรี
- 2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง**1) พระไตรปิฎก อรรถกถา**

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา. สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธรรณ ธารณาวาสวีสดี. (2548). ไต้ทะเลมีความรัก ภาคสาม: หลังคลื่นอันดามัน. กรุงเทพมหานคร: บ้านพระอาทิตย์.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ)./ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่อ้าง)./ สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เสาวณีย์ จำเดิมเผด็จศึก. (2534). การรักษาภาวะจับหัดเฉียบพลันในเด็ก. ใน สมศักดิ์ โล่ห์เลขา, ชลรัตน์ ติเรกวัณชัย และ มนตรี ตูจินดา (บรรณาธิการ), อิมมูโนวิทยาทางคลินิกและโรคภูมิแพ้. (หน้า 99-103). กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย และสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.

4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธิดาวิมล หนัมนี่. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ใน ชื่อสารานุกรม./ (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาอาพันซ์. (2537). หม้อคอควย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมือง ฝายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T. (1995). Sciencefiction. In The encyclopaedia America, (Vol.24, pp.390-392). Danbury, CT: GrolierPress.

6) หนังสือพิมพ์**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อหนังสือพิมพ์./ เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อวิทยานิพนธ์./ ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์

ตัวอย่าง :

ทิพมาศ เศรษฐวรโชติ. (2559). ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบบูรณาการสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

มนัส ภาควง. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

8) สัมภาษณ์**รูปแบบ:**

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์)./ ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์./ (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

โกเมทร์ อ่อนนุช. (5 พ.ย. 2560). ความเชื่อเรื่องนาคในพระพุทธศาสนา (นางสาวเจนจิรา พุ่มแก้ว, ผู้สัมภาษณ์)

9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ ชื่อเรื่อง./เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

เดชขจร ภูมิพิ. (2562). วิธีฝึกใจให้เลิกทรมานจากความเครียด เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <https://www.dailynews.co.th/article/666936/คำสั่ง-ประกาศ/>

10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง (ถ้ามี)./ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ ตอนที่/ หน้า/ (วัน/เดือน/ปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก. หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกรมการปกครอง. (2564). เรื่องยกเลิกการเรียกสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 298 ง. (6 ธันวาคม 2564).

5. การส่งบทความเข้าระบบ ThaiJO เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/PPJ/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: thammarat.yo@mbu.ac.th

6. รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. เงื่อนไขของบรรณาธิการ

เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความแล้ว มีความเห็นให้แก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ หากรายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยนั้น ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ หรือไม่ผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว ผู้นิพนธ์บทความจะได้รับลิงค์วารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารฯ

ตัวอย่าง
การเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

...(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

.....(16 pt)

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1.....(16 pt)

2.....(16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

.....(16 pt)

.....

.....

.....

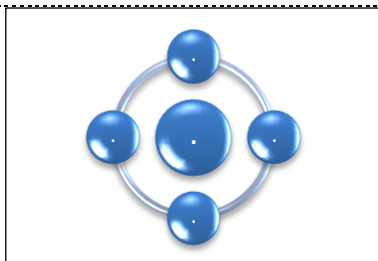
ผลการวิจัย (18pt)

.....(16 pt)

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง (ถ้ามี)

อภิปรายผล (18pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

สรุป/องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ (16 pt)

1.....(16 pt).....

2.....(16 pt).....

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (ถ้ามี) (16 pt)

1.....(16 pt).....

2.....(16 pt).....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

Eng (16 pt)

.....

.....

ตัวอย่าง
การเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ : Introduction (18 pt)

....(16.pt).....

.....

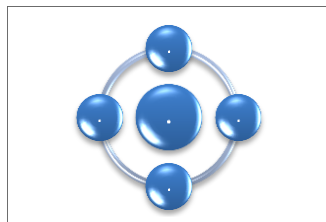
.....

เนื้อหา : Body (18 pt)

....(16.pt).....

.....

.....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง (ถ้ามี)

สรุป : Conclusion (18pt)

....(16.pt).....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง : References (18 pt)

....(16.pt).....

.....

Eng (16.pt)

.....

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสถา
Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus